

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

D.H. LAWRENCE

ATINI SÜRÜP
GİDEN KADIN

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <http://www.pdfkitaparsivi.com>

D.H. LAWRENCE

ATINI
SÜRÜP GİDEN
KADIN

The Woman Who Rode Away and Other Stories, D.H. Lawrence

© 2016, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: Eylül 2016, İstanbul

Bu kitabın 1. baskısı 1 000 adet yapılmıştır.

Editör: Seçkin Selvi

Düzeltili: Aylin Samancı Elmasdağ, Ebru Aydın

Mizanpaj: Bahar Kuru Yerek

Kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Kapak baskı: Azra Matbaası

Litros Yolu 2. Matbaacılar Sitesi D Blok 3. Kat No: 3-2

Topkapı-Zeytinburnu, İstanbul

Sertifika No: 27857

İç baskı ve cilt: Arı Matbaası

Davutpaşa Cad. Emintaş Kâzım Dinçol San. Sit. No: 81/39, Topkapı, İstanbul

Sertifika No: 26699

ISBN 978-975-07-3293-5

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Hayriye Caddesi No: 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 31730

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

D.H. LAWRENCE

ATINI
SÜRÜP GİDEN
KADIN

ÖYKÜ

İngilizce aslından çeviren
Can Ömer Kalaycı

D.H. Lawrence'ın Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

***Oğullar ve Sevgililer*, 1985**

***Bakire ile Çingene*, 1990**

***Gökkuşuğı*, 1990**

***Âşık Kadınlar*, 2009**

***Ölen Adam*, 2010**

***Lady Chatterley'in Âşığı*, 2012**

D.H. LAWRENCE, 1885'te İngiltere'de, Eastwood, Nottinghamshire'da doğdu. İlk romanı *The White Peacock* (Beyaz Tavus Kuşu) 1911'de, ikinci romanı *Günahkâr Ruhlar* 1912'de basıldı. Yarı otobiyografik romanı *Oğullar ve Sevgililer* (1913) Lawrence'ın kendi yaşamöyküsünü, genç bir adamın annesiyle ilişkisi ve bu ilişkinin başka kadınlarla ilişkilerini nasıl etkilediğiyle ilgili güçlü bir psikanalitik incelemeye dönüştürüyordu. 1915'te yayımlanan *Gökkuşağı*'nda, Brangwen ailesinin üç kuşak öyküsü aracılığıyla toplum ve ruhsal değişimi ele alınıyordu. Kitabın devamı niteliğindeki *Âşık Kadınlar* 1920'de yayımlandı. Onu yine aynı yıl 1920'de *Kayıp Kız*, 1926'da *Kanatlı Yılan*, 1928'de *Lady Chatterley'in Âşığı*, 1929'da *Ölen Adam*, 1930'da *Bakire ile Çingene* adlı romanlar izledi. Aynı zamanda çok iyi bir şair, öykü ve deneme yazarı olan D.H. Lawrence, özellikle romanlarıyla XX. yüzyıl İngiliz edebiyatının en etkili yazarlarından biri oldu. Lawrence, 1930'da Fransa'nın Vence kentinde öldü.

CAN ÖMER KALAYCI, 1963'te Ankara'da doğdu. Öğrenimini Amerikan Robert Lisesi ve Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde yaptı. 2003'te profesör oldu. Edebiyata olan sevgisi ve yakınlığı nedeniyle çeviri alanında çalışmaya başladı.

İçindekiler

İki Mavi Kuş	11
Güneş	31
Atını Sürüp Giden Kadın	61
Gülümseme	107
Sınır Hattı	115
Jimmy ve Umutsuz Kadın	147
Son Kahkaha	179
Âşık	201
Adaları Seven Adam	221
Mutlu Hayaletler	253
Hiçbiri	309
Şampiyon Sallanan At	337
Hoş Hanımefendi	357

İKİ MAVİ KUŞ¹

Kocasını seven bir kadın vardı ama onunla yaşayamadı. Koca da kendi açısından karısına içtenlikle bağlıydı ama o da kadınla yaşayamadı. Her ikisi de kırkına gelmemişti, ikisi de güzel, ikisi de alımlıydı. Birbirlerini içtenlikle beğeniyorlar ve tuhaf bir şekilde birbirleriyle ebediyen evli olduklarını hissediyorlardı. Birbirlerini başka hiç kimseyi tanımadıkları kadar yakından tanıyorlardı ve birbirlerine herkesten daha fazla tanıdık geliyorlardı.

Ama yine de bir arada yaşayamadılar. Genellikle aralarında bin mil mesafe bulundurdular, coğrafik olarak. Ancak adam İngiltere'nin kasvetinde otururken, aklının bir köşesinde hüzünlü bir sadakatle karısının ve onun sadık ve vefakâr olmaya duyduğu tuhaf özlemin ve güneşin altında, güneyde yaşadığı ateşli ilişkilerin farkındaydı. Ve kadın, denizin üzerindeki terasta kokteylini içip alayıcı bakışlarını gerçekten çok hoşlandığı hayranının koyu esmer yüzüne çevirmişken, kafası aslında genç ve yakışıklı kocasının keskin yüz hatlarıyla meşgul, onun sekreterinden kendisi için bir şey yapmasını nasıl istediğini

1. Belçikalı oyun yazarı Maurice Maeterlinck'in aynı isimdeki oyununa gönderme. Bu oyunda yalnızca bir tane gerçek "mavi mutluluk kuşu" vardır. (Ç.N.)

düşünüyordu: isteğinin memnuniyetle yerine getirileceğini bilen bir adamın o iyi huylu, kendinden emin sesiyle.

Sekreter tabii ki ona hayrandı. Çok becerikliydi, oldukça genç ve oldukça güzeldi. Kadın adama tapıyordu. Ama zaten bütün hizmetkârları ona her zaman hayrandı: özellikle kadın hizmetkârlar. Erkek hizmetkârları onu muhtemelen söğüşlerdi.

Bir adamın sekreteri ona hayran ve sen de adamın karısıysan ne yaparsın? Aralarında yanlış bir şey –bilmem anlatabiliyor muyum– olduğundan değil. Aldatma denecek bir şey değildi aslına bakılırsa. Hayır, hayır! Yalnızca genç patron ve onun sekreteriydiler. Adam ona dikte ederdi, kadın onun için köle gibi çalışır ve ona tapardı ve her şey yolundaydı.

Adam, kadına “hayran” değildi. Bir adamın sekreterine hayran olmasına gerek yoktur. Ama ona güvenirdi. “Ben Miss Wrexall’a tek kelimeyle güvenirim.” Karısı naysa asla güvenemedi. En sonunda, *onun* hakkında öğrendiği tek şey de onun kendisine güvenilmesi gerektiği gibi bir niyetinin olmadığıydı.

Böylece, bir zamanlar evli olanların o dile gelmeyen berbat samimiyetiyle arkadaş kaldılar. Genellikle her yıl birlikte bir tatile çıktılar ve eğer karıkoca olmasalardı birlikte eğlenir birbirlerini tahrik edebilirlerdi. Evli olmaları, son bir düzine yıl boyunca evli kalmış olmaları ve son üç-dört yıldır birlikte yaşayamamaları gerçeği, birbirlerine sinir olmalarına neden oldu. İkisinin de diğeriyle ilgili kendine ait tatsız hisleri vardı. Yine de son derce kibarlardı. Adam bir âlicenaplık abidesiydi ve kadının ne kadar çok ateşli ilişkisi olursa olsun ona her zaman gerçekten sevecen bir saygı gösterirdi. Kadının ateşli ilişkileri onun modern gereksinimlerinin bir parçasıydı. “Ne de olsa yaşamam gerek. Sadece ikimiz bir arada yaşayamayacağı-

mız için beş dakika içinde bir tuz sütununa¹ mı dönüşeyim. Benim gibi bir kadının bir tuz sütununa dönüşmesi yıllar sürer. En azından ben öyle olduğunu umarım.”

“Sus!” diye yanıtladı adam. “Sus! Al hepsinin turşusunu kur, kendin kristalleşmeden onlardan hıyar turşusu yap. Benim tavsiyem bu.”

Tam adama göreydi: korkunç zeki ve anlaşılmaz. Kadın hıyar turşusu fikrini iyi kötü kavrayabildi ama “kendi kristalleşmesi” – bu ne anlama geliyordu? Acaba adam kendisinin de gayet güzel turşulaştırıldığını ve daha fazla bekletilmesinin gereksiz olduğunu, bunun tadını bozacağını mı ima ediyordu? Demek istediği bu muydu? Ve kadının kendisi, kendisi de turşunun salamura ve dünyanın çilesi miydi?

Erkek, gerçekten zeki ve anlaşılmaz, üstelik biraz da acayip olunca, ne kadar sinsi olduğu asla kestirilemez. Adam daha uzunca üstdudağı, kibirli ve kıpır kıpır ağızındaki kıvrımla hayran olunacak derecede acayıpti. Öte yandan böylesine yakışıklı, düzgün, artist gibi bir genç adam, nasıl olur da kendini beğenmezdi? Kadınlar onu bu hale getirdi.

Ah şu kadınlar! Erkekler ne kadar iyi olurlardı eğer başka kadınlar olmasaydı.

Bir koca, insana dikte eden, kelimelerini aynen yazıp sonra temize çektiğin bir patrona, bir amire kıyasla olsa olsa bir erkek müsveddesi olabilir. Kocasının söylediği her şeyi yazan bir eş hayal edin. Ama bir sekreter! Patronun her “ve”sini ve “ama”sını sonsuza dek korur sekreter. Menekşe şekeri² yanında hiç kalır.

1. Hz. Lut günah kenti Sodom yok olmadan evine gelen meleklerin teşvikiyle kentten kaçarken melekler asla geriye dönüp bakmamasını söyler. Bu emre uymayan Hz. Lut'un karısı bir tuz sütununa dönüştürülür. Eski Ahit, “Yaratılış”, 19:26. (Ç.N.)

2. Taze mor menekşeler kullanılarak yapılan bir şekerleme. (Ç.N.)

Kuzeyde evin olarak kabul etmen gereken bir yerde, iyi tarafları olduğunu kabul etmekle birlikte nefret edemeyecek kadar aşırı küçümsediğin; ancak yine de pek sevmediğin bir sekretere dikte eden bir koca varken güney güneşi altında ateşli ilişkiler yaşamak gayet iyi, hoştur. Gözüne bir şey kaçmışken ateşli bir ilişki yaşamak pek de hoş olmaz. Veya aklının bir köşesinde bir şey varken.

Ne yapmalı? Koca tabii ki karısını yollamadı.

“Sekreterin ve işin var,” dedi kadın. “Bana yer yok.”

“Sırf sana ait bir yatak odası ve oturma odası var,” diye yanıtladı adam. “Bir bahçe ve bir arabanın yarısı. Sırf canının istediğini yap. En çok hoşuna giden neyse onu yap.”

“Bu durumda,” dedi, “kış için güneye gideceğim.”

“Peki, git!” dedi adam. “Bundan her zaman hoşlanırsın.”

“Her zaman,” diye yanıtladı kadın.

Ardında bir nebze de olsa ateşli duygular barındıran bir kızgınlıkla ayrıldılar. Kadın bazı bakımlardan tat veren ateşli ilişkilerine döndü. Erkek de işinin başına. Adam çalışmaktan nefret ettiğini söylerdi ama çalışmaktan başka bir şey yapmazdı. Günde on veya on iki saat. İnsanın kendisinin efendisi olması diye buna denir!

Böylece kış yavaş yavaş geçti ve kırlangıçların eve, yani bu durumda kuzeye doğru uçtukları bahar geldi. Bu kış daha önceki bir dizi benzerleri gibi tüketmesi zor bir kış olmuştu. Ateşli kadının gözüne kaçan şey, gözünü kırptıkça daha çok batıyordu. Esmer yüzler karanlık olabilirdi ve buzlu kokteyller biraz parıltı sağlayabilirdi; gözüne kaçan şeyi çıkarmak için olanca gücüyle gözünü kırptı ama nafile. Mimosanın kokulu toprakları altında, kendi kocası olacak kütüphanesindeki adamı ve daima onun söylediklerini kaydeden o tertipli, ehil ama *sıradan* küçük sekreterini düşündü!

“Bir adam nasıl buna tahammül eder! Kadın nasıl tahammül eder, o sıradan küçük haliyle, bilmiyorum,” diye bağırdı kendi kendine kadın.

Bu dikte etme işini kastediyordu, bu, günde on saatlik ilişkiyi, *à deux*¹, aralarında bir kurşunkaleminden başka bir şey olmadan, bir de kelimelerin akışı.

Ne yapılmalıydı? İşler düzeleceğine kötüleşmişti. Küçük sekreter, annesini ve kız kardeşini getirmişti mekâna. Anne bir çeşit aşçı-kâhya, kız kardeş bir çeşit üst sınıf hizmetçiydi – ince çamaşır işini yapıyor ve “adam”ın elbiseleriyle ilgileniyor ve şahane bir valelik yapıyordu. Gerçekten de mükemmel bir düzenlemeydi. Yaşlı anne şahane, düz bir aşçıydı, kız kardeş bir *valet de chambre*²’dan² istenecek her şeye sahipti, iyi bir çamaşır-cı, üst düzey bir sofrta hizmetçisi ve garson. Ve hepsi de bir dereceye kadar ekonomik. Adamın bütün ilişkilerini ezbere biliyorlardı. Sekreteri bir alacaklı tehlikeli hale gelince kasabaya uçar ve parasal krizleri *her zaman* yumuşatırdı.

“Adam”ın tabii ki borçları vardı ve onları ödemek için çalışıyordu. Karıncaları yardıma çağırarak bir masal prensi olsaydı bile, bu, sekreteri ve ailesini kapatmaktan daha muhteşem olmazdı. Neredeyse hiç para almıyorlardı. Her gün ekmek ve balık mucizesini gerçekleştiriyorlardı.

“Kadın” tabii ki kocasını seven bir eştı; ama onun borçlanmasına yardım ediyordu ve hâlâ pahalı bir nesneydi. Ama kendi “evinde” ortaya çıktığında sekreter ailesi onu en itinalı ilgi ve saygıyla karşılardı. Haçlı Seferleri’nden dönen şövalye bile böylesine bir heyecan ya-

1. (Fr.) İki kişiyle yapılan. (Ç.N.)

2. (Fr.) Erkek oda hizmetçisi. (Ç.N.)

ratmamıştı. Kadın kendisini sadık tebaasını ziyaret eden bir hükümdar, Kenilworth'deki Kraliçe Elizabeth gibi hissetti. Ama yine de çorbasına her zaman bir saç gizlenirdi. Benden yeniden kurtulmaktan nasıl da mutlu olurlardı!

Ama itiraz ettiler. Hayır! Hayır! Bekleyip onun gelmesini umut ediyorlar ve bunun için dua ediyorlardı. Onun orada olması için yanıp tutuşuyorlardı: ev hanımı, “onun” karısı. Ah “onun” karısı. “Onun” karısı! Adamın halesi kadının başının üstünde bir kova gibi duruyordu. Aşçı-anne “halktan” birisiydi, yani buyrukları almaya gelen, üst sınıf hizmetçi olan kızdı. “Yarın öğle ve akşam yemekleri için ne emredersiniz, Mrs. Gee?”

“Genellikle ne yersiniz?”

“Hayır, biz *sizin* söylemenizi istiyoruz.”

“Hayır, siz *genellikle* ne yersiniz?”

“Belli bir şey değil. Anne gider ve bulabildiği en iyi şeyleri seçer, yani güzel ve taze olanı. Ama ona ne alacağını sizin söyleyeceğinizi düşündü.”

“Bilmem ki! Bu tip işlerde pek de iyi değilimdir. Her zamanki gibi yapmasını isteyin; en iyisini bildiğine eminim.”

“Belki bir tatlı önerirsiniz?”

“Hayır, tatlıdan hoşlanmam – ve biliyorsunuz Mr. Gee de hoşlanmaz. Yani benim için tatlı yapmayın.”

Bundan daha olanaksız bir şey olabilir miydi! Ev pırıl pırıldı ve rüya gibi işliyordu; onların bu şahane ve neredeyse ilahî tasarrufunu gören beceriksiz ve müsrif bir kadın nasıl olur da onlara karışmaya cesaret edebilirdi! Evi basbayağı hiç masrafsız yönetiyorlardı! Tek kelimeyle muhteşem insanlardı! Ve nasıl da ayaklarının altına gül yapraklarını sererlerdi.

Ama bu onun kendisini yalnızca daha budala hisset-

mesine sebep oldu, sanki kendisi eşekmiş ve çarmıha germe gelecek haftaymış gibi.¹

“Bu ailenin evi iyi çekip çevirdiğini düşünmüyor musun?” dedi adam çekinerek.

“Son derece iyi. Neredeyse romantik derecede iyi!” diye yanıtladı. “Ama sanırım sen de son derece mutlusun?”

“Son derece rahatım,” diye yanıtladı adam.

“Öyle olduğunu görebiliyorum,” dedi kadın. “Şaşılacak kadar! Böylesine bir rahatlık hiç görmemiştim. Bunun senin için kötü olmadığına emin misin?”

Kadın çaktırmadan adamı süzdü. Çok iyi gözüküyordu, kendine özgü aktör havasıyla aşırı yakışıklıydı. İnsanı şaşırtacak kadar iyi giyimliydi ve uşağı tarafından çok iyi bakılmıştı. Ve bir erkeğe çok yakışan ve ancak kendi çöplüğünün efendisi olan horozların edindiği ve çoğu kendi tavukları tarafından yaratılan o özgüvenli ve güler yüzlü havaya sahipti.

“Hayır!” dedi piposunu ağzından çıkarıp ona tuhaf bir şekilde otuz iki dişiyle birden gülümseyerek. “Benim için kötüymüş gibi mi gözüküyorum?”

“Hayır, gözüküyorsun,” diye yanıtladı derhal: bugünlerde bir kadının doğal olarak düşünmesi gerektiği gibi, bütün mutluluğun temeli olan adamın sağlığını ve rahatlığını düşünerek.

Sonra, tabii ki artçılara devam etti.

“Belki işin için olabilir ama *senin* için olduğu kadar iyi değil,” dedi oldukça kısık sesle. Bir an için bile işiyle dalga geçilmesine dayanamayacağını biliyordu. Ve adam da onun bu kısık sesini biliyordu.

1. Çarmıha germeyle ilgili olarak günümüze kalan ilk resim Roma'da bulunan anti-Hıristiyan bir graffitidir. MS 50-250 yılları arasında yapıldığı tahmin edilen bu graffitide; bir adam, çarmıha gerilmiş başı eşek şeklinde bir adamın önünde dua etmektedir. Çağdaş Hıristiyan yazarlar, paganların Hıristiyanları eşeğe tapmakla suçladıklarını belirtirler. (Ç.N.)

“Ne bakımdan?” dedi adam, yavaş yavaş tüyleri diken diken olurken.

“Ne bileyim,” diye yanıtladı kayıtsızca. “Belki de çok rahat olması bir erkeğin işi için iyi değildir.”

“*Böyle bir şey bilmiyorum!*” dedi adam, kütüphanenin etrafından keskin bir dönüş yapıp piposunu tüttürerek. “Aslında günde tam tamına on iki saat ve kısa bir günse on saat çalıştığımı düşünürsek, fazla rahatın ahlakımı bozduğunu söyleyebileceğini sanmıyorum.”

“Sanırım hayır,” diye kabul etti.

Öyle düşündü yine de. Rahatlığı, iyi yemek ve yumuşak bir yataktan daha çok etrafında kendisiyle çelişecek hiç kimse, kesinlikle hiç kimse ve hiçbir şey olmasından kaynaklanıyordu. “Onu kızdıracak hiçbir şey olmadığını düşünmek hoşuma gidiyor,” demişti sekreter, karısına.

“Kızdıracak bir şey olmaması!” Bir adam için ne hoş bir durum. Hiçbir şeyin onu kızdırmasına izin vermeyecek kadınlar tarafından bakılmak. Eğer adamın incinmiş gururunu kızdıracak bir şey varsa, o da işte buydu!

Karısı böyle düşünüyordu. Ama bu konuda ne yapmalıydı? Gece yarısının sessizliğinde uzaktan adamın sesini duydu, Samuel’e dikte eden Tanrı gibi, yalnız ve tekdüze ve sonra kadın aceleyle steno karalayan sekreterin küçük görüntüsünü hayal etti. Sonra sabahın güneşli saatlerinde adam hâlâ yataktayken –öğlene kadar asla kalkmazdı– bir başka uzaktan, daktilonun devasa bir çekirgenin cırlayıp takırdamasını andıran keskin haşerat gürültüsü geldi. Bu, onun notlarını daktilo eden sekreterdi, zavalhıcık.

O kız –sadece yirmi sekiz yaşındaydı– ona kul köle olmuş, bir deri bir kemik kalmıştı. Ufak tefek ve düzgün birisiydi ama aslında tükenmişti. Adamdan çok daha fazla iş görüyordu; çünkü yalnızca adamın mırıldan-

dığı kelimeleri yazmak zorunda olmayıp, adam dinlenirken onları daktilo etmek, üç kopyasını çıkarmak zorundaydı.

“Bundan ne kazanıyor Tanrı aşkına,” diye düşündü karısı, “Bilmiyorum. Kadın berbat bir maaş için kesinlikle yorgunluktan bitmiştir ve eğer adamı şu kadar tanıyorsam, onu asla öpmemiştir ve asla öpmeyecektir.”

Adamın kadını asla öpmemesi –sekreteri yani– daha mı iyi yoksa daha mı kötüydü kadın karar veremedi. Adam asla kimseyi öpmemiştir. Kadının kendisi de –adamın karısı yani– adam tarafından öpülmek ister miydi o konuda bile kuşkuluydu. İstemeyeceğini düşünmeyi tercih etti.

Ne istiyordu Tanrı aşkına o zaman? Adamın karısıydı. Ondan ne istiyordu Tanrı aşkına?

Kesinlikle onun stenosunu yazıp bütün o kelimeleri daktilo etmek istemiyordu. Onun kendisini öpmesini de aslında istemiyordu; onu fazla iyi tanıyordu. Evet, onu fazla iyi tanıyordu. Eğer bir adamı fazla iyi tanırsan onun seni öpmesini istemezsin.

O zaman ne? Ne istiyordu? Hâlâ bu olağanüstü düşkünlük nedendi? Yalnızca karısı olduğu için mi? Neden hiç ciddiye almaksızın başka adamlardan hoşlanıyordu – ve zevk almak konusunda sınır tanımazdı. Aslında ondan bu kadar “hoşlanmazken” neden onu bu kadar ciddiye alıyordu, lanet olasıca?

Tabii ki *onunla* çok güzel günleri olmuştu, geçmişte, eskiden – ah! Binlerce şey önceden, hepsini toplasan tek bir şey etmez. Ama artık ondan hoşlanmıyordu. Onunla birlikte olmaktan hiçbir zaman hoşlanmadı. Aralarında sessiz ve sonu gelmeyen bir gerilim vardı – asla kırılmayan, bin mil uzakta olsalar bile.

Berbat. Evli olmak denilen şey işte bu! Ne yapmalı? Her şeyi bilip hiçbir şey yapmamak ne aptallık!

Bir kez daha geri döndü ve işte oradaydı, kendi

evinde bir nevi süper-konuk, adam için bile. Ve sekreterin ailesi hayatlarını ona adıyordu.

Hayatlarını ona adamak. Ama aslında! Üç kadının kendi hayatlarını gece gündüz ona sunmaları. Ve karşılığında ne elde ettiler? Bir öpücük bile değil. Azıcık para, çünkü adamın bütün borçlarını biliyorlardı ve onların ödenmesini hayatlarının en önemli işi sayıyorlardı. Beklentileri olmadan! Günde on iki saat iş! Göreceli bir soyutlanma, çünkü adam hiç kimseyle görüşmüyordu.

Daha ötesi? Hiç! Belki de bazen adamın adını ve resmini gazetede görünce bir nebze moral ve önemlilik hissi. Ama kim inanırdı bunun yeterli olduğuna?

Ama onlar buna hayrandı! Bundan sanki misyon sahibi insanlar gibi derin bir tatmin alıyor gibiydiler. Olağanüstü!

Eğer öyleyse bırak alsınlar. Tabii ki çok sıradandılar, “halktan”; bunda onlar için bir çeşit büyüleyici bir şey olabilirdi.

Ama bu, adam için kötüydü. Bunda hiç kuşku yok. Yaptığı iş giderek dağılıyor ve kötüleşiyordu – tevekkeli! Üslubu bozuluyordu – daha sıradanlaşıyordu. Onun için tabii ki kötüydü.

Karısı olarak onu kurtarmak için bir şey yapması gerektiğini hissetti. Ama nasıl yapabilirdi? O kendilerini mükemmelen adanmış muhteşem sekreter ailesi, onlara nasıl bir saldırı gerçekleştirebilirdi? Onları unutturmayı çok isterdi. Adam için tabii ki kötülerdi; işini mahvediyorlardı; bir yazar olarak ününü mahvediyorlardı, hayatını mahvediyorlardı. Köle gibi hizmetleriyle onu mahvediyorlardı.

Tabii ki hücumla geçmeliydi! Ama nasıl? Öylesine bir sadakat! Ve kendisi ne verebilirdi onların yerine? Tabii ki köle gibi bir sadakat değil, ne kendisine ne de kelimelerinin akışına. Kesinlikle değil.

Onu bir kere daha sekreteri ve onun ailesinden sıyrılmış olarak hayal etti ve ürperdi. Çıplak bir bebeği çöp kutusuna atmak gibiydi. Yapamazdı.

Öte yandan bir şey yapmak lazımdı. Bunu hissediyordu. Şeytan, bir bin pound daha borca gir, diyordu ve faturayı yolla veya yollat, her zamanki gibi.

Ama yok! Daha esaslı bir şey.

Daha esaslı veya belki daha kibar. İkisi arasında bocaladı. Bocalarken, ilk önce hiçbir şey yapmadı, hiçbir karara varmadı, günden güne boş boş sürüncemede bıraktı, ayrılmak için bir kere daha yeterli enerjiyi bekledi.

İlkbahardı! İlkbaharda gelmekle ne kadar aptallık etmişti! Ve kırkındaydı. Bir kadın için kırkında olmak ne büyük bir aptallıktı!

Kadın sıcak bir öğleden sonra kuşlar yuvalarından yüksek perdeden şakıyıp gökyüzü basık ve sıcakken ve yapacak hiçbir şeyi yokken bahçeden aşağı yürüdü. Bahçe çiçeklerle doluydu: Onları bu abartılı görünüşleri nedeniyle seviyordu. Leylak ve kartopu çalıları ve sarısal-kım ve gelin çiçeği, laleler ve anemonlar ve rengârenk papatyalar. Bir sürü çiçek! Unutmabenilerden bordürler. Belemir çiçekleri! Çiçeklerin ne acayip isimleri vardı! Kendisi onlara mavi noktalar veya sarı damlalar ve beyaz fırfırlar derdi. O kadar duyguya gerek yoktu!

Tomurcuklanan yaprakları, yediveren çuhalarıyla baharda belli bir saçmalık, gösterişli ve abartılı bir taraf vardır, eğer insanın içinde tam buna karşılık gelen bir şey yoksa. Ki onda yoktu.

Ah Tanrım! Çitlerin arkasında bir ses duydu, tekdüze oldukça teatral bir ses. Ah Tanrım! Bahçede sekreterine dikte ediyordu. Aman Tanrım, bundan kaçış yok muydu?

Kadın etrafına bakındı: Aslında kaçış çoktu. Ama kaçmanın faydası neydi? Adam aynı şeye devam edecekti. Usulca çitin kenarına gitti ve dinledi:

Adam modern roman hakkında bir dergi makalesi dikte ediyordu. “Modern romanın eksiği mimaridir.” Aman Tanrım! Mimari! Pekâlâ şöyle de diyebilirdi: “Modern romanın eksiği balina iskeletidir veya çay kaşığıdır veya dolgu yapılan bir diştir.”

Ama sekreteri yine de yazdı, yazdı, yazdı! Hayır, bu devam edemezdi. Etten kemikten birisinin dayanabileceğinden fazlaydı.

Usulca çit boyunca devam etti, sinsi sinsi dolaşan bir kurt gibi, iri, hardal renkli pahalı ipek bir kazak ve krem rengi pilili bir etek giyen güçlü bir kadın. Bacakları uzun ve biçimliydi ve ayakkabıları pahalıydı.

Kurt gibi meraklı bir gizlilik içinde çiti döndü ve papatyaların arsızca yayıldığı küçük gölgelikli bahçeye doğru baktı. “Adam” pembe çiçek açan bir atkestanesi ağacının altında renkli bir hamağa uzanmış, ince, beyaz yün bir yelek ve ince, sarı renkli bir gömlek giymişti. Zarif eli hamağın kenarından sarkmıştı ve kelimelerine bir nevi tuhaf bir ritimle tempo tutuyordu. Küçük sekreter küçük bir hasır masada yeşil triko elbisesi içinde esmer başını defterine eğmiş titizlikle o korkunç steno işaretlerini yapıyordu. Adam, söylediklerinin yazılması zor biri değildi; çünkü yavaşça dikte ediyordu ve bir nevi ritim tutturmuş, aynı zamanda sallanan eliyle de tempo tutuyordu.

“Her romanda, daima sempati duyduğumuz öne çıkan bir karakter olmalı –*kendisine* daima sempati duyduğumuz biri– karakteri tanısak bile –karakterin insani zaaflarının tamamen farkında olsak bile–”

Her erkek kendi kahramanıdır, diye düşündü kadın acımasızca, her kadının ileri derecede kendi kahramanı olduğunu unutarak.

Ancak kadını en çok şaşırtan, gömülmüş, steno karalayan küçük sekreterin ayaklarının etrafında hızlı hızlı dolanıp duran bir mavi kuştı. En azından mavi baştan-

karaydı¹, gri ve biraz sarılı mavi. Ancak adamın karısına o neşeli ve aydınlık öğleden sonra mavi gözüktü. Küçük sekreterin güzel fakat oldukça *sıradan* küçük ayakları etrafında pırpır eden mavi kuş.

Mavi kuş! Mutluluğun mavi kuşu! Ben kutsanmışım, diye düşündü adamın karısı. Ben kutsanmışım!

Ve kutsanıyordu, bir mavi kuş daha görüldü –yani bir mavi baştankara daha– ilk mavi baştankarayla güreşmeye başladı. Mutluluğun bir çift mavi kuşu – mutluluk hakkında kavga ediyorlar! Evet, ben kutsanmışım.

İşlerine gömülmüş olan insan çiftinin görüş alanının dışında sayılırdı. Ama “adam” kavga edip tüyleri etrafa saçılan mavi kuşlardan rahatsız olmuştu.

“Gidin buradan,” dedi adam onlara yumuşakça, koyu sarı bir mendi sallayarak. “Başka yerde yapın küçük kavganızı ve başka yerde halledin özel meselelerinizi, sevgili küçükbeyler.”

Küçük sekreter bir an kafasını kaldırdı çünkü çoktan bunu yazmaya başlamıştı. Ona o garip ve hınzır gülümsemesiyle gülümsedi.

“Hayır, bunu yazma,” dedi şefkatle. “Şu tepişen iki baştankarayı gördün mü?”

“Hayır!” dedi küçük sekreter, gözleri işten yarı kör bir vaziyette ışıl ışıl etrafa bakıyordu.

Fakat arkasında adamın karısının tuhaf, güçlü, zarif, kurda benzeyen görüntüsünü gördü ve gözlerini dehşet bürüdü.

“Ben gördüm!” dedi adamın karısı, o kısacık eteğinin altındaki mükemmel ve biçimli dişi kurt bacaklarıyla öne çıkarken.

“Bunlar olağanüstü kötü küçük şeytanlar değil mi?” dedi adam.

1. Mavi baştankara (*Parus caeruleus*), baştankaragiller (*Paridae*) familyasından mavi-sarı renkli küçük bir kuş türü. (Ç.N.)

“Olağanüstü,” diye yankıladı kadın, eğilip küçük, sarı bir göğüs tüyünü alırken. “Olağanüstü! Tüylerin nasıl da uçtuğuna baksana!”

Tüyü parmağının ucuna koyup baktı. Sonra sekrete-re baktı, sonra da adama. Kaşlarının arasında tuhaf bir kurt adam ifadesi vardı.

“Bence,” diye başladı adam, “bunlar güneş ışığının doğrudan gelmediği fakat bütün seslerin ve renklerin ve kokuların, bilirsin, bir nevi havada eridiği çok tatlı öğleden sonraları, hepsi demlenmiş, baharda demlenmiş. İçinde olmak gibi, bilirsin işte bir yumurtanın içinde olup kabuğunu kırmaya hazır olmak gibi.”

“Tam da öyle!” diye onayladı kadın, inanmaksızın.

Kısa bir sessizlik oldu. Sekreter hiçbir şey söylemedi. Adamın karısının tekrar gitmesini bekliyorlardı.

“Sanırım,” dedi kadın, “çok meşgulsünüz, her zamanki gibi?”

“Hemen hemen öyle,” dedi adam, dudaklarını küçümsercesine büzerek.

Yeniden adamın kadının gitmesini beklediği boş sessizlik.

“Sizin işinizi böldüğümün farkındayım,” dedi kadın.

“Aslında,” dedi adam, “tam şu iki mavi baştankarayı izliyordum.”

“Bir çift küçük şeytan!” dedi adamın karısı, parmak ucundaki sarı tüyü üfleyip atarken.

“Kesinlikle,” dedi adam.

“Gitsem iyi olacak, siz de işinize devam edersiniz,” dedi kadın.

“Acelem yok!” dedi adam, umursamaz bir cömertlikle. “Aslında dışarıda çalışmak da çok başarılı değil.”

“Neden denedin?” dedi adamın karısı. “Asla yapmadığını biliyorsun.”

“Miss Wrexall bir değişiklik yapabileceğini söyledi.

Ama genelde pek yararı olduğunu sanmıyorum, sizce Miss Wrexall?”

“Üzgünüm,” dedi küçük sekreter.

“Neden siz üzgün olacaktıydınız?” dedi adamın karısı, bir kurdun güya acıyarak küçük siyah ve taba bir kırmaya baktığı gibi tepeden bakarken. “Siz yalnızca onun iyiliği için önerdiniz, eminim.”

“Açık havanın onun için iyi olabileceğini düşündüm,” diye kabul etti sekreter.

“Sizin gibi insanlar neden hiç kendilerini düşünmez?” diye sordu adamın karısı.

Sekreter onun gözünün içine baktı.

“Sanırım düşünüyoruz, farklı bir şekilde,” dedi.

“Çok farklı bir şekilde!” dedi adamın karısı alaycı bir şekilde. “Neden *onun seni düşünmesini* sağlamıyorsun?” diye ekledi, yavaşça, bir nevi mırıldanarak. “Böylesine tatlı bir ilkbahar öğleden sonrası onun sana, mutluluğun mavi kuşlarının zarif ayaklarının etrafında pır pır etmesiyle ilgili şiirler dikte ettirmesini sağlamalısın. Ben onun sekreteri olsam böyle yapardım.”

Ölüm sessizliği oldu. Adamın karısı tam kendisine özgü bir tavırla yarısı küçük sekretere, yarısı diğer tarafa dönük hareketsiz heykel gibi dikildi. Kadın sırtını her şeye yarım dönerdi.

Sekreter ona baktı.

“Aslında,” dedi adam, “romanın geleceği hakkında bir makale yazıyordum.”

“Biliyorum,” dedi karısı. “Korkunç olan da bu. Neden bir romancının hayatındaki daha neşeli bir şey değil?”

Adamın acı çeker ve biraz da mesafeli, heykel gibi gözüktüğü uzamış bir sessizlik oldu. Sekreter başını öne eğdi. Karısı yavaşça uzaklaştı.

“Nerede kalmıştık, Miss Wrexall?” diye çıktı adamın sesi.

Küçük sekreter başladı. Son derece kızgın hissediyordu. O güzel ilişkilerinin, adamın ve kendisinin böylesine aşağılanması!

Ama kısa süre sonra yönünü değiştirmiş, kendini adamın kelimelerinin akışına kaptırmıştı, çok meşgul olmaktan duyduğu sevinç dışında bir şey hissedemeyecek kadar meşguldü.

Çay zamanı geldi; kız kardeşi çay tepsisini bahçeye getirdi. Ve derhal adamın karısı göründü. Üstünü değiştirmişti ve ince kumaştan hindiba mavisini bir elbise giyiyordu. Küçük sekreter kâğıtlarını toplamış, oldukça yüksek topuklarının üstünde gidiyordu.

“Gitmeyin, Miss Wrexall,” dedi adamın karısı.

Küçük sekreter aniden durdu, sonra tereddüt etti.

“Annem beni bekliyor,” dedi.

“Ona gelmeyeceğinizi söyleyin. Kız kardeşinizden bir fincan daha getirmesini isteyin. Bizimle çay içmenizi istiyorum.”

Miss Wrexall hamakta tek dirseğine yaslanmış, gizemli, Hamletvari gözüken adama baktı.

Adam ona kısaca bir baktı ve çocuksu bir umursamazlıkla ağzını büzdü.

“Evet, kalıp bizimle çay için bu seferlik,” dedi adam. “Çilek görüyorum ve sizin de bir çilek kuşu olduğunuzu biliyorum.”

Kadın adama baktı, belli belirsiz gülümsedi ve aceleyle annesine haber vermeye gitti. Hatta ipek bir elbise giyecek kadar uzun kaldı.

“Ne kadar zekisiniz,” dedi adamın karısı, küçük sekreter çimenlerin üzerinde hindiba mavisini ipekler içinde görününce.

“Sizinkinin yanında benimkinin lafı olmaz,” dedi Miss Wrexall. Gerçekten de aynı renkteydiler!

“Siz en azından kendinizinkini hak ettiniz ki bu be-

nim kendi elbisem için yaptığımdan daha fazla,” dedi kadın bir yandan çay koyarken. “Koyu mu seversiniz?”

Yorgun gözleriyle minicik, kuş gibi, mavilere bürünmüş, haddinden fazla çalışmış genç kadına baktı ve gözleri sanki açıklanamayan birkaç karanlık cildi anlatır gibiydi.

“Ah, nasıl koyarsanız, teşekkür ederim,” dedi Miss Wrexall, sinirli bir şekilde öne doğru eğilerek.

“Oldukça koyu, eğer sindiriminizi mahvetmek istiyorsanız,” dedi karısı.

“O zaman üstüne biraz su alayım.”

“Bence de daha iyi olur.”

“Çalışma nasıl gitti – iyi mi?” diye sordu adamın karısı, çay içerlerken ve iki kadın birbirlerinin mavi giysilerini süzerken.

“Eh,” dedi adam. “Beklenebileceği kadar iyi. Tam bir laf salatası. Ama onların istedikleri de bu. Berbat bir zırva, değil mi, Miss Wrexall?”

Miss Wrexall sandalyesinde huzursuz bir şekilde kıpırdadı.

“Benim ilgimi çekti,” dedi, “roman kadar olmasa da.”

“Roman mı? Hangi roman?” dedi adamın karısı. “Yeni bir tane daha mı var?”

Miss Wrexall adama baktı. Hiçbir lafın karşılığında adamın edebî faaliyetlerinin hiçbirinin sırrını vermezdi.

Adam, “Ah, Miss Wrexall’a aklıma gelen bir fikirden söz ediyordum,” dedi.

“Anlatın bize,” dedi adamın karısı. “Miss Wrexall. Siz bize anlatın ne hakkında olduğunu.”

Sandalyesinde dönüp gözlerini küçük sekretere dikti.

“Korkarım,” diye kıvrandı Miss Wrexall. – “Kendim de pek iyi anlamadım henüz.”

“Ah, haydi! *Anladığınız* kadarını anlatın o zaman.”

Miss Wrexall dili tutulmuş ve canı çok sıkkın bir

şekilde oturdu. Oltaya getirilmek istendiğini hissetti. Eteğinin mavi pililerine baktı.

“Korkarım yapamam,” dedi.

“Neden yapamayacağınızdan korkuyorsunuz? *Son derece* yetkinsiniz. Hepsini bildiğinizden eminim. Mr. Gee’nin kitaplarının hatırı sayılır bir bölümünü onun için sizin yazdığınızı sanıyorum, gerçekten. O size ipucunu veriyor, siz her şeyi içine oturtuyorsunuz. Böyle yapmıyor musunuz?” Alaycı bir şekilde konuştu, sanki bir çocuğa takılır gibi. Ve sonra kendi mavi eteğinin zarif pililerine, çok zarif ve pahalı pililerine baktı.

“Ciddi konuşmuyorsunuz tabii ki, değil mi?” dedi Miss Wrexall, artan bir gayretle.

“Tabii ki ciddiyim! Uzun zamandır –en azından bir süredir– Mr. Gee’nin kitaplarının önemli bir kısmını onun verdiği ipuçlarından sizin yazdığınızdan kuşkulanıyordum.”

Şakacı bir tonda söylenmişti ama zalimceydi.

“Son derece gururum okşanırdı,” dedi Miss Wrexall, toparlanarak, “eğer beni aptal yerine koymaya çalıştığınızı bilmesem.”

“Aptal yerine koymak mı? Sevgili çocuğum! Ben hiç böyle bir şey yapar mıyım! Benden iki kat zeki ve en az bir milyon kere yetkinsin! Ya, sevgili çocuğum, sana büyük bir hayranlığım var. Senin yaptığını asla yapmazdım, Hindistan’daki bütün incileri verseler bile. Zaten *yapamazdım.*”

Miss Wrexall içine kapandı ve sessiz kaldı.

“Demek istediğin, benim kitaplarımın yazılmasının sanki--” diye başladı adam, sesini yavaş yavaş yükselterek ve çatalı bir sesle konuşarak.

“Öyle demek istiyorum,” dedi adamın karısı. “Tam de sanki *Miss Wrexall* onları senin ipuçlarından yazmış gibi. Durust olmak gerekirse onun yazdığını düşündüm –sen aşırı meşgulken–

“Ne kadar zekice!” dedi adam.

“Çok!” dedi kadın. “Özellikle yanıldıysam!”

“Ki yanıldın,” dedi adam.

“Ne kadar olağanüstü,” diye bağırdı kadın. “İşte, bir kere daha hatalıyım.”

Tam bir sessizlik oldu.

Sessizlik, sinirli bir şekilde parmaklarını büken Miss Wrexall tarafından bozuldu.

“Onunla benim aramızda var olan şeyi hozmak istiyorsunuz, bunu görebiliyorum,” dedi, kızgın bir şekilde.

“Ama hayatım, seninle onun arasında *ne* var ki?” diye sordu adamın karısı.

“Ben onunla çalışmaktan, onun için çalışmaktan mutluydum! Onun için çalışmaktan mutluydum!” diye bağırdı Miss Wrexall, gözlerinde haksızlığa uğramanın verdiği kızgınlık ve kırgınlık yaşlarıyla.

“Sevgili çocuğum!” diye bağırdı adamın karısı sahte bir heyecanla, “Onun için çalışmaktan mutlu olmaya *devam et*, hâlâ yapabilirken devam et! Eğer seni mutlu eden buysa tadını çıkar! Tabii ki! Bunu senin elinden almayı isteyecek kadar zalim olabileceğimi mi düşünüyorsun? – Onunla çalışmak? Ben steno ve daktilo yazamam ve çift girişli muhasebe kaydı veya adı her neyse tutamam. Sana söyleyeyim, ben tamamen beceriksizimdir. Asla bir şey kazanmam. Ben İngiliz meşesinin parazitiyim, ökseotu gibi. Mavi kuş benim ayaklarımın etrafında pır pır etmez. Belki de ayaklarım aşırı büyük ve ezicidir.”

Pahalı ayakkabılarına baktı.

“Eğer sunabilecek bir eleştiri lafım olsa *idi*,” dedi kocasına dönerek, “bu sana olurdu, Cameron, ondan bu kadar çok alıp bu kadar az verdiğin için.”

“Ama o bana her şeyi veriyor, her şeyi!” diye bağırdı Miss Wrexall. “Bana her şeyi veriyor.”

“Her şeyle neyi kastediyorsun?” dedi adamın karısı, sertçe ona doğru dönerek.

Miss Wrexall aniden sindi. Havada bir kırılma vardı ve akımlarda bir değişiklik.

“Sizin beni kıskanmanızı gerektirecek bir şey kastetmiyorum,” dedi küçük sekreter mağrurca. “Asla ucuz birisi olmadım.”

Boş bir duraksama oldu.

“Tanrım!” dedi karısı. “Buna ucuz olmak denmez mi? Belki de ondan hiçbir şey almadan yalnızca verdiğini söylemeliyim! Ve eğer buna da ucuz olmak demiyorsan – aman Tanrım!”

“Görüyorsunuz ya, olayları farklı görüyoruz,” dedi sekreter.

“Belki de öyle! – *Tanrı’ya şükür!*” diye yapıştırdı adamın karısı.

“Kimin adına Tanrı’ya şükrediyorsun?” diye sordu adam alaycı bir şekilde.

“Herkesin sanırım! Senin çünkü sen hiçbir şey vermeden her şeyi aldın ve Miss Wrexall’ın adına; çünkü o bundan hoşlanmış gözüküyor ve kendi adıma; çünkü ben bu işin tamamen dışındayım.”

“Bu işin dışında olmanıza *gerek yok*,” diye bağırdı Miss Wrexall cesurca, “eğer kendinizi bu işin dışında bırakmasaydınız...”

“Teşekkürler tatlım, teklifin için,” dedi adamın karısı ayağa kalkarak, “ama korkarım hiçbir erkek ayaklarının dibinde pır pır eden, küçük tüylerini yolacağı *iki* mavi kuş istemez!”

Bununla birlikte uzaklaştı.

Gergin ve umutsuz bir aradan sonra Miss Wrexall ağlamaklı bir sesle, “Ve *gerçekten*, herhangi bir kadının beni kıskanması için bir sebep olabilir mi?” dedi.

“Hem de nasıl,” dedi adam.

Ve bütün söylediği buydu.

GÜNEŞ

I

“Götürün onu buradan, güneşe çıkarın,” dedi doktor. Kadının kendisi güneşe kuşkuyla bakardı, ama çocuğuyla, dadıyla ve annesiyle denizin üzerinde sürüklenmeye razı oldu.

Gemi gece yarısı yelken açtı. Çocuk yatırılıp yolcular gemiye binerken kocası iki saat onunla kaldı. Karanlık bir geceydi, sıçrayan ışık damlalarında titreyen Hudson inip kalkan bir siyahlıkla sallanıyordu. Kadın, parmaklıklara dayandı ve aşağı bakarken düşündü: Bu bir deniz; insanın hayal ettiğinden daha derin ve daha fazla anıyla dolu. O anda deniz sanki sonsuza dek yaşayacak bir kaos yılanı¹ gibi kabarıyordu.

“Bu ayrılıklar hoş değil, biliyor musun?” diyordu kocası, yanı başında. “Hoş değil. Hiç sevmiyorum.”

Sesinin tonu kaygı, endişe doluydu ve son ümit kırtısına belli bir sarılma vardı.

Kadın, “Hayır, ben de hoşlanmıyorum,” diye yanıtladı donuk bir sesle. Nasıl da dayanılmaz bir şekilde birbirlerinden, ikisinin de ayrılmak istediklerini anımsadı. Ay-

1. Apep veya Apophis. Eski Mısır’da yılan veya şeytan olarak gösterilen, karanlık ve kaosu kutsayıp ışık ve düzenin karşısında olan bir kötülük tanrısı. (Ç.N.)

rıma duygusu hislerini hafifçe gerdi ama ruhuna saplanan demirin daha da derinlere inmesine neden oldu.

Böylece, uyuyan oğullarına baktılar; babanın gözleri nemliydi. Ama önemli olan gözlerin sulanması değil, alışkanlığın o derin, demirden ritmidir, yıllar süren, hayat alışkanlıkları; gücün ta derine işlemiş darbesi.

Ve kendilerinin ikili hayatında, adamın ve kadının, gücün darbesi düşmancaydı. Birbiriyle uyumsuz çalışan iki motor gibi birbirlerini mahvettiler.

“Herkes kıyıya, herkes kıyıya!”

“Maurice, gitmelisin.”

Kadın kendi kendine düşündü: Ona göre herkes kıyıya! Bana göre: Açık Denize!

İşte böyle, tekne ayrılırken adam rıhtımın gece yarısı kasvetinde mendilini salladı; kalabalıktan biri olarak. Kalabalıktan biri. *C'est ça!*¹

Işık sıraları halinde kümelenmiş, büyük tabaklara benzeyen feribotlar Hudson'da bir kıyıdan diğerine gidiyorlardı. Şu karanlık ağız Lackawanna İstasyonu olmalı.

Gemi ışıklar arasında giderek küçüldü, Hudson bitmezmiş gibi görünüyordu. Ama sonunda dönemeci aştılar ve işte karşılarında Battery'nin zayıf ışık kümesi vardı. Özgürlük² sinirli bir şekilde meşalesini yukarıya kaldırıyordu: Dalgalardan ıslanmasına öfkelenmişti.

Ve Atlantik lav kadar gri olduğu halde nihayet güneşe çıktılar. Kadının bile denizlerin en mavisinin tepesinde, her tarafı asmalar ve zeytinlerle dolu devasa bir bahçesi veya bağı, taraça taraça ova şeridine kadar inen bir evi vardı ve bahçe gizli yerlerle, dünyanın yarıklarının ta en diplerinde limon bahçeleri ve gizli, saf yeşil su

1. (Fr.) İşte böyle! (Ç.N.)

2. Özgürlük Anıtı. (Ç.N.)

kaynaklarıyla doluydu; sonra Yunanlar gelmeden önce eski Sicilyalıların içtiği küçük bir mağaradan çıkan bir kaynak; boş duvar oyukları olan eski bir mezarda ahıra bağlanmış meleyen gri bir keçi. Mimosanın kokusu ve arkada volkanın karı vardı.

Kadın bunların hepsini gördü ve bu bir derece rahatlatıcıydı. Ama bunun hepsi kendinin dışındaydı. Bunlar aslında umurunda değildi. Kendisi, içindeki bütün öfkesi ve hüsraniyle ve gerçek olan herhangi bir şeyi hissetme konusundaki yeteneksizliğiyle aynı eskisi gibiydi. Çocuk onun asabını bozuyor ve huzurunu kaçıırıyordu. Kendini oğlandan korkunç ve ürkütücü derecede sorumlu hissediyordu: sanki onun aldığı her nefesten sorumlu olması gerekiyormuş gibi. Bu, kadına, çocuğa ve ilgili herkese bir işkenceydi.

“Juliet biliyorsun doktor sana giysilerin olmadan güneşte yatmanı söyledi. Neden yapmıyorsun?” diye sordu kadının annesi.

“Öyle yapmaya uygun olduğumda yapacağım. Beni öldürmek mi istiyorsun?” diyerek Juliet annesine çemkirdi.

“Seni öldürmek mi, hayır! Yalnızca sana iyilik yapmak istiyorum.”

“Bana iyilik yapmak istemekten vazgeç Tanrı aşkına.”

Sonunda anne o denli incinip çileden çıktı ki, oradan gitti.

Deniz beyaza çaldı ve sonra görünmez oldu. Yağmur bardaktan boşanırcasına yağdı. Güneş için yapılmış evin içi soğuktu.

Yeniden güneşin erimiş ve parlak haliyle kendini denizin kenarından yükselttiği bir sabah. Ev güneydoğuya bakıyordu, Juliet yatağında yatıp güneşin doğuşunu izledi. Sanki daha önce güneşin doğuşunu hiç izlememiş gibiydi. Çıplak güneşi deniz çizgisinin üstünde

saf haliyle durup üzerinden geceyi ıslaklık gibi silkelirken hiç görmemişti. Güneş tüm ve çıplaktı. Ve güneşe ulaşmak istedi.

Böylece, güneşin karşısında cırılçıplak olmak arzusu içinde gizlice fışkırdı. Arzusunu bir sır gibi sevgiyle bağrına bastı. Güneşe kavuşmak istedi.

Ancak evden uzaklara gitmesi gerekecekti – insanlardan uzaklara. Ve bu kolay değildi, her zeytin ağacının gözü olduğu ve her yokuşun uzaktan görüldüğü bir ülkede, saklanmak ve güneşle sevişmek.

Ama o bir yer buldu: denize ve güneşe doğru uzanan ve kaynanadili denen büyük kaktüsle kaplanmış kayalık bir yamaç. Bu kaktüslükten soluk, kalın gövdeli ve ucu yana yatmış, esnek, maviler içinde bir servi ağacı yükseliyordu. Denize bakan bir nöbetçi veya devasa alevi ışığın karşısında sönük kalan bir mum gibi dikilmişti: uzun dili gökyüzünü yalayan bir karanlık.

Juliet servi ağacının yanına oturdu ve giysilerini çıkardı. Kıvrık kaktüsler, etrafında bir orman oluşturmuştu, iğrenç ama büyüleyici. Oturdu ve bağrını güneşe sundu iç çekerek, şimdi bile kendini verme zorunluluğuna karşı belli bir derin sızıyla: Ama yine de nihayetinde, kendini verdiği sevgili bir insan olmadığı için sevindirici.

Ancak güneş mavi cennet içine yürüdü ve giderken ışınlarını gönderdi. Denizin yumuşak havasını sanki asla olgunlaşmayacakmış gibi görünen göğüslerinde hissetti. Ama güneşi neredeyse hiç hissetmedi. Pörsüyecek ama olgunlaşmayacak meyveler, göğüsleri.

Ama kısa süre sonra güneşi onların içinde hissetti, aşkın hiç olmadığı kadar sıcak, süten ya da bebeğinin ellerinden daha sıcak. Sonunda, göğüsleri sıcak güneşin altında uzun beyaz üzümler gibiydi.

Bütün giysilerini çıkardı ve güneşin altında çıplak yattı ve yatarken parmaklarının arasından güneşin mer-

kezine baktı, dış kenarları parlaklık akıtan, nabız gibi atan mavi yuvarlaklığına. Muhteşem bir mavilikle nabız gibi atan ve canlı olan ve kenarlarından beyaz ateş akıtan, Güneş! Mavi ateş gövdesiyle aşağıya, ona dönmüştü ve göğüslerini ve yüzünü, boğazını, yorgun karnını, dizlerini, kasıklarını ve ayaklarını sarmalamıştı.

Gözleri kapalı yattı, alevlerin gül rengi gözkapaklarından sızarak. Bu, çok fazlaydı. Uzanıp gözlerinin üzerine yapraklar koydu. Sonra tekrar yattı, güneşin altında, altın sarısına olgunlaşması gereken yeşil uzun bir suka-bağı gibi.

Güneşin kemiklerine işlediğini hissedebiliyordu; yo, daha da derine, hislerine ve düşüncelerine bile. Duygulanımının karanlık gerilimi gevşemeye başladı, düşüncelerinin soğuk kara pıhtıları çözünmeye başladı. Tepeden tırnağa ısınmaya başlıyordu. Dönerek omuzlarını güneşe verdi, yanlarını, kasıklarının arkalarını, topuklarını bile. Başına gelen şeyin tuhaflığıyla yarı sersemlemiş bir şekilde yattı. Bitkin, donmuş kalbi eriyordu ve erirken buharlaşıyordu. Yalnızca rahmi gergin ve dirençli kaldı, ebedî direnç. Güneşe bile direnirdi.

Yeniden giyindiğinde bir kere daha yattı ve yukarıya, bir iplik gibi incelen tepesi, esintiyle bir o yana bir bu yana giden servi ağacına baktı. Bu sırada cennette aylak aylak dolaşan yüce güneşin ve kendi direncinin bilincindeydi.

Böylece sersemlemiş, yalnızca yarı görerek, güneş körü ve güneş sersemi, eve gitti. Ve körlüğü onun için bir zenginlik ve loş, sıcak ve ağır yarı uyanıklığı bir servet gibiydi.

“Anne! Anne!” diyen çocuğu, yoksunluğun küçük acısının o tuhaf kuş gibi sesini çıkararak, her zaman onu arzulayarak, koşarak geldi. Karşılığında, uyuklayan kalbinin bir kerecik olsun kaygılı sevgi gerilimini zerre kadar his-

setmemesine şaşırđı. Çocuğu yakalayıp kollarına aldı ama düşündü: Böylesine bir çuval olmamalı! Eğer içinde biraz güneş olsaydı, sıçrayıverirdi. Ve tekrar rahminin teslim olmayan direncini hissetti, oğluna ve her şeye karşı.

Oğlanın küçük ellerinin ona, özellikle de boynuna yapışmasına sinirlendi. Boğazını çekti. Oğlanın boynunu yakalamasını istemedi. Çocuğu yere bıraktı.

“Koş!” dedi. “Güneşte koş!”

Ve orada ve o anda oğlanın giysilerini çıkardı ve çıplak olarak terasta oturttu.

“Güneşte oyna!” dedi.

Oğlan korktu ve ağlamak istedi. Ama kadın vücudunun sıcak miskinliğinde ve kalbinin mutlak kayıtsızlığında ve rahminin karşı direncinde, kırmızı fayanslar üzerinden ona bir portakal yuvarladı ve oğlan yumuşak ve şekilsiz küçük vücuduyla yalpalayarak arkasından gitti. Sonra, kapar kapmaz yere bıraktı çünkü tenine teması çok tuhaf bir histi. Ve kadına baktı, ağlamak üzere yüzünü buruşturdu, çıplak olduğu için korkmuştu.

“Portakalı bana getir,” dedi kadın, oğlanın dehşetine olan derin umursamazlığından şaşkın. “Anneye portakalı getir.”

“Büyüyünce babasına benzemeyecek,” dedi kadın kendi kendine. “Güneşin hiç görmediği bir solucan gibi.”

II

Kadının akklı çocukla her zaman öylesine meşgul olmuştu ki, sanki onu doğurduğu için bir sorumluluk azabıyla, bütün varlığının hesabını vermek zorundaydı. Burnu bile aksa, iğrenç ve kadının yaşamsal işlevlerini rahatsız eden bir şey olmuştu bu, sanki kendi kendine, “Şu ortaya çıkardığın şeye bak,” demesi gerekiyordu.

Şimdi bir değişiklik meydana geldi. Artık hayatının

tümü tamamen çocuğun etrafında tüketilmiyordu, kaygısının gerginliğini ve arzusunu oğlanın üstünden çekti. Bu sayede oğlan giderek daha serpildi.

İçini düşünüyordu, bütün ihtişamıyla güneşi ve onun kendi içine girişini. Hayatı artık gizli bir ayindi. Gün ağarmadan önce, grinin soluk altına renklenmesini izlemek, bulutların denizin uç kenarında yayılıp yayılmadığını öğrenmek için uyumadan yatarı. Kadının mutluluğu güneşin tamamen erimiş olarak bütün çıplaklığıyla yükseldiği ve mavi-beyaz ateşini şefkatli cennete fırlattığı zamandı.

Ama bazen güneş büyük, utangaç bir yaratık gibi al yanaklı çıkardı. Ve bazen yavaş ve koyu kırmızı, kızgın bir bakışla yavaş yavaş iterek ve yüklenerek. Yine bazen onu görmezdi, güneş duvarın arkasına giderken yalnızca hizasındaki bulut yukarıdan altın ve koyu kırmızı renkler fırlatırdı.

Şanslıydı. Haftalar geçti ve gündeğümü bazen bulutlu ve öğleden sonra bazen gri olsa da güneşsiz tek bir gün bile geçmedi ve çoğu gün kış olmasına rağmen ışıklar saçarak aktı. İnce küçük yabancı çiğdemler leylak rengine ve çizgili çıktı, yabancı nergisler kış yıldızlarını astılar.

Her gün servi ağacının yanına indi, eteklerinde sarımsı kayalıklar olan tepenin üstündeki kaktüs ağaçlarının arasındakine. Kadın şirindi yalnızca güvercin grisi bir şal ve sandal giyen daha bilge ve daha sade biriydi. Böylece bir anda, her gizli oyukta, güneşe karşı çıplak kalıyordu. Tekrar örtündüğü an gri ve görünmezdi.

Her gün sabah öğlene doğru, güneş cennette neşeli adımlarla yürürken, güçlü, gümüş pençeli servi ağacının dibine yattı. Artık güneşi vücudunun her lifinde tanıyordu. Kaygıdan yapılmış kalbi, o kaygılı, gerilen kalbi güneşte dökülen ve geriye yalnızca olgunlaşan küçük bir meyve bırakan bir çiçek gibi tamamen ortadan kaybolmuştu. Ve gergin rahmi, hâlâ kapalı olmakla beraber, gü-

neş ona gizemli bir şekilde dokundukça, yavaş yavaş, su altında bir nilüfer tomurcuğu gibi yavaşça çözülüyordu. Su altındaki bir nilüfer tomurcuğu gibi rahmi sonunda açılmak için yavaşça güneşe doğru yükseliyordu, güneşe, yalnızca güneşe.

Beyaz, ateş kenarlarıyla mavi-eriyik ateş fırlatan güneşi vücudunun tümüyle tanıyordu. Ve tüm dünya üzerine ışıdığı halde, kadın giysisiz yatınca ona odaklanıyordu. Bu güneşin harikalarından biriydi, bir milyon kişi üzerine ışıyabilir, yine de yalnızca onun üzerine odaklanan parlak, muhteşem, eşsiz güneş olabilirdi.

Güneşle ilgili bu bilgisiyle ve güneşin onu tanımak için yavaş yavaş içine işlediği inancıyla, kelimenin kozmik bedensel anlamıyla, üzerine insanlardan bir kopukluk hissi ve insanların tümüne karşı küçümseyici belli bir hoşgörü geldi. İnsanlar o kadar suniydi, o kadar güneşsizdi ki. O kadar mezarlık solucanları gibiydiler ki.

Kayalık antik yoldan eşekleriyle geçen köylülerin bile, o güneş karası halleriyle, güneş içlerine işlememişti. Kabuk içindeki salyangoz gibi, insan ruhunun da hayatın doğal alevinden, korkusundan sinip saklandığı, küçük, yumuşak beyaz bir korku çekirdeği vardı. İnsanoğlu güneşi görmeye pek cesaret edemezdi: Her zaman içten içe sinmiş. Bütün erkekler öyleydi.

Neden erkekleri kabul etmeli!

İnsanlara olan, erkeklere olan kayıtsızlığıyla görülmek konusunda o kadar dikkatli değildi. Onun için köye alışverişe giden Marinina'ya doktorun güneş banyosu önerdiğini söylemişti. Bu kadarı yetsin.

Marinina uzun, ince, dik, kıvırcık koyu gri saçlar ve içinde binlerce yılın akıllılığıyla koyu gri gözler, bütün uzun deneyimlerin temelinde yatan kahkaha ve yarı alaycılığıyla altmışında veya biraz daha yaşlı bir kadındı. Trajedi deneyim yokluğudur.

“Güneşin altında çıplak gezmek çok güzel olmalı,” dedi Marinina, gözlerinde zeki bir gülüşle diğer kadına sertçe bakarken. Juliet’in ince, kısa saçları şakaklarında küçük bir bulut şeklinde kıvrılıyordu. Marinina Magna Graecia’lı¹ bir kadındı ve eskiye uzanan anıları vardı. Tekrar Juliet’e baktı.

“Ama bir kadın güzelse kendini güneşe gösterebilir? Ha? Doğru değil mi?” diye ekledi, eski kadınların o tuhaf, soluk soluğa küçük kahkahasıyla.

“Benim güzel olup olmadığımı kim bilir!” dedi Juliet.

Ancak güzel olsun olmasın güneş tarafından takdir edildiğini hissediyordu. Ki aynı şeydi.

Öğlen güneşe çıkınca bazen kayaların üstünden yarın kenarını dolaşıp aşağıya, limonların serin, ebedî gölgeliklerde asılı durduğu derin çukura sığırdı ve sessizlikte giysisini çıkarıp derin berrak yeşil havuzlardan birinde yıkanırken limon yapraklarının altındaki çıplak yeşil loşlukta bütün vücudunun gül pembesi, gülpembesi olduğunu ve altına dönmekte olduğunu fark ederdi. Sanki bir başka insan gibiydi. Bir başka *insandı*.

Yunanların güneş görmemiş beyaz bir vücudun sağlıklı, balık gibi olduğunu söylediklerini anımsadı.

Ve azıcık zeytinyağıyla cildini ovarı ve göbek çukurunun üzerine bir limon çiçeği kondurup kendi kendine gülerek bir an için limonların karanlık yeraltı dünyasında dolanırdı. Az da olsa bir köylünün onu görme olasılığı vardı. Ama görse bile adam ondan, kadının adamdan korkacağından daha çok korkardı. Erkeklerin örtünmüş vücutlarındaki beyaz korku çekirdeğini bilirdi.

Kendi küçük oğlunda bile bunun farkındaydı. Şimdi kadın yüzüne vuran güneşle oğlunun haline gülerken,

1. Latince “Büyük Yunanistan” Toronto Körfezi’nde çok sayıda Yunan yerleşiminin yaşadığı Güney İtalya kıyı şeridinde verilen ad. (Ç.N.)

oğlanın nasıl da ona güvenmediğinin farkındaydı. Kadın onun her gün çıplak olarak güneşin altında koşup yürümelerini ısrar etti. Ve artık çocuğun küçük vücudu da pembeydi, güneşli derisinin altın rengi narinliğinde, sarı saçları gür bir şekilde arkaya yatmış, yanakları nar kırmızıydı. Zarif ve sağlıklıydı ve hizmetkârlar onun altın sarısı, kırmızı ve mavisine hayran olup ona cennetten bir melek dediler.

Ama oğlan annesine güvenmedi: Kadın onun haline güldü. Ve kadın oğlanın kocaman mavi gözlerinde, hafif çatılmış kaşların altında, bütün erkek gözlerinin merkezinde olduğuna inandığı o korku merkezini, endişeyi gördü, şimdi. Buna güneş korkusu dedi. Ve rahmi bütün erkeklere kapalı kaldı, güneşten korkanlara.

Çocuğun gözlerinin içine bakarken kendi kendine “Güneşten korkuyor,” derdi.

Ve onun güneşin altında yürüdüğünü, salındığını, yuvarlandığını, kuş gibi minik gürültüler yaptığını izlerken, onun kendisini kasıp güneşten gizlediğini, kendi içine gizlediğini gördü, denge sağlamada beceriksizdi, hareketleri biraz hantal. Ruh hali kabuğundaki bir salyangoz gibiydi, kendi içindeki soğuk rutubetli bir yarıktaydı. Bu, kadına çocuğun babasını düşündürdü. Ve onun ortaya çıkmasını sağlamayı arzu etti, bir kayıtsızlık ifadesiyle aniden ortaya çıkmasını, güneşe bir selam olarak.

Onu yanında kaktüslerin arasındaki servi ağacına götürmeye kararlıydı. Dikenler nedeniyle ona göz kulak olması gerekecekti. Ama orada, içinin derinliklerindeki kabuğundan mutlaka çıkardı. O küçük uygar gerginlik kaşlarından yok olur giderdi.

Çocuk için bir kilim serdi ve oturdu. Sonra şalını sıyırdı ve servi ağacının ucu üzerine sarkarken kendisi de maviliğin yukarısında bir atmacayı izleyerek uzandı.

Çocuk kilimin üzerinde taşlarla oynadı. Kalkıp apa-

layarak gittiğinde kadın da kalktı. Çocuk döndü ve kadına baktı. Mavi gözlerindeki, neredeyse gerçek erkeğin o meydan okuyan sıcak bakışıydı. Ve teninin altın sarışındaki allıkla yakışıklıydı. Aslında tam beyaz değildi. Teni bulanık altın sarısıydı.

“Dikenlere dikkat et tatlım,” dedi kadın.

“Dikenler!” diye yankıladı çocuk, bir kuş cıvıltısı şeklinde, omzunun üzerinden hâlâ bir resimdeki çıplak bir *putto*¹ gibi kadına bakarken, kuşkulu.

“Pis, batıcı dikenler.”

“Sarkıt gibi dikenler!”

Ayağında küçük sandaletleriyle taşların üzerinde sendeleyerek yürüdü, kuru naneleri çekiştirerek. Dikenlerin üzerine düşecekken, kadın bir yılan kadar çevik, üzerine atladı. Kendi bile şaşırdı. “Aynı vahşi bir kedi gibiyim, gerçekten!” dedi, kendi kendine.

Onu her gün güneş parlarken, servi ağacına götürdü.

“Gel!” dedi kadın, “Servi ağacına gidelim.”

Ve eğer tramontananın² estiği, aşağıya gidemeyeceği bulutlu bir günse, çocuk sürekli olarak kuş gibi, “Servi ağacı! Servi ağacı!” derdi.

Çocuk da kadın kadar servi ağacını özlerdi.

Yalnızca güneş banyosu almaktan ibaret değildi. Çok daha fazlasıydı. İçinin derinliklerinde bir şey ortaya çıktı ve gevşedi ve kadın kozmik bir etkiye hazır hale geldi. İçindeki bir çeşit gizemli bir arzu, bilinen bilincinden ve bilinen iradesinden daha derindeki bir arzu tarafından, güneşle bağlantıya geçirildi ve güneşin akımı içinden, rahminin etrafından geçti. Kadının kendisi, bilinçli kendisi, ikincildi, ikincil bir kişiydi, neredeyse bir seyirci. Gerçek Juliet derin vücudu içinde, rahminin kapalı tatlı

1. (İt.) Rönesans ve Barok dönemlerinde Avrupa resminde çoğunlukla çıplak, kanatlı ve tombul çocuk figürü Eros figüründen türetilmiştir. (Ç.N.)

2. Kuzey rüzgârı. (Ç.N.)

tomurcuğu etrafında karanlık ve kırmızı karanlık ışınlardan bir nehir gibi dönen, dönüp duran güneşin karanlık akışında yaşıyordu.

Hep kendi efendisi olmuştu, ne yaptığını bilen ve kendi iradesi ile sımsıkı duran. Şimdi içinde tamamen başka tür bir güç hissetti, kendinden daha büyük bir şey, daha karanlık ve daha vahşi, üzerine akan bir öge. Şimdi kendi dışındaki bir gücün büyüğü altında dalgındı.

III

Şubatın sonu aniden çok sıcak yaptı. Badem tomurcukları en ufak bir esintinin dokunuşuyla pembe bir kar gibi düşüyordu. Leylak renginde ipeksi küçük dağ laleleri çıktı, uzun çirişotları tomurcuklandı ve deniz, peygamberçiçeği mavisiydi.

Juliet hiçbir şeye aldırmamaya başladı. Şimdi günün büyük bölümünde, kadın ve çocuk güneşin altında çıplaktı ve bütün istediği buydu. Bazen denize yıkanmaya gidiyordu: Sık sık güneşin aydınlattığı kanallarda dolaşıyordu ve gözden kayboluyordu. Bazen eşeği olan bir köylü görürdü ve adam da onu görürdü. Ama kadın çocuğuyla o kadar sade ve sessizce giderdi ve güneşin hem ruh hem de beden için iyileştirici gücünün ünü insanlar arasında çoktan yayılmıştı ki artık hiç heyecan yoktu.

Çocuk ve kadın pembe bronz yanmıştı, her tarafları. “Ben başka bir insanım,” dedi kadın kendi kendine, kırmızı bronz göğüslerine ve kalçalarına bakarken.

Çocuk da tuhaf, sessiz ve güneşi emerek kararmış başka bir yaratıktı. Şimdi kendi kendine sessizce oynuyordu ve kadının ona dikkat etmesi pek gerekmiyordu. Çocuk artık yalnız kaldığını fark etmiyor gibiydi.

En ufak bir esinti yoktu ve deniz koyu maviydi. Servi ağacının büyük gümüş pençesinin yanına oturdu, gü-

neşte uyukladı ama göğüsleri uyanıktı, usare doluydu. İçinde canlanan bir kıpırdanmanın farkındaydı, içindeki bir başka kendini uyandıracak bir kıpırdanma. Yine de farkında olmak istemedi. Yeni canlanma yeni bir ilişki demekti ve kadın bunu istemiyordu. Uygarlığın muazzam soğuk aygıtını ve onunla temasın anlamını yeterince biliyordu ve ondan kaçmanın ne kadar zor olduğunu.

Çocuk kayalık patikadan, yayılmış bir kaktüsün etrafını dolanarak birkaç metre gitmişti. Kadın onu görmüştü, yanık altın sarısı saçları ve kırmızı yanaklarıyla rüzgârların gerçek altın sarısı-kahverengi çocuğunu benekli böcekçil çiçekleri toplayıp onları sıra sıra dizerken. Şimdi ayakta dengeli bir şekilde durabiliyordu ve kendini oyuna kaptırmış genç bir hayvan gibi kendi acil durumlarında çevikti.

Aniden onun konuştuğunu duydu: *Bak anne! Anne bak!* Kuş gibi sesindeki bir belirti kadının hızla öne doğru eğilmesine neden oldu.

Kadının kalbi durdu. Çocuk çıplak omzunun üzerinden kadına doğru bakıyor ve boşluktaki küçük eliyle kendisinden bir metre uzaklıkta gerilmiş ve çatallı yumuşak dili kara bir gölge gibi titreşecek şekilde ağzını açan ve kısa bir tıslama koyveren bir yılanı işaret ediyordu.

“Bak! Anne!”

“Evet hayatım, bir yılan,” diye çıktı yavaş derin ses. Kadın çocuğa baktı, korkup korkmamaya kararsız büyük mavi gözlerine. Güneşin kadının içindeki dinginliği, çocuğu rahatlatı.

“Yılan!” diye cikledi.

“Evet hayatım! Dokunma, sokabilir.”

Yılan içine çekilmişti ve içinde sıcacık uyuduğu kıvrımları açıp, uzun altın-kahverengi vücudunu yavaş kavislerle kayaların içine doğru usulca kaçırıyordu. Çocuk dönüp sessizce izledi. Sonra, “Yılan gidiyor!” dedi.

“Evet! Bırak gitsin. Yalnız olmayı sever.”

Yaratık kayıtsızca gözden kaybolurken çocuk hâlâ bu yavaş, kaçıp kurtulan uzunluğu izliyordu.

“Yılan, geri gitti,” dedi.

“Evet, geri gitti. Gel anneye bir dakika.”

Çocuk geldi ve tombul, çıplak küçük vücuduyla kadının çıplak kucığına oturdu ve kadın çocuğun yanık, parlak saçını düzeltti. Kadın her şeyin geçtiğini hissedip hiçbir şey söylemedi. Güneşin meraklı umursamaz gücü içini doldurdu, her yeri bir büyü gibi doldurdu ve yılan da, kadın ve çocukla beraber o yerin bir parçasıydı.

Bir başka gün, kadın zeytin taraçalarının kuru taş duvarlarında yatay halde sürünen bir yılan gördü.

“Marinina,” dedi kadın, “siyah bir yılan gördüm. Bunlar zararlı mı?”

“Ah, siyah yılanlar, hayır! Ama sarılar, evet! Eğer sarılar ısırırsa ölürsün. Ama yılanlar beni korkutur, gördüğüm zaman siyahları bile beni korkutur.”

Juliet yine de çocukla birlikte servi ağacına gitti. Ama oturmadan hep dikkatle etrafa bakındı, çocuğun gidebileceği her yeri inceledi. Sonra yatıp bronzlaşmış armut gibi göğüsleri yukarıya dönük tekrar güneşe dönerdi. Ertesi güne ait hiçbir şey düşünmezdi¹. Bahçenin dışarısını düşünmeyi reddeder ve mektup yazamazdı. Dadiya yazmasını söylerdi. Böylece güneşin altında yatardı, ama çok uzun değil çünkü güneş çok kuvvetli, hiddetli oluyordu. Ve en içindeki kasvetinin derinliklerinde gömülü ve sımsıkı kapalı olan tomurcuk kendisine rağmen büyüyor, büyüyor ve karanlık uçlarını açıp bir gül parıltısı göstermek için kıvrık sapını düzleştiriyordu. Rahmi, gülümse bir coşku ile nilüfer çiçeği gibi açılıyordu.

1. İsa'nın Dağdaki Vaaz'ından. Yeni Ahit, “Matta”, 5:1-48. (Ç.N.)

IV

Bahar, güneşin güneyinde yaza dönüyordu ve ışınlar çok güçlüydü. Sıcak saatlerde ağaçların gölgesinde yatar-
dı veya serin limon bahçesinin derinliklerine bile gider-
di. Veya bazen eve doğru, küçük vadinin tabanındaki
kanalların gölgeli derinliklerine giderdi. Çocuk hayatın
içine gömülmüş genç bir hayvan gibi ortalıkta sessizce
pır pır edip dolanırdı.

Bir öğle vakti karanlık vadinin çalılıkları arasından
çıplak olarak yavaş yavaş eve giderken, bir kayanın köşe-
sini döndüğünde, eşeğinin yanında yere eğilmiş, kestigi
bir demet çalıyı bağlayan öteki *podere*'den¹ bir köylüye
rastladı. Yazlık pamuklu bir pantolon giyyordu ve kalça-
sı kadına dönük olarak eğilmişti. Küçük vadinin karanlık
yatağı son derece sessiz ve ıssızdı. Kadının üzerine bir
zayıflık geldi, bir an için kımıldayamadı. Adam güçlü
omuzlarıyla odun demetini kaldırdı ve eşeğe doğru dön-
dü. Yürümeye başladı ve kadını görünce sanki bir hayal-
miş gibi donakaldı. Kadınla göz göze geldi ve kadın mavi
alevin, kollarından ve bacaklarından, önlenemez bir şeh-
vetle açılan rahmine doğru aktığını hissetti. Yine de bir-
birlerinin gözlerine baktılar ve alev, güneşin kalbinden
çıkan, çağlayan mavi alev gibi aralarından aktı. Ve kadın
adamın giysisinin altından fallusun kalktığını gördü ve
adamın kendisine doğru geleceğini anladı.

“Anne, bir adam! Anne!” Çocuk bir elini kadının kal-
çasına koydu. “Anne, bir adam!”

Kadın korku belirtisini duydu ve döndü.

“Tamam oğlum, merak etme,” dedi ve çocuğun elin-
den tutup tekrar kayanın arkasına götürürken köylü, ka-
dının çıplak kalçasının kalkıp inişini izledi.

1. (İt.) Çiftlik (Ç.N.)

Örtüsünü giydi ve çocuğu kucağına alarak sarı çiçekli çalı düğümlerinin arasındaki dik keçiyolundan yukarı gün seviyesine, evin aşağısındaki zeytin ağaçlarına doğru sendeleyerek çıkmaya başladı. Sonra kendini toplamak için oturdu.

Deniz maviydi, masmavi ve yumuşak ve durgun görünümlü ve içindeki rahmi ardına kadar açıktı, bir nilüfer çiçeği gibi ardına kadar açık veya bir kaktüs çiçeği gibi ışıyan bir çeşit hevesle. Bunu hissedebiliyordu ve bu bilincine egemen oldu. Göğsünde kemirici bir sıkıntı, çocuğa karşı, düş kırıklığının karmaşasına karşı yanıyordu.

Köylüyü sima olarak tanıyordu: otuzdan biraz büyük bir adam, yapılı ve tüm gücüyle hazır. Kadın adamı birçok kereler evinin terasından izlemişti: eşeğiyle gelirken izlemişti, zeytin ağaçlarını budarken izlemişti, her zaman yalnız ve fiziksel olarak güçlü, geniş kırmızı suratı ve sessiz soğukkanlılığıyla tek başına çalışırken. Onunla bir-iki kere konuşmuştu, koyu ve Güneyli sıcaklığında iri mavi gözleriyle karşılaşmıştı. Ve onun biraz sert ve abartılı ani el kol hareketlerini biliyordu. Ama onu hiç düşünmemişti. Yalnızca her zaman tertemiz ve bakımlı olduğuna dikkat etmişti: ve sonra bir gün karısını görmüştü, adamın yemeğini getirdiğinde ve bir keçiboynuzu ağacının gölgesinde serdikleri beyaz örtünün iki yanına oturduklarında. Ve sonra Juliet, karısının adamdan daha yaşlı olduğunu görmüştü; esmer, gururlu, hüznünlü bir kadın. Ve sonra çocukla genç bir kadın gelmişti ve adam çocukla dans etmişti, öylesine genç ve tutkulu. Ama kendi çocuğu değildi; çocuğu yoktu. Juliet'in onu gerçek anlamda ilk fark ettiği an; adamın çocukla sanki baskılanmış bir tutkuyla doluymuş gibi neşeli bir şekilde dans ettiği zamandı. Ama o zaman bile, adamı hiç düşünmemişti. Öylesine geniş kırmızı bir surat, büyük bir sine ve oldukça kısa bacaklar. Düşünmesi için fazla kaba bir canavar, bir köylü.

Ancak şimdi mavi ve mavi güneşin kalbi gibi ezici gözlerinin tuhaf meydan okuması kadını yakalamıştı. Ve ince pantolonunun altındaki fallusun vahşi kıpırtısını görmüştü: kendisi için. Kırmızı yüzü ve geniş vücuduyla, adam kadına güneş gibiydi, engin sıcaklığıyla güneş gibi.

Adamı öylesine güçlü hissetti ki ondan ayrılamadı.

Kadın ağacın altında oturmaya devam etti. Sonra dadının evde bir zil çingırdattığını ve çağırdığını duydu. Ve çocuk da yanıtladı. Kalkıp eve girmesi gerekti.

Kadın öğleden sonra evinin denizin üstündeki zeytin yamaçlarına bakan terasında oturdu. Adam geldi ve gitti, kaktüslüğün kenarındaki *podere*'sindeki küçük kulübesine geldi ve gitti. Ve tekrar kadının evine göz attı, terasta oturan kadına. Ve kadının rahmi adama açıldı.

Ancak kadında adamla aşağı gidecek cesaret yoktu. Donmuş kalmıştı. Çay içti ve orada terasta oturmaya devam etti. Ve adam geldi ve gitti ve göz attı, tekrar göz attı. Köy kapısındaki Fransisken kilisesinin çanı çınlayana ve karanlık çökene kadar. En sonunda ay ışığında adamın eşeğini yükleyip üzgün bir halde patika boyunca küçük yola sürdüğünü görene kadar. Evinin arkasındaki yoldaki taşların üzerinden geçtiğini duydu. Gitmişti – köye, evine girmişti, uyumaya, neden onca geç kaldığını bilmek isteyen karısıyla yatmaya. Kederli gitmişti.

Juliet gece geç vakte kadar denizin üstündeki ayı seyrederek oturdu. Güneş rahmini açmıştı ve artık özgür değildi. Açmış nilüfer çiçeğinin sorunu ona bulaşmıştı ve artık kanaldan öte yana adım atmaya cesareti olamayan kendisiydi.

Ama sonunda uyudu. Ve sabah daha iyi hissetti. Rahmi yeniden kapanmış gözüküyordu: Nilüfer çiçeği tekrar gonca haline dönmüş gibiydi. Öyle olmasını o kadar istiyordu ki. Yalnızca suya gömülü tomurcuk ve güneş! O adamı asla düşünmeyecekti.

Aşağıdaki limon bahçesindeki kuyucuklardan birinde, aşağıda uzak vadide diğer bahçeden mümkün olduğu kadar uzakta ve serinde yıkandı. Çocuk aşağıda, limonların altındaki gölgede kazayağı çiçeklerinin arasında zorlukla ilerliyor, düşen limonları topluyor, bronzlaşmış küçük vücuduyla ışık beneklerinden geçiyor, her tarafı alacalı ilerliyordu. Kadın bahçedeki dik yamaçta, çiçek kadının içinde emniyette boynunu büküp gölgeli goncasına çekilirken, neredeyse tekrar özgür hissederek güneşte oturdu.

Aniden arazinin kenarından yukarıda apaydınlık soluk mavi gökyüzüne karşı Marinina gözüktü, başının etrafında siyah bir kumaş bağlıydı ve sessizce, "*Signora! Signora Giuiletta!*" diye sesleniyordu.

Juliet ayağa kalkarak çepeçevre dönüp baktı. Marinina çıplak kadını, güneş solgunu saçları küçük bir bulut içinde, ayağa kalkmış, tetikte görünce bir an için durdu. Sonra çevik, yaşlı kadın güneşin parladığı dik yolun eğiminden aşağı indi.

Birkaç adım ötede güneşin renklendirdiği kadının önünde dimdik durdu ve onu zekice süzdü.

"Siz ne kadar da güzelsiniz, siz!" dedi soğuk bir şekilde, neredeyse alay edercesine. "Kocanız geldi."

"Ne kocası?" diye bağırdı Juliet.

Yaşlı kadın hinoğluhin bir kahkaha patlattı, eski kadınların alayı.

"Yok mu sizde bir tane, bir koca?" dedi, alay ederek.

"Nasıl? Nerede? Amerika'da," dedi Juliet.

Yaşlı kadın omzunun üstünden baktı, bir başka sessiz kahkahayla.

"Amerika'yla ilgisi yok. Benim arkamdan buraya geliyordu. Yoksa sapağı kaçıracaktı." Kadınların o sessiz kahkahasıyla başını geriye attı.

Yollar sonsuz bir vahşilikteki kuş yollarına benzeye-

cek kadar yüksek otlar ve çiçekler ve kedi naneleriyle kaplıydı. Onca zamandır insanoğlunu tanıyan bu eski klasik yerlerin canlı yabanıllığı tuhaftı.

Juliet yaşlı Sicilyalı kadına düşünen gözlerle baktı.

“Pekâlâ,” dedi sonunda. “Bırak gelsin.”

İçinde küçük bir kıvılcım sıçradı. Bu açan çiçektir. En azından o bir erkekti.

“Onu buraya mı getireyim? Şimdi mi?” diye sordu Marinina, alaycı duman grisi gözleri Juliet’in gözlerine gülerek bakarken. Sonra omuzlarını hafifçe silkti.

“Tamam. Nasıl isterseniz. Ama onun için bu şahane bir şey!” Ağzını gürültüsüz bir eğlence kahkahasıyla açtı, sonra göğsünde limonları toplayan çocuğu gösterdi. “Çocuğun güzelliğine bak. Cennetten bir melek. Bundan kesinlikle mutlu olacaktır, zavalılık. O zaman getireceğim?”

“Getir onu,” dedi Juliet.

Yaşlı kadın çabucak tekrar yoldan yukarı tırmandı ve Maurice’i asma taraçalar arasında şaşkın bir halde, kafasında gri keçe şapkası ve koyu gri büro giysisi içinde beklerken buldu. Göz kamaştırıcı güneş ışığı ve eski Yunan dünyasının ihtişamında acınacak derecede uygun-suz gözüküyordu; güneşin ısıdığı soluk yokuşta bir mürekkep lekesi gibi.

“Gelin!” dedi Marinina adama. “Burada, aşağıda.”

Geniş adımlarla yürüyerek ve otların arasından yolu açarak çabucak önüne düşüp yolu gösterdi. Aniden yokuşun tepesinde durdu. Uzakta, aşağıdaki limon ağaçlarının tepesi kararmıştı.

“Siz aşağıya gidin,” dedi adama ve adam gözucuyla bakarak ona teşekkür etti.

Kırk yaşlarında bir adamdı, tertemiz tıraşlı, gri yüz-lü, çok sessiz ve gerçekten utangaç. Kendi işini şaşırtıcı bir başarı olmaksızın ancak etkin bir şekilde yürütüyor-

du. Kimseye güvenmezdi. Magna Graecia'nın yaşlı kadını onu bir bakışta çözdü: Bu iyi birisi, dedi kendi kendine, ama bir erkek değil, zavallıcık.

"Aşağıdaki, *signora*," dedi Marinina, Moira'lar¹ biriyymiş gibi işaret ederek.

Ve adam tekrar, "Teşekkür ederim! Teşekkür ederim!" dedi gözünü kırpmadan ve dikkatle yola adımını attı. Marinina neşeli bir hınzırlıkla çenesini kaldırdı. Sonra eve doğru yürümeye koyuldu.

Maurice Akdeniz nebatının düğümü içinden adımlarını kollayarak yürüdüğü için küçük bir dönemeci geçip oldukça yakınına gelene kadar karısını fark etmedi. Kadın çıkıntılı kayanın yanında dimdik ve çıplak duruyor, güneş ve hayatın sıcaklığıyla parlıyordu. Göğüsleri tetikte, dinlemek için kalkmış gibi duruyordu, üst bacakları kahverengi ve kısa gözüküyordu. İçinde rahminin nilüferi ardına kadar açıktı, tıpkı büyük bir nilüfer çiçeği gibi yayılmış neredeyse güneşin kırmızı ışınlarında ağzı açık bir şekilde bekliyordu. Ve kadın çaresizce titredi: Bir erkek geliyordu. Adam kurutma kâğıdı üzerindeki mürekkep gibi ihtiyatla gelirken kadının onun üzerindeki bakışları kısa ömürlü ve sinirliydi.

Maurice, zavallı çocuk, duraksadı ve yüzünü yana çevirerek bakışlarını kadından kaçırdı.

"Merhaba Julie!" dedi hafif sinirli bir öksürükle. "Muhteşem! Muhteşem!"

Kadın bronzlaşmış teni üzerinde güneşin o tuhaf satenimsi parlaklığıyla dururken, adam yüzü diğer tarafa çevrili, kadına kaçamak bakışlar fırlatarak, sinsice ilerle-

1. Yunan mitolojisinde kaderin ete kemiğe bürünmüş hali olarak bilinen ve herkesin hayatını ve kaderini kontrol eden tanrıçalara (Klotho, Lakheesis, Atropos) verilen ad. Yunan İlkçağ görüşüne göre; insan doğar doğmaz kader onun ömür ipliğini bükür. Üç Moira da her insanın ipliğini bükür, günün birinde keser ve o anda insan ölür. (Ç.N.)

di. Bir şekilde kadın o kadar da feci çıplak gözükmeydi. Onu örten güneşin altın gül rengiydi.

“Merhaba Maurice!” dedi adamdan geri durarak ve rahminin açık çiçeği üzerine bir gölge düşerken. “Seni bu kadar erken beklemiyordum.”

“Hayır,” dedi. “Hayır! Biraz daha erken kaçmayı başardım.”

Ve yine aniden öksürdü. Sinsice, bilerek onu şaşırtmıştı. Birbirlerinden birkaç metre uzakta duruyorlardı ve sessizlik vardı. Fakat bu, bronzlaşmış, rüzgâr yalamış bacaklarıyla adam için yeni bir Julie’ydi: Bu New York’lu sinirli kadın değildi.

“Peki!” dedi. “Şey-ııı, bu muhteşem – muhteşem! Sen -ııı – muhteşemsin! – Oğlan nerede?”

Adam çok uzaktaki derinliklerinde, kadının kolları, bacakları ve güneşin sarmaladığı eti için, içinde kaynayan isteği hissetti. Adamın hayatında yeni bir arzuydu ve onu acıttı. Yan çizmek istedi.

“İşte orada,” dedi kadın, çıplak bir afacanın koyu gölgede yere düşen limonları istiflediği yeri işaret ederek.

Baba neredeyse kışneme gibi tuhaf bir kahkaha koy-verdi.

“Ah evet. İşte orada. İşte küçük adam! Güzel!” Sinirli, baskılanmış ruhu şiddetli heyecanlarla titriyordu, üst bilincin can simidine tutundu. “Merhaba Johnny,” diye seslendi ve sesi oldukça dermansız çıktı. “Merhaba Johnny!”

Çocuk başını kaldırıp baktı, tombul kollarından limonlar dökülerek; ama karşılık vermedi.

“Sanırım biz ona gideceğiz, aşağıya,” dedi Julie, dönüp patikadan aşağıya yürürken. Rahminin açık çiçeğinin üzerindeki soğuk gölge kendisine rağmen kalkıyordu ve çiçeğin her yaprağı tekrar titriyordu. Kadın karnının çukuru hafiften sallanarak yürürken kocası, gül rengi, kıvrak kalçalarının bir gemi gibi inip kalkışını seyrederek

onu izledi. Hayranlıktan sersemlemişti, aynı zamanda ölümcül bir şaşkınlık içindeydi. Kadına bir şahıs olarak alıştı. Ve bu artık bir şahıs değil güneşin dayanıklı kıldığı kalçalarını titreten çevik bir vücuttu, ruhu olmayan ve bir peri kadar alımlı. Kendini nereye koyacaktı? Koyu gri elbisesinin ve soluk gri şapkasının içinde ve utangaç bir işadaminin gri keşiş suratıyla ve gri esnaf düşünce tarzıyla tamamen resmin dışındaydı. Karnından ve bacaklarından tuhaf ürpertiler geçti. Korkmuştu ve vahşi bir zafer narası atabileceğini ve bronz tenli kadının üstüne atlayabileceğini hissetti.

“İyi gözüküyor değil mi?” dedi Juliet, limon ağaçlarının altındaki sarı çiçekli kaz ayaklarının derin denizinden gelirlerken.

“Ah! –Evet! Evet! Muhteşem! Muhteşem!– Merhaba Johnny! Babayı tanıdın mı? Babayı tanıdın mı, Johnny?”

Pantolonunun buruşmasına aldırmayıp çömeldi ve ellerini uzattı.

“Limonlar!” dedi çocuk, kuş gibi cikleyerek. “İki limon!”

“İki limon!” diye yanıtladı baba. “Bir sürü limon!”

Çocuk geldi ve babanın açık ellerinden her birine birer limon koydu. Sonra geri çekilip baktı.

“İki limon!” diye tekrarladı baba. “Gel, Johnny! Gel de merhaba de! Babaya!”

“Baba geri gidecek mi?” dedi çocuk.

“Geri dönmek mi? Eee, bugün değil.”

Ve oğluna sarıldı.

“Baba ceket çıkar! Baba ceket çıkar.”

Ceketini çıkardı ve dikkatle kenara koydu, sonra pantolonundaki kırıksıklıklara baktı, azıcık çekiştirdi ve çömelip oğluna sarıldı. Çocuğun sıcak çıplak vücudunun temasında bayılacak gibi hissetti. Çıplak kadın uzun kollu gömlekli adamın kollarındaki gül pembesi çocuğa

baktı. Oğlan babasının şapkasını çıkardı ve Juliet kocasının parlak, siyahlı kırlı saçlarına baktı, yerinde olmayan tek saç yoktu. Ve tamamen, tamamen güneşsiz! Soğuk gölge rahminin çiçeği üstüne tekrar gelmişti. Baba, babadan hep hoşlanmış çocukla konuşurken kadın uzunca bir süre sessiz kaldı.

“Ne yapacaksın Maurice?” dedi kadın aniden. Kadının sert Amerikan sesini duyunca adam hemen yandan ona baktı. Onu unutmuştu.

“Eh –ne hakkında Julie?”

“Ah, her şey! Bunun hakkında! Ben Doğu Kırk Yedi’ye¹ geri dönemem.”

“Eh–” adam duraladı, “hayır, sanırım dönemezsin – şimdi değil en azından.”

“Asla!” dedi kadın aniden ve sessizlik oldu.

“Sen buraya gelebileceğini düşünüyor musun?” dedi kadın belirsizce.

“Evet! – Bir ay kalabilirim. Sanırım bir ayı becerebilirim,” dedi adam tereddütle. Sonra ona karmaşık kısa bir bakış atmaya cesaret etti ve tekrar başını çevirdi.

Kadın, çömelmiş adama baktı ve sanki kendi üzerindeki güneşsizliğin soğuk gölgesini sabırsızlıkla üzerinden silkeleyecekmiş gibi, diri göğüsleri bir iç çekişle kalktı.

“Geri dönemem,” dedi kadın usulca, “bu güneşi terk edip dönemem. Eğer sen buraya gelemezsen–”

Lafının sonunu getirmedi. Ama sert kendine özgü Amerikan kadınının sesi kesildi ve adam kanlı canlı bir kadının, güneş olgunu vücudunun sesini duydu. Kadına tekrar tekrar baktı, artan bir arzu ve azalan korkuyla.

“Hayır!” dedi adam. “Bu tam sana uygun. Muhteşemsin. – Hayır, geri dönebileceğini sanmıyorum.”

1. Manhattan’da varlıklı kişilerin yaşadığı bir sokak. (Ç.N.)

Ve adamın sesinin şefkatli tonuyla, rahim çiçeği kadına rağmen tekrar açılmaya ve yapraklarını titretmeye başladı.

Tüm ileri görüşlülüğüyle kadını, New York apartmanındaki soluk, sessiz ve kendisini korkunç bıktıran haliyle düşünüyordu. Adamın insan ilişkilerinde zarif bir çekingen tavrı vardı ve çocuk doğduktan sonra kadının sessiz, korkunç nefreti onu derinden korkutmuştu. Çünkü bunun kadının elinde olmadığını fark etmişti. Kadınlar böyleydi. Hisleri kendi benliklerine rağmen ters yöne giderdi; bu da kötü ve yıkıcıydı. Berbattı, kendisine karşı olan hisleri dahi tersine dönmüş böyle bir kadınla aynı evde yaşamak berbattı. Kadının yoğun nefretinin akışı altında kendini ezilmiş hissetmişti. Kendi kendine en can alıcı noktadan eziyet etmişti, aynı zamanda çocuğa da. Hayır, bu olmasın da ne olursa olsun. Tanrı'ya şükür, o tehdit edici hayalet kadın, içinden dışarı ışınlanmıştı.

“Ama sana ne olacak?” diye sordu kadın.

“Ben? Ah, ben! –Ben işe devam ederim ve– ee, uzun tatillerde buraya gelirim – sen burada kalmak istedikçe. Sen istediğin kadar kal.” Uzun bir süre toprağa baktı. Kadının içindeki o tehditkâr ve intikamcı kadınlığı uyandırmaktan o kadar korkuyordu ki, onun şimdi gördüğü gibi, çıplak olgunlaşan bir çilek gibi, meyveye benzeyen bir dişi gibi kalmasını umut etti. Başını kaldırıp huzursuz gözlerinde bir yakarış edasıyla kadına baktı.

“Sonsuza değin olsa bile mi?”

“Ee, evet, istersen. Sonsuza kadar uzun bir zaman. İnsan bir tarih belirleyemiyor.”

“Ve istediğim her şeyi yapabilir miyim?” Kadın doğrudan adamın gözlerine baktı, meydan okuyarak. Ve adam, kadının içindeki o diğer kadını, o kendine özgü, hayalet gibi ve kindar Amerikan kadını uyandırmanın korkusuyla, kadının gül pembesi rüzgâr pişkini çıplaklığı karşısında güçsüzdü.

“Ee-evet! – Sanırım! Kendini mutsuz etmediğin sürece – ya da oğlanı.”

Adam tekrar başını kaldırıp o karmaşık huzursuz yakarıyla çocuğu düşünerek ama kendi için umut ederek baktı.

“Etmeyeceğim,” dedi kadın çabucak.

“Hayır!” dedi adam. “Edeceğini sanmam.”

Bir sessizlik oldu. Köyün çanları telaşla gün ortasını vuruyordu. Bu, öğlen yemeği demekti.

Kadın gri krep kimonosunu üzerine geçirdi ve belinin etrafına geniş, yeşil bir kuşak bağladı. Sonra oğlanın başından küçük mavi bir gömlek geçirdi ve yukarı, eve gittiler.

Masada kocasını, onun gri, şehirli suratını, yapışmış gri, siyah saçını, kusursuz sofrada adabını ve kararında yeme içmesini izledi. Ara sıra siyah kaşlarının altından kadına sinsice bakıyordu. Adamda ufakken yakalanıp tamamen esaret altında büyütülen bir yaratığın tuhaf ve soğuk, sıcak umutlardan habersiz, huzursuz altın-gri gözleri vardı. Yalnızca siyah kaşları ve kirpikleri güzeldi. Adamı içine almadı. Onu tanımadı. Öylesine güneşliydi ki onu göremedi, adamın güneşsizliği yokluk gibiydi.

Kahve için begonviline güle benzer yığını altında balkona çıktılar. Aşağıda, ötede, bir sonraki *podere*'de, köylü ve karısı keçiboynuzu ağacının altında uzun yeşil buğdayların yakınında, yere serilmiş beyaz bir örtünün üzerinde karşılıklı oturuyorlardı. Hâlâ kocaman bir parça ekmek vardı – ancak yemeği bitirmişler ve bardaklarında koyu bir şarapla oturmuşlardı.

Amerikalı ortaya çıkar çıkmaz köylü yukarıya, teras baktı. Juliet kocasını sırtı bu sahneye dönük oturttu. Sonra oturdu ve o da aşağıya, köylüye baktı. Ta ki kara suratlı karısının da dönüp baktığını görene kadar.

Adam kadına umutsuzca âşıktı. Kadın adamın geniş, oldukça kısa suratının sabit bir şekilde yukarıya kendisine baktığını gördü: Karısı da dönüp bakana kadar, sonra adam bardağını alıp şarabı bir dikişte boğazından yuvarladı. Karısı uzun süre balkondaki kişilere baktı. Kadın güzel ve oldukça hüznünlüydü ve kırkını geçmiş, oldukça baskın, üstün kadınla, otuz beş civarındaki daha sorumsuz koca arasında yer alan o büyük farklılıkla, kesinlikle adamdan daha yaşlıydı. Sanki büyük bir kuşak farkı gibi görünüyordu. “Adam benim neslim,” diye düşündü Juliet, “ve kadın da Maurice’in nesli.” Juliet henüz otuz olmamıştı.

Köylü, pamuklu, beyaz pantolonu ve soluk pembe gömleği içinde ve yıpranmış şapkasıyla çekiciydi, öylesine temiz ve sağlığın temizliğiyle doluydu ki. Tombul ve enliydi ve kısamsıydı; ama bedeni sanki her zaman fırlayıp harekete, çalışmaya ve hatta onu çocukla yaparken gördüğü şekilde, oynamaya hazır gibi canlılık doluydu. Kendisini sunmak isteyen, kendisini, güçlü bedenini ve gümbürdeyen kan basıncını tutkuyla sunmak isteyen tipte bir İtalyan köylüsüydü. Ama aynı zamanda tam bir köylüydü, bu haliyle kadının harekete geçmesini beklerdi. Arzunun uzun ve tüketici edilgenliği içinde bekler, ümit ederdi, kadının ona gelmesini ümit ederdi. Ama asla ona yaklaşmayı denemezdi, asla. Yaklaşmayı kadının yapması gerekirdi. Ama adam ulaşılabilir uzaklıkta beklerdi.

Kadının bakışını hissedince adam eski hasır şapkasını fırlatıp attı, yuvarlak, kısacık kesilmiş kahverengi kafasını ortaya çıkardı ve kocaman kahverengi kırmızı eliyle bir parçasını kopardığı büyük somuna uzandı ve şişen yanaklarıyla çiğnemeye başladı. Kadının ona baktığını biliyordu. Ve kadının erkeğin üzerinde, damarlarından

ateşli bir kan akımı olan o dilsiz hayvan üzerinde öylesine bir gücü vardı ki. Sayısız güneşler sayesinde ateşliydi ve ay kadar akılsızdı. Hiddetli, huysuz bir utangaçlıkla utangaçtı ve onu tüketen bir arzuyla bekleyecek, ancak asla, asla ona yaklaşmayacaktı.

Onunla, sanki bir başka güneş ışığında yıkanmak gibi olurdu, yoğun, iri ve terletici: Ve sonra insan unutuldu. Erkek kişi olarak var olmazdı. Yalnızca sıcak, güçlü bir hayat banyosu olurdu – sonra ayrılık ve unutma. Sonra tekrar, yaratıcı banyo, güneş gibi.

Fakat bu hoş olmaz mıydı? Kendi tanıdıklarından ve iş bitince erkeklerle konuşmak zorunda olmaktan o kadar yıldı ki. O sağlıklı yaratıkla insan iş bitince yalnızca tatmin olup giderdi. Orada otururken hayatın erkekten kendisine ve kendisinden erkeğe aktığını hissetti. Hareketlerinden adamın kendisini onun adamı hissettiğinden daha fazla hissettiğini anladı. Neredeyse her ikisinin de vücudundaki, bilincin kesin bir sancısıydı ve her ikisi de sanki akılları başka yerdeymiş gibi keskin gözlü bir eş, bir sahip tarafından izlenerek oturdu.

Ve Juliet düşündü: Neden ben ona gitmeyeyim ki! Neden onun çocuğunu doğurmayayım? Bilinçsiz güneşin ve bilinçsiz dünyanın bir çocuğunu doğurmak gibi olurdu, meyve gibi bir çocuk. –Ve rahminin çiçeği ışık saçtı. Çiçek duygu veya sahiplenmeyi umursamadı. Yalnızca erkek-çiy damlasını istedi, geleceği hiç düşünmek-sizin. Ama kalbi korkuyla bulutlanmıştı. Cesaret edemedi. Cesaret edemedi. Keşke adam bir yolunu bulsaydı. Ama bulmazdı. Yalnızca sallanır ve beklerdi, sonsuz bir arzuyla sallanır, kadının kanalı geçmesini beklerdi. Ve kadın cesaret edemezdi, cesaret edemezdi. Ve adam ortalıkta dolanıp dururdu.

“Güneş banyosu yaparken insanların seni görmesinden korkmuyorsun ha?” dedi kocası arkaya dönüp karşı-

daki köylülere bakarak. Köylünün kanalın öte tarafındaki suratsız karısı da villaya bakmak için döndü. Bir çeşit savaştı.

“Hayır! İnsanın görülmesi gerekmez. Sen de yapacak mısın? Güneş banyoları yapacak mısın?” dedi Juliet adama.

“Şey – ee-evet! Sanırım isterim, buradayken.”

Adamın gözlerinde bir parıltı, bu meyveyi, gül pembesi, güneş olgunu göğüsleri örtüsünün içinde dikilen bu kadını tatmak için umutsuz cinsinden bir arzu cesareti vardı. Ve kadın onun beyaz, solgun, şehirli görünümüyle, koca haklarının çaresizliğiyle güneşte yürüdüğünü düşündü. Ve aklında yine daldı gitti. Bu tuhaf, damgalanmış küçük adam, iyi vatandaş, güneşin çıplak gözünde bir suçlu gibi damgalandı. Kendini sergilemekten nasıl da nefret ederdi!

Ve rahminin çiçeği sersemledi, sersemledi. Adamı alacağını biliyordu. Onun çocuğunu doğuracağını biliyordu. Adam için olduğunu biliyordu, içi karanlık rahminin benekli küçük şehir adamı için bir nilüfer çiçeği, mor çiçekleri açmış bir güneş çiçeği gibi ışıklar saçtığını biliyordu. Karşıya, köylüye gitmeyeceğini biliyordu; yeterince cesareti yoktu, yeterince özgür değildi. Ve köylünün asla onun için gelemeyeceğini biliyordu, onda toprağın inatçı edilgenliği vardı ve bekler, beklerdi, yalnızca onun görüş alanına girerdi, tekrar tekrar, kadının görüş alanı içinde, devam eden hayvansal arzu ile dolanırdı.

Kadın köylünün yanmış yüzüne hücum etmiş kanı görmüştü ve neredeyse jet gibi akışını hissetti, alev saçan gözlerinden mavi sıcaklığın aktığını ve büyük penisinin kendisi için kalkışını, onun için kabarışını. Ne var ki kadın ona gidemezdi – cesaret edemezdi, cesaret edemezdi, kadının aleyhine çok şey vardı. Ve kocasının küçük vücudu,

şehir markalı vücudu ona sahip olacaktı ve onun küçük çılgına dönmüş penisi kadının içinde ikinci bir çocuk peydahlayacaktı. Elinden bir şey gelmezdi. Koşulların devasa sabit çarkına mahkûmdu ve evrende bağları koparacak bir Perseus¹ yoktu.

1. Yunan mitolojisinde Zeus'un oğlu. Üç Gorgo'dan biri olan Medusa'yı öldürmüş, bir deniz canavarına kurban edilmek üzereyken Andromeda'yı kurtarmıştır. (Ç.N.)

ATINI SÜRÜP GİDEN KADIN

Onca evlilik arasında yalnız kendi evliliğinin bir serüven olacağını düşünmüştü. Adamın kendisinin ona aman aman büyüleyici gelmesinden değil. Ufak tefek, burulmuş tel gibi, kendinden yirmi yaş büyük, kahverengi gözlü, saçları kırılaşmaya başlamış, Amerika'ya yıllar önce minik bir oğlanken bir serseri parçası gibi Hollanda'dan gelmiş, Batı'nın altın madenlerinden güneye, Meksika'ya sürüklenmiş ve şimdi Sierra Madre'nin kuş uçmaz kervan geçmez yerlerinde sahip olduğu gümüş madenleriyle zengin sayılabilecek bir adam; maceranın adamın kişiliğinden çok, koşullarından kaynaklandığı ortadaydı. Ancak yine de adam küçük bir enerji dinamosuydu ve başardığı her şeyi kendi başına başarmıştı. İnsanın açıklanamayacak tuhaflıklarından biri.

Adamın başarmış olduğu şeyleri gözleriyle *gördüğünde* kalbi titredi. Muhteşem yeşilliklerle kaplı kesintisiz dağ kümeleri ve hayat belirtisi olmayan bir yalnızlığın ortasında, gümüş ocaklarının kurumuş çamurunun pembemsi sivri yığınları. Ocakların çıplaklığının altında, duvarlarla çevrili, içindeki bahçesi ve yan duvarları tropik sarmaşıklarla kaplı karanlık iç verandasıyla tek katlı kerpiç ev. Bu sıkışmış çiçekli avludan yukarı bakıldığında, yukarıdaki cennete karşı, gümüş çamuru atığının pembe

devasa koni ve maden çıkarma fabrikasının makineleri görünür. Başka da bir şey görünmez.

Tabii ki büyük tahta kapılar sık sık açılırdı. Ve böylece kadın dışarıda, göz alabildiğince uzanan dünyada durabilirdi. Ve kocaman, boş, ağaçlarla bezeli tepelerin birbiri ardı sıra kümелendiğini görebilirdi, hiçbir yerden hiçbir yere. Sonbahar zamanında yeşil olurlardı. Kalan zamanda pembemsi, çıplak kuru ve soyut.

Kadının kocası hurdası çıkmış Ford arabasıyla onu dağların arasında unutulmuş, ölü, üç kere ölü küçük İspanyol kasabasına götürürdü. Büyük, güneş kavruğu ölü kilise, ölü kapılar, ilk gittiğinde et askıları ve sebze sergilerinin arasında yere serilmiş, kollarını bacaklarını sanki sonsuza dek açmış ve kimsenin kaldırıp atmaya zahmet etmediği ölü bir köpek gördüğü iflah olmaz kapalı pazaryeri. Uyuşukluk içinde uyuşukluk.

Herkes ufaktan gümüş konuşuyor ve cevher parçacıkları gösteriyor. Ama gümüş duraklamadaydı. Büyük savaş' gelip geçmişti. Gümüş ölü bir piyasaydı. Kocasının madenleri kapanmıştı. Ama kadın ve adam ocakların altındaki kerpiç evde, kadına asla çiçek gibi gelmeyen çiçekler arasında yaşadılar.

Kadının iki çocuğu vardı, bir oğlan ve bir kız. En büyüğü, oğlan, kadın baskılanmış şaşkınlığının sersemliğinden ayılana kadar neredeyse on yaşına gelmişti. Kadın şimdi otuz üç yaşındaydı, iri, mavi gözlü, şaşkın, tombullaşmaya başlayan bir kadın. Ufak, dayanıklı, sert, tuhaf, kahverengi gözlü kocası elli üç yaşındaydı, tel kadar sağlam, tel kadar direşken ve hâlâ enerji dolu, ancak piyasada gümüşün düşmesi ve karısının açısından tuhaf bir erişilemezlik nedeniyle donuklaşmış bir adamdı.

Prensiplerin adamı ve iyi bir kocaydı. Bir bakıma kadına düşküncüydü. Kadına olan muhteşem hayranlığından asla kurtulamadı. Ama esasen hâlâ bekârdı. On yaşındayken küçük bir bekâr olarak dünyaya savrulmuştu. Evlendiğinde kırkın üzerindeydi ve evlenmek için yeterince parası vardı. Ama tüm sermayesi bir bekârınkiydi. Kendi işlerinin patronuydu ve evlilik, işlerinin en sonuncusu ve en candan olanıydı.

Karısını ölesiye seviyordu, onun vücuduna, her noktasına hayrandı. Ve kadın onun için her zaman Berkeley'li, o ilk tanıdığı göz kamaştırıcı California'lı kızdı. Her şeyh¹ gibi o da kadını Chihuahua dağlarında koruma altında tuttu. Kadını gümüş madenini kışkırttığı kadar kışkırtıyordu: Ve bu çok şey ifade eder.

Otuz üçünde, fiziği dışında her şeyiyle o gerçekten hâlâ Berkeley'li kızdı. Bilinç gelişimi evliliğiyle birlikte esrarengiz bir şekilde durmuştu, tamamen duraklamıştı. Kocasına ona asla gerçek gibi gelmemişti, ne zihinsel ne de fiziksel olarak. Kadına karşı bıktırıcı derecede tutkusuna karşın adam ona fiziksel olarak hiçbir şey ifade etmedi. Yalnızca manevi olarak kadını baskı altında tuttu, aşağıladı, onu karşı konulmaz bir köleliğe hapsetti.

Böylece güneşli verandanın etrafına kondurulmuş kerpiç evde, ötedeki gümüş madenleriyle yıllar geçip gitti. Kocasına asla yerinde durmadı. Gümüş bitince, daha aşağıda yaklaşık yirmi mil ötede bir çiftlik işletti ve safkan domuzlar, muhteşem yaratıklar yetiştirdi. Adam aynı zamanda domuzlardan nefret ederdi. Titiz, kimsesiz idealistin tekiydi ve hayatın fiziksel tarafından gerçekten nefret ediyordu. İş, iş, iş ve bir şeyler üretmeye bayılırdı.

1. Yazar, Rudolph Valentino'nun başrolünü oynadığı *The Sheik* [Şeyh] filmine atıfta bulunuyor. Bir sonraki paragraftaki "karşı konulmaz kölelik" de yine filmle ilişkili. (Ç.N.)

Evliliği, çocukları onun için ürettiği bir şeydi, ama bu kez geliri duygusaldı.

Kadının yavaş yavaş sinirleri bozulmaya başladı: Oradan çıkmalıydı. Oradan çıkmalıydı. Böylece adam onu üç aylığına El Paso'ya götürdü. En azından Birleşik Devletler'deydi.

Ancak kadını etkisi altında tutmayı sürdürdü. Üç ay bitti: Kadın geri döndü, her şey aynı eskisi gibi, yeşil ve pembe-kahve tepelerin sonsuzluğu içinde, yalnızca keşfedilmemişlerin olduğu kadar ıssız olan kerpiç evinde. Çocuklarına ders verdi, hizmetçileri olan Meksikalı, öğretmenleri denetledi. Ve bazen kocası ziyaretçiler getirdi, İspanyollar veya Meksikalılar ve bazen beyaz adamlar.

Adam evinde beyaz adamların kalmasına bayılırdı. Ancak onlar oradayken, bir an bile huzurlu olmazdı. Sanki karısı, madenlerinde kendisinden başka kimsenin farkında olmaması gereken gizli bir cevher damarıydı. Ve kadın, adamın zaman zaman konuğu olan genç beyefendilere, maden mühendislerine hayran kalırdı. Adam da gerçek beyefendilere hayrandı. Ama adam karısı olan eski tüfek bir madenciydi ve bir beyefendi karısına baktığında madeni talan ediliyormuş, madenin sırları ortaya çıkarılıyormuş gibi hissedirdi.

Kadının kafasına o fikri sokan bu genç beyefendilerden biriydi. Hepsi verandanın büyük tahta kapılarının dışında oturmuş dış dünyaya bakıyorlardı. Sonsuz, hareketsiz tepelerin tümü yeşildi, yağmurlardan sonra eylül-
dü. Terk edilmiş maden, terk edilmiş işler ve bir avuç yarı terk edilmiş madenci konutu dışında hiçbir şeye ait bir işaret yoktu.

“Şu çıplak tepelerin ardında ne olduğunu merak ediyorum,” dedi genç adam.

“Başka tepeler,” dedi Lederman. “O tarafa gidersen, Sonora ve sahil. Bu taraf çöl –siz oradan geldiniz– ve öte taraf, tepeler ve dağlar.”

“Evet, ama tepeler ve dağlarda ne yaşar? Şahane bir şey olduğu *kesin!* Dünyadaki hiçbir yere o *denli* benzemiyor ki: Sanki aydaymış gibi.”

“Bir sürü av var eğer avlanmak isterseniz. Ve Kızılderililer, onlara şahane dersiniz.”

“Vahşi yerliler, Kızılderililer mi?”

“Yeterince vahşi.”

“Ama dostane?”

“Duruma göre. Bazıları oldukça vahşidir ve kimseyi yanlarına yaklaştırmazlar. Misyonerleri görür görmez öldürürler. Ve bir misyonerin gidemediği yere kimse gidemez.”

“Ama hükümet ne diyor?”

“Onlar her yerden o kadar uzaktalar ki, hükümet onları kendi haline bırakıyor. Ve kurnazlar; sorun çıkacağını düşündüklerinde Chihuahua’ya bir heyet gönderir ve resmî bir talepte bulunurlar. Hükümet işi o noktada bırakmaktan memnun olur.”

“Peki, kendi yabani âdet ve dinleriyle vahşi mi yaşıyorlar?”

“Evet. Ok ve yay dışında bir şey kullanmazlar. Onları kasabada, Plaza’da etrafında çiçekler olan komik tipli şapkaları ve bir ellerinde yaylarıyla, soğuk havada bile bir çeşit gömlek dışında oldukça çıplak şekilde, çıplak vahşi ayaklarıyla ortalıkta dolaşırken gördüm.”

“Ama yukarıdaki gizli köylerinin çok şahane olduğunu düşünmüyor musunuz?”

“Hayır. Bunun nesi şahane? Vahşi vahşidir ve bütün vahşiler aşağı yukarı aynı şekilde davranırlar: oldukça rezil ve iğrenç, pislik içinde, birkaç kurnaz numara ve yeterince yemek bulmaya çalışarak.”

“Ama eski, gerçekten eski dinleri ve sırları olduğu muhakkak – bu şahane olmalı, gerçekten şahane olmalı.”

“Sırlarını bilemem – uluyarak putperest ayinler, neredeyse ahlaksızca. Hayır, bunda şahane bir taraf görmü-

yorum. Paris veya Londra veya New York'ta yaşamışlığınızla sizin de görmenize şaşarım."

"*Herkes* Londra veya Paris veya New York'ta yaşar," dedi genç adam, sanki bu bir görüşmüş gibi.

Ve adamın meçhul Kızılderililer için bu ilginç, müphem coşkusu kadının kalbinde tam bir karşılık buldu. Bir kızınkinden bile daha gerçekdişi olan aptalca bir romantizme teslim oldu. Dağların bu herhangi bir zamana ait olmayan, gizemli, muhteşem Kızılderililerinin gizli yuvalarının içinde gezinmenin, kaderi olduğunu hissetti.

Sırrını sakladı. Genç adam ayrılıyordu, kocası da onunla birlikte iş için Torreón'a gidiyordu – birkaç günlüğüne olmayacaktı. Ama ayrılmadan önce kadın kocasını Kızılderililerle ilgili konuşturdu: halen serbestçe dolaşan Navahjoları benzeyen göçebe kabileler hakkında; Sonora'lı Yaqui'ler ve Chihuahua eyaletinin farklı vadilerindeki değişik gruplar hakkında.

Aslında tek bir kabile olması gerekiyordu, güneye doğru yüksek bir vadide yaşayan ve bütün yerlilerin kutsal kabilesi olan Chilchui'ler. Montezuma¹ ve eski Aztek ve Totonak krallarının soyundan gelenler hâlâ onların arasında yaşıyordu ve yaşlı rahipler hâlâ antik dinlerini sürdürüyor ve insanları kurban ediyorlardı – en azından öyle söyleniyordu. Bazı biliminsanları Chilchui ülkesine gitmiş ve açlıktan ve berbat yokluktan bitkin ve bir deri bir kemik halde, yanlarında çeşitli ilginç ve barbar tapınma nesneleriyle birlikte, vahşilerin çorak ve çıplak köylerinde sıra dışı bir şey görmeksizin geri dönmüşlerdi.

Bu şekilde pek düşünmeden konuşmasına rağmen, Lederman'ın bu gizemli vahşilerin kaba ihtişamından bir heyecan hissettiği de aşikârdı.

1. (1466-1520): Aztek kralı. 1519'da İspanyol Cortes tarafından esir alınmıştı. (Ç.N.)

“Ne kadar uzaktalar?” diye sordu kadın.

“At sırtında üç gün – Cuchitee ve küçük bir gölü geçince yukarıda.”

Kadının kocası ve genç adam ayrıldılar. Kadın çılgın planlarını yaptı. Son zamanlarda hayatının tekdüzeliğini kırmak amacıyla zaman zaman onunla birlikte at sırtında gezmek için kocasını taciz etmişti. Yalnız çıkmasına asla izin verilmedi. Gerçekten kırsal kesim güvenli değildi, kanunsuz ve kabaydı.

Ama kadının kendi atı vardı ve genç kızken California’nın tepeleri arasında olduğu kadar özgür olmayı hayal etti.

Dokuz yaşındaki kızı beş mil ötedeki yarı terk edilmiş küçük İspanyol madenci kasabasındaki ufacık bir rahibe manastırındaydı.

“Manuel,” dedi kadın ev hizmetçisine, “ben atla Margarita’yı görmeye manastıra gidiyorum, ona birkaç şey götüreceğim. Belki de geceyi manastırda geçiririm. Sen Freddy’ye bak ve ben dönene kadar her şeyin yolunda gitmesini sağla.”

“Sizinle birlikte efendinin atında ben mi geleceğim, yoksa Juan mı?” diye sordu hizmetçi.

“Hiçbiriniz. Yalnız gideceğim.”

Genç adam itiraz edercesine kadının gözlerine baktı. Bir kadının atla kendi başına gitmesi kesinlikle olanaksızdı.

“Yalnız gideceğim,” diye tekrarladı iri, sakın görünüşlü, açık tenli kadın, tuhaf, küstah bir vurguyla. Ve adam sessizce ve mutsuz bir şekilde boyun eğdi.

Oğlu, “Neden yalnız gidiyorsun anne?” diye sordu, kadın yiyecek kutuları hazırlarken.

“Asla yalnız kalamaz mıyım? Hayatımda bir an olsun?” diye bağırdı ani bir enerji patlamasıyla. Ve çocuk da hizmetçi gibi sessizliğe gömüldü.

Pişmanlık duymadan, güçlü alacalı kır atına bacaklarını iki yana sarkıtarak binip, üzerinde kaba kumaştan binici giysisi, bacaklarını iyice saran kumaş bir pantolonun üzerinde eteği, beyaz bluzunun üzerinde kızıl eşar-bı ve başında siyah şapkasıyla yola çıktı. Heybelerinde yiyecek, içi su dolu bir ordu matarası ve eyerin arkasına bağlanmış büyük bir yerli battaniyesi vardı. Uzaklara bakarak evinden ayrıldı. Manuel ve küçük oğlan gidişini izlemek için kapıda durdular. Vedalaşmak için arkasını dönüp el bile sallamadı.

Atıyla bir mil gittikten sonra patikayı terk edip sağa, dik yamaçları ve büyük ağaçları aşip bir diğer terk edilmiş madencilik yerleşimi içinden geçerek bir başka vadiye giden küçük bir keçiyoluna saptı. Aylardan eylöldü, artık terk edilmiş madeni besleyen küçük derede su özgürce akıyordu. İçmek için atından indi ve atını da su içmeye saldı.

Yukarıdaki yamaçta ağaçların arasından gelen yerlileri gördü. Onu görmüşlerdi ve yakından izliyorlardı. Karşılığında kadın da onları izledi. Üç kişi, iki kadın ve bir genç ona yaklaşmamak için yol değiştirip geniş bir kavis yapıyorlardı. Aldırmadı. Atına binip sessiz vadide ileriye, gümüş madenlerinin ötesine, madenciliğin en ufak izinin bile ötesine sürdü. Kayaların ve gevşek taşların üzerinde, ötedeki vadiye giden bir keçiyolu hâlâ vardı. Bu yoldan daha önce de kocasıyla atla geçmişti. O yolun ardında güneye gitmesi gerektiğini biliyordu.

Sessiz, ölümcül gözüken dağ yamaçları, ara sıra uzakta ağaçlar arasında şüpheli, kaçamak yerliler, ara sıra uzaklarda bir leşin veya bir çiftlik evinin veya kulübe kümelerinin üzerinde koca sinekler gibi dönüp duran koca leş kuşlarıyla korkutucu bir arazi olmasına rağmen, ilginç olarak korkmuyordu.

Tırmandıkça ağaçlar küçüldü ve mavi çiçekli, çit

sarmaşığı ve arada pembe sarmaşık çiçeğı ile kaplı keçi-yolu, dikenli çalılıklar arasında devam etti. Tepeyi aşmış-tı ve önünde bir diğer sessiz, boş ve yeşillikle kaplı bir vadi uzanıyordu. Vakit öğleyi geçmişti. Atı küçük bir su akıntısına döndü ve böylece kadın da öğle yemeğini ye-mek için atından indi. Sessizce oturup cansız vadiye ve güneye doğru, yükseldikçe kayalar ve çamlarla kaplanan sivri zirveli tepelere baktı. Atı kadının etrafında otlarken günün sıcağında iki saat dinlendi.

İlginç bir şekilde ne korku ne de yalnızlık duyuyor-du. Gerçekten yalnızlık insanın çok susayıp canının çek-tiğı soğuk bir su gibiydi. Ve tuhaf bir mutluluk ona için-den güç veriyordu.

Yolculuğuna devam etti ve bir derenin kenarındaki çalılıkların derinliklerinde bir vadide kamp kurdu. Davar-lar görmüş ve birçok keçi yolundan geçmişti. Çok uzaklar-da olmayan bir yerde bir çiftlik olmalıydı. Dağ aslanının tuhaf acıklı çığlığını ve köpeklerin yanıtını duydu. Ancak kadın küçük kamp ateşinin yanında gizli oyuğunda otur-du ve aslında korkmadı. İçinde kaynayan tuhaf mutluluk-la, sürekli neşe içindeydi.

Gündoğumundan önce hava çok soğuktu. Battani-yesine sarınmış yatarak yıldızlara baktı, atının titremesi-ni dinledi ve ölüp öte tarafa geçen bir kadın gibi hissetti. Geceleyin, tam içinde, kendi ölümünün çatırtısı olan büyük bir çatırtı duyup duymadığından emin değildi. Ve-ya bu çatırtı dünyanın merkezindeydi ve çok büyük ve gizemli bir şey anlamına geliyordu.

Işığın ilk huzmeleriyle kalktı, soğuktan uyuşmuş bir halde ateş yaktı. Aceleyle yedi, atına birkaç parça yağlı tohum küspesi verdi ve tekrar yola koyuldu. Her türlü karşılaşmadan kaçındı – ve kimseyle karşılaşmadığı için bunun karşılığında kendisinden de kaçınıldığı ortadaydı. Nihayet kırmızımsı çatılı siyah evleriyle, bir başka sessiz,

çoktan terk edilmiş madenin aşağısında hüznü, kasvetli bir küme, Cuchitee köyünü gördü. Ve ardında uzun yemyeşil yükselen muhteşem dağ yamacı ve açıktan daha koyuya çam ağaçlarının pürtüklü yeşili. Ve çam ağaçlarının ardında gökyüzüne karşı uzanan çıplak kayalar, çoktan yarılmış ve beyaz kar şeritleriyle çizgilenmiş kayalar. En tepede, ilk kar çoktan yağmaya başlamıştı.

Ve şimdi hedefine aşağı yukarı yaklaştıkça içi bir tuhaf oldu ve cesareti kırıldı. Beyaz gövdeleri bir kadının beyaz yuvarlak kolları kadar yuvarlak ve hoş, sararan titrek kavakların arasındaki küçük gölü geçmişti. Ne kadar harika bir yer! California'da olsa buna bayılırdı. Ama burada baktı ve harika olduğunu gördü, ama aldırmadı. Dışarıda geçirdiği iki gecedен yorgun ve bitkindi ve önündeki gecedен korkuyordu. Ne nereye gittiğini ne de ne için gittiğini biliyordu. Atı o engin ve ürkütücü dağ yamacına doğru, taşlık ufak bir patika boyunca ağır ağır keyifsizce ilerliyordu. Eğer bir nebze olsun iradesi kalmış olsaydı koşmak ve kocasına gönderilmek için köye geri dönerdi.

Ama kendi iradesi yoktu. Atı bir dereden foşurdatacak geçti ve sararan muazzam kavak ağaçlarının altından, vadiden yukarı yöneldi. Deniz seviyesinden neredeyse üç bin metre yukarıda olmalıydı; yükseklikten ve bitkinlikten başı dönüyordu. Kavak ağaçlarının ardında her iki yanda üst üste titrek kavaklar ve daha yukarılarda filizlenmiş sivri ladinler ve çamlarla zarifçe süslenmiş dik dağ yamaçlarının kendisini kuşattığını görebiliyordu. Atı otomatik olarak ilerliyordu. Bu dar vadide, bu ince patikada ileriye gitmekten, tırmanmaktan başka gidilecek yer yoktu.

Atı aniden sıçradı, patikada hemen önünde kara *se-rape*'ler¹ içinde üç adam vardı.

1. Yünden yapılmış renkli uzun şal. (Ç.N.)

Tam bir abartısız Kızılderili sesiyle, “*adios*” selamı geldi.

“*Adios*,” diye yanıtladı, kendinden emin Amerikalı kadın sesiyle.

“Nereye gidiyorsunuz?” diye geldi sakın soru, İspanyolca.

Kara *serape*’ler içindeki adamlar doğruca ona bakarak yaklaştılar.

“İleriye,” diye yanıtladı kadın, keskin Sakson İspanyolcasıyla, soğukkanlılıkla.

Kadının gözünde bunlar yalnızca Kızılderililerdi: kara *serape*’ler içinde ve hasır şapkalarıyla kara suratlı, güçlü yapılı erkekler. İlginç bir şekilde, omuzlarından dökülen uzun siyah saçları hariç, tıpkı kocası için çalışan adamlar gibiydiler. Bu uzun siyah saçları belirli bir hoşnutsuzlukla fark etti. Bunlar görmeye geldiği vahşi Kızılderililer olmalıydı.

“Nerelisiniz?” diye sordu aynı adam. Hep aynı adam konuşuyordu. Gençti, kadına yandan bakan, cin gibi, büyük, parlak siyah gözleri vardı. Esmer yüzünde yumuşak siyah bıyığı ve seyrek bir sakal kümesi ve çenesinden salıyan gevşek kıllar vardı. Hayat dolu uzun siyah saçı pervasızca omuzlarına sarkmıştı. Esmer olsa da, son zamanlarda yıkanmış gibi durmuyordu.

İki yoldaşı da aynıydı, ama daha yaşlı adamlardı, güçlü ve sessiz. Birinin koyu, çizgi şeklinde bir bıyığı vardı, ama sakalsızdı. Diğerinin yumuşak yanakları ve yerlilere özgü sakalla, çene hattı boyunca seyrek kara kılları vardı.

“Uzaktan geliyorum,” diye yanıtladı, yarı şaka, kaçamak bir şekilde.

Bu sessizlikle karşılandı.

“Ama nerede oturuyorsunuz?” diye sordu genç adam, aynı sakın ısrarcılıkla.

“Kuzeyde,” diye yanıtladı kadın havalı bir şekilde.

Yine bir anlık sessizlik oldu. Genç adam iki yoldaşıyla sessizce Kızılderili dilinde konuştu.

“Nereye gitmek istiyorsunuz, böyle yukarılara?” diye sordu adam aniden, belli belirsiz patikayı işaret ederek, meydan okuyarak ve otoriter.

“Chilchui Kızılderililerine,” diye yanıtladı kadın kısaca.

Genç adam kadına baktı. Gözleri cin gibi ve siyahtı ve acımasızdı. Adam akşamın olanca ışığında kadının oldukça büyük, sakın, taze görünümlü yüzünde güvencenin o solgun yarı gülümsemesini; iri mavi gözlerinin altındaki mavimsi çizgileri ve adama bakarken gözlerindeki kadınsı gücün yarı çocuksu, yarı kibirli güvenini gördü. Ama kadının gözlerinde garip, kendinden geçmiş bir bakış da vardı.

“*Usted es Señora?* Siz evli bir hanım?” diye sordu yerli.

“Evet, evliyim,” diye yanıtladı umarsızca.

“Bir aile?”

“Bir kocam ve çocuklarım, kız ve oğlan,” dedi kadın.

Kızılderili, yoldaşlarına döndü ve akan bir yeraltı suyu gibi alçak ve fokurdayan bir sesle konuşmayı çevirdi. Ne yapacaklarını bilmez durumda oldukları belliydi.

“Kocanız nerede?” diye sordu genç adam.

“Kim bilir,” diye yanıtladı havalı bir şekilde. “İşi için bir haftalığına gitti.”

Siyah gözler hınzırca kadını izledi. Kadın tüm yorgunluğuna karşın kendi macerasının gururu ve kendi kadınlığının güvencesi ve çılgınlığın üzerindeki büyüyle belli belirsiz gülümsedi.

“Peki siz ne yapmak istiyorsunuz?” diye sordu Kızılderili.

“Ben Chilchui Kızılderililerini ziyaret etmek istiyorum – onların evlerini görmek ve tanrılarını tanımak için,” diye yanıtladı kadın.

Genç adam döndü, söylenenleri çabucak çevirdi ve nerdeyse dehşet dolu bir sessizlik oldu. Daha yaşlı ciddi adamlar kadına süslü şapkalarının altından tuhaf bakışlarla yan yan bakıyorlardı. Derin hırıltılı sesleriyle genç adama bir şeyler söylediler.

Genç olanı yine de tereddüt etti. Sonra kadına döndü.

“Peki!” dedi. “Gidelim. Ama yarından önce varamayız. Bu akşam kamp kurmak zorunda kalacağız.”

“İyi!” dedi kadın. “Kamp kurabilirim.”

Başka telaş olmadan oldukça iyi bir süratle taşlık yoldan gitmeye başladılar. Genç yerli, kadınıninkiyle at başı gitti, diğer ikisi geriden. Adamlardan biri kalın bir sopa almıştı ve yürümeye zorlamak için arada sırada kadının atının sağrısına şaklatan bir darbe vuruyordu. Bu atı zıplattıyor ve kadını eyerin arkasına fırlatıyordu ve bu tüm yorgunluğuna rağmen kadını kızdırıyordu.

“Yapma şunu!” diye bağırdı, kızgın bir şekilde dönüp adama bakarak. Adamın siyah, büyük, parlak gözleriyle göz göze geldi ve ruhu ilk defa korkuya kapıldı. Adamın gözleri kadına göre insan değildi ve kadını güzel bir beyaz kadın olarak görmüyorlardı. Adam kadına kara, ışıldayan acımasız bir bakışla baktı ve onu kesinlikle kadın olarak görmedi. Sanki adam için acayip, ne idüğü belirsiz, anlaşılması olanaksız ama zararlı bir şeymiş gibi. Bir kere daha sanki ölmüş gibi hissederek eyerinde şaşkınlıkla oturdu. Ve adam tekrar kadının atına vurdu ve eyerinde fena halde sıçrattı.

Şımarık beyaz kadının tüm hiddetli öfkesi içinde kabardı. Atını durdurdu ve alev alev yanan gözlerle dizginleri tarafındaki adama döndü.

“Şu adama bir daha benim atıma dokunmamasını söyle,” diye bağırdı. Genç adamla göz göze geldi ve gözlerinin esrarengiz siyahlığında bir yılanınki gibi ince bir küçümseme kıvılcımı gördü. Adam arkada yoldaşıyla Kı-

zilderililere özgü alçak bir tonda konuştu. Sopası olan adam bakmadan dinledi. Sonra, alçak sesle tuhaf bir şekilde bağırarak ata tekrar arkasından vurdu ve at taşlık patikada taşları etrafa saçıp, yorgun kadını oturduğu yerde zıplatarak, sıçramalarla ileri doğru atıldı.

Kadının gözleri deliliğe benzer bir hiddetle doldu ve yüzü bembeyaz oldu. Şiddetle dizginlere asıldı. Ancak kadın daha dönmeden, genç yerli atın boğazının altından dizginleri yakalamış, ileri doğru silkelemiş ve atı tutmuş süratle ileri götürüyordu.

Kadın çaresizdi. Müthiş kızgınlığıyla birlikte içine hafif bir sevinç ürpertisi geldi. Ölmüş olduğunu biliyordu.

Güneş batıyordu, muhteşem bir sarı ışık seli son kavaklara vurdu, çam ağaçlarının gövdesinde parladı, çam iğneleri dikleşti ve siyah bir ışıltıyla ortaya çıktı, kayalar olağanüstü bir albeniyle parladı. Tüm bu ihtişamın içinde Kızılderili siyah battaniyesi sallanıp çıplak ayakları güçlü ışıktaki tuhaf bir şekilde kırmızıya dönmüş bir şekilde parlarken ve çiçek ve tüylerden oluşan yarı saçma süslerle bezeli hasır şapkası uzun siyah saçlarının nehrinde gösterişli bir şekilde ışıldayarak, kadının atının başını tutarak yorulmak bilmez bir şekilde ilerledi. Zaman zaman ata kısık sesle bir şeyler söylüyor ve sonra diğer yerli arkadan sopasıyla hayvana sertçe bir darbe patlatıyordu.

Muhteşem ışık, dağların ardında söndü, dünya karmaya başladı ve soğuk bir hava indi. Gökyüzünde yarımay, batıdaki parlaklığa karşı çabalıyordu. Dik kayalık yamaçlardan aşağı devasa gölgeler indi. Sular çağlıyordu. Kadın yalnızca yorgunluğunun, sözle tarifsiz yorgunluğunun ve tepelerden gelen soğuk rüzgârın bilincindeydi. Ay ışığının nasıl gün ışığının yerini aldığının farkında değildi. Olanlar, kadın yorgunluktan bilinçsizce yolculuk ederken olmuştu.

Birkaç saat süreyle ay ışığında yol aldılar. Sonra aniden durdular. Adamlar bir süre alçak perdeden konuştular.

“Burada kamp kuruyoruz,” dedi genç adam.

Kadın adamın kendisine yardım etmesini bekledi. Adam yalnızca durup atın dizginlerini tuttu. Kadın o kadar yorgundu ki neredeyse eyerden düştü.

Hâlâ az da olsa güneşin sıcaklığını veren kayaların dibinde bir yer seçmişlerdi. Bir adam büyük çam dalları kesti, bir diğeri korunmak için kayalara dayayarak çam dallarından paravanlar yaptı ve yatak olarak yere balsam köknarı dalları serdi. Üçüncüsü tortilla’ları ısıtmak için küçük bir ateş yaktı. Ses çıkarmadan çalıştılar.

Kadın su içti. Yemek istemedi – yalnızca yatmak.

“Nerede uyuyorum?” diye sordu.

Genç adam sığınaklardan birini işaret etti. Kadın sürünerek içine girdi ve hareketsiz yattı. Ne olacağı umurunda değildi, o kadar yorgundu, o kadar her şeyin ötesinde. Çam dallarının arasından üç adamın ateşin etrafında çömelmiş kara parmakları ile küllerin arasından aldıkları tortilla’ları yediklerini ve bir sukabağından su içtiklerini görebiliyordu. Alçak, fısıldayan bir tonda, arada uzun sessizliklerle konuştular. Kadının eyeri ve heybeleri açılmamış, dokunulmamış bir şekilde ateşten pek de uzak olmayan bir yerde duruyordu. Adamlar kadınla da, eşyalarıyla da ilgilenmedi. Orada kafalarında şapkalarıyla çömelmiş mekanik bir şekilde hayvanlar gibi yiyorlardı, siyah *serape*’lerinin püskülleri önden ve arkadan yerlere değiyor, bir hayvan gibi çömelmiş güçlü esmer bacakları kirli beyaz gömleklerini ve onun altındaki tek giysi olan bir çeşit peştamalı ortaya koyuyordu. Ve kadına sanki avdan dönerken eve getirip dolaba asmış oldukları bir av etinden daha fazla bir ilgi göstermiyorlardı.

Bir süre sonra ateşi dikkatlice söndürdüler ve içeriye

kendi sığınaklarına gittiler. Kadın dal perdesinin arasından bakarken, ay ışığında kara şekillerin geçip gittiğini görünce, bir an için korku ve kaygıdan ürperdi. Şimdi ona saldırırlar mıydı?

Ama hayır! Sanki onun varlığından habersiz gibiydiler. Atının ayaklarına köstek vurulmuştu; onun yorgun bir şekilde sektiğini duyabiliyordu. Her şey sessizdi, dağ sessizliği, ölümcül. Uyudu uyandı ve soğuk ve yorgunluğun yarı bilinçli uyuşukluğunda uyudu. Uzun, upuzun bir gece, buz gibi ve sonsuz ve kadın ölmüş olduğunun farkındaydı.

Fakat bir kıpırtı olduğunda ve bir çakmaktaşı çeliğe çaktığında ve bir adam şekli çıtırdayan ateşe doğru kemiğe eğilmiş bir köpek gibi çömeldiğinde sabah olduğunu anladı, sanki gece aşırı çabuk geçmiş gibi geldi.

Ateş yanarken kadın sığınağından tek bir arzuyla çıktı: kahve. Adamlar sabah tortilla'larını ısıtıyorlardı.

“Kahve yapabilir miyiz?” diye sordu.

Genç adam kadına baktı ve kadın adamın gözlerinde aynı zayıf alay kıvılcımını gördüğünü sandı. Adam başını salladı.

“Kahve içmeyiz,” dedi. “Vakit yok.”

Daha yaşlı olan adamlar kalçalarının üzerinde çömelip, başlarını kaldırarak soluk bir şekilde ağaran berbat gündeğümünde kadına baktılar ve gözlerinde küçümseme bile yoktu. Yalnızca kadına korkunç gelen o yoğun fakat soğuk, acımasız pırıltı vardı. Adamlar erişilmezdi. Onu kesinlikle bir kadın olarak göremediler. Sanki kadın *değilmiş* gibi. Sanki belki de beyazlığı tüm kadınlığını ortadan kaldırıp onu bir çeşit dev, dişi bir karınca haline getirmiş gibi. Onda görebildikleri tek şey buydu.

Güneş yükselmeden tekrar eyerinin üstündeydi ve buz gibi havada dik yamaçtan tırmanıyorlardı. Güneş çıktı ve açıktaki yerleri ışıkla karşılaşınca kısa zamanda

çok ısındı. Ona sanki dünyanın çatısına tırmanıyorlarmış gibi geldi. Arkada gökyüzünün altında çizgiler halinde kar vardı.

Sabahleyin, artık atların ilerleyemeyeceği bir yere geldiler. Bir yer canavarının parlak göğsüne benzeyen, yere çakılı bir kayanın büyük eğimi önlerinde yükselirken bir süre dinlendiler. Kıvrılan bir çatlak boyunca bu kayanın öte tarafına gitmeleri gerekti. Kadına bu saf kayadan dağın meyilli yüzeyinde işkence çekercesine ellerinin ve dizlerinin üstünde bir çatlaktan bir yarığa saatlerce gitmiş gibi geldi. Ayaklarında örgülü deriden sandaletleriyle bir Kızılderili önde, bir Kızılderili arkada dimdik yavaşça yürüdüler. Fakat kadın binici çizmeleriyle ayakta durmaya cesaret edemedi.

Yine de sürekli olarak merak ettiği şey neden bu millerce uzunluktaki kaya katmanlarına tutunup sürünmekte üstelediği. Neden kendisini aşağı atıp işi bitirmediği. Dünya altındaydı.

Nihayet taşlık bir yokuşa çıktıklarında kadın geriye baktı ve üçüncü Kızılderili'nin eyerini ve heybelerinin tümünü alnındaki bir banda asılı olarak sırtında taşıdığını gördü. Ve adam elinde şapkası, Kızılderililerin yavaş, yumuşak ve sağlam adımlarıyla kararlı bir şekilde kaya kırıklarında sanki dağın demirden zırhı üzerindeki bir çizik boyunca yavaş yavaş yürüyordu.

Taşlık yokuş aşağı döndü. Yerliler heyecanlanmış gözüküyordu. Bir tanesi hafif hızlanarak ileri atıldı ve taşların kıvrımları arasında kayboldu. Sonunda sabah güneşinin tüm parlaklığında, kayadan duvarlar arasında, sanki dağlara konulmuş büyük bir yarığın içindeymiş gibi bir vadi görene kadar yol aşağı doğru kıvrıldı. Bir nehir ve ağaçlar ve alçak damlı parıldayan ev kümeleriyle yeşil bir vadi. Bin metre aşağıda her şey minik ve mükemmeldi. Derenin üstündeki düz köprü ve etrafındaki evlerle mey-

dan, meydanın iki yanında kümelenmiş büyük binalar, uzun kavak ağaçları, otlaklar ve sarı-kuru yapraklı mısır tarlaları, uzakta yama gibi kahverengi koyun ve keçi öbekleri, yamaçlarda dere kenarında etrafı çevrili alanlar bile. İşte oradaydı, hepsi küçük ve mükemmel, dağlardan bakıldığında her yerin gözükeceği gibi büyüğü. Olağanüstü olan şey, beyaz badanalı alçak evlerin beyaz beyaz parlaması, tuz veya gümüş kristalleri gibi gözükmesiydi. Bu onu korkuttu.

Dik yamacın başından, çağlayıp dökülen dereyi takip ederek uzun ve dolambaçlı inişlerine başladılar. İlk başta sırf kayalıktı: Sonra çamlar başladı ve ardından gümüş dallı kavaklar. Sonbahar çiçekleri, papatya benzeri büyük pembe çiçekler ve beyazlar ve bir sürü sarı çiçek etrafı sarmıştı. Ama kadının oturup dinlenmesi gerekti, o kadar yorgundu ki. Ve parlak çiçekleri gölgeli gibi, havada asılı duran soluk gölgeler gibi, bir ölünün görmesi gerektiği gibi gördü.

Sonunda birbirine karışmış kavak ve çam ağaçlarının arasındaki çayır ve otlak yamaçlar geldi. Şapkası ve pamuklu peştamalı dışında çıplak bir çoban güneşin altında koyunlarını öteye sürüyordu. Ağaçların girintisinde oturup beklediler, kadın ve genç Kızılderili. Eyeri taşıyan da ileriye gitmişti.

Yaklaşan birinin sesini duydular. Gelenler kırmızı ve turuncu ve sarı ve siyah hoş *serape*'ler içinde ve parlak tüylü başlıkları olan üç adamdı. En yaşlısının kır saçları kürkle örülmüştü ve kırmızı-turuncu-sarı *serape*'si, leopar derisine benzeyen tuhaf siyah desenlerle kaplıydı. Diğer ikisi kır saçlı değildi ama onlar da oldukça yaşlıydı. Şalları çizgiliydi ve başlıkları o kadar süslü değildi.

Genç Kızılderili yaşlı olanlara birkaç kelimeyle bir şeyler söyledi. Adamlar cevap vermeksizin, ona veya kadına bakmaksızın başları dönük ve gözleri yere çevrili

olarak dinlediler, yalnızca dinlediler. Ve sonunda döndüler ve kadına baktılar.

Yaşlı reis veya büyücü doktorun, her neyse, ağzı etrafında birkaç seyrek kırlaşmış kıl olan koyu bronz, derin kırışıklı ve çizgili bir yüzü vardı. Kürk ve renkli tüylerle örülmüş iki uzun kır saç örgüsü omuzlarına dökülüyordu. Fakat önemli olan yalnızca gözleriydi. Gözleri siyahtı ve sıra dışı delici bir gücü vardı ve şeytanımsı, korkusuz kuvvetinden en ufak kuşkusu yoktu. Adam beyaz kadının gözlerine uzun delici bir nazarla kadının ne olduğunu bilmediği bir şey ararcasına baktı. Kadın adamın gözlerine bakmak ve gardını ayakta tutmak için tüm gücünü topladı. Ama yararı yoktu. Adam kadına bir insanın diğerine baktığı gibi bakmıyordu. Kadının direncini ve kafa tutuşunu asla algılamadı bile, yalnızca bakışları her ikisini de delip geçerek kadının bilmediği bir şeye gömüldü.

Bu yaşlı varlıktan herhangi bir insani iletişim bekleme umudu yoktu.

Adam döndü ve genç yerliye birkaç kelime söyledi.

“Burada ne aradığını soruyor,” dedi geç adam İspanyolca.

“Ben? Hiçbir şey! Yalnızca buraların nasıl olduğunu görmeye geldim.”

Bu da çevrildi ve yaşlı adam gözlerini bir kez daha kadına çevirdi. Sonra alçak fısıldayan tonuyla tekrar genç yerliye konuştu.

“Diyor ki, neden beyaz adamların olduğu evini terk ediyor? Beyaz adamın tanrısını Chilchui’ye mi getirmek istiyor?”

“Hayır,” diye yanıtladı kadın, gözü kara. “Ben kendim de beyaz adamın tanrısından kaçıyorum. Chilchui’nin tanrısını aramaya geldim.”

Bunun çevrilmesini derin bir sessizlik izledi. Sonra yaşlı adam neredeyse yorgunluktan kaynaklanan kısık bir sesle tekrar konuştu.

“Beyaz kadın kendi tanrısından bıktığı için mi Chilchui’nin tanrılarını aramaya geldi?” diye geldi soru.

“Evet. Kadın beyaz adamın tanrısından bıktı,” diye yanıt verdi kadın, onun böyle söylemesini istediklerini düşünerek. “Kadın Chilchui’nin tanrılarına hizmet etmek ister.”

Kadın, bunun çevrilmesini izleyen yoğun sessizlikte, yerlilerin içinden geçen olağanüstü bir zafer ve coşku ürpertisinin farkındaydı. Sonra hepsi hırslı bir amacın anlaşılmasız bir şekilde parladığı, çelikten delici siyah gözlerle kadına baktı. Bu bakışta duygusal ya da cinsel bir şey olmadığı için daha fazla şaşırان kişi kadının kendisiydi. Bu bakışta kadını aşan korkunç derecede parlak bir saflık vardı. Kadın korkmuştu, içinde ona geride yalnızca soğuk ve dikkatli bir merak bırakarak ölen bir şey olmasaydı, korkudan donup kalırdı.

Yaşlılar bir süre konuştular, sonra ikisi kadını genç adam ve en yaşlı reisle bırakıp uzaklaştılar. Yaşlı adam ona şimdi belirli bir ilgiyle bakıyordu.

“Yorgun musun diyor,” dedi genç adam.

“Çok yorgun,” dedi kadın.

“Adamlar size bir araba getirecekler,” dedi genç yerli.

Geldiğinde, arabanın koyu renk yün çuhanın, uzun saçlı iki Kızılderili’nin omuzlarında taşıdığı iki sopaya asılan bir çeşit hamaktan meydana gelen bir tahtirevan olduğu anlaşıldı. Yün hamak yere serildi, kadın üzerine oturdu ve iki adam sopaları omuzlarına yükseltti. Sanki bir çuvaldaymış gibi sallanarak, leopar benekli şalı güneşin altında ilginç bir şekilde hareket eden yaşlı reisin ardı sıra ağaçların girintisinden dışarı taşındı.

Vadinin başında görünmüşlerdi. Hemen önlerinde dolgun taneli mısır tarlaları vardı. Mısır bu yükseklikte pek boylu değildi. Yürümekle açılmış yol mısır tarlalarının arasında ilerliyordu ve kadının görebildiği tek şey

alev kırmızısı ve siyah *serape*'si içinde ağır,sağlam ve yumuşak adımlarla, başı ileriye doğru, ne sağa ne sola bakarak dimdik ilerleyen yaşlı reisti. Uzun mavi-siyah saçlar öndeki adamın çıplak omuzlarında bir nehir gibi parıldarken kadının taşıyıcıları ritmik adımlarla izledi.

Mısır tarlasını geçtiler ve büyük bir duvara veya toprak ve kerpiç tuğlalardan yapılmış bir sete geldiler. Tahta kapılar açıktı. Geçtiklerinde çiçekler ve otlar ve meyve ağaçlarıyla dolu küçük bahçelerden oluşan ve her bahçenin küçük bir oluktan akan su ile sulandığı bir ağ içindeydiler. Her bir ağaç ve çiçek kümesinin arasında küçük, penceresiz, kapısı kapalı bir ev vardı. Yer minik patikaların, küçük derelerin, kare şeklinde çiçekli bahçelerin arasındaki köprülerden bir ağıdı.

En geniş patikayı –yapraklar ve otlar arasında yumuşak dar bir yol, şeklini bozacak ne bir at toynağı ne de bir tekerlek, asırlarca insan ayağıyla düzleştirilmiş bir patika– izleyerek hızla akan, suları parlak, küçük bir nehre geldiler ve kütükten bir köprü geçtiler. Her şey sessizdi hiçbir yerde bir insanoğlu yoktu. Yol muhteşem kavakların altında ilerledi. Merkezdeki alanın ya da köy meydanının hemen dışında aniden ortaya çıkıverdi.

Sanki küçük kare kulübelerin, dikdörtgenin iki ucunda birbirine hafif çarpık bakan daha büyük iki uzun kulübenin üzerine yığılmış gibi görüldüğü, düz çatılı beyaz evlerin ve daha büyük iki binanın yer aldığı uzun bir diziydi. Her bir küçük ev, düz saçakların altında çıkıntı yapan büyük yuvarlak verandası ve düz çatısı dışında, göz kamaştırıcı beyazlıktaydı. Her bir büyük binanın etrafında, meydanın dış tarafında bir ağıl çiti ve çitin içinde ağaçlar ve çiçekleri olan bir bahçe ve birçok küçük ev vardı.

Görünürde tek bir kişi yoktu. Evlerin arasından sessizce ortadaki meydana geçtiler. Burası oldukça çıplak ve çoraktı ve sonsuz nesiller boyunca basılmaktan düzleş-

miş toprak, kapıdan kapıya uzanıyordu. Penceresiz evlerin hepsinin kapısı bu boş meydana açılıyordu ama bütün kapılar kapalıydı. Yakacak odunlar eşğin yanına yığılıydı, kilden bir fırın hâlâ tütüyordu ama hareket eden bir canlı belirtisi yoktu.

Yaşlı adam doğrudan meydana geçip en üstteki iki katın sanki oyuncak tuğladan bir evdeki gibi biri diğerinden daha küçük durduğu uçtaki büyük binaya yürüdü. Dışarıdan taş bir merdiven ilk katın çatısına uzanıyordu.

Merdivenin başında tahtirevan taşıyıcıları durdu ve kadını yere indirdiler.

“Yukarı geleceksiniz,” dedi İspanyolca konuşan genç Kızılderili.

Kadın ilk evin toprak çatısına çıkan ve ikinci katın duvarının etrafında bir platform oluşturan taş merdivenleri tırmandı. Platformu izleyerek büyük evin arkasına dolandı. Oradan tekrar aşağı arkadaki bahçeye indiler.

O zamana kadar kimseyi görmemişlerdi. Ama şimdi başları çıplak, uzun örgü saçlı ve peştamalin içine sokulmuş bir çeşit uzun beyaz gömlek giyen iki adam görüldü. Bunlar yeni gelmiş üç kişiyle birlikte kırmızı çiçeklerin ve sarı çiçeklerin açtığı bahçeden geçip uzun, alçak bir beyaz eve gittiler. Orada kapıyı vurmadan içeri girdiler.

İçerisi karanlıktı. Alçak perdeden fısıldayan erkek sesleri duyuluyordu. Birçok adam vardı, karanlıkta beyaz gömlekleri gözüken, esmer suratları görünmez olan... Diğer uçtaki duvar boyunca, düz, eski tahtadan kocaman bir kalas üzerinde oturuyorlardı. Ve bu kalas dışında oda boş görünüyordu. Ama hayır, bir köşede karanlıkta bir kanepa, bir çeşit yatak vardı ve üzeri kürklerle örtülmüş biri yatıyordu.

Kadına eşlik etmiş olan benekli *serape*’li yaşlı Kızılderili şimdi şapkasını, battaniyesini ve sandaletlerini çı-

kardı. Onları bir kenara koyup kanepeye yaklaştı ve alçak sesle konuştu. Birkaç dakika hiçbir yanıt yoktu. Sonra kar beyazı saçları esmer görünen suratının etrafından sarkan yaşlı bir adam kendisini bir hayal gibi ayağa kaldırdı, bir dirseği üzerine dayanıp gergin bir sessizlikte gelenlere belli belirsiz baktı.

Kır saçlı Kızılderili tekrar konuştu ve sonra genç yerli, kadını elinden tutup ileriye götürdü. Ketenden binici kıyafetleri, siyah çizmeleri ve şapkası ve acınacak kırmızı küçük eşarbiyle kadın, arkaya yaslanıp tek dirseğine dayanan, bir hayalet kadar belirsiz, dağınık beyaz saçları dökülen, neredeyse siyah ama bu dünyaya ait olmayan arzulara dalıp gitmiş yüzüyle öne eğilip kadına bakan yaşlı, çok yaşlı adamın kürk kaplı yatağının yanında durdu.

Yüzü o kadar yaşlıydı ki siyah bir cam gibiydi ve dudaklarından ve çenesinden fişkıran birkaç kıvrıcık tüy oldukça şaşırtıcıydı. Uzun beyaz bukleler cam gibi kara suratının iki yanından örgüsüz ve dağınık dökülüyordu. Kaşlarının toz gibi soluk beyazlığında yaşlı reisin siyah gözleri kadına sanki asla görülmemesi gereken bir şeyi görür gibi uzaktan, ölüm uzaklığından baktı.

Yaşlı reis sonunda sanki karanlığa konuşur gibi derinden boğuk birkaç kelime söyledi.

“Chilchui'nin tanrısına kalbinizi getiriyor musunuz, diyor,” diye çevirdi genç Kızılderili.

“Ona evet de,” dedi kadın otomatik olarak.

Bir boşluk oldu. Yaşlı Kızılderili tekrar konuştu, sanki havaya konuşur gibi. Oradaki adamlardan biri dışarı çıktı. Yalnızca açık kapıdan aydınlanan loş odada sanki sonsuzluk gibi bir sessizlik oldu.

Kadın etrafa bakındı. Kır saçlı dört yaşlı adam duvarın yanındaki kapıya bakan kütüğe oturdu. Öteki adamlar, güçlü ve kayıtsız, duvarın yanında durdular. Hepsinin uzun saçları vardı ve peştamalların içine soktukları

beyaz gömlekler giyiyorlardı. Güçlü bacakları çıplak ve esmerdi. Sonsuzluğa benzeyen bir sessizlik vardı.

Sonunda adam kolunda beyaz ve siyah giysilerle geri geldi. Genç Kızılderili giysileri aldı ve onları kadının önünde tutarak, "Elbiselerinizi çıkarmalı ve bunları giymelisiniz," dedi.

"Siz erkeklerin tümü dışarı çıkarsanız," dedi kadın.

"Kimse size zarar vermez," dedi adam sessizce.

"Siz erkekler buradayken olmaz," dedi kadın.

Adam kapının yanındaki iki adama baktı. Adamlar çabucak ilerlediler ve acıtmadan ama büyük bir kuvvetle ayakta duran kadını aniden kollarından yakaladılar. Sonra yaşlılardan iki adam geldi ve şaşılacak bir yetenekle keskin bıçaklarıyla kadının botlarını kestiler ve çekip çıkardılar ve giysisini sıyırp çıkardılar. Birkaç dakika içinde kadın orada beyaz ve çıplak kalakaldı. Yataktaki yaşlı adam konuştu ve adamlar onun görmesi için kadını çevirdiler. Adam tekrar konuştu ve genç Kızılderili kadının açık renkli saçlarından tokaları ve tarakları ustaca çıkardı, böylece saçlar kadının omuzları üzerine demet halinde döküldü.

Sonra yaşlı adam tekrar konuştu. Kızılderili, kadını yatağın başına götürdü. Beyaz saçlı, cam karası yaşlı adam parmak uçlarını yaladı ve en ihtimamlı şekilde kadının göğüslerine ve vücuduna ve sonra sırtına dokundu. Her seferinde parmak uçları derisi üzerinde gezinirken kadın sanki ona dokunan, ölümün kendisiymiş gibi tuhaf bir şekilde irkildi.

Ve neredeyse üzüntüyle çıplaklığından neden utanmadığını merak etti. Yalnızca üzgün ve şaşkın hissetti. Çünkü kimse utanmıyordu. Yaşlı adamların tümü kadının bütün endişesini ortadan kaldıracak kadar derin, hüznü ve anlaşılmaz bir duyguyla asık suratlı ve gerginken, genç Kızılderili'nin yüzünde aşırı bir sevinç ifadesi

vardı. Ve kadın, vücudu sanki kendisinin değilmiş gibi, yalnızca tamamen yabancı ve kendisinin dışındaydı.

Ona yeni giysiler verdiler: dizlerine kadar uzanan uzun beyaz pamuklu bir tek parça: sonra koyu mavi yünlü kumaştan kırmızı ve yeşil çiçeklerle işlenmiş bir tunik. Yalnızca bir omzunun üstünden tutturulmuştu ve belden kırmızı ve siyah yünden örgü bir kuşakla bağlanmıştı.

Bu şekilde giyindikten sonra onu çıplak ayak, çitle çevrili bahçedeki küçük eve götürdüler. Genç Kızılderili ona ne istiyorsa alabileceğini söyledi. Kadın yıkanmak için su istedi. Adam bir kabın içinde suyla birlikte tahta bir tas getirdi. Sonra kadının evinin kapısını kilitledi ve kadını orada bir esir olarak bıraktı. Kadın evinin giriş kapısının tahtaları arasından bahçenin kırmızı çiçeklerini ve bir arıkuşunu görebiliyordu. Sonra büyük evin çatısından bir davulun ona bu dünyaya ait gözükmeyen uzun ve güçlü sesini ve evin tepesinden tuhaf bir dilde, uzak duygusuz bir tınlamayla bir konuşma yapan veya bir mesaj gönderen coşkulu bir sesin bağırdığını duydu. Ve sanki bir ölüden geliyormuş gibi dinledi.

Fakat kadın çok yorgundu. Hayvan postundan kanepeye uzanıp siyah yünden battaniyeyi üzerine çekti ve her şeyi bir kenara bırakıp uyudu.

Uyandığında ikinci vaktiydi ve genç Kızılderili yemek dolu bir sepet tepsisiyle giriyordu, tortilla ve muhtemelen koyun olan et parçacıkları içeren mısır lapası ve baldan yapılmış bir içecek ve biraz taze erik. Ona aynı zamanda ucunda mavi tomurcuk düğümleri olan kırmızı ve sarı çiçeklerden uzun bir buket getirdi. Adam buketin üstüne bir çanaktan su serpti ve gülümseyerek kadına sundu. Çok nazik ve düşünceli görünüyordu ve yüzünde ve siyah gözlerinde kadını biraz korkutan ilginç bir zafer ve coşku ifadesi vardı. Kıvırcık kara kaşlı siyah gözlerindeki pırıltı kaybolmuştu ve kadına onu huzur-

suz eden, korkunç derecede kimliksiz, coşkunun pek insan gibi olmayan o tuhaf, yumuşak ışıltısıyla bakıyordu.

“İstediğin bir şey var mı?” dedi adam, sanki yanda bir başkasıyla konuşuyormuş veya sanki sesin kadına ulaşmasını istemiyormuşçasına her zaman alıkonmuş gibi gelen alçak, yavaş melodik sesiyle.

“Burada esir olarak mı tutulacağım?” diye sordu.

“Hayır, yarın bahçede yürüyebilirsin,” dedi usulca. Hep aynı tuhaf ilgi.

“O içeceği beğendin mi?” dedi adam, kadına küçük bir toprak kabı sunarken. “Çok serinleticidir.”

İçkiden bir yudum aldı. Otlardan yapılmış ve balla tatlandırılmıştı ve ağzında uzayan tuhaf bir tadı vardı. Genç adam onu hoşnutlukla izledi.

“Garip bir tadı var,” dedi kadın.

“Çok serinleticidir,” diye yanıtladı adam, gözleri o her zamanki hoşnut coşkuyla kadının üzerine çevrili olarak. Sonra adam gitti. Ve o anda kadın sanki kendi üzerinde hiç kontrolü yokmuşçasına hastalanmaya, şiddetle kusmaya başladı.

Ardından müthiş rahatlatıcı bir dermansızlığın onu ele geçirdiğini, kolları ve bacaklarının güçlü ve gevşek ve dermansız olduğunu hissetti ve köyün seslerini dinleyip kanepeye uzanarak sarıya dönen gökyüzünü izledi ve yanan servi veya çam kütüklerinin kokusunu kokladı. Küçük köpeklerin acı acı havlamasını, uzaklardaki ayakların sürünmesini, seslerin fısıltısını o kadar uzaktan duydu, dumanın ve çiçeklerin ve çöken akşamın kokusunu o kadar keskin algıladı ve sonsuz uzaklıktaki tek parlak yıldızın günbatımının üzerindeki kıpırtısını o kadar canlı gördü ki, sanki bütün duyularının havaya sızdığını, dünya atmosferinin uçsuz bucaksız kuşakları birbiri üstünden kayıp geçerken akşam çiçeklerinin açışını ve cennetin gerçek kristal seslerini ayırt edebildiğini ve ha-

vada inen rutubetin ve çıkan rutubetin kâinatta sanki bir arp gibi seslere dönüştüğünü hissetti.

Evinde ve etrafı çitlerle çevrili bahçede bir esirdi ama hemen hiç umursamadı. Ve ancak günler sonra hiç başka bir kadın görmediğini fark etti. Gördüğü yalnızca erkeklerdi, bir çeşit tapınak olduğunu düşündüğü büyük evin bir çeşit rahip olduğunu düşündüğü yaşlı adamları. Çünkü hep aynı renklere, kırmızı, turuncu, sarı ve siyah ve aynı ciddi ve düşünceli tavırlara sahiptiler.

Bazen yaşlı bir adam gelip tam bir sessizlik içinde odasında onunla otururdu. Daha genç olan adam dışında hiçbiri Kızılderili dili dışında bir dil konuşmuyordu. Daha yaşlı olan adamlar ona gülümser ve her sefer onunla bir saat oturur, kadın İspanyolca konuşunca ona gülümserler ama bu yardımsever görünen hafif gülümseme dışında asla yanıt vermezlerdi. Ve neredeyse babacan bir ilgi hissi yayarlardı. Ancak, ona dalıp giden siyah gözlerin derinliklerinde korkunç derecede gaddar ve acımasız olan bir şey vardı. Kadının baktığını hissettiklerinde bunu bir gülümsemeyle örterlerdi, derhal. Ama kadın bunu görmüştü.

Ona her zaman bu tuhaf, kişisel olmayan ilgiyle, bu tamamen kişisel olmayan nezaketle, yaşlı bir adamın çocuğa davrandığı gibi davrandılar. Ama bunun altında başka bir şey, korkunç bir şey olduğunu hissetti. Kadının yaşlı ziyaretçisi sessiz, sinsi ve babacan haliyle gidince üzerine sebebini bilmediği bir korku dalgası gelirdi.

Genç Kızılderili sanki büyük bir içtenlikle onunla serbestçe oturur ve konuşurdu. Ama onunla da gerçek olan hiçbir şeyin söylenmediğini hissederdi. Belki de konuşulabilir şeyler değildi. Coşkuyla dolu büyük siyah gözleri neredeyse ona kıymet verircesine üzerine çevrilir ve o güzelim, yavaş ve hüzünlü sesinden basit kuralsız İspanyolcası dökülürdü. Kadına, yaşlı, çok yaşlı adamın torunu, benekli *serape*'li adamın oğlu olduğunu söyledi:

Ve reislerdi, eski çok eski günlerden, İspanyolların bile gelmediği günlerden kalma krallardı. Ama kendisi Mexico City’de ve Birleşik Devletler’de bulunmuştu. İşçi olarak çalışmıştı, Los Angeles’ta yol inşa etmişti. Chicago’ya kadar seyahat etmişti.

“O zaman İngilizce konuşmuyor musun?” diye sordu kadın.

Gözleri ikiyüzlülük ve çatışma dolu meraklı bakışlarla üzerine odaklandı ve sessizce hayır anlamında başını salladı.

“Birleşik Devletler’deyken uzun saçlarına ne yaptın?” diye sordu kadın. “Kestin mi?”

Yine, gözlerinde bir ıstırap ifadesiyle başını salladı.

“Hayır,” dedi kısık, baskılanmış bir sesle. “Şapka giydim ve başımın etrafına mendil sarardım.”

Ve sanki acı anılardan söz etmek istemezmiş gibi sessizliğe gömüldü.

“Halkından Birleşik Devletler’e giden tek erkek sen misin?” diye sordu kadın.

“Evet, buradan uzun süre ayrılan tek kişi benim. Diğerleri kısa sürede, bir haftada döndüler. Uzaklarda kalmazlar. Yaşlılar izin vermez.”

“Peki, sen neden gittin?”

“Yaşlılar gitmemi istemek – çünkü ben reis olacağım–”

Hep aynı saflıkla neredeyse çocuksu bir içtenlikle konuşuyordu. Fakat kadın bunun belki de yalnızca İspanyolcanın bir etkisi olduğunu hissetti. Veya belki de konuşma adam için tamamen gerçek olmayan bir şeydi. Her halükârda kadın gerçek olan her şeyin saklandığını hissetti.

Adam sık sık gelip onunla oturdu –bazen kadının arzu ettiğinden de fazla– sanki kadının yakınında olmak

istiyormuş gibi. Kadın adama evli olup olmadığını sordu. Adam evli olduğunu söyledi – iki çocuğu vardı.

“Çocuklarını görmek isterdim,” dedi kadın.

Ama adam yalnızca tebessümle, ama gözlerin siyah esrarengiz soyutluğunun hiç değişmediği o tatlı, nerdeyse coşkulu tebessümle yanıt verdi.

İlginçti, adam orada kadının kendi bilincini hissetmesine veya cinsiyetini hissetmesine neden olmaksızın bir saat boyunca otururdu. Orada öylesine sessiz, kibar ve açıkça uysal bir şekilde başı hafif öne doğru eğik ve parlayan siyah saçlarının nehri kız gibi omuzlarının üzerine akarken sanki cinsiyetsizmiş gibi görünürdü.

Ancak kadın tekrar baktığında geniş ve güçlü omuzlarını, siyah ve düz kaşlarını, yere bakan gözlerinin üzerindeki kısa, kıvrık ve inatçı kirpiklerini, siyahımsı kalın dudaklarının üzerindeki çizgi gibi bıyık hattını ve güçlü çenesini görürdü ve adamın bir başka esrarengiz şekilde gizemli ve güçlü bir erkek olduğunu anlardı. Ve adam, kadının onu izlediğini hissedince, o yarı hüznü gülümsemeyle derhal örttüğü gizli ifadeyle kadına kaçamak bakardı.

Günler, haftalar tuhaf bir çeşit hoşnutluk içinde geçti. Kadın zaman zaman kendi üzerindeki kontrolü kaybettiğini hissedince huzursuz oldu. Kendi kontrolünde değildi, bir başka kontrolün büyüğü altındaydı. Bazı zamanlar hiddet ve korku hissettiği anlar oldu. Ama sonra Kızılderililer gelip onunla oturur ve sessiz varlıkları, sessiz, cinsiyetsiz ve güçlü fiziksel varlıklarıyla sinsi büyülerini gerçekleştirirlerdi. Yerliler oturdukça iradesini ortadan kaldırır gibi olurlar, onu iradesiz ve kendi kayıtsızlığına kurban bir halde bırakırlardı. Ve genç adam ona tatlandırılmış içeceği, genellikle aynı kusturucu içeceği, bazen başka çeşitler getirirdi. İçtikten sonra ağırlaşmış kollarına ve bacaklarına halsizlik çöker, duyuları, dinleye-

rek, duyarak havada dolanırdı. Ona Flöra adını verdiği küçük bir dişi köpek getirmişlerdi. Ve bir keresinde duyularının transında, küçük rahminde küçük köpeğin gebe kaldığını ve bebekle tek vücut olduğunu *duyduğunu* hissetti. Bir başka gün dönen dünyanın, devasa bir ok siciminin gümlemesine benzeyen muazzam sesini duyabildi.

Ancak günler kısaldıkça ve soğudukça, üşüdüğü zaman aniden iradesi ve dışarı çıkıp uzaklara gitme isteği tekrar canlanırdı. Ve genç adama dışarı çıkmak istediğinde ısrar ederdi.

Bir gün bulunduğu büyük evin en tepedeki çatısına çıkıp aşağıya, meydana bakmasına izin verdiler. Büyük dansın günüydü ama herkes dans etmiyordu. Kollarında bebekleri olan kadınlar kapı eşiklerinde durup izliyorlardı. Karşı tarafta, meydanın diğer ucunda, diğer büyük evin önünde bir kalabalık ve birinci katın, üst katın ardına kadar açık kapılarının önündeki teras çatısında küçük muhteşem bir grup vardı. Bu ardına kadar açık kapılardan karanlıkta parlayan ateşi ve sarı ve siyah ve kırmızı tüylü şapkalarla, uzun yeşil püsküllü siyah ve kırmızı ve sarı cüppe gibi örtüler giymiş rahiplerin ortalıkta dolaştığını görebiliyordu. Yoğun Kızılderili sessizliğinde büyük bir davul, yavaş ve tekdüze çalıyordu. Aşağıdaki kalabalık bekliyordu.

Şarkı söyleyen erkeklerin, rüzgâr gibi tek bir nefeste şarkı söyleyen birçok erişkin erkeğin derin, güçlü sesleri patladı; büyük evin altından dansçılardan uzun kuyruklar yürüyerek dışarı çıktı. Kollarında kırmızı ve sarı kuştüyünden püsküller ve bellerinde koyu kırmızı ve siyah ve yeşil işlemeli bir kemer olan beyaz çuhadan etekler giymiş, çıplak altın-bronz vücutlu ve dökümlü siyah saçlı, hafif öne eğilmiş ve kendilerini kaybettikleri danslarının monoton ayak darbeleriyle yeri döven, kemerlerine burundan astıkları tilki kürkünü, kuyruğunun ucu dansçıla-

rın topuklarında kıvrılan o güzelim tilki kürkünü görkemli salınışıyla sallayan erkekler. Ve her erkekten sonra, kuştüyü ve deniz kabuklarından tuhaf gösterişli başlığı olan ve kısa siyah tunik giyen, dimdik yürüyen, her iki elinde kuştüyünden püsküller tutup bileklerini ritmik ve belli belirsiz sallayıp çıplak ayaklarıyla yeri döven bir kadın.

Böylece, karşıdaki büyük evden uzun dans kuyruğu açılarak çıktı. Ve kadının altındaki büyük evden tuhaf bir tütsü kokusu, tuhaf yoğun sessizlik ve sonra sanki insan olmayan bir erkek sesinin patlama şeklinde yanıtlayan şarkısı ve açılan uzun dans kuyruğu.

Davulun ısrarı, şarkı söyleyen boğuk, kükreyen, fırtına gibi erkek sesi, tilki derilerinin erkeklerin yeri döven güçlü, altın-bronz bacaklarının arkasında durmaksızın sallanması, masmavi gökyüzünden erkek ve kadınların saçlarının siyah nehrine akan sonbahar güneşi, suskun vadi, arkadaki kayadan duvarlar, dağın pürüzsüz göğe doğru devasa kütlesi, karın katıksız beyazının köpürmesi bütün gün devam etti.

Kadın, saatlerce büyülenmiş, uyuşturucu almış gibi izledi. Çalan davulun ve ilkel, telaşlı boğuk şarkının ve tilki kuyruklu adamların dansının bitmek bilmeyen bir şekilde yeri dövmesinde ve siyah tunikleri içindeki kuş gibi dimdik kadınların ağır adımlarının korkunç sürekliliğinde, sonunda kendi ölümünü hissedecekmiş gibi oldu; kendi yok oluşunu. Sanki hayat sahasından tekrar silinecekmiş gibi. Hepsi birbirine benzeyen, kendinden geçmiş kadınların başında kule gibi dikilmiş sembollerde bir kez daha *Mene Mene Tekel Upharsin*¹ okur gibi oldu.

1. Eski Ahit, "Daniel", 5:25-28. "Tanrı senin krallığının günlerini saydı ve ona son verdi (mene), terazide tartıldın ve eksik bulundun (tekel), krallığın ikiye bölünerek Medlerle Perslere verildi (upharsin)." Konuşma dilinde yaklaşan bir felaketi anlatmak için kullanılır. (Ç.N.)

Son derece kişisel ve bireysel olan onun tipindeki kadınlık bir kere daha ortadan kaldırılacaktı ve büyük ilkel semboller bir kere daha kadınların yıkılmış bireysel bağımsızlığının üstünde yükselecekti. Safkan beyaz kadının akıllılığı ve titreyen gergin bilinci bir kere daha yok edilecekti, kadınlık bir kere daha kişiliksiz seks ve kişiliksiz tutkunun büyük akıntısına fırlatılacaktı. Tuhaf bir şekilde, sanki bir kâhinmiş gibi, hazırlanan muazzam kurbanı gördü. Dehşetten kendinden geçmiş bir şekilde kendi küçük evine döndü.

Bundan sonra, akşamları davulları ve görünmeyen ay ve kaybolan güneş tanrılarına uluyan vahşi yaratıklar gibi davulun etrafında tuhaf coşkun yabani sesleriyle şarkı söyleyen adamları duyduğunda, ortada her zaman bir dehşet vardı. Çakalın sırtımalı ve hıçkırıklı ulumasından bir şeyler, tilkinin sevinçli çığlığından, uluyan kurdun çok uzak vahşi melankolisinin mutluluğundan, pumanın çığlığının acısından ve şefkat ve değişmeyen gaddarlık ataklarıyla eski çağların vahşi erkeğinden bir şeyler vardı.

Bazen gece çöktükten sonra yüksek çatıya çıkıp meydanın hemen arkasındaki köprüde davulun etrafına kümelenmiş genç adamların saat başı şarkı söylemesini dinlerdi. Bazen ateş olurdu ve ateşin ışığında beyaz gömlek giyen ve peştamalları dışında çıplak olan erkekler saatler boyunca soğuk havada ateşin parıltısında hortlaklar gibi dans eder ve toprağı döverler, hindiler gibi sonsuza kadar dans eder ve toprağı döverler veya battaniyelerine sarınarak dinlenmek için ateş yanına çömelerek çökerlerdi.

“Neden hepinizde aynı renkler var?” diye sordu kadın genç Kızılderili’ye. “Neden hepinizde beyaz gömleklerinizin üstünde kırmızı ve sarı ve siyah var? Ve kadınların siyah tunikleri?”

Adam kadının gözlerinin içine merakla baktı ve yü-

züne o soluk, kaçamak gülümseme geldi. Gülümsemenin arkasına yumuşak, tuhaf bir habislik yerleşti.

“Çünkü erkeklerimiz ateş ve güneştir ve kadınlarımız da gece yıldızların arasındaki boşluktur,” dedi adam.

“Kadınlar yıldız bile değiller mi?” dedi kadın.

“Hayır. Biz onların yıldızların arasında, yıldızları birbirinden ayıran boşluklar olduğunu söyleriz,” dedi adam.

Kadına tuhaf bir şekilde baktı ve gözlerine tekrar o alaylı bakış geldi.

“Beyazlar,” dedi, “hiçbir şey bilmez. Onlar her zaman oyuncaklı çocuklar gibidir. Biz güneşi biliriz ve biz ayı biliriz. Ve deriz ki, bir beyaz kadın kendini tanrılarımıza verirse, o zaman tanrılarımız dünyayı tekrar yaratmaya başlar ve beyaz adamın tanrıları parçalanır.”

“Nasıl verirse?” dedi kadın telaşla.

Ve adam, kurnaz bir gülümsemeye çabucak kendini toparladı.

“Kadın kendi tanrılarını feda eder ve bizim tanrılarımıza gelir, onu demek istiyorum,” dedi adam teskin edercesine.

Ancak kadın rahatlamadı. Kalbinde korkunun ve kesinliğin buz gibi sızısı vardı.

“Güneş, güneş gökyüzünün bir ucunda hayatta,” diye devam etti adam, “ve ay diğer ucunda yaşar. Ve erkek gökyüzünün kendi tarafında güneşin her zaman mutlu olmasını ve kadın da gökyüzünün kendi tarafında ayın sessiz kalmasını sağlamak zorunda. Kadının her zaman bununla uğraşması gerek. Ve gökyüzünde güneş asla ayın evine giremez ve ay asla güneşin evine giremez. Yani kadın aydan kendi mağarasına, kendi içine gelmesini ister. Ve adam, adam güneşin gücünü alana kadar güneşi aşağı çeker. Bunu her zaman yapar. Sonra adam bir kadın aldığında, güneş ayın mağarasına girer ve dünyadaki her şey işte böyle başlar.”

Kadın onu çifte anlamlı konuşan iki düşmanın birbirini dinlerken olduğu gibi tetikte izleyerek dinledi.

“O zaman,” dedi kadın, “neden siz yerliler beyaz adamın efendisi değilsiniz?”

“Çünkü,” dedi adam, “yerliler zayıfladı ve güneşe olan gücünü kaybetti, böylece beyaz adam güneşi çaldı. Ama beyaz adam onu tutamaz – nasıl tutacağını bilemez. Onu aldılar ama büyük bir boz ayı yakalayıp onu ne öldürüp ne de ondan kaçabilen bir çocuk gibi, onunla ne yapacaklarını bilmezler. Çocuk kaçmaya çalışınca bozayı kendisini yakalayan çocuğu yer. Beyaz adam güneşle ne yapacağını bilmez ve beyaz kadın da ayla ne yapacağını bilmez. Ay birisi yavrularını öldürdüğünde pumanın yaptığı gibi beyaz kadına kızdı. Ay beyaz kadını ısırır... içinden, buradan.” Ve yanına bastırdı. “Ay beyaz kadının mağarasında kızgın. Yerli, bunu görebilir – ve yakında,” diye ekledi, “yerli kadın ayı geri alır ve evinde onu sakinleştirir. Ve yerli adam güneşi ve dünyanın her yerinde gücü elde eder. Beyaz adam güneşin ne olduğunu bilmez. Asla bilmez.”

Adam tuhaf, mutlu bir sessizliğe gömüldü.

“Ama,” diye bocaladı kadın, “bizden neden bu kadar nefret ediyorsunuz? Benden neden nefret ediyorsun?”

Adam aniden başını kaldırıp yüzünde bir ışıık ve şaşkın bir gülümseme parıltısıyla baktı.

“Hayır, nefret etmiyoruz,” dedi yumuşak bir şekilde, tuhaf bir parıltıyla kadının yüzüne bakarak.

“Evet, ediyorsunuz,” dedi kadın perişan ve umutsuz. Bir anlık sessizlikten sonra adam kalktı ve gitti.

Güneş altında eriyen kar ve gecelerin yaman soğuyla yüksek vadiye kış gelmişti. Kadın sanki iradesi onu terk ediyormuş gibi gücünün günden güne tükendiğini hissederek bir tür sersemlikle yaşamayı sürdürdü. Tatlandırılmış nebati içecek zihnini büsbütün uyuşturup

duyularını bir nevi kendinden geçmiş mistik bir zirveye ve nesnelerin uyumuna hoş bir şekilde sızıyormuş gibi bir duygunun içine bırakmadıkça, kendisini hep aynı rahatlıkta, şaşkın ve kurban edilmiş halde hissederdi. Sonunda bu, gerçekten farkında olduğu tek bilinç durumu oldu: nesnelerin daha üst düzey güzellik ve uyumuna doğru tüm benliğiyle kaynaşmanın mükemmel hissi. O zaman, aralarındaki karanlık boşluklarla kapısından gördüğü gökyüzündeki o muhteşem yıldızların, cennetin zeminindeki çanlar gibi mükemmel dalgacıklar halinde birbirlerinin yanından geçip sonsuz bir dansa gruplaşırlarken, hareketleri ve parlaklıklarıyla konuşarak kâinata mükemmelen bir şeyler söylediklerini sahiden de duyabilirdi. Ve soğuk ve bulutlu bir günde, karın sonbaharda sürü halinde uçuşan kuşlar gibi gökyüzünde cıvıladığını ve uğulدادığını, görünmez aya aniden veda ettiğini ve hava katmanlarından sıyrılıp huzurlu bir sıcaklık yaydığını duyabilirdi. Havada asılı duran kara yere düşmesini kendisi söylerdi. Görünmeyen aya seslenip kızgınlığı bırakmasını, kendi evinde kızgın olmaktan vazgeçen bir kadın gibi görünmeyen güneşle tekrar barışmasını söylerdi. Kar soluk, soğuk kokan bir yumuşaklıkla düşerken, güneşin huzuru ayın huzuruyla bir çeşit ahenkle birbirine karışmışken, soğuk cennette güneşe karşı gevşeyen ayın tatlılığını koklardı. Kadın aynı zamanda vadideki Kızılderililerin üzerindeki bir çeşit gölgenin, ta derinliğinde neredeyse dinî olan derin, metanetli avutulmaz kederin de farkındaydı.

“Güneş üzerindeki gücümüzü kaybettik şimdi onu geri almaya çalışıyoruz. Ama bize kızgın ve kaçıp gitmiş bir at kadar mahcup. Yapmamız gereken çok şey var.” Böyle dedi genç Kızılderili, kadına, gözlerine gerilimli bir ifadeyle bakarken. Ve kadın sanki büyülenmiş gibi yanıtladı.

“Umarım geri alırsınız.”

Adamın yüzünden bir zafer gülümsemesi geçti.

“Umuyor musun?” dedi.

“Evet, umuyorum,” dedi kadın zoraki.

“Peki, o zaman,” dedi adam. “Alacağız.”

Ve mutlu bir şekilde uzaklaştı.

Kadın, kaçmaya hiç niyetinin olmadığı, ancak kendisine ağır gelen ve nihayetinde korkunç olan bir sona sürüklendiğini hissetti.

Tekrar yaşlı adama götürülüp giysileri çıkarıldığında ve o yaşlı parmak uçlarıyla dokunulduğunda neredeyse aralık olmalıydı, çünkü günler kısıydı.

Yaşlı şef yalnız, uzak ve karanlık niyetli gözleriyle kadının gözlerinin içine baktı ve ona bir şeyler mırıldandı.

“Senden barış işareti yapmanı istiyor,” diye çevirdi genç adam, işareti göstererek. “Barış ve ona veda.”

Reisin bir şahmeranıninki gibi kırpmadan kendisini izleyen ve ele geçiren siyah, cam gibi, kararlı gözlerinden büyüldü. Gözlerin derinliklerinde aynı zamanda babacan bir şefkat ve yakarış da gördü. İstendiği gibi elini gözünün önüne koyarak barış ve veda işareti yaptı. Adam da ona barış işaretiyle karşılık verdi ve sonra kürklerinin içine gömüldü. Kadın öleceğini düşündü ve adamın bunu bildiğini.

Ardından kadının beyaz püsküllü mavi bir pelerin içinde elinde mavi kuş tüyleri tutarak tüm insanların önüne çıkarıldığı tören günü geldi. Bir evin adak taşının önünde tütsülerle kokulandı ve üzerine küller serpildi. Tam karşı taraftaki evin adak taşı önünde sarı ve kızıl ve siyahlar içinde, yüzleri kızıl boya ile boyanmış muhteşem, korkutucu rahipler tarafından tekrar tütsülendi. Sonra üzerine su serptiler. Bu sırada kadın adak taşı üzerindeki ateşin, davulların kaba, çok kaba sesinin, güçlü, derinden ve vahşice şarkı söylemeye başlayan adamların

kaba sesinin, aşığıdaki meydanda sallanmaya başlayan kalabalık yüzlerin ve kutsal bir dans için yapılan düzenlemenin hafiften farkına vardı.

Ancak o anda her zamanki bilinci donmuştu, hemen çevresindekileri nerdeyse somut olmayan gölgeler şeklinde algılıyordu. Arıtılmış ve keskinleşmiş duyularıyla dünyanın seyri sırasında kanatlanışını duyabilirdi, yaydan çıkmış ok gibi, havanın dalgalanıp hışırdadığını ve yay kırışının müthiş patlamasını. Yukarıda havada iki etkileşim var gibi geldi, biri güneşe doğru altın, diğeri görünmeyen gümüş; ilki yağmur gibi güneşin altın varlığına doğru yukarı çıkan, ikincisi yağmur gibi boşluğun merdivenlerinden, karlı zirvelerin üzerinde sallanıp gizlenen bulutlara doğru gümüş gibi inen. Sonra ikisinin arasında, üzerindeki rutubeti veya esrarengiz bir şekilde etrafında toplanan kalın beyaz karı silkelemeyi bekleyen bir başka varlık. Ve o varlık yazın kavruk bir kartal gibi ağır güneş ışığının ağırlığını üzerinden silkeleyip temizlemeyi beklerdi. Ve rengi ateş gibiydi. Ve her zaman bir şeyden silkelenip temizlenirdi, kar ya da yoğun sıcaklık, debelenen bir kartal gibi.

Sonra daha da tuhaf bir varlık vardı, uzak maviliklerde durup izleyen, her zaman izleyen. Bazen rüzgârın üstünde koşan veya sıcak dalgalarda parlayan. Mavi rüzgârın kendisi, sanki dünyadaki deliklerden fışkırmış gibi koşturan, gökyüzünden aşığıya dünyaya doğru koşturan. Mavi rüzgâr, arabulucu, iki dünyaya birden ait olan görünmez hayalet, yağmurların hem inen hem de çıkan yağmur çizgileri.

Kadının sıradan bilinci onu gidererek daha çok terk etmiş ve uyuşturucu almış birisi gibi tutkulu kozmik bilincin diğeri boyutuna geçmişti. Koyu dinci doğalarıyla Kızılderililer onun kendi görüşlerine boyun eğmesini sağlamışlardı.

Kadın genç yerliye yalnızca tek bir kişisel soru sordu: “Mavi giyen tek kişi neden yalnızca benim?”

“O rüzgârın rengidir. O, giden ve asla geri gelmeye-
nin, ama her zaman burada olup ölüm gibi aramızda bek-
leyen rengidir. O ölümün rengidir. Ve o, ötede durup
bize uzaklardan bakan ve yakınımıza gelemeyen renktir.
Biz ona yaklaştıkça o daha öteye gider. O yakın olamaz.
Hepimiz kahverengi ve sarı ve siyah saçlıyız ve beyaz diş-
li ve kırmızı kanlı. Burada olanlar bizleriz. Mavi gözlü
sizler, sizler uzaklardan gelen ulaklarsınız, siz kalamazsı-
nız ve şimdi senin geri gitmenin zamanı.”

“Nereye?” diye sordu kadın.

“Güneş ve yağmurun mavi annesi gibi uzaktaki şey-
lere ve onlara dünyadaki insanların yeniden bizler oldu-
ğunu ve kırmızı atı mavi kısırağa götürür gibi güneşi tek-
rar aya götürebileceğimizi söylemeye; onlar biziz. Beyaz
kadınlar gökyüzünde ayı püskürttüler, güneşe gelmesine
izin vermeyecekler. Yani güneş kızgın. Ve yerlilerin ayı
güneşe vermeleri gerek.”

“Nasıl?” diye sordu kadın.

“Beyaz kadının ölmesi ve bir rüzgâr gibi güneşe git-
mesi ve yerlilerin ona kapıyı açacağını söylemesi gerek.
Ve yerli kadınlar da aya kapıyı açacaklar. Beyaz kadınlar
ayın mavi mercandan çıkmasına izin vermezler. Ay eski-
den çiçekler arasındaki beyaz bir keçi gibi yerli kadınların
arasına gelirdi. Ve güneş de bir kartalın çam ağaçlarına
geldiği gibi Kızılderili erkeklerin arasına gelmek ister.
Güneş, o beyaz adamların arkasında kapalı ve ay, o da
beyaz kadınların arkasında kapalı ve çıkamıyorlar. Güneş
ve ay kızgın ve dünyadaki her şey daha kızgınlaşıyor. Kızılderili der ki, o, beyaz kadını güneşe verecek, böylece
güneş de beyaz adamın üstünden atlayıp tekrar Kızılderili’ye gelecek. Ve ay şaşırarak, kapının açık olduğunu
görecektir ve nereye gideceğini bilemeyecek. Ama Kızılderili-

rilı kadınlar aya seslenecekler *Gel! Gel! Gel benim çayır ülkeme. Kötü beyaz kadın artık sana zarar veremez.* Sonra güneş beyaz adamların başlarının üzerinden bakacak, Kızılderili adamlar çam ağaçları gibi etrafında dururken, ayı bizim kadınlarımızın çayırlarında görecektir. Sonra güneş beyaz adamların başlarının üzerinden atlayacak ve ladinlerin içinden koşarak geçip Kızılderililere gidecek. Ve kırmızı ve siyah ve sarı olan bizler, burada kalan bizler, güneşi sağımıza ve ayı solumuza alacağız. Ki yağmuru çayırardan ve karanlıktan çıkarabilelim. Ve istediğimiz zaman mısır büyümesini söyleyen rüzgârı çağırabilelim ve bulutları çatlatalım ve koyunlara ikiz kuzular yaptıralım. Ve bir bahar günü gibi güçle dolu olacağız. Ama beyaz adamlar yaman bir kış olacaklar, karsız—

“Ama,” dedi beyaz kadın, “ben ayı bir yere kapatmıyorum... Nasıl yapabilirim ki?”

“Evet,” dedi adam, “sen kapıyı kapattın ve sonra güldün, kendi bildiğini okuyacağını düşündün.”

Adamın ona bakışını asla tam anlayamadı. O kadar tuhaf bir biçimde nazik ve gülümsemesi o kadar yumuşaktı ki. Ama gözlerinde öyle bir parıldama vardı ve sözlerinde öylesine acımasız cinsten bir nefret vardı ki, tuhaf, derin ve kişiliğine yönelik olmayan nefret. Kişisel olarak adam ondan hoşlanıyordu, kadın emindi. Kadına karşı nazikti, ondan tuhaf, yumuşak ve tutkusuz bir şekilde etkileniyordu. Ancak kişiliğine yönelik olmayan bir şekilde ondan mistik bir nefretle nefret ediyordu. Kadına galip gelmişçesine gülümserdi. Ama eğer kadın bir an sonra adam farkına varmadan kaçamak bir bakış atarsa gözlerinde o saf nefret sonrası parıltıyı yakalardı.

“Benim ölmem ve güneşe verilmem mi gerekiyor?” diye sordu kadın.

“Bir gün,” dedi adam, kaçamak bir şekilde gülerek, “bir gün hepimiz ölürüz.”

Ona karşı nazik ve düşünceliydiler. Tuhaf adamlar, yaşlı rahipler ve genç reis aynı şekilde, onu bir kadın gibi koruyup baktılar. Yumuşak ve sinsi anlayışlarında kadınsı bir şey vardı. Fakat gözlerinde, o tuhaf parıltı ve geniş çeneleriyle açılan kara, kapalı ağızlarında, küçük, güçlü beyaz dişlerinde çok ilkelce erkek ve zalim olan bir şey vardı.

Bir kış günü kar yağarken onu büyük evde büyük karanlık bir odaya götürdüler. Bir köşede yüksek bir platformun üzerinde kerpiçten bir çeşit davlumbaz veya kapağın altında ateş yanıyordu. Ateşin parıltısında, neredeyse çıplak olan rahiplerin parıldayan vücutlarını ve odanın çatısı ve duvarlarındaki tuhaf sembolleri gördü. Odada ne bir kapı ne de pencere vardı, çatıdan bir merdivenle inmişlerdi. Çam odununun alevi sürekli dans ediyor, kadının anlayamadığı tuhaf resimlerle boyanmış duvarları ve siyah ve kırmızı ve sarı bir desen oluşturan sıriklardan bir tavanı ve ne olduğunu ayırt edemediği tuhaf nesneler olan oyuklar ve girintileri aydınlatıyordu.

Daha yaşlı rahipler ateşin yanında sessizlik, yoğun Kızılderili sessizliği içinde bir törene katılıyorlardı. Kadın ateşin karşı tarafında duvarın alçak bir çıkmasına oturtulmuştu, yanında iki adam oturmuştu. O anda kadına bir kap içinde, oluşturacağı yarı trans durum nedeniyle memnuniyetle aldığı bir içecek verdiler.

Karanlıkta ve sessizlikte, ona yapılan her şeyin ayrıntılarıyla farkındaydı: giysilerini nasıl çıkardıklarının ve duvardaki mavi ve beyaz ve siyah renkli büyük tuhaf bir resmin önünde su ve sabun bitkisi karışımıyla bütün vücudunu yıkadıklarının; saçlarını bile yumuşacık, özenle yıkadıklarının ve yumuşacık olana ve parlayana kadar beyaz kumaşlarla kurulamalarının. Sonra onu bir diğer ne olduğu anlaşılamayan kırmızı ve siyah ve sarı bir şeklin altında kanepeye yatırdılar ve bütün vücudunu tatlı kokulu bir yağla ovdular, bütün kollarına ve bacaklarına,

sırtına ve yanlarına uzun tuhaf ve hipnotik bir masaj yaptılar. Esmer elleri müthiş güçlü fakat anlayamadığı bir şekilde su kadar yumuşaktı. Ve beyaz vücudunun yanında eğilen esmer yüzlerinin yanaklar etrafında sarı çizgileri olan kırmızı bir boyayla karartıldığını gördü. Eller beyaz kadının üstünde işini görürken kara gözler odaklanmış parlıyordu.

Hiç kişisel olmadan, sanki onun dışında bir şeye yoğunlaşmışlardı. Onu asla kendi kişiliğinde bir kadın olarak görmediler: Bunun farkındaydı. Onlar için o mistik bir nesne, kavrayamayacağı kadar uzak bir tutkunun aracıydı. Kendisi trans halinde, üzerine eğilen şeffaf kırmızı bir boya ve kenarları sarı çizgilerle tuhaf bir şekilde parlayan kara yüzlerini izledi. Ve bu acayip parlak siyah, canlı yüz maskesinde gözler değişmeyen bir parıltıyla sabitlenmişti ve morumsu boyalı dudaklar sinsî, üzgün tam bir gaddarlıkla kapalıydı. Sınırsız bir temel üzüntü, nihai kararın gaddarlığı, intikam saplantısı ve zafere ilerleyenlerin ilk baştaki mutluluğu – yatmış, onların esrarlı kara elleriyle bulanık bir parlaklığa ovulurken bu şeyleri yüzlerinde okuyabiliyordu. Sonunda kolları ve bacakları, eti, kemiklerine kadar, kırmızı bir bulut içindeki güneş huzmesi gibi bilincinin asılı kaldığı gül pembesi bir tür sise karışır gibi oldu.

Kadın parıltının söneceğini, bulutun grileşeceğini biliyordu. Ama o anda buna inanmıyordu. Kurbanın kendisi olduğunu biliyordu; üzerindeki tüm bu ayrıntılı uğraş onu kurban etme işiydi. Ama umursamadı. Bunu istiyordu.

Sonra kadına kısa mavi bir tunik giydirdiler ve terasa çıkardılar ve halka gösterdiler. Aşağısındaki alanın esmer yüzler ve parlayan gözlerle dolu olduğunu gördü. Halktan onu görünce sönük bir bağırış çıktı ve kadın titredi. Ama pek umurunda değildi.

Ertesi gün son gündü. Büyük evin bir odasında uyudu. Şafakta kadının üzerine saçaklı büyük mavi bir battaniye koydular ve sessiz, siyah battaniyeli insanların kalabalığı arasında meydana götürdüler. Yerde saf beyaz kar vardı ve siyah-kahverengi battaniyeleri içindeki esmer insanlar sanki başka bir dünyanın sakinleri gibiydi.

Büyük bir davul yavaşça vuruyordu ve yaşlı bir rahip bir evin tepesinden konuşma yapıyordu. Ancak bir tahtirevanın ortaya çıkması öğleni buldu ve halktan insanı duygulandıran o tiz hayvani çığlık yükseldi. Çuvala benzeyen tahtirevanda beyaz saçları siyah bir şerit ve büyük turkuvaz taşlarla örülmüş yaşlı şef oturuyordu. Yüzü bir obsidyen taşı parçası gibiydi. Elini dur anlamında kaldırdı ve tahtirevan kadının önünde durdu. Yaşlı gözlerini kadınınkilere dikerek birkaç dakika o kısık sesiyle kadınla konuştu. Kimse çeviri yapmadı.

Bir başka tahtirevan geldi ve kadın içine yerleştirildi. Kızıl ve sarı ve siyahlar içinde kuştüyü başlıklarıyla dört rahip önden gitti. Sonra yaşlı şefin tahtirevanı geldi. Sonra hafif davullar başladı ve iki grup şarkıcı aynı anda şarkıya başladı, erkek ve vahşi. Altın-kırmızı, neredeyse çıplak, tören tüyleri ve etekleriyle süslenmiş, nehirler gibi siyah saçları arkalarına dökülen adamlar iki sıra dizildi ve ayaklarını vurarak dans etmeye başladılar. Böylece, koyu kırmızı-altın ve siyah ve kürk, iki görkemli sıra halinde, deniz kabuğu ve çakmaktaşının sönük çınlamasıyla sallanarak, davulun etrafında iki arı kovanı gibi toplanmış şarkı söyleyen adamların arasından karın üzerinden kıvrılarak karlı meydanın dışına çıktılar.

Yavaşça dışarı hareket ettiler ve kadının tahtirevanı, yanındaki tüylü, korkutucu, dans eden rahiplerin refakatiyle arkadan geldi. Herkes, hatta belli belirsiz olarak tahtirevan taşıyıcıları bile, ayaklarını vurarak dans ettiler. Du-

manı tüten fırınların yanından geçip, karın üzerinde mavi gökyüzüne karşı çıplak ve güzel, gümüş grisi dantel gibi duran büyük kavak aēalarına giden yolda meydandan dışarı ıktılar. Cılızlaşmış nehir, sivri buz dişlerinin arasından akıyordu. itlerin arasındaki damalı bahçe alanları karlıydı ve beyaz evler şimdi sarımsı görünüyordu.

Bütün vadi lekesiz saf karla, tahammül edilmez bir şekilde yükselen kaya duvarlarına kadar parlıyordu. Uzun dans kuyruēu yavaş yavaş ve şatafatlı bir şekilde turuncu ve siyah hareketlerle sallanarak kar yataēının düz beřiēini kıvrıla kıvrıla geçti. Güçlü davullar telaşla vurdu ve billur gibi donmuş havada vahşilerin şarkılarının kabarması ve kükremesi bir saplantı gibiydi.

Kadın oturup altında uyurucu bitkinliēinin solgun işaretleri olan büyük sabitlenmiş mavi gözlerle tahtırevanından baktı. Bu karın pırıltısı içinde bu vahşi, gösterişli insanların elinde leceēini biliyordu. Yarılmış ve cansız daēın yukarısındaki mavi gökyüzünün parlaklıēına bakarken düşündü: "Ben şimdiden lmşm. şu anki l halimden çok yakında olacaēım ölüye geçiş, ne fark eder!" Ama ruhu, hasta ve bitkin hissetti.

Tuhaf tören alayı sürekli dans ederek yavaşça karla kaplı düzlükten yoluna devam etti ve sonra am aēalarının arasındaki yamaca girdi. Kadın bakır karası adamların bakır soluēu aēa gövdeleri arasında ayaklarını yere vurarak dans edip ilerlediēini gördü. Sonunda o da sallanan tahtırevanında am aēalarına girdi.

Yukarı doēru, aēaların arasındaki karın üzerinden, pul pul olmuş muhteşem soluk gövdeleri geçerek, danslarının hışırtısı ve sallantısı ve ayaklarının vuruşu, ormanın içine, daēın içine işleyerek sürekli ilerliyorlardı. Bir nehir yataēını izliyorlardı: Ama nehir kaynak sularının donmasıyla yaz gibi kurumuştu. Daēınık saa benzeyen sakallarıyla siyah, kırmızı-bronz, çalı gibi sētler ve ka-

rın karşısında soğuk bedenlere benzeyen soluk kavak ağaçları vardı. Sonra da çıkıntılı siyah kayalar.

Sonunda dansçıların artık ilerlemediğini anladı. Davullara, sanki gizemli hayvanların inine yaklaşır gibi giderek daha yaklaşıyordu. Sonra çalılarının arasından tuhaf bir amfiteatr çıkıverdi. Karşısında, ön tarafından dış gibi bir buzun sallanıp damladığı, kayadan, içi oyuk bir duvar vardı. Buz yukarıdaki sarp kayalıktan dökülerek geliyor, sonra hareketsiz duruyor, yüksek gökyüzünden nerdeyse aşağıda akıntının havuz yapması gereken yerdeki oyuk taşlara damlıyordu. Ama havuz kuruydu.

Kuru havuzun diğer yanında dansçılar sıra halinde dizilmişlerdi ve dans fondaki çalılarının önünde aralıksız devam ediyordu.

Ama kadının hissettiği, karanlık zirvenin dudağından aşağı sarkan ters dönmüş dış gibi buz kulesiydi. Ve bu kocaman buz halatının arkasında, leoparlara benzeyen gö-rüntüleriyle rahiplerin oyuk kayalıkların ön yüzünden, kayalığın ortasında karanlık bir yuva gibi bir çukur, bir delik oluşturan mağaraya tırmandıklarını gördü.

Daha ne olduğunu anlamadan tahtirevanını taşıyanlar ayaklarını kayanın oyuklarına yerleştirip sallanarak tırmanmaya başlamışlardı. Kadının kendisi de buzun arkasındaydı. İşte orada sanki açılmamış bir perde gibi, sallanan bir dış gibi asılıydı. Ve hemen yakınında, yukarıda kayanın içine kapkaranlık gömülen mağaranın ağzı vardı. Yukarı doğru sallanarak çıkarken oraya baktı.

Mağaranın zemininde rahipler durup tüylerinin ve püsküllü cüppelerinin bütün ihtişamıyla beklerken kadının yukarı çıkışını izlediler. İki tanesi eğilip kadının tahtirevan taşıyıcılarına yardım etti. Sonunda kadın buz sütununun oldukça arkasında, adamların dans ettiği ve köyün tüm nüfusunun sessizlik içinde toplandığı, çalılarının ara-

sındaki çukur amfiteatrın üzerindeki mağaranın zemindeydi.

Güneş öğleden sonra gökyüzünde sol yanda alçalıyordu. Kadın bunun yılın en kısa günü ve kendi hayatının son günü olduğunu biliyordu. Onu, yukarıdan dökülürken muhteşem bir şekilde asılı kalmış, gökkuşağı renklerini yansıtan buz sütununun önüne koydular.

Bir işaret verildi ve aşağıdaki dans durdu. Şimdi mutlak sessizlik vardı. Kadına biraz içecek verildi, sonra iki rahip kadının mantosunu ve tuniğini çıkardı ve tuhaf solukluğu içinde rahiplerin ürkütücü cüppeleri arasında, buz sütununun arkasında, esmer suratlı insanların arkasında ve yukarısında durdu. Aşağıdaki kalabalıktan tiz, vahşi bir çığlık yükseldi. Sonra rahipler onu döndürdü, böylece arkası açık dünyaya, uzun sarı saçları aşağıdaki insanlara dönük durdu. Ve insanlar tekrar çığlık attılar.

Yüzü içeriye mağaraya dönüktü. Derinlerde bir ateş yanıyor ve titreşiyordu. Dört rahip cüppelerini çıkarmışlardı ve neredeyse onun kadar çıplaktılar. Hayatlarının baharında güçlü erkeklerdi ve esmer, boyalı suratları yere dönük duruyorlardı.

Yaşlı, çok yaşlı rahip bir tütsü tavaıyla ateşten geldi. Çıplak ve barbar bir çılgınlık halindeydi. Kurbanı tütsülerken aynı zamanda boğuk bir sesle ezberden bir şeyler okuyordu. Arkasından elinde iki tane taştan bıçakla bir başka cüppesiz rahip geldi.

Tütsülendiğinde dört güçlü erkek iki yana açılmış kollarından ve bacaklarından tutarak kadını büyük düz bir taşın üzerine yatırdılar. Arkada yaşlı adam elinde bir bıçakla gözlerini güneşe dikmiş izleyerek camla örtülü bir iskelet gibi duruyordu, onun arkasında da elinde bıçakla bir başka rahip vardı.

Kadın tüm olan biteni bildiği halde çok az duygulanım hissetti. Gökyüzüne dönüp sarı güneşe baktı. Batı-

yordu. Buzun gövdesi kadınla güneş arasında bir gölge gibiydi. Sarı ışınların mağaranın yarısını doldurduğunu, ancak huni biçimli oyuğun diğer ucunda bulunan adak taşının ateşinin olduğu yere ulaşmadığını fark etti.

Evet, ışınlar yavaşça sızıyordu. Kızardıkça daha fazla içeri sızdılar. Kırmızı güneş batmak üzereyken buzun gövdesinden bütünüyle geçip mağaranın çukurunun en derinliklerine kadar parladı.

O anda adamların bu parıltıyı beklediklerini anladı. Onu tutan adamlar bile eğilmiş ve arkalarını dönmüşlerdi, siyah gözleri parlayan bir heves, huşu ve istekle güneşe bakıyordu. Yaşlı şefin siyah gözleri sanki kör ama kızaran kış gezegenine bazı korkunç yanıtlar içeren siyah aynalar gibi güneşe dikilmişti. Rahiplerin bütün gözleri kış öğleden sonrasının kızaran buz gibi sessizliğinde batan küre üzerinde sabitleşmiş ve parlıyordu.

Kaygılılardı, korkunç kaygılı ve kızgın. İnsanların vahşeti bir şey istiyordu ve o ânı bekliyorlardı. Ve vahşetleri zaferin mistik bir mutluluğuna atlamaya hazırdı. Ama yine de kaygılılardı.

Yalnızca o en yaşlı olan adamın gözleri kaygılı değildi. Siyah ve sabit, sanki görmüyor gibi, güneşin ardını görerek güneşi izlediler. Ve gözlerin siyah, boş odaklanmasında güç vardı, soyut ve uzak olan ama derin dünyanın kalbine ve güneşin kalbine kadar derin bir güç. Yaşlı adam mutlak hareketsizlik içinde kırmızı güneş, ışınlarını buz sütunundan geçirene kadar baktı. Sonra yaşlı adam vuracaktı ve en can alıcı noktadan vurup kurban etme işini sağlayacak ve gücü elde edecekti.

İnsanın sahip olması gereken ustalık budur ve nesilden nesle geçer.

GÜLÜMSEME

Bir çeşit kefarete olarak bütün gece uyanık kalmaya karar vermişti. Telgrafta yalnızca “Ophelia’nın durumu kritik” yazıyordu. Bu koşullarda, yataklı vagonda yatıp uyumanın hafiflik olacağını hissetti. Böylece, Fransa’nın üstüne akşam çökerken birinci sınıf kompartımanda yorgun argın oturdu.

Tabii ki Ophelia’nın başucunda oturuyor olmalıydı. Ama Ophelia onu istemedi. O da trende oturdu.

İçinin derinliklerinde karanlık ve sıkıcı bir ağırlık vardı: sanki hayati organlarını ezen saf kasvetle dolu bir tümör gibi. Hayatı her zaman ciddiye almıştı. Şimdi ciddiyet onu boğuyordu. Esmer, yakışıklı, tertemiz tıraşlı yüzü, kalın siyah kaşlarıyla, çarmıhtaki kendinden geçmiş, kaşları ıstırap içinde kalkmış İsa’nın yerine geçebilirdi.

Trende gece bir cehennem gibiydi: Hiçbir şey gerçek değildi. Karşısındaki iki yaşlı İngiliz kadın çoktan ölmüştü, belki kendisinden de önce. Çünkü tabii ki, kendisi de ölmüştü.

Sınır dağlarında şafak yavaş ve gri söktü ve adam görmeyen gözlerle izledi. Ama zihni tekrarladı:

Söktüğünde şafak erken yağmurlarla, soluk ve üzgün ve soğuk,

Kadının sessiz gözleri kapandı
Bizimkinden başka bir sabahı vardı.¹

Ve eleştirel aklının yargısına göre, donuk, ıstıraplı rahip suratında bu rezillik nedeniyle hissettiği aşağılanma, hatta kendini aşağılama hissinden eser yoktu.

İtalya'daydı ve ülkeye hafif bir hoşnutsuzlukla baktı. Artık pek hissetme kabiliyeti olmayan birisi olarak, zeytinleri ve denizi gördüğünde yalnızca bir nebze hoşnutsuzluk duydu. Bir çeşit şiirsel dalavere.

Ophelia'nın inzivaya çekilmeyi seçtiği Mavi Rahibeler Evi'ne ulaştığında yeniden akşam olmuştu. Konakta, başrahibenin odasına götürüldü. Başrahibe kalktı ve burnunun ucundan ona bakarak sessizce eğilip selam verdi. Sonra Fransızca, "Size bildirmekten çok üzgünüm. Bugün öğleden sonra öldü," dedi.

Sersemlemiş bir şekilde, pek bir şey hissetmeden, ama yakışıklı, keskin hatlı rahip yüzüyle hiçliğe bakarak durdu.

Başrahibe beyaz güzel elini yavaşça adamın koluna koydu ve ona yaslanarak başını kaldırıp yüzüne baktı.

"Cesaret!" dedi usulca. "Cesaret, ha?"

Adam geriledi. Ne zaman bir kadın ona o şekilde yaslansa korkardı. Kabarık eteği içinde başrahibe çok kadınsıydı.

"Biraz!" diye yanıtladı adam İngilizce. "Onu görebilir miyim?"

Başrahibe bir zil çaldı ve genç bir rahibe görüldü. Oldukça solgundu, ama ela gözlerinde saf ve hınzır bir şey vardı. Daha yaşlı olan kadın mırıldanarak adamı tanıttı, genç kadın ağırbaşlı bir şekilde hafifçe reverans

1. Thomas Hood'un (1799-1845) "Ölüm Yatağı" adlı şiirinden. (Ç.N.)

yaptı. Ama Matthew son umuduna uzanan bir adam gibi elini uzattı. Genç rahibe beyaz ellerini açtı ve utan-
gaçça, uyuyan bir kuş kadar pasif bir şekilde bir elini
adamınkine bıraktı.

Hüznünün dipsiz cehenneminden, "Ne hoş bir el!"
diye düşündü.

Şık fakat soğuk bir koridor boyunca gittiler ve bir
kapıyı tıklattılar.

Çok uzaklardaki ölümler diyarında yürüyen Matthew,
yine de kadının siyah eteğinin yumuşak ve hoş kabarık-
lığının usulca, hışırdayan bir telaşla önünden gittiğinin
farkındaydı.

Kapı açılıp azametli ve soylu odadaki beyaz yatağın
etrafında yanan mumları görünce adam dehşete kapıldı.
Mumların arkasında esmer ve ilkel yüzü ve beyaz başlığı
ile oturan bir rahibe dua kitabından kafasını kaldırıp bak-
tı. Sonra rahibe, yapılı bir kadın, ayağa kalktı ve başıyla
hafifçe selamladı; Matthew kadının göğsünün bol mavi
ipeğine yaslanmış siyah bir tespih çeken esmer, krem
rengi ellerini fark etti.

Üç rahibe ipeksi siyah eteklerinin oylumunda yata-
ğın başına doğru sessiz ancak çok dişi bir şekilde kanat
cırpar gibi üşüştiler. Başrahibe eğildi ve büyük bir özen-
le beyaz patiskadan peçeyi ölünün yüzünden kaldırdı.

Matthew karısının yüzünün ölü, güzel dinginliğini
gördü ve ânında içinin derinliklerinden kahkaha gibi bir
şey hopladı ve ağzından bir homurtu çıktı ve yüzüne
olağandışı bir gülümseme geldi.

Bir Noel ağacı gibi sıcak ve hızlı titreşen mum ale-
vinde, üç rahibe başlıklarının altından son derece tutku-
lu gözlerle adama bakıyordu. Bir ayna gibiydiler. Altı göz
önce biraz korkuyla başlayıp sonra şaşırıp meraka dö-
nüştü. Ve mum alevinde kaçınılmaz bir şekilde adamların
yüz yüze gelen üç rahibenin yüzünde garip, istemsiz bir

gölümseme belirmeye başladı. Aynı gülümseme yüzle-
rin üçünde de, açan üç narin çiçek kadar farklı gelişıyor-
du. Solgun genç rahibede bu, hınzır bir coşku ile karışık
acı şeklindeydi. Ama seyreden olgun, düz kaşlı rahibenin
esmer Ligura'lı yüzü yavaşça yayılan, sonsuz belirsizlik-
teki bir mizahın antik pagan gülümsemesiyle kıvrıldı.
Belli belirsiz, kibirli ve karşılık verilemeyecek bir Etrüsk
gülümsemeydi.¹

Matthew'inkine benzeyen kaba hatlı bir yüzü olan
başrahibe, gülümsememek için kendini zor tuttu. Ama
adam komik, hain çenesini kadına doğru kaldırdı ve gü-
lümseme yüzüne giderek daha da yayılırken kadın başını
öne eğdi.

Genç, solgun rahibe aniden giysisinin koluyla yüzü-
nü örterken vücudu sarsılıyordu. Başrahibe kolunu kızın
omzuna atıp İtalyan duygularıyla fısıldadı: "Zavallı kü-
çük şey! Ağla o zaman, zavallı küçük şey!" Ama duygu-
nun altında halen kıkırdama vardı. İri yapılı esmer rahi-
be tespih tanelerini sıkıca tutarak değişmeksizin durdu,
ama sessiz gülümsemesi sabit kaldı.

Matthew ölmüş karısının kendisini gözlemiş olup
olmadığını görmek için aniden yatağa döndü. Bu bir kor-
ku hareketiydi.

Ophelia sivri, ölmüş küçük burnu havaya kalkık ve
inatçı çocuk yüzü en son inatçılığında sabitlenmiş halde
o kadar güzel ve o kadar dokunaklı yatıyordu ki. Matt-
hew'un yüzünden gülümsemesi silindi ve yerini süper-
acı aldı. Ağlamadı: Sadece anlamsızca baktı. Yalnızca
yüzünde şu bakış derinleşti: Bu acının beni hazırda bek-
lediğini biliyordum.

1. Eski dönem heykellerinde dudakların iki yandan yukarı kıvrılmasıyla elde
edilen ve basitliği, bilgisizliği simgeleyen görüntü. (Ç.N.)

Öylesine güzel, öylesine çocuksu, öylesine zeki, öylesine inatçı, öylesine yorgun – ve öylesine ölü. Tüm bu olan bitenle ilgili olarak o kadar boş hissetti ki.

On yıldır evlilerdi. Kendisi de mükemmel olmamıştı – hayır, hayır hiçbir şekilde. Ama Ophelia her zaman bildiğini okumak istedi. Onu sevdi, inatçılık yaptı, terk etti, arzuyla veya kibir veya kızgınlıkla doldu, bir düzine kere ve bir düzine kere adama geri geldi.

Çocukları yoktu. Kadın duygusal bir şekilde hep çocuk istedi. Bu on üçüncü gidişiydi ve sonsuza kadar gitmişti.

Ama sonsuza kadar gitmiş miydi? Düşünürken bile, onu güldürmek için kadının kaburgalarındaki bir yeri dürtüklediğini hissetti. Biraz kıvrıldı ve kaşlarına kızgın bir çatıklık geldi. GÜLMEYECEKTİ! Sonsuz kışkırtıcılığıyla yatan ölü kadına bakarken köşeli, açık çenesini kararlılıkla kasıp dişlerini gösterdi. “Yine işbaşında!” demek istedi kadına Dickens’daki adam gibi.¹

Adamın kendisi de hiç mükemmel olmamıştı. Kendi kusurları üzerinde düşünecekti.

Aniden mumların ardında yavaş yavaş gözden kaybolup şimdi yalnızca beyaz başlıklarının çerçevesi içinde adamla hiçlik arasında kıpırdayan üç kadına döndü. Adamın gözleri parladı ve dişlerini gösterdi.

“*Mea culpa! Mea culpa!*”² diye homurdandı.

“*Macchè!*”³ diye bağırdı yılgın başrahibe ve iki eli, elbisenin kollarının kalabalığında, yuvasına yerleşen bir çift kuş gibi birbirinden ayrılıp tekrar kavuştu.

Matthew başını eğip etrafına bakındı, sıvışmaya ha-

1. Charles Dickens’ın *Martin Chuzzlewit* adlı romanında Jonas Chuzzlewit iki-yüzlü Pecksniff’e, “Ne, yine işbaşındasın, değil mi?” der. (Ç.N.)

2. (Lat.) Benim hatam. (Ç.N.)

3. (İt.) Kesinlikle hayır. (Ç.N.)

zırlandı. Başrahibe arkada usulca bir "Paternoster"¹ mırıldandı ve tespih taneleri sallandı. Solgun genç rahibe daha da geriye sindi. Ancak iriyarı kara suratlı rahibenin siyah gözleri ebediyen komik yıldızlar gibi kırıştı ve adam tekrar gülümsemenin kaburgalarını dürttüğünü hissetti.

"Buraya bakın!" dedi kadınlara, yakınlıkla, "Son derece üzgünüm. Gitsem iyi olacak."

Kadınlar şaşırtıcı bir şaşkınlıkla adamın etrafında dolandılar. Adam sıvışmak üzere kapıya yöneldi. Ama giderken bile, irikıyım rahibenin kırışması asla kaybolmayan siyah gözünün ucuyla yakaladığı gülümseme yüzüne yayılmaya başladı. Ve adam içinden, şehvetle çiftleşen iki kuş gibi birbirinin üzerine katlanmış krem rengi esmer ellerinin her ikisini birden tutabilmeyi arzuladı.

Ama kendi kusurları üzerinde düşünmekte ısrar etti. *Mea culpa!* diye haykırdı kendine. Ama bunu haykırırken dahi bir şeyin kaburgalarını dürtüp ona şöyle dediğini hissetti: Gülümse!

Azametli odada geride kalan üç kadın birbirlerine baktı ve elleri bir an için yaprakların arasından aniden uçan altı kuş gibi havaya kalktı sonra tekrar indi.

"Zavallı şey!" dedi başrahibe merhametli bir şekilde, "Evet! Evet! Zavallı şey!" diye bağırdı genç olan rahibe, tamamen saf ve tepkisel olarak.

"*Già!*"² dedi kara suratlı rahibe.

Başrahibe sessizce yatağa gitti ve ölü yüzün üzerine eğildi.

"Sanki biliyor gibi, zavallı kadın!" diye mırıldandı. "Siz de öyle düşünmüyor musunuz?"

Başlıklı üç kafa hep birlikte eğildi. Ve ilk kez Ophe-

1. (Lat.) Babamız Yeni Ahit, "Matta", 6:9-13. (Ç.N.)

2. (İt.) Zaten, çoktan. (Ç.N.)

lia'nın ağzının köşelerinde o belli belirsiz alaycı kıvrımı gördüler. Telaşlı bir şaşkınlıkla bakakaldılar.

“Adamı gördü!” diye fısıldadı heyecanlı genç rahibe.

Başrahibe soğuk yüzün üzerine ince nakışlı peçeyi dikkatle örttü. Daha sonra tespihlerini çekerek ölenin ruhu için bir dua mırıldandılar. Sonra başrahibe, mumlardan ikisini, kalın gövdelerini yumuşak bir şekilde sımsıkı kavrayıp bastırarak sivri mumluklara oturttu.

Esmer suratlı iriyarı rahibe Kutsal Kitap'ıyla tekrar oturdu. Diğer ikisi hışırdayarak usulca kapıya doğru gidip oradan da büyük beyaz koridora çıktılar. Orada usulca, gürültü çıkarmadan nehirde yüzen kara kuğular gibi siyah örtülerinin içinde yelken açmışçasına ilerlerken aniden duraksadılar. İkisi birlikte perişan bir adamın melankolik bir pardösü içinde koridorun diğer ucundaki soğuk uzaklıkta dolaşan görüntüsünü izlediler. Başrahibe aniden hızını artırdı.

Matthew çerçeveli suratlı ve kayıp elli, hacimli görüntülerin üstüne geldiğini gördü. Genç rahibe biraz geriden izliyordu.

“Pardon, *ma Mère!*” dedi adam, sanki sokaktaymış gibi. “Şapkamı bir yerde unuttum.”

Umutsuzca, acıklı bir şekilde kolunu salladı ve insanoğlu gülümsemesini hiç bu kadar yitirmemişti.

SINIR HATTI

Katherine Farquhar kırk yaşında, artık inceliği pek kalmasa da yumuşak, etine dolgun, yumuşak hatlı dişi havasıyla çekici bir kadındı. Fransız hamallar etrafında dolanıp sadece çantalarını taşımaktan şehvetli bir zevk alıyorlardı. Kadın da onlara aptalca yüksek bahşişler veriyordu; çünkü her şeyden önce paranın kıymetini asla bilmemişti ve ikincisi de, birisine, özellikle kendisine hizmet etmeye hevesli bir erkeğe, hak ettiğinden daha az para ödemekten ödü kopardı.

Aslında onun için şaka gibiydi, bu Fransız erkeklerinin –her çeşidinden Fransız erkeğinin– *Madame Madame!* diye etrafında pervane olması. Şunların şu şehvetli yalakalığı. Çünkü ne de olsa o bir Boche¹ idi. On beş yıl süreyle bir İngiliz erkeği –daha doğrusu iki İngiliz erkeği– ile evli olmak onun soyunu değiştirmemişti. İngiltere evi olmuştu, ama o bir Alman baronunun kızıydı ve hem zihinsel hem bedensel olarak öyle kaldı. Ve diri cildi ve güçlü kuvvetli vücuduyla Alman görünüyordu. Ama damarlarındaki Rus kanı ve Fransız kanıyla dünyadaki çoğu insan gibi bir kırmaydı. Çevresine kayıtsız hale gelene

1. Fransız argosunda Almanya. (Ç.N.)

kadar kâh o ülkede kâh bu ülkede yaşamıştı. Böylece Parisli erkeklerin hevesle etrafında dolanmaları, ona bir taksi çağırmaktan veya otobüste ona yer vermekten veya çantalarını taşımaktan veya bir menü kartını ona tutmaktan şehvetli bir zevk almaları belki mazur görülebilirdi. Yine de bu durum onu eğlendiriyordu. Ve onlardan, bu Parislilerden hoşlandığını itiraf etmeliydi. İngiliz tarzında olmasa bile kendilerine has bir erkeksilikleri vardı; bir kadın hoş ve yumuşak başlı ve biraz çaresiz görüldüğünde onlar sıcakkanlı ve cömert olurdu. Katherine Fransız erkeklerinin soğuk, sert görünüşlü, yetkin İngiliz veya Amerikan kadınlarına karşı kaba olduklarını gayet iyi anlamıştı. Fransız erkeklerinin bakış açısına yakınlık duyuyordu: Kendi işini görebilme yeteneğinin aşırı belirgin olması kadınlarda hoş olmayan bir özelliktir.

Gare de l'Est'de, tabii ki herkesin bir Boche olması beklenirdi ve hamallara belli bir çocuksu kibir takınılması neredeyse bir görenekti. Yine de Katherine Farquhar'a birinci sınıf vagonunun koltuğuna kadar refakat etmek için aynı şehvetli çekişme vardı. *Madame* yalnız seyahat ediyordu.

Strazburg üzerinden Baden Baden'daki kız kardeşiyle buluşmaya Almanya'ya gidiyordu. Kocasını Philip, gazetesini için bazı deliller toplamak üzere Almanya'daydı. Katherine gazetelerden ve gazeteleri beslemek için Philip'in yoktan var ettiği cinsten delillerden kendisine biraz gına geldiğini hissetti. Ancak Philip gayet zekiydi, dünyadaki küçük önemli adamlardan birisiydi.

Katherine kendi dünyasının hemen tamamen küçük önemli adamlardan meydana geldiğini fark etmişti. Önemsizlerin dünyasının dışındaydı, hep öyle olmuştu. Ve büyük harf Ö'lü Önemlilerin hepsi çok şükür ölüydü. Bugünün dünyasını, dünyanın hiçbir büyük Önemli'ye katlanmayacağını bilecek kadar tanıyordu: Sadece birçok

küçük önemsizlere ve yeterli sayıda biraz Önemlilere. Ki zaten olması gereken de buydu, diye hissediyordu.

Bazen belli belirsiz kaygıları oluyordu.

Paris, örneğin, Louvre'ü, Lüksemburg Bahçeleri ve katedraliyle sanki Önemliler için tasarlanmıştı. Ruhani bir şekilde, son derece Önemliler için hesaplanmıştı. Ama tüm küçük adamları, hiç kimseleri ve bazıları, ek-mek kırıntıları için cıvıldaşan ve minik damlacıklarını saray saçaklarına damlatan serçeler gibiydi.

Paris, Katherine'e, ilk kocası Alan Anstruther'i, iki yetişkin çocuğunun babası olan o kızıl saçlı savaşçı Kelt'i anımsattı. Alan'ın, kendisinin sıradan değerlendirmelerin ötesinde olduğuna dair, içinden gelen tuhaf bir kanaati vardı. Katherine bu kanaatin nereden geldiğini bir türlü anlayamadı. İskoç bir baronun oğlu ve İskoçya birliğinde yüzbaşı olmak Katherine'e pek etkileyici gelmemişti. Kendisine göre Alan, sallanan kilti ve parlayan mavi gözleriyle üniforması içinde yakışıklıydı. Süslemesiz, çırcıplak olduğu zaman bile kendine has kemikli, korkusuz, buyurgan bir erkeksiliği vardı. Katherine'in *pek de* takdir edemediği tek şey onun kendisinin aslında bir "ilk doğan"¹, doğuştan bir lord olduğuna dair dile gelmeyen, dikkafalı varsayımıydı. Aynı zamanda, bu general ya da şu albayın gerçekten kendi üstü olabileceğini varsaymaya razı olacak kadar akıllı bir adamdı. Bu general veya şu albay ile temas edene kadar. Temas eder etmez mağrur mavi gözleri kemikli suratında irileşir ve belirsiz bir aşağılama belirtisi yavaş yavaş saygının yerini alırdı.

Lordumsu olsun ya da olmasın, adam dünyevi anlamda pek başarılı sayılmazdı. Katherine onu sevmişti ve

1. Eski Ahit'te ilk doğan erkek çocuk babadan sonra ailenin reisliğini üstlenir ve mirastan iki kat pay alır. Böylece "ilk doğan" kelime anlamı dışında güç ve otoriteyi temsil eder. Bu bakımdan İsa bir "ilk doğandır". (Ç.N.)

o da Katherine'i sevmişti: Buna kuşku yoktu. Ancak iş lordluğa iten inanmaya gelince, mesele hangisinin daha kötü olduğuydu. Çünkü kadın tatlı, kraliçe arı¹ kimliğiy-le, son tahlilde saygıyı hak edenin kendisinininki olduğunu düşünürdü. Alan fazla bir şeyler söylemeyecek kadar inatçı ve kibirliydi. Ama bazen kalkıp ona sessiz bir hid-det, şaşkınlık ve öfkeyle bakardı. şaşkınlıkla dolu öfke kadın için *neredeyse* dayanılmaz olmuştu. Bu adam ken-dini ne sanıyordu?

Sert, zeki, felsefi eğilimi olan ancak duygusallıktan uzak İskolardan biriydi. Kadının hayran olduğu Niet-zsche'yi Alan'ın aşağılaması tahammül edilmezdi. Alan kendisini bir kaya sütunu gibi ortaya koyar ve modern dünyanın akıntılarının çevresinden kaybolmasını bekler-di. Ama akıntılar kaybolmazdı.

Böylece astronomiyle, bir teleskoptan bakıp dünya-nın ötesindeki dünyaları izlemekle ilgilendi. Ki bu onu rahatlatıyor gibi gözüküyordu.

On yıl sonra, her ikisi de tutkulu olmalarına rağ-men, bir arada yaşamayı bıraktılar. Birbirlerine boyun eğmeyecek kadar gururlu ve affetmez ve dışarıdan biri-sine boyun eğmeyecek kadar inatılardı.

Alan'ın, kendisi de İskoç olan bir arkadaşı, bir ni-versite arkadaşı vardı, Philip. Hukuk eğitimi almış, gaze-teciliğe geçmiş ve isim sahibi olmuştu. Küçük esmer bir İskoyalıydı, sinsi cinsinden, zeki ve *bilgi*. Kara gözlerin-deki bu bilgi bakış ve kara küçük vücuduna yaraşır bir gizlilik hissi onu kadınlar için ilginç kılardı. Yapabildiği bir diğer şey bir köpeğin insanı sevdiği zaman yaptığı gibi muhteşem bir sıcaklık ve vericilik hissi yaymasıydı. Bunu istediği zaman yapabilir görünüyordu. Ve Katherine ona

1. Kraliçe arı, İngilizcede bir toplulukta sözü dinlenen, önderlik eden kadın anlamında kullanılır. (.N)

yıllarca soğukluk hissettikten ve küçümsedikten sonra nihayet bu esmer sinsi adamın büyüüne kapılmıştı.

“Sen!” dedi mağrur patronluk havası kendisini çıldırtan Alan’a. “Sen bir kadının var olduğunun bile farkına varmazsın. İşte Philip Farquhar’ın üstünlüğü orada. O bir kadının ne olduğu konusunda bir şeyler *biliyor*.”

“Pöf, şu küçük ...” dedi Alan, aşağılayıcı bir küfür sözcüğü kullanarak.

Yine de Alan’a karşı anlaşılmaz bir sevgisi olan Philip’in gayretiyle arkadaşlık sürdü. Alan çoğunlukla kayıtsızdı. Ama Philip’e alışmıştı ve alışkanlıkların onun için anlamı büyüktü.

“Alan gerçekten müthiş bir adam!” derdi Philip. “O şimdiye değin karşılaştığım tek gerçek adam, gerçek adam denilecek cinsten.”

“Ama neden tek gerçek adam o?” diye sordu kadın. “Sen *kendine* gerçek adam demiyor musun?”

“Ah, *ben*... ben farklıyım! Benim güçlü tarafım boyun eğmek – sonra kendimi toparlamak. Ben akıntıya kapılıp sürüklenmeme izin veriyorum. Ama şimdiye kadar her zaman kendimi toplamayı başardım. Alan...” Ve Philip’in bu kelimeyi mırıldanmasının yarı saygılı ve yarı kıskanç bir tarzı vardı. “Alan asla kendisinin sürüklenip gitmesine izin vermez. Ve buna izin vermediğini bildiğim tek adam o.”

“Ya, ya!” dedi kadın. “Birçok şeyle kandırılır. Onu kendini beğenmişliğiyle kandırabilirsin.”

“Hayır,” dedi Philip. “Asla tamamen kandıramazsın. Onu böyle doğrudan *aldatamazsın*. Bir şey Alan’a dokununca, o şey ilk ve son kez denenmiş olur. Yalan mı değil mi anlaşılır. Şimdiye kadar tanıdıklarımdan gerçek olmayı beceremeyen tek adam odur.”

“Ha! Onun gerçekliğini abartıyorsun,” dedi Katherine, oldukça aşağılayıcı bir şekilde.

Ve daha sonra, Philip'in bahsi geçtiğinde, Alan o saf umursamazlıkla dolu ilgisizlikle omuzlarını silkince Katherine sinirlendi.

"Sen berbat bir arkadaşınsın," dedi.

"Arkadaş!" diye yanıtladı. "Ben asla Farquhar'ın arkadaşı olmadım. Eğer o benim arkadaş olduğunu iddia ediyorsa, bu onun problemi. Ben asla olumlu anlamda bu adamla ilgilenmedim. Benim için sınırın çok fazla yanlış tarafında."

"O zaman," diye yanıtladı kadın, "onun kendisinin senin arkadaşın olduğunu *düşünmesini* sağlamaya uğraşma. Onun seni gözünde büyütmesini sağlamaya hakkın yok. Ona ondan hoşlanmadığını söylemelisin."

"Onlarca kere söyledim. O bundan hoşlanıyor gözüküyor. Oyunun bir parçası gibi gözüküyor."

Ve teleskopuna gitti.

Savaş başladı ve Alan'ın birliğinin Fransa'ya gidişi de.

"İşte!" dedi adam. "Şimdi bir askerle evlenmenin cezasını çekersin. Onu kendi halkınla savaşırken bulursun. İşte böyle."

Kadın bu darbeyle ağlayamayacak kadar çok sarsıldı.

"Hoşça kal!" dedi adam onu nazikçe ve uzun uzadıya öperek. Ne de olsa ona kocalık yapmıştı.

Adam mavi gözlerinde müşfik, koruyup kollayıcı kocalık anlayışıyla kadına geri dönüp baktığında ve aynı zamanda kaderin o sessiz idrakiyle, kadının bilinci karmaşaya doğru kanatlandı. Yalnızca her şeyi değiştirmek istedi, geçmişini değiştirmek, tarihin akışını değiştirmek – tarihin berbat akışını. İçten içe derinlerinde bir yerde kraliçe arı aşkı ve kraliçe arı iradesiyle tarihin tüm akışını değiştirebileceğini – hayır, hatta tersine döndürebileceğini hissetti.

Ancak kadın, adamın gözlerinin derinliklerinde, değişmez kocalık şefkatinin arkasında yatan uzak ve her şeyi fark eden bakışta bunun asla öyle olamayacağını

gördü. Kadınsı ve anaç gücünün asla insan kaderinin büyük akışını durduramayacağını. Adamın dediği gibi, yalnızca yıkımın kaderini kabul eden erkeğin soğuk kudreti karmaşanın arasından ileride yeni bir çıkışa doğru insanlığın akışını görebilirdi. Ama önce karmaşa ve yıkımın uzun süren şiddetini.

Bir an için iradesi yıkıldı. Neredeyse tüm ruhu çökmüş gözüküyordu. Ve sonra adam artık gitmişti. Adam gider gitmez kadın, özgüveninin çekirdeğini geri kazandı.

Philip onun için büyük bir teselliydi. O savaşın canavarca bir şey olduğunu, asla gerçekleşmemiş olması gerektiğini ve insanların savaşı muazzam, yüz kızartıcı bir kazadan başka bir şey olarak düşünmemesi gerektiğini kabul ediyordu.

Alman ruhuyla kadın, savaşın kaza olmadığını biliyordu. Kaçınılmaz ve hatta gerekliydi. Fakat Philip'in tavrı onu müthiş yatıştırdı, kendine getirdi.

Alan hiçbir zaman geri gelmedi, 1915 baharında kayıptı. Kadın asla onun için yas tutmadı. Onu asla ölmüş olarak düşünmedi. Bir anlamda bunu başarmıştı. Kraliçe arı, dünyanın kraliçesi olarak egemenliğini kurtarmıştı; bir kadın, bir anne ve elindeki başakla bir dişi¹, kılıçlı erkeğe karşı durmuş gibi.

Philip savaşı gazeteci olarak, ağırlığını hep insanlık, insan gerçeği ve barış tarafına koyarak geçirmişti. O, tarif edilemeyecek bir teselli olmuştu. Ve 1921'de onunla evlendi.

Kaderin ipi bükülebilir, hatta ölçülebilir, ancak Lakhe-sis'nin elinin onu kesmesine engel olunmuştu.²

1. Yunan mitolojisinde toprak ve bereket tanrıçası. Genellikle elinde başak demetiyle betimlenir. (Ç.N.)

2. Lawrence burada yanlış tanrıçayı seçer. "İki Mavi Kuş"taki dipnota bakınız. (Ç.N.)

Philip'le evli olmak özellikle otuz sekiz yaşında bir kadın için ilk başta harika derecede hoş, huzur verici ve şehvetliydi. Katherine, Philip'in duyularını okşadığını ve onu rahatlattığını ve ona istediği şeyi verdiğini hissetti.

Sonra yavaş yavaş ruhunda tuhaf bir yıkım başladı. Kendini güvensiz, belirsiz hissetti. Neredeyse hasta olmak gibiydi. Hayat onun için daha önce hiç olmadığı kadar tatsız ve gerçekdışı oldu. Çaba gösterip eziyet bile çekmedi. Vücudunun uyuşmuşluğunda hiçbir tepki hissedemiyordu. Her şey çamurlaşıyordu.

Sonra yeniden iyileşirdi ve mükemmelen keyfine baktı. Ve bir süre sonra tekrar hiçliğin ve çözülmenin boğucu hissi. Neden, neden, neden kendini çözülmüş hissediyordu, gizli ruhunda? Tabii ki asla dışarı değil. Alan'ın anısı, içine geri geldi. Hâlâ donuk bir kalple ancak eskiden hissettiği kızgın kin olmaksızın onu ve acımasızlığını düşünüyordu. Ona, onun anısına olan korkuyla karışık hafif bir hayranlık tekrar ruhuna sızdı. Buna direndi. Böylesine korkuyla karışık bir hayranlığa alışık değildi.

Yine de bir asker, dur durak bilmeyen doğuştan bir savaşçı, kınına sokulmayacak bir kılıçla evli olmakla bu diğer adam, bu sevimli sivil, bu silik lafebesi, bu gerçeğin kefelерinin dengeleyicisi arasındaki farkın ayırdına vardı.

Philip kadından daha zekiydi. Kadına, kraliçe arı, ana, kadın, dişi adalet simgesi olduğunu hissettirdi ve kadına abartısız, sevimli bir saygıyla hizmet etti. Kefeleri, tartıyı kadının eline koydu. Ama aynı zamanda, kurnazca, gözlerini örttü ve kadın görmezken kefeleri ayarladı.

Kadın bunun hayal meyal farkına vardı. Ama yalnızca hayal meyal, biraz kafası karışıkça, çünkü gözleri örtülmüştü. Philip'in onun gözlerini hep kapalı tutan kendini pek belli etmeyen, yaltaklanıcı bir gücü vardı.

Bazen daralmış ciğerlerinden ardı ardına iç çekerti. Ve bazen de Alan'ın kemikli, çetin, buyurgan ama dü-

rüst yüzü geri gelir ve aniden iyiymiş ve ruhunu çamura gömen bu garip şehvetli boğulma hissi gitmiş ve açık gökyüzünden bir kez daha havayı soluyabilirmiş gibi olurdu. Savaşan havayı bile.

Gemide Manş'ı geçerken hissetti. Aniden, Alan'ı tekrar yanı başında hisseder gibi oldu, sanki Philip hiç var olmamış gibi. Sanki Philip siparişlerini tartan dükkân tezgâhtarından fazla bir şey ifade etmiyormuş gibi. Soğuk kış Manş'ının karşı kıyısına kendi başına bir anlamda kaçarken aniden Philip'in hiç var olmadığına ve yalnızca Alan'ın kocası olduğu yanılsamasına tutuldu. Hâlâ da kocasıydı. Ve onunla buluşacaktı.

Bu ona Paris'te neşe verdi ve Fransız erkeklerinin ona karşı iyi davranmalarını sağladı. Çünkü Latinler bir kadının gerçekten bir erkeğin büyüyle sarmalandığını hissetmeye bayılırlar. Her yarışmanın ardında kadın ve erkek sorunu vardır.

Katherine şimdi hafiften, belli belirsiz bir heyecanla ve nerdeyse mutlu olarak Doğu demiryolundaki bir vagona oturuyordu. Almanya'ya gittiği eski günlerdeki gibiydi. Ya da daha doğrusu Alan'a geri döndüğü eski günler gibi. Çünkü geçmişte, Alan kocasıyken, ona karşı ne hissederse etsin tren vagonunun tekerleklerinin kanatları olduğu duygusundan kurtulamazdı. Kendisine karşı çok kötü, sert, acımasız ve yıkıcı olacağını bilse bile, yine de hareket kanatlar üstünde devam ederdi. Öte yandan Philip'e doğru tuhaf, parçalanmış bir isteksizlikle giderdi. Onu düşünmemeye karar verdi.

Vagonun penceresinden görmeden bakarken kış manzarası ani bir sarsıntıyla bilincinde kendini fark ettirdi. Tekdüze, gri kış manzarası, biçilmiş tarlaların ölü insanların küllerinin karışımına benzeyen gri toprağı. Soluk, çıplak ince ağaçlar, düz, soyut yolların kenarında dikenli teller gibi dikilmişti. Birkaç dikenli tel ağacının arasında

harabeye dönmüş bir çiftlik. Ve köy yollarının düz sıraları arasında çürümüş dişlere benzeyen evleriyle kasvetli bir köy önünden gelip geçti.

Birden ani bir korkuyla Marne bölgesinde, yüzyıllardır yılgın adamların cesetlerini toprağına gömen berbat Marne bölgesinde olduğunu fark etti. Latin ve Germen ırkların birbirlerini sıfırlayarak iğrenç bir küle dönüştüğü sınır bölgesi.

Belki kendi erkeğinin cesedi de o gri küllerin arasındaydı.

Bu kadarını kaldıramayacaktı. Korku içinde kendisi de kül gibi oturdu, kaçmak isteyerek.

“Keşke bilseydim,” dedi. “Keşke bilseydim, Basel üzerinden giderdim.”

Tren Sissons’da durdu, ona ismin kendisi bile iğrenç geldi. Yalnızca, kendini her şeye kapattı. Neyse ki öğle yemeğı verildi, yemekli vagona gitti ve savaş dışında hiçbir şey çağrıştırmayan ufuk mavisi üniformasının içindeki ufak tefek bir Fransız askerinin karşısına oturdu. Fransızların çoğunun o sözde zalimliklerinin altında korudukları belli masumiyetle, o kadar saf, biraz çocuk gibi ve tatlı gözüküyordu ki, kendini gerçekten rahatlamış hissetti. Trenin hareketine bağılı olarak masa boyunca yavaş yavaş kımldayarak ilerleyen yarım şişe kırmızı şarabı adama geri uzattığında, adam kadına utangaç küçük bir baş selamıyla selam verdi. Ne tatlı adamdı. Ve şayet eriliğinde gerçek zevki bulacak kadın olursa adam nasıl da kendisini verirdi.

Yine de kadın kendisini bu kadın ve erkek ve verme ve alma işinden çok uzak hissetti.

Öğle yemeğinden sonra trenin sıcağında ve yarım şişe beyaz şarabın kızarttığı yanaklarıyla ayakları vagon tabanının demir tabakası üzerinde rahatsız bir şekilde pişerken tekrar uykuya daldı. Uyurken hayat, hayatı bildi

bileli olduğu gibi ona yapay görünmeye, dünyanın güneş ışığı dumanlı fener ışığı gibi yapay gelmeye başladı ve yapay olarak gündüz yanılması yaratacak kadar güçlü bir şekilde aydınlatılan bir gecede her şey yapay bir şekilde büyüyor gibi göründü. Bir balo akşamı nasıl bir yanılmasa onun günlük yaşamı da bir yanılma olmuştu. Aşk ve duyguları, aşk paniği bir yanılma olmuştu. Savaş sırasında, içinde aşkın nasıl paniğe kapıldığını fark etti.

Ve şimdi bu aşk paniği bile bir yanılma idi. Kurtarılmak için Philip'e koşmuştu. Ve şimdi hem panik-aşk hem de Philip'in kurtarması bir yanılma idi.

Geriye ne kaldı o zaman? Paniğe kapılmış aşk, belki de hayatta hissettiği en yoğun şey, yalnızca bir yanılma idi. Geriye ne kaldı? Ölümün gri gölgeleri?

Tekrar dışarı baktığında hava kararmaya başlamıştı ve Nancy'deydiler. Bir kızken bu bölgeyi bilirdi. Saat yedi buçukta ertesi sabaha kadar Rhine'a tren olmadığı için gece kalması gereken Strasburg'daydı.

Sarışın irikıyım bir adam olan hamal onunla Alsas Almancasıyla konuştu. Otele kadar –bir Alman oteli– güvenle refakat etmekte ısrar etti, çok sadık ve yetkin, atanmış bir bekçi gibi koruyarak, Fransızlardan ne kadar da farklıydı.

Soğuk, kış gibi bir geceydi, fakat yemekten sonra katedrali görmek için dışarı çıkmak istedi. O kadar iyi hatırlıyordu ki, şu öteki hayatta.

Rüzgâr sokakta buz gibi esiyordu. Kasaba, sanki ruhu onu terk etmiş gibi bomboş gözüküyordu. Birkaç kısa boylu, iriyarı yayanın hepsi kaba Alsas Almancasıyla konuşuyordu. Dükkân tabelaları hemen altlarında sıklıkla Almancaya tanınmış küçük bir ayrıcalıkla, Fransızcadı. Ve dükkânlar mallarla doluydu, Mulhausen ve diğer Alman şehirlerinin bir zamanlar Alman olan fabrikalarının mallarıyla tıka basa doluydu.

Çamaşırcı kadınların çamaşırlıklarının nehir boyunca demirlendiği, birkaç tuhaf kadının soluk elektrik ışığında hâlâ suyun kenarına çömelip giysilerini ürkütücü, soğuk suda duruladığı gece karası nehri geçti. Büyük meydanda buz gibi soğuk bir rüzgâr esiyordu ve ortalık bir çöl gibiydi. Şehir bir kere daha fethedilmişti.

Her şeye karşın katedrale giden yolu anımsayamadı. Mavi pelerini ve kasketiyle bu kaba Alsas şehrinde yalnız, korunmasız ve ipeksi bir numuneye benzeyen bir Fransız polisi gördü. Karşıya geçip ona, Fransızca katedralin nerede olduğunu sordu.

Adam eliyle gösterdi, soldaki ilk dönemeç. Adam düşmanca gözükmeydi: Hiç kimse gerçekten düşmanca gözükmeydi. Yalnızca fethedilmiş bir şehrin bitmek tükenmek bilmeyen bitkin bir sınır hattında, kışın muazzam bitkinliği.

Ve Fransızlar çok daha da bitkin görünüyordu ve aynı zamanda kaba Alsas'lılardan daha hassas.

Küçük sokağı, siyah kalasları ve eğik çatılarıyla sarkan eski evleri hatırladı. Ve koca bir hayalet, sokağın karanlığında kızıl bir parıltı gibi geleni karşılayan esraren-giz katedral, devasa duruşuyla karanlığın içinden karanlığa, şehrin cüce insanlığına bakıyordu. Kara bir et gibi, karanlıkta kızıla dönen kırmızımsı bir taştan yapılmıştı. Ve devasa, akıl almaz derecede yüksek tuhaf şey, gecenin içinden aşağı baktı. Yüksekçe asılmış büyük pembe pencere, bu devasa Şey'in göğsü gibi duruyordu ve gökyüzünde ancak belli belirsiz, yarı görülebilir prizma ve iğne gibi taşlar, kuştüyleri gibi yukarı yükseliyordu.

İşte oradaydı, kasvetli kış gecesinin karanlığının yukarılarında, tehdit gibi. Hatırladı, ruhu eskiden onunla birlikte havalarda uçardı. Ama şimdi kara göklerin yukarılarında silik bir kan lekesiyle çıkıp gelen bu Şey, sınırsız, şeytani bir tehditle aşağı bakarak havada asılı duruyordu, sakın ve acımasız.

Gizem ve belli belirsiz antik bir korku kadının ruhuna sindi. Katedral o kadar tuhaf ve şeytani bir yabancılıkta gözüküyordu ki. Sanki içinde antik, boyun eğmeyen bir kan kıtıldıyordu. Orada taş dişli, devasa, sessiz bir iblis gibi dikilmiş, bu sönük insanlığın üzerine ne zaman eğileceğini düşünerek bekliyordu.

Ve kadın, uygarlığımızın tüm kül rengi solukluğu ve kükürdünün ardında kana susamış amansız ve ölümsüz yaratığın, bizim tertemiz kırılğanlığımızı sonunda paramparça edip, içindeki karanlık kanı, bastırılamaz yeni bir gurur ve güçle dimdik ayağa kaldırmaya hazır şekilde pusuya yatıp beklediğinin belli belirsiz farkına vardı. Bu kocaman kan koyuluğundaki Şey, alt gökten¹ bile ortaya çıkarak yüceltmesi gereken Haç'ı bile karalardı. Akşam göğünün kıvrımları sanki geriye katlanıyor, kan koyuluğundaki varlığın devasa haliyle belirlediğini, eğilip aşağı doğru bakarak sıranın kendine gelmesini beklediğini gösteriyordu.

Kadın katedralin kapalı kanatlarından uzaklaşmak için dönüp giderken, Katedral Meydanı'nda fazla göze çarpmayan postane tarafında, kaldırımında duran bir adam dikkatini çekti. Hüzünlü ve hareketsiz duran adamın Alan olduğunu ânında anladı. Yalnız, hareketsiz, terk edilmiş.

Adam ona doğru hareketlenmedi. Kadın tereddüt etti, sonra ona doğru gitti, sanki postaneye gider gibi. Adam tamamen hareketsiz durdu ve yaklaştıkça kadının kalbi durdu. Sonra, kadın geçerken adam aniden dönüp ona yukarıdan baktı.

Yüzünü zorlukla görmesine rağmen oydu, gölgede loş bir parıltıyla o kadar mutsuzdu ki.

1. Hristiyan inanışında göğün alt katmanını oluşturan gökyüzü. (Ç.N.) Müslümanlıkta da aynı görüş var: "Böylece onları, iki günde yedi gök olarak yarattı ve her göğe görevini vahyetti. Ve biz, yakın semâyı (en alttaki göğü) kandillerle donattık, bozulmaktan da koruduk." (Fussilet Suresi, 41:12.) (Ed.N.)

“Alan!” dedi kadın.

Adam konuşmadı, ancak eski günlerdeki gibi, tuhaf, sessiz bir otoriteyle, onu alıkoyarcasına elini kadının koluna koydu. Koluna hafif bir baskıyla kadını döndürerek, anacadde boyunca ışıkları hâlâ yanan dükkânların dizildiği kemerli çarşıda sakince onunla ilerledi.

Kadın adamın suratına baktı: Onu tanıdığından çok daha esmer, daha koyuca elma yanaklıydı. Bir yabancıydı: Ama yine de oydu, başkası değil. Tek kelime dahi etmedi. Ama bu tam oydu. Ağzı kapalı, dikkatli gözleri sabitti ve çevresinde sessizliğin gölgesi vardı, delinmesi olanaksız ama soğuk olmayan. Daha çok kendi halinde ve nazik, vahşi bir hayvanı çevreleyen sessizlik gibi.

Kadın adamın ruhuyla yürüdüğüünün farkındaydı. Ama o bile kadını huzursuz etmedi. Doğal görünüyordu. Ve unutmuş olduğu duygu geri geldi, ait olduğu erkeğin çekim alanına doğru giden kadının o dingin, tasasız hazzı. Genç bir kadın olarak kocasıyla birlikteyken, bu sıradan ama çok değerli hissi duyardı. Mutlak bir mutluluktı; belki de mutluluğun mutlaklığı onun farkına varmamasına sebep olmuştu. Daha sonra sanki kendisi isteyerek onu yok etmiş gibi gelmişti, kendisinin, bir kadının, bir erkek olarak ondan aldığı bu yavaş mutluluk akımını.

Şimdi, sonradan, bunun farkına vardı. Zapt edilmiş şehrin içinden adamın yanında yürürken, bunun, onu evli olduğu adamın yanı sıra taşıyan bu soyut yumuşak mutluluk selinin, bir kadının sürekli sahip olabileceği yegâne şey olduğunu fark etti. Bu, başarısı ve en büyük kazanımıydı.

Şimdi, her şey bittikten sonra, bunu anladı. Mücadele bittiğinde. Ve neden buna karşı savaştığını hayal meyal merak ediyordu. Adam ne yaparsa yapsın veya bir insan olarak ne olursa olsun, eğer bir kadın yanı başında bu belirsiz, tam mutluluk seli içinde yürüyebiliyorsa ka-

dın adamın her şeyine sahip demektir ve bundan daha fazlasını elde etmek için yırtınırcasına çabalaması, kendi hiçliğine yönelik aşağılayıcı çabalaradır.

Şimdi, bunu anlamıştı ve boyun eğdi. Şimdi ölüm odalarından kendisine, kadının kendisinin rahatlaması için gelen bir adamla yürüyordu. Kadına karşı olan sessiz ve güçlü şefkati dünyanın kül gibi soluk ve kızgın hidde-tini vücudundan silmeye kadirdi. Adamın yanı başında sessiz ve rahat gitti, yeni serbest kalmış birisi gibi, kendi mutluluğunun belirsizliğinde yürüyerek.

Köprünün başında adam durdu ve elini kadının kolundan çekti. Kadın adamın kendisini terk edeceğini anladı. Ama adam siperli şapkasının altından kadına baktı, gizemli ama şefkatli ve hafif ve nazik bir veda ve vaat işaretiyle, sanki vedayla birlikte asla onu terk etmemeye, şefkatin yüreğini asla terk etmesine izin vermeyip, her zaman onunla kalacak olmasına söz verir gibi el salladı.

Kadın köprüden yanaklarından yaşlar süzülerek aceleyle oteline doğru gitti. Alelacele odasına çıktı. Soyunurken aynadaki yüzüne bakmaktan kaçındı. Adamın varlığının büyüsunü parçalamamalıydı.

Şimdi, her şey bittikten sonra, kendisini sarmalayan gizemi kırmamak için *ne kadar* dikkatli olması gerektiğini fark etti. Artık kendisine ölümden gelmiş olduğunu bildiğine göre, bu gelişin ne kadar kıymetli ve ne kadar kırılgan olduğunun farkındaydı. Mutsuz bir kalple ve müşfik bir şekilde geri dönmüştü, sonrasında bile onu isteyerek. Hiçbir şekilde ona karşı çıkmamalıydı. Sıcak, güçlü, sessiz hayalet ona geri gelmişti. Onun hakkında açıkça düşünmeye çalışmamalıydı, onun farkına varmaya veya onu anlamaya. Yalnızca kadın ruhunda sessizce onu düşünebilirdi, belirsizce ve ona bakmaksızın veya onu anlamaya çalışmaksızın içinde onun var olduğunu anlayabilirdi. Onu ele geçirmeye ona *sahip olmaya*, onu *anla-*

maya çalışırsa, adam sonsuza dek giderdi ve onunla birlikte sonsuza dek kadın huzurunun bu son değerli seli de.

“Ah, hayır!” dedi kendi kendine. “Kendi huzurunu bana bırakırsa, hiçbir soru sormamalıyım.”

Geçmişteki sorgulamalarından ve yanıt beklemelelerinden sessizce nedamet getirdi. Yanıtlar neydi, aldığı zaman? Ağızda acı bir tat.

Şimdi toz duman ve tüm sinirleri felç olmuş bir dünyanın muazzam modern terörünün farkındaydı. Eğer bir adam ölümün içinden onu bundan kurtarmak için geri gelebildiyse, onu sorgulamaz, yalnızca tevazu gösterir, gözyaşlarının ardında şükran duyardı.

Sabah buz gibi esen rüzgârda dışarı çıktı ve gri gökyüzünün altında adamın tekrar orada olup olmadığına baktı. Ona *gereksinimi* olduğundan değil: Onun varlığı halen içindeydi. Fakat onu bekliyor olabilirdi.

Şehir betondan ve soğuktu. İnsanlar soluk, donmuş kalmış ve bir şekilde kaderlerine terk edilmiş gibi görünüyorlardı. Kadından çok uzaklardaydılar. Onlara karşı bir çeşit acıma hissetti ama hiçbir şey yapamayacağını biliyordu, ne zaman içinde ne de sonsuzlukta. Ve ona baktılar ve bakıp hemen başlarını çevirdiler, sanki iç huzurları yokmuş gibi.

Katedral sade ışıktaki kırmızımsı gri ön cephesini gösterdi; ama gece olduğu gibi silik bir görüntü değildi. Katedral Meydanı katı ve soğuktu. İçeride, vitrayların parıltısına rağmen kilise soğuk ve iticiydi. Ve adam görünürlerde yoktu.

Böylece alelacele otele ve istasyona yollandı, Almanya'ya 10.30 trenini yakalamak için.

İçinde Ren'i geçmeyi bekleyen birkaç yalnız kişiyle تنها ve kasvetli bir trendi. Alsas'lı hamal her zamanki sadık hizmetiyle onunla eskisi gibi ilgilendi. Prag üzerinden giden trende birinci sınıf vagona bindi – birinci sınıf

seyahat eden tek yolcuydu. Bluzu ve bıyığıyla ve kasıla kasıla yürümesiyle gerçek bir Fransız hamal bildiği birkaç kelime Almancayla ona biraz alay edici bir şeyler söylemeye çalıştı. Ama kadın ona yalnızca baktı ve adam sindi. Aslında adam kaba olmak istememişti. Bunda bile belli bir umutsuzluk vardı.

Tren kıvrılarak, umutsuzca şehri terk etti. Kadın uzakta, bir parmağını şehrin üzerinde tutan tuhaf kambur bir yaratık gibi katedrali gördü. Neden, ama neden eski Germen ırkları onu oraya, o şekilde koymuştu!

Arazi yavaş yavaş Ren ovalarına ve bataklıklarına, kanallara, söğüt ağaçlarına, taşan ırmaklara, sel basmaksızın donmuş ıslak alanlara bölündü. Her taraf bitkin gözüküyordu. Ve yaşlı Ren baba, ırk savaşından bitap düşmüş, ancak büyük bir yılanın kıvrımları arasındaymış gibi savaşın içine hapsolmuş ve kaçamayan ırkları birbirinden ayırarak, yeşilimsi bir hacimde yatıştırılmaz bir şekilde akıyordu. Nehir soğuk, dolgun, yeşil ve tamamen iç karartıcı bir şekilde kışlık gökyüzünün altında demir köprüünün altından geçerek ilerledi.

Alman görevlilerin ve Fransızların bunaltıcı ve uyusuk bir tarafsızlık güttüğü Kehl'de uzun bir bekleyiş oldu. Pasaport ve gümrük incelemeleri kısa bir süre sonra bitti. Ama tren sanki iki ırkın birbirini sıfırladığı, hiçbir kutuplaşmanın hissedilmediği, hiçbir prensibin baskın olmadığı o saf hükümsüzlük noktasından ayrılması olanaksızmış gibi orada beklemeye devam etti.

Katherine Farquhar kocasının dönüşünün havada asılı duran sessizliğinde yalnızca kımıldamadan oturdu. Ne Fransızlara ne de Almanlara aldırdı, gerektikçe pek ayırdına varmadan iki dilden birini konuştu. Kızgın tren Ren'in hemen öte yanındaki yeni sınır hattındaki tam tarafsız noktada dumanlar çıkarıp tıslarken kadın bekledi.

Ve sonunda küçük bir güneş çıktı ve tren sessiz, sınırlı, tarafsızlıktan ayrıldı.

Ren ovasının geniş düzlüğünde sıg sel suları donmuştu, oluklar doğrudan hiçbir yere doğru gidiyordu, hava da donmuş gibiydi ama toprak güçlü ve vahşi görünüyor, düz oluklarıyla sanki derinden gelen alçak bir sesle titreşiyordu. Havada da o donuk yaban heyecan vardı. Vahşi ve bastırılmamış, Roma İmparatorluğu öncesi bir şey.

Ren vadisinin bu kısmı Almanya'nın doğu yakasında bile Fransız işgalindeydi; bundan dolayı tuhaf bir boşluk, gerilim vardı, sanki kimse orada yaşamıyormuş ama bazı ruhlar gözetliyormuş, geniş, boş, düz kanallı alanları ve sulak çayırları gözlüyormuş gibi. Durgunluk, boşluk, gerilim ve yine de bir şey olacaktı gibi.

Appenweier İstasyonu'nda sağ yaka tren yolunda uzun bir bekleme. İstasyon boştu. Katherine istasyonun savaş öncesi günlerdeki coşkulu, heyecanlı telaşını hatırladı.

"Evet," dedi Alman muhafız istasyon müdürüne. "Bizi burada bu kadar uzun bekleteceklerse neden aceleyle Strazburg'dan çıkarıyorlar?"

Ağdalı Baden Almancası! Almanlardaki küskün iktidarsızlık hissi. Katherine kendi kendine güldü. Trenin işgal altındaki bölgeyi terk ettiğini fark etti.

Sonunda kuzeye doğru yola çıktılar, o an için Almanya'da özgürdüler. Ren'in ötesindeki topraklardı, çam ağaçlarının Almanya'sı. Toprağın kendisi bile, diken gibi sazlar ve kamışlarla dolu, güçlü ve baskılanmamış gözüküyordu, vahşi hava gibi. Giderek solan uygarlıkta beyazderili kuzeyle aynı sessizlik, bekleyiş ve barbar fısıltılar vardı. Bizim uygarlığımızın uyumlu sesi giderek inceliyor ve antik kuzeyin eski, kalın çam ormanı uğultusu yankılanıyor gibiydi. En azından Katherine'in kulağında.

Ve işte kümelenmiş ve sanki Almanya içlerini korur

gibi kasvetli bir şekilde bekleyen Kara Ormanları'nın tatsız tepeleri. Kar yaması alanların ayrıldığı yerler hariç ormanların kararttığı, kara yuvarlak tepeler. Siyah ve beyaz, yakın mesafede kasvetli bir şekilde nöbette bekliyor.

Bu ülkeyi o kadar iyi biliyordu ki. Ama şimdiki ruh haliyle değil, boşluk, kasvet, ağır, içine kapanık bekleyişle değil.

Steinbach! Demek ki, nerdeyse gelmişti. Oos'ta, gideceği yer olan Baden-Baden için tren değiştirmesi gerekcekti. Muhtemelen Philip onu karşılamak için Oos'ta olurdu, Heidelberg'den gelmesi gerekcekti.

Evet, işte oradaydı! Bir anda hasta görüldüğünü düşündü, sarımsı. Görüntüsü kof ve yenik.

"İyi değil misin?" diye sordu trenden boş istasyona inerken.

"Korkunç derecede üşüyorum," dedi. "Isınamıyorum."

"Tren de o kadar sıcaktı ki," dedi kadın.

Sonunda küçük aktarma trenine çantalarını taşımak için bir hamal geldi

"Nasılsın?" diye sordu adam, yüzünde bir çeşit bitkin bir ifade ve gözlerinde korkuyla.

"İyiym! Her şey çok tuhaf geliyor," dedi kadın.

"Nasıl bilmiyorum," dedi adam, "ancak Almanya içimi donduruyor ve göğsüme de bir şeyler yapıyor."

"Çok kalmamıza gerek yok," dedi kadın rahatlıkla.

Adam kadının yüzündeki parlak bakışı izliyordu. Ve kadın da adamın ne kadar tuhaf ve *chétif*¹ görüldüğünü. Olağanüstü! Adama bakarken ilk defa olarak ilginç bir berraklıkla onunla yalnızca kâğıt üstünde bile evli olmanın ne kadar aşağılayıcı olduğunu düşündü. İsminin Katherine Farquhar olması gerçeğinden bile aşağılanmıştı. Fakat eskiden bunun hoş bir isim olduğunu düşünürdü.

1. (Fr.) Hastalıklı. (Ç.N.)

“Benim şu küçük adamla evli olduğumu düşün!” diye düşündü kendi kendine. “Benim o adamın ismini aldığımı bir düşün!”

Hiç uymadı. Kendi ismini düşündü: Katherine von Todtnau; veya evlendikten sonraki adını: Katherine Anstruther. İlki en kendisine uyanı gibi gözüküyordu. Ama ikincisi onun ikinci doğasıydı. Üçüncü, Katherine Farquhar, kesinlikle o değildi.

“Marianne’i gördün mü?” diye sordu kadın.

“A, evet!”

Çok kısa konuşuyordu. Nesi vardı bu adamın?

“Çok dikkat etmen gerekecek, soğuk algınlığına,” dedi kadın kibarca.

“*Dikkatliyim* zaten,” dedi adam, aksice.

Marianne, kadının kız kardeşi, istasyondaydı ve iki dakika içinde sürekli bıcıır bıcıır Almanca konuşuyor ve gülüyor ve bağıırıyor ve tekrar patlarcasına gülüyorlardı, Philip yok sayılmıştı. O dondurulmuş ekonomi günlerinde taksi yoktu. Bir hamal bagajı tekerlekli bir arabayla götürür, yeni gelenler yarı yarıya terk edilmiş kasabadan küçük otellerine yürürdü.

“Ama ufaklık oldukça hoş!” dedi Marianne, küçümseyerek.

“Değil mi ama!” diye bağırdı Katherine aynı tonda.

Ve iki kardeş durdu ve sokak ortasında güldüler. “Ufaklık” Philip’ti.

“Diğeri daha bir erkekti,” dedi Marianne. “Ama eminim bu daha uyumludur. *Ufaklık!* Evet bu daha uyumlu *olmalı.*” Ve alaycı üslubuyla güldü.

“Hacıyatmaz!” dedi Katherine, kurşun tabanlıkları da-
ima ayakta kalan küçük oyuncakları kastederek.

“Evet! Evet!” diye bağırdı Marianne. “Eminim *her zaman* tekrar doğruluyordur! Fırrt! Onu yere yıkma hareketi yaptı. “Ve işte bir kere daha kalkıyor!” Yavaşça elini kaldırdı, sanki oyuncak kendi kendini kaldırıyormuş gibi.

İki kız kardeş sokakta durup katılırcasına gülerek durdular.

Marianne de kocasını savaşta kaybetmişti. Ama o yalnızca daha umursamaz ve acımasız görünüyordu.

“Ah, Katy!” dedi akşam yemeğinden sonra. “Sen her zaman o kadar iyi bir çocuktun ki! Ama artık farklısın. Daha sertsin! Hayır, sen o eski iyi Katy, o eski nazik Katy değilsin. Artık nazik değilsin.”

“Ya sen?” dedi Katy.

“Ah, ben! Ben önemli değilim. Ben sonun ne olacağını izliyorum.”

Marianne, Katherine'den altı yaş büyüktü ve herhangi bir şey için çaba göstermeyi bırakmıştı. Hayatı yaşamış bitirmiş bir kadındı. Yani sonunda hayat ona sonsuz derecede çekici ve eğlendirici gelmişti. Her şeyin kökteki nabza bağlı olan güçlü ilkelliğine şaşırarak hepsini kabul etmişti.

“Artık insanların ne yaptığı veya yapmadığı umurumda değil,” dedi. “Hayat büyük bir ağaç ve ölü yapraklar düşer. Ama en şahanesi köklerdeki nabızdır. Öylesine güçlü ve öylesine acımasız.”

Sanki Hayat Ağacı'nın radikal acımasızlığında huzuru bulmuş gibiydi.

Bu atmosferde Philip çok mutsuzdu. Ta içinde duygusal bir İskoç olarak çok kurnazca, duygusal, hassas değerlerin, onun için yeterince uzun olan yaşadığı sürece geçerli olacağını hesap etmişti. Eski eril gurur ve güç artık bitmişti. Savaşta yok olmuşlardı. Alan da onlarla beraber. Ama duygusal ve hassas değerler hâlâ geçerliydi.

Yalnız Almanya hariç. Burada duyguların tümü tükenmişti. “Bize acımasızlığı ver. Bize kışın Hayat Ağacı'nı ver, insanlıktan çıkmış ve acımasız.” Her şey bunu söyler gibiydi. Ve bu onun için çok fazlaydı.

Akşamleyin Katherine'e yumuşak, tatlı ve sevecen

olmak istedi. Ama Marianne'in içi boş, acımasız kahkahası kapıda belirdi; adam usanmıştı. Ve ...

"Ah! Kırk yaşında birinin hâlâ âşık olması mümkün mü? Ah! Artık olanaksız olacağını düşünmüştüm, savaştan sonra! Hatta biraz da uygunsuz, diyebilirim!" diye güldü Marianne, adamın usanmış, bıkkın yüzünü görünce.

"Eğer *aşk* kalmamışsa, ne kalmış?" dedi adam aksice.

"Ah! Bilmiyorum! Gerçekten bilmiyorum. Sen söyleyebilir misin?" diye sordu *savaş sonrasının* tuhaf saflığıyla.

Adam, hacıyatmaz, kendini topladı, Marianne gidip Katherine'le huzur içinde yalnız kalana kadar bekledi.

İkisi yalnız kalınca, "Geldiğine son derece memnunuz, Kathy. Sensiz bir gün daha geçirmeye dayanamadım. Bu dünyada gerçek kalan tek şeyin sen olduğunu hissediyorum," dedi.

"Sen bana çok gerçek gözükmüyorsun," dedi kadın.

"Ben gerçek değilim! *Değilim!* – Yalnızken değilim. Ama seninle birlikteyken yaşayan en gerçek adamım. Biliyorum!"

Bunu kadını eskiden heyecanlandıran ama şimdi tiksindiren bir coşkuyla ve tuhaf, kişisel bir çeşit tutkuyla öne sürdü.

"Bana neden gerek duyasın ki?" dedi kadın. "Ben sen olmadan gerçeğim."

Kadın Alan'ı düşünüyordu.

Bu Philip'e bir darbeydi. Adam bir an için düşündü. Sonra, "Evet. Öylesin! Sen her zaman gerçeksin. Ama bu kadın olduğun için. Kadınsız bir erkek gerçek *olamaz*," dedi.

Adam başını çevirdi ve bir çeşit sahte sertlikle elini salladı.

Kadın adama baktı, kabuğuna çekilmişti. Ne de olsa,

Alan ölülerin ıssız bölgelerinde yalnız başına dolaşır, yine de sonuçta kadın için esas gerçek şey olurdu.

Kadın sadakatini başka yerde bırakmıştı. Tuhaf, bu küçük silik sivile karşı ne kadar da anlatılmaz derecede soğuk hissediyordu.

“Bu akşam konuşmayalım,” dedi kadın. “O *kadar* uykum var ki. Tam şu anda uyumak istiyorum. Kusura bakmazsın değil mi? İyi geceler!”

Kadın yeşil fayanslı sobalı odasına gitti. Dışarıda Seufzer Sokağı’nın ağaçlarını ve yoğun kış gecesini görebiliyordu. Tasarruf olsun diye küçük kasaba belirsizce aydınlatılır ve tasarruf olsun diye hiçbir tramvay çalışmaz, bütün her yer tuhaf bir şekilde bizim uygarlığımızdan koparken, insanlar yırtıcı havanın yarattığı korkunun gerilimi ve tehdidiyle karanlıkta sanki bir barbar köyündeymiş gibi hareket ediyordu.

Yine de, rahat uyudu. Ama sert hava göğsünü tırmaladı.

Sabahleyin Philip daha da sarı gözüküyordu ve bayağı öksürüyordu. Kadın ona yatakta kalmasını önerdi. Gerçekte ondan kurtulmak istiyordu. Aynı zamanda onun emniyette olmasını da. Ama adam ortalıkta olmak konusunda ısrar etti.

Adamın aklında bir şey olduğunun farkındaydı. Sonunda anlaşıldı.

“Burada çok rüya görüyor musun?” dedi adam.

“Sanırım rüya gördüm. Ama ne hakkında olduğunu anımsamıyorum.”

“Ben müthiş rüya görüyorum.”

“Ne çeşit rüyalar?”

“Her çeşit!” Hüzünlü bir kahkaha patlattı. “Ama hemen her zaman Alan hakkında.” Nasıl karşıladığını görmek için kadına kaçamak bir bakış attı. Kadın hiç renk vermedi.

“Ne olmuş ona?” dedi kadın sakince.

“Ah!” Umutsuz bir ifade takındı. “Geçen akşam rüyamda uyandığımı ve yanımda birisinin yattığını gördüm, çarşafların dışında. İlk başta senin olduğunu düşündüm ve seninle konuşmak istedim. Ama konuşamadım. Sonra Alan olduğunu anladım, öyle soğukta yatıyordu. Ve korkunç derecede ağırdı. O kadar ağırdı ki kaldıramadım; çünkü yatak çarşafları –bende o yuvarlak yastık zımbırtısı yok– o kadar sıkıydı ki zorlukla nefes alıyordum, çarşaflar sanki etrafımda sımsıkı kurşun gibiydi. O kadar berbattı ki kurşundan tabut kapağı gibiydi. Ve korkunç ağırlığıyla o dışarıda yatıyordu. Sonunda uyandığımda, öldüğümü sandım.

“Göğsündeki soğuk algınlığından,” dedi kadın. “Neden yatakta kalıp bir doktora gözükmüyorsun?”

“Doktor *istemiyorum*.”

“Çok inatçısın. En azından buranın sularını içmelisin. Sana iyi gelir.”

Kadın gün boyunca Marianne’la birlikte ormanda yürüdü. Hava güneşliydi ve ince bir kar vardı. Ama havadaki soğuk, ağır, fırtınalı ve kırılmaz bir soğuktu ve orman siyah, simsiyah gözüktü. Kâse gibi oyulmuş bir boş alanda perişan çıplak asmalar vardı. Soluk asma kütüklerini hiç bu kadar perişan görmemişti. Açık alanda kalan asmalar soğuktan ateşe atılmış yapraklar gibi kavrulurken, kara ağaçlar anlatılmayacak kadar soğuk derinliklerden çıkıyor ve hayatın kalan tüm sıcaklığını içiyor gibiydiler.

Kadın günbatımından sonra, akşam yemeğinden önce Yeni Kale’nin altındaki büyük hamamdaki kaynaktan sıcak su içmeye gitmek istedi. Karısının içeride kalması için zorlamasına karşın Philip onunla birlikte gitmekte ısrar etti. Kara tepelerden aşağı ve Strazburg Katedrali’ninki gibi kırmızımsı taştan kara binaların arasından geçtiler.

Avlunun girintisinde gizlenmiş çeşmenin başında, küçük bir grup insan, bir buhar kaynağının etrafındaki karanlık ruhlar gibi, karanlık ve sessiz bekliyordu. Bazıları içmeye gelmişti. Bazıları bir kova sıcak su için gelmişti. Bazıları yalnızca parmaklarını ısıtıp içlerine sıcak bir şey girmesi için gelmişti. Bazıları buz gibi yataklarını ısıtmak için termoforlarla gizlice gelmişti. Hepsi fakir ve sessizdi, ancak iyi giyimli, saygıdeğer, başları dikti.

Katherine ve Philip bir süre beklediler. Sonra karanlık kayalık odanın sıcak su çeşmesinin duvardan çıktığı uzak köşesinde Katherine ayakta duran Alan'ı gördü. Sanki içmek için bekliyor gibi diğer insanların arkasında duruyordu. Belli ki Philip onu görmemişti.

Kadın sessiz, hüzünlü bir grup insanın arasında ilerledi ve bardağını bir adamın doldurduğu kovanın üstünde musluğun altına tuttu. Sıcak su parmaklarının arasından çok hoş bir şekilde aktı. Bardağını durulayıp çeşmenin çanağına boşalttı.

"Hayır!" dedi kovalı adam sert, ancak pervasız, neşeli Baden Almancasıyla, "Onu kovaya dök. O yalnızca yıkama suyu."

Kadın güldü ve içmek için cep bardağını kaldırdı. Neredeyse karanlıktaki sessiz insan grubu arasında bu bir çeşit eza sınavı gibiydi. Dışarıda avluda zayıf bir ışık; duvara oyulmuş karanlık odada derin bir gölge vardı.

Yine de Alan kadını izliyordu ve kadın sıcak, tuhaf cehennem tadındaki sudan onun şerefine içti. İkinci bir küçük bardak dolusu içti. Sonra bardağı tekrar doldurdu, bekleyen insanların tümünün önünde Philip'e verdi.

Kadın Alan'a değil, başka insanların yaklaştığı ve kaynakların buharının yerdeki ızgaradan bir hayalet gibi gece havasına fişkırdığı avlunun öte tarafına baktı.

Philip içmek için hafif geriledi. Ama ağzını ilk doldurduğunda genzine kaçtı ve öksürmeye başladı. Sarsıla

sarsıla boğulacakmış gibi sürekli öksürdü. Kadın telaş içinde adama gitti. Ve sonra Alan'ın da geldiğini, öksüren küçük Philip'in arkasında durduğunu gördü.

“Bu da ne?” dedi kadın öksüren adama. “Suyun bir kısmı yanlış yere mi gitti?”

Adam başını salladı ama yanıt veremedi. Sonunda bitap ama sakin, bardağı kadına verdi ve tetikte duran esmer insanların sessiz grubundan uzaklaştılar.

Ve Alan diğer yanında kadının elini tutarak yürüyordu.

Otelin salonuna geldiklerinde kadın dehşet içinde Philip'in çenesinde bir kan izi ve paltosunda kırmızı lekeler gördü.

“Ne yaptın?” diye bağırdı.

Adam endişeli gözlerle aşağı, göğsüne sonra da yukarı kadına baktı. Yüzünde korku, ıstırap ve dehşetin korkusu. Beti benzi attı. Kadın adamın bayılacağını düşünerek kolunu doladı. Fakat birisinin sessiz ama kuvvetlice ve tuhaf soğuk bir güçle kolunu çektiğini hissetti. Alan olduğunu biliyordu.

Otel hamalı Philip'in odasına çıkmasına yardım etti ve kadın kocasının elbiselerini çıkarıp yatmasına yardımcı oldu. Ama ona güç vermek için ne zaman eli hasta adama dokunsa, elinin sessizce, güçlü bir şekilde tam bir acımasızlıkla geri çektirildiğini hissetti.

Doktor gelip muayenesini yaptı. Ciddi bir şey olmadığını söyledi; yalnızca yüzeysel bir damar yırtılması. Hasta sıcak bir yerde hareketsiz yatmalı ve hafif şeyler yemeliydi. Her türlü heyecan ve gerginlikten uzak durmalıydı.

Philip'in yüzünde büyülenmiş gibi, üzüntülü ve suçlu bir bakış vardı. Kadın onu mümkün olduğunca yatıştırdı ama neredeyse hiç dokunmadı.

“Bu akşam benimle yatar mısın, rüya görürsem diye?” dedi kadına, korku dolu, büyük, acı veren gözlerle.

“Yalnız başına olsan daha iyi,” dedi kadın usulca. “Yalnız başına olsan daha iyi. Ben seni sıcacık sarıp sarmalar ve bir süre yanında otururum. Her yanını ört!”

Kadın adamı sardı ve yatağın kenarına oturdu. Yatağın diğer tarafına sessiz, ifadesiz, kırmızımsı suratıyla Alan oturdu. Küçük kırmızımsı bıyığı altındaki kapalı dudaklarının çizgisi asla değişmedi ve gözkapaklarını hep yarı kapalı tuttu. Ama duruşunda, sanki böyle sessiz ve bekleyerek yüzyıllarca oturabilirmiş gibi değişmeyen muhteşem bir vakar vardı. Ve adam odanın sıcak havasında bu tuhaf, ölümün eli kadar ağır, taş soğukluğunu yayıyordu. Bu Katherine’i incitmedi. Ama Philip’in yüzü donmuş ve mavimsi renk almıştı.

Hasta adam uyuyunca Katherine odasına gitti. Alan onu izlemedi. Kadın da soru sormadı. Aralarındaki kaderi halletmek iki adama kalmıştı.

Kadın gece, sabaha karşı kaba korkunç bir çığlık duydu. Philip’in odasına koştu. Adam yatağında oturuyordu, çenesinden aşağı kan akıyordu, yüzü mosmor ve gözleri fıldır fıldır çılgına dönmüş gibiydi.

“Ne oldu?” dedi kadın panik içinde.

“Üstüme çıktı!” diye bağırdı Philip, gözlerini dehşet içinde içe kaydırarak. Üstüme çıktı ve kalbimi dondurdu ve göğsümdeki damarı patlattı.

Katherine taş kesilmiş bir şekilde durdu. Çarşafı kan içinde kalmıştı. Şiddetle zili çaldı. Yatağın diğer ucunda Alan duruyor, hareketsiz mavi gözlerle ona bakıyor, yalnızca onu izliyordu. Adamın buz gibi varlığının kalbine bile dokunduğunu hissediyordu. Ona boynu bükük bir şekilde geri baktı, adamın kendi üzerinde de gücü olduğunu biliyordu. Kadının kalbinde o tuhaf, soğuk taş gibi dokunuş.

Hizmetçiler geldi ve doktor da. Ve Alan gitti. Philip yıkandı ve üstü değiştirildi ve huzur içinde uykuya daldı, bir cesede benziyordu.

Gün ağır ağır geçti. Alan görünmedi. Katherine şimdi bile onun gelmesini istiyordu. Ne kadar berbat birisi olsa da, kadın onun orada olmasını istiyordu, kadına güvenini vermek için, bu yalnızca endişenin güveni olduğu halde; ve rahatlığını, bu ölümün rahatlığı olduğu halde.

Gece Philip'in odasına kadın kendisi için bir sedir getirtti, adam daha sakin, daha iyi görünüyordu. Bütün gün yanından ayrılmadı. Ve Alan da gözükmedi. Saat dokuz buçukta Philip uyurken kadın da uyumak için uzandı.

Geceleyin, havada aynı buz gibi soğukluğu hissedererek uyandı. Soba sönmüş müydü? Sonra Philip'in dehşet çağrısını duydu: *Katherine! Katherine!* Çabucak yanına gitti, yatağına girdi, sarıldı. Titriyordu ve buz gibiydi. Onu kendine çekti.

Fakat ânında demir kadar soğuk ve güçlü iki el kollarını tutup çekti. Kadın yatağın dışına, yatak odasının zeminine itildi. Bir an için, kalbine öfke doldu, kalkıp ölen adam için dövüşmek istedi. Ama daha büyük bir güç ve kadınsı müdahalesinin işe yaramayacağını bilmesi ve bunun ölümcül onursuzluğu vazgeçmesine neden oldu. Geceliğinin içinde umutsuz ve güçsüz, bir süre yerde yattı.

Daha sonra kaldırıldığını hissetti. Sökmekte olan şafağın alacakaranlığında bunun Alan olduğunu biliyordu. Üniformasının göğsünü – savaştan çok daha önceden tanıdığı eski üniformayı görebiliyordu. Ve üzerine eğilen yüzü, serin ve canlı.

Adam hâlâ soğuktu. Ama taş gibi hali onu terk etmişti, kadın soğukluğuna aldırmadı. Adam kadının güçlü elini kuvvetle kendi sert vücuduna bastırdı. Bir ağaç kadar sert ve soğuktu ve canlıydı. Ve bıyığının dalaması çam yapraklarının soğuk dalamasıydı.

Adam kadına sıkı ve sert bir biçimde sarıldı, kadına vücudunun her gözeneğiyle sahip olmuş gibiydi. Ama o

eski doğurgan tarzda sahip olma değil. Kadına sıkı sarıldı ve ona vücudunun her gözeneğiyle sahip oldu. Sonra kadını kendi yatağına uykuya yatırdı.

Kadın uyandığında güneş parlıyordu ve Philip bir kan gölünün içinde ölmüş yatıyordu.

Bir şekilde umursamadı. Yalnızca Alan'ı düşünüyordu. Ne de olsa kendisini elinde tutabilecek erkeğe aitti. Kendisini elinde tutmasını bilen ve bütün gözenekleriyle sahip olabilecek ve böylece kaçış olmayan tek erkeğe. Yalnızca tek hareket, tek işlevle onu tutarak değil. Bir bulutun yağmur tutması gibi.

Yalnızca işlevsel olan erkekler: Bırak gitsinler ve yok olsunlar. Kadın mutluluğunun hayatın kendisi gibi olmasını istedi, her gözeneğince, her parçasınca. Rüzgârın sarıldığı gibi, havanın sarıldığı gibi her tarafını kaplayarak sarılabilecek bir adam. Aurası her damarına nüfuz edecek, bütün gözeneklerine, insan bir çam ağacının arkasında durduğundaki kokusu gibi. Bir çapkın ya da zampara veya melek veya şeytan gibi değil, fakat Hayat Ağacı'nın kendisi gibi bir adam, yeri doldurulamaz ve tartışılmaz ve içine işleyen, sessiz ve kalıcı bir adam.

Philip'in ölümü kadında bir acıma uyandırmadı. Ölmesi gerekiyormuş gibi gözüküyordu. Hatta uzun bir süre önce ölmüş olması gerekiyormuş gibi. Öğleden sonra kendi başına yürümeye gitti. Tepeden yukarı çıktı, dik, Yeni Kale'yi geçerek çam ormanının içinde Eski Kale'ye doğru yukarı tırmandı. İşte oradaydı, sık ağaçların arasında, eski pembe kırmızı taş duvarları kırık dökük ve sessiz. İki adam, acayip, yabani zorbalar, sırtlarında bohçalarıyla harap çatısız salonda etrafa bakarak duruyordu.

"Evet," diyordu yaşlı, yuvarlak sakallı olan, "artık Baden dükleri yok ve kontlar baronlar, memleketin efendileri burası kadar harabeye döndüler. Yakında hepimiz birbirimizin aynısı olacağız, *lumpen*, serseri."

“Aynı zamanda hanımefendiler de yok,” dedi daha genç olan, daha alçak bir sesle. “Her serserinin kendi hanımını olabilir.”

Katherine adamı duyunca korkudan kasıldı. Kaleyi bildiği için, büyük salonun üzerindeki parmaklığın etrafından arazide uzaklara bakarak merdivenlerden çıktı. Güneş batıyordu. Ren arazide soluk bir magnezyum şeridiydi. Karşıda Rus kilisesi; aşağıda, solda kasaba ve Lichenthal. Artık kumarbazlar yoktu, kozmopolit oyunlar yoktu. Akşam ve kara yuvarlak tepeler yalnızlaşıyordu, Merkür tepesinde kar vardı.

Merkür! Hermes! Mesajcı! Duvara dayanmış düşünürken bile Alan gelip yanında durdu ve kadın kendini huzurlu hissetti. Aşağıdaki iki adam ona bakıyordu. Yukarıya çıkan yolu bilmeden sessizce baktılar. Aşağıdaki salonun serin gölgesindeydiler. Gelip giden kırmızımsı güneş kadını bulunduğu yerde, yukarıda yakaladı.

Tekrar, son bir kere araziye tepeden baktı: güneş Ren’in altında batıyordu, bu tarafta Almanya’nın tepeleri ve kış öğleden sonrasının donmuş dinginliği. “Evet, hadi gidelim.” Kadın yaşlı adamın sesini duydu. “Artık ne erkek ne kadınız. Daha çok bu salonda içmiş, günümüzden sonra yaşayan kadınlar ve erkekler gibiyiz.”

“Yalnızca hâlâ yiyip gülüyoruz ve erkekler hâlâ kadın istiyor.”

“Hayır, hayır. Hayalet ve kadını bir arada gören erkek pantolon astarını unuttur.”

İki serseri dönüp ağır adımlarla tepeden yukarı uzaklaştılar.

Katherine eski harap kaleden aşağı inerken kolunda Alan’ın dokunuşunu hissetti. Adam onu ağaçların arasından, kırmızı kayaların yanından götürdü. Güneş batmıştı, ağaçlar maviydi. Büyük bir çam ağacının altında gölgede tekrar oyalandı. Ve tekrar, kadına sımsıkı sarılıp

soğuk yüzünü kadına bastırınca, sanki ağacın gövdesi kadının etrafında büyüyormuş, sert canlı ağaç onu sıkıştırıp yutuyormuş, keskin iğneler yüzünü fırçalıyor, canlı ağacın dalları onu sarmalayıp sonunda eziyormuş, Hayat Ağacı'nın üzerindeki ökseotunun soğuk beyaz meyvelerinin yaptığı gibi boyun eğmenin nihai zevkini son damlasına kadar kadından sıkıp alıyormuş gibiydi.

JIMMY VE UMUTSUZ KADIN

“Bir bakıma çok iyi ve güçlü bir adam, ama kendisine bakacak aklı başında bir kadına gereksinimi var.”

Onun hakkındaki *arkadaşça* dişil yargı buydu. Bu gururunu okşadı, onu mutlu etti, onu incitti.

On yıl boyunca bu fikre sahip olan ve sonunda aklı başında olmanın koruyuculuk oyunundan bıkmış, çok çekici ve zeki bir kadından boşanmış birisi olarak kırgınlığı en üst düzeydeydi.

“Jimmy’yi başımdan silkip atmak istiyorum, ama zavallı ufaklık, gidip bir kadının kucağına düşecek. Başına gelebilecek en kötü şey bu. Keşke on dakika yalnız kalabilseydi. Ama kalamaz. Aynı zamanda, onda iyi bir şeyler *var*, nadir bulunan bir şey.”

Zengin genç Amerikalının kolunda süzülürken Clarissa’nın söylediklerinin özeti buydu. Jimmy’nin adı geçince zengin genç Amerikalı bayağı sinirlendi. Clarissa artık *onun* karısıydı. Ama bazen hâlâ Jimmy’yle evliymiş gibi konuşuyordu.

Ama tabii Jimmy aynı görüşte değildi. Maymunun gözü açılmıştı. Tepesi atmıştı. Son derece asap bozucuydu. Clarissa’nın onun hakkında ne düşündüğünü ve söylediğini tam olarak biliyordu. Ve kadının adam hakkında söylediği “bir kadının kucağına” yuvalanmış “zavallı küçük

adam” hali, “adamın kendi hakkında” sahip olduğunu belirttiği “iyi bir şey, nadir bir şey, güçlü bir şey”i tamamen ortadan kaldırıyordu, en azından adamın hislerinde.

“Ben,” dedi kendi kendine, “bir kadının kucağına oturmuş zavallı ufaklık *değilim*. Doğru kadını bulabilseydim, o benim kucağıma otururdu.”

Jimmy şimdi otuz beş yaşındaydı ve bu noktada oturmak ya da oturtulmak temel mesele ve duygusal dönüşüm noktasıydı.

Kendisinin, onun için *yalnızca* “iyi ve güçlü” olacağı ve bir an için bile “zavallı ufaklık” olmayacağı gerçek bir *kadın gibi* kadın hayal etti. Neden basit okumamış bir kız, bir D’Urberville’li Tess, arzulu bir Gretchen, akıbetini öğrenen mütevazı bir Ruth olmasın?¹ Kuşkusuz, dünya böyleleriyle doluydu.

“Sahici” insanlarla tanışma fırsatı olmamıştı. Çok azımızın bu fırsatı olur. Yalnızca *tanışmadığımız* insanlar “sahici” insanlardır, basit, saf, dolaysız olarak içten, bozulmamış kişiler. Ah şu tanışmadığımız basit, sahici, bozulmamış insanlar. Ne büyük bir trajedi.

Çünkü tabii ki onlar bir yerlerde olmalıydı. Bir yerlerde. Yalnızca biz onlarla asla karşılaşmıyorduk.

Jimmy’nin konumu nedeniyle eli kolu bağlıydı. Konumu onu o kadar çok insanla temasa getiriyordu ki. Fakat asla doğru tiplerle değil. Asla “gerçek” insanlarla değil. Basit, hakiki, bozulmamış vs. vs.

Yüksek sınıftan, oldukça gösterişçi, oldukça başarılı bir derginin editörüydü ve oldukça kişisel, çok içten başyazıları ona bir sürü, büyük, kalabalık bir hayran kitlesi

1. Tess, Thomas Hardy’nin Tess adlı romanından; Gretchen, Goethe’nin *Faust*’undan; Ruth, Helen Baker’in *The Book of Ruth* adlı (Ruth’un Kitabı) romanından. Zengin adamların âşık olduğu fakir, istismar edilmiş, ancak tahammüllü kadınlar. (Ç.N.)

sağlıyordu. Onun yakışıklı olduğunu, istediği zaman olağanüstü hoş olabileceğini ve kendine özgü haliyle gerçekten zeki olduğunu bir anlayın, o zaman hayran olunma ve korunma için ne kadar çok şansı olduğunu görürsünüz.

Her şeyden önce güzel görünüşü: gülen bir Faunus' nun gülmeyen, karamsar bir ânındaki yüzü gibi muntazam, temiz yüz hatları. Yanaklarının uzun, temiz çizgileri, güçlü çenesi ve hafif kemerli koca burnu, güzel, koyu gri, uzun kirpikli gözleri ve kalın siyah kaşları. En çok kendisi gibi görüldüğü neşeli anlarında bu, kalın kaşların yukarı kalktığı ve gri gözlerin keçi gibi alaycı parladığı, burun ve ağzın küçümsemeyle kıvrıldığı, tam bir Pan yüzüydü. Yakışıklı, pürüzsüz tenli bir Satyr¹. Bu Jimmy'nin en güzel haliydi. Erkek arkadaşlarının görüşüne göre.

Kendi görüşüne göre, kötü dünyanın üstüne ok üstüne ok attığı bir çeşit Şehit Aziz Sebastian'dı² –Mater Dolorosa³ yanında solda sıfır kalır– ve düşen kan damlalarını sayardı: saymayı tutturabilirse tabii. Bazen –örneğin Clarissa zengin genç Amerikalıyla gerçekten gideceğini söylediği ve o mu Jimmy'den boşansındı veya Jimmy mi ondan boşanacaktı dediği zaman– o zaman oklar bir sıgırcık sürüsü gibi doğrudan hücum edip üzerine saplanmıştı ve şehit kanı damlaları etrafa sıçramış ve o hesabını tutamamıştı.

Böylece, doğal olarak Clarissa'dan boşandı.

Erkek arkadaşlarının görüşüne göre sürekli gülen bir Faunus, Satyr veya Pan niteliğindeki bir kişilikti veya olmalıydı. Kendi görüşüne göre Platon'un aklına sahip Şe-

1. Faunus, Pan, Satyr. Yunan ve roma mitolojisinde yarı insan yarı keçi görünümlü tanrılar. Satyr'ler Dionysus'un Faunus'lar Pan'in takipçileridir. (Ç.N.)

2. Hristiyanlığın erken döneminde Romalılar tarafından oklarla vurularak şehit edilen aziz. (Ç.N.)

3. İsa'nın çarmıha gerilirken Meryem'in çektiği acı. Kederli ana. (Ç.N.)

hit Aziz Sebastian'dı. Kadın arkadaşlarının görüşüne göre hayat hakkında derin bir anlayışı ve bir kadını gerçekten anlama ve onu bir kraliçe gibi hissettirme kapasitesi olan büyüleyici bir ufaklıktı; esasen tabii ki bu, bir kadının gerçek özünü hissetmesini sağlamaktı.

Doğal olarak, özellikle boşanmadan sonra zengin ve dillere destan evlilikler yapabilirdi. Yapmadı. Sebebi gizliden gizliye, bir daha hiçbir kadının asla kraliçe gibi hissetmesini sağlamama kararıydı. Onu kral gibi hissettirme sırası kadınlardaydı.

Ona bir çeşit bilgeliğin, güzelliğin ve varlığın Kral Süleyman'ı olabileceği, bozulmamış, sofistike olmayan, ateşli bir kadın. Onun, hatırı sayılır üç bin pound ve Hampshire'daki küçük bir hafta sonu kulübesi tutarındaki zenginliğinin kıymetini bilmesi için kadının kendisi düşkün koşullarda olmalıydı. Sofistike olmayan birisi olmak için ise halktan birisi olmalıydı. Kesinlikle.

Aynı zamanda yalnızca "silik, bayağı, basit" değil.

Birçok mektup alırdı, çok, çok, çok, içinde şiirler, öyküler, makaleler veya kişisel iç dökümler. Hepsini okurdu: çöplerin içinde didiklenip eşelenen ciddi bir karga gibi.

Ve bir tanesi –bir mektup değil, yazarlardan biri– tam o olabilirdi– Yorkshire'deki bir madenci köyünden yazan Mrs. Emilia Pinnegar. Tabii ki mutsuz bir evliliği vardı.

Jimmy'nin kuzeydeki bu karanlık ve oldukça berbat madenci köyleri hakkında bazı garip fikirleri vardı. Kendisi Oxford'un kuzeyine nadiren ayak basmıştı. Kuzeydeki bu madencilerin sahici olduğunu hissetti. Ve Pinnegar da esaslı bir isimdi! Ve Emilia!

Kadın, *Commentator*'ın¹ editörüne, mısraların hiçbir değeri olmadığını düşünürse sadece onları ortadan kal-

1. *Commentator* ve metinde daha sonra geçecek *Liberator* ve *Janus* gerçekte var olmayan, Lawrence'ın kurgusal olarak yarattığı dergilerdir. (Ç.N.)

dırmasını söyleyen kısa bir notla birlikte, bir şiir yazmıştı. *Commentator* editörü olarak Jimmy mısraların oldukça iyi olduğunu düşünmüş ve notun cesaretini takdir etmişti. Ama şiiri basmak konusunda emin değildi. Kadına cevap yazdı, basılması için gönderecek başka bir şeyi yok muydu?

Sonra bunu bir yazışma izledi. Nihayet, istek üzerine Mrs. Pinegar'dan şu geldi:

Bana benim hakkımda sorular soruyorsunuz, ama ne desem ki? Otuz bir yaşında, sekiz yaşında kızı olan tek çocuklu bir kadını ve benimle aynı evde yaşayan, ama başka bir kadına giden bir adamla evliyim. Eğer buna şiir denirse, şiir yazmaya çalışıyorum; çünkü kendimi ifade edecek başka hiçbir yolum yok ve benim dışında başka kimsenin umurunda olmasa, yalnızca kanserden veya kadınların yakalandığı bir başka hastalıktan korunmak için bile olsa kendimi ifade etmem gerektiğini ve edeceğimi hissediyorum. Evlenmeden önce öğretmendim ve diplomamı Rotherham Koleji'nden aldım. Eğer mümkün olsaydı, yeniden öğretmenlik yapar ve yalnız başıma yaşardım. Ama evli öğretmenler artık iş edinmiyorlar, buna izin verilmiyor—

MADENCİ

Yazan: Karısı

Jeneratörün döven sesi
Ve eleklerin tıngırtısı
Adamın kalbinin atışı gibi gelir üstüme
Ve kalbiyle aynı anlamdadır nefesi

Dumanları tüten koca maden ocağı
O sarı saçlı adamın varlığı gibi kaplar etrafı
Ve giderek daha derinden yanan ateş
Adamın ezelden beri süren azmidir, ısrarlı

Nefes aldıkça iner çıkar sandalye aşağı yukarı
Madenin şaftında; dolar arzuyla
Tribünler çevirdikçe emilen havayı: kömür içinde
yaşar
Yeraltında: Ve ruhu tuhaf bir makinedir

İşte böyle bir adamdır
Onunla evlendim ve bilirim.
Toprak ana getirdi onu bağırsaklarından kömürün
Yukarıya keder için.

Editörün tereddüt ettiği şiir buydu. Bundan aynı zamanda Mrs. Pinnegar'ın kucağa oturan, sofistike olmayan yontulmamış bir tip olmadığını da çıkardı. Onu cezbeden başka bir şeydi, umutsuz bir şey, trajik bir şey.

SONRAKİ OLAY

Akşam olup alacakaranlık çökünce
Günün nasıl geçtiğini sorarsın.
Bilemem. Araya uzak davulları girer
Yeni gelen birinin.

Benimle geçen gün arasında.
Tuhaf bir adam götürüyordu görünmeyen askerleri
Uzun taburlarının başında
Bu dumanlı varoşların kederli alacakaranlığında.

Karanlık uyuştururken duyularımı
Anlamsız hale getirir
Gün boyu gördüklerim veya duyduklarımı
Opak bir perde ardında.

Onun yerine, içimde davulların boğulmuş sesi:
Yaslanıp dinlemem gerek
Tükenirken gücüm
Bu gelenlerin anlamını duymak için.

Belki de Ölüm-Tanrısı vuruyor parmaklarını
Ölümcül bir ra-ta-ta ritminde davullarda
Veya tuhaf bir adam yürürken yavaştan
Tıngırdatır umudun yeni bir tuhaf melodisini
insanda

Ne fark eder ki!
Kömür tozunda başlayan gün aynen bitiyor
Karanlığın kömür gibi kırıntılarında
Yaşayabilirsem yaşarım; yoksa ne gelirse başım
üstüne.

Bu şiir o kadar şahane bir şekilde umutsuz göründü ki, *Commentator*'ın editörü onu basmaya karar verdi ve hatta yazarını da görmeye. Kadına, eğer o yöreye gidecek olursa onu görmek ister mi diye yazdı. Sheffield'da konferans verecekti. Kadın yanıtladı: tabii ki.

Öğleden sonra "Kitaplarda İnsanlar ve Hayatta İnsanlar" konulu konferanslarını verdi. Doğal olarak önce kitaplardaki insanlar. Sonra Pinnegarlar'ın yaşadığı maden kasabasına gitmek için bir trene atladı.

Yamalar şeklinde ürkütücü karıyla aylardan şubattı. Mill Valley'e vardığında karanlıktı, insanların tuhaf bir aksanla konuşup hayaletler gibi ağır ayaklarını sürüyerek ve kömür madeninin yeraltı dünyasının tuhaf kokusunu yayarak geçtiği tehdit dolu, koyu, abartılı bir karanlık. Tuhaf ve biraz da ürkütücüydü.

Çarşıya gitmek için yokuş yukarı yürüyeceğini biliyordu. Yürürken geriye dönüp bakınca ışık demetlerinin

olduğu karanlık vadileri gördü, ona şeytanların kampları gibi geldi. Ve ağır, yüklü, yapışkan karanlıkla, havadaki kükürt ve kömürün şeytanımsı kokusu vardı.

Onu New London Yolu'na doğru yönlendirdiler ve birbiri ardına tepeleri indi. Tüyleri hafif diken diken oldu. Ortalık yapış yapış ve düşmanca bir his veriyordu; sanki kara havanın içine demir ve mineraller salıverilmiş gibi sertti. Neyse ki fazla göremiyordu veya görülmüyordu. Yolu sorması gerektiğinde insanlar ona "indir şunun kafasına bir tuğla" tarzında davrandılar.

Uzun bıktırıcı bir yürüme ve adres sormadan sonra, şubatin donmamış, soğuk, vıcık vıcık çamurunda, ağaçların arasında bir yola girdi. Belli ki madenler kasabanın eteklerinde çamura gömülü bir arazideydi. Ağaçların arasından maden kuyularının kırmızı, ıstıraplı alevlerinin yanışını görebiliyordu ve kükürt kokusu alıyordu. Hekate diyarında dolaşan modern bir Odysseus gibi hissetti. Madenler ve fabrikalar arasında her türlü Seiren, Skylla ve Kharbydis'ten çok daha kasvetli ve korkunç bir modern Odyseeia.¹

Donmuş kara çamurun içinde, kara bir yolda, kömür madeninden ara sıra gelen tıslama ve çuflamalara eşlik edecek şekilde inleyen kara ağaçların altında, kömür madeninin elektrik ışıklarını bile bastıran kara bir gökyüzünün altında, kendi kendine derin düşüncelere dalarak ilerledi. Ortalık soğuk, balta girmemiş kara bir orman kadar ıssızdı.

Sonunda bir parıltıya rastgeldi. Belli ki evler vardı.

1. Hekate: Yunan mitolojisinde göğe, denize ve yere, yeraltına egemen tanrıça. Odysseus: Ithaka kralı Yeraltı Tanrısı Hades'i (Hekate diyarı) ziyaret edip hayatta kalmayı başardı. Seiren'ler: Yunan mitolojisinde kadın gövdeli, kuş kanatlı, güzel sesli deniz kızları. Denizciler Seiren'lerin söylediği şarkılardan büyülenip gemilerini kayalıklara doğru sürüp Seiren'lere yem olmuşlardır. Skylla ve Kharbydis: Odyseeia'da adı geçen iki deniz canavarı. (Ç.N.)

Evet, bir sokak lambası olan yeni küçük bir sokak ve belli ki hepsi karanlık evler. Durakladı. Mutlak bir ıssızlık. Sonra üç çocuk.

Ona evi tarif ettiler ve karanlık yoldan tökezleyerek yukarı yürüdü. Küçük arka bahçede ışık vardı. Biraz endişeli bir şekilde kapıya vurdu. Oldukça uzun boylu, yukarıdaki basamaklardan adama “sen kimsin” bakışıyla tepeden bakan bir kadın.

“Mrs. Pinnegar?”

“Ah, siz misiniz, Mr. Frith? İçeri gelin.”

Mutfağın parlayan ışığına doğru merdivenden yukarıya, tökezleyerek çıktı. Uzun boylu bir kadın olan Mrs. Pinnegar pasif öfke maskı gibi bir yüzle duruyordu. Adam ânında kendi pejmürdeliğini ve küçüklüğünü hissetti. Tam bir şaşkınlık içinde elini uzattı.

“Buraya gelirken çok zorlandım, korkarım evinizi mahvedeceğim,” dedi çizmelerine bakarak.

“Önemli değil,” dedi kadın. “Çayınızı içtiniz mi?”

“Hayır, ama zahmet etmeyin.”

Alnında küçük bir kâkülü, kâkülün altında korkulu gözleri ve elinde iki bebeğiyle küçük bir kız vardı. Jimmy kendini daha rahat hissetti

“Bu küçük kız sizin mi?” diye sordu. “Çok tatlı. Adı ne?”

“Jane.”

“Nasılsın Jane?” dedi. Ama çocuk adama, yalnızca birbirine düşman anne babayla yaşayan çocukların afallamış, şaşkın ve acılı gözleriyle baktı.

Mrs. Pinnegar adamın çayını, ekmek ve tereyağını, reçelini ve çöreklerini masaya koydu. Sonra karşısına oturdu. Güzeldi, kara düzgün kaşları, içinde sarı benekler olan gri gözleri ve sanki kendi bakışına hâkim olmaya alışmış gibi insana doğrudan bir bakışı vardı. Gözleri en güzel yeriye. Gözlerinin belli bir inceliği vardı, gri

içindeki sarı benekler gibi, acımasız, boyun eğmeyen dişil bir iradeyle iç içe geçmişti. Burnu ve ağzı bir Yunan maskı gibi düzdü ve ifadesi sabitti. Adamda görür görmez, bir hata yapmış, bu hatayı bilen ama onu değiştirmeyen, artık değiştiremeyecek bir kadın izlenimi bıraktı.

Adam, Jimmy, kendini çok huzursuz hissetti. Küçük, paytak yürüyüşlü bir adamdı ve kadın ona fiziksel silikliğini fark ettirdi. Tek kelime etmedi yalnızca adam çayını içerken ona yukarıdan, Erkek ve Kader'e karşı dimdik duran bir kadının sabit bakışıyla baktı. Bu esnada, mutfağın öte tarafındaki köşeden sarı saçları ve bebekleriyle küçük kız adamı sıcak mavi gözleriyle mutlak bir sessizlik içinde izliyordu.

"Burası oldukça berbat bir yere benziyor," dedi Jimmy kadına.

"Öyledir. Kesinlikle berbattır," dedi kadın.

"Buradan uzaklaşmalısınız," dedi adam.

Fakat kadın bunu ölüm sessizliğinde karşıladı.

Bir gelişme kaydetmek son derece zordu. Jimmy, Mr. Pinnegar'ı sordu. Kadın saate bir göz attı.

"Dokuzda gelir," dedi.

"Aşağıda madende mi?"

"Evet, öğleden sonra vardiyasında."

Küçük kızdan tek bir ses yoktu.

"Jane hiç konuşmaz mı?" diye sordu adam.

"Pek değil," dedi annesi, etrafına bakınarak.

Adam, Jimmy, biraz konferanslarından, Sheffield'dan, Londra'dan bahsetti. Ama kadın pek ilgilenmedi. Oldukça mesafeli, suskun, o tuhaf, boyun eğmeyen gözlerle ona bakarak oturdu. Adama intikamını almış, hasmını bir enkaza dönüştürdüğü resiflerde karaya çıkmış bir kadın gibi göründü. Katı yürekli, pişmanlık duymaz, boyun eğmez haliyle hâlâ intikamının ne olduğundan ve ne hakkında olduğundan emin değilmiş gibi görünüyordu.

“Buradan ayrılmalısınız,” dedi Jimmy.

“Nereye?” diye sordu kadın.

“Yani! –Belli belirsiz bir işaret yaptı– “neresi olursa, yeter ki yeterince uzak olsun.”

İnsanı meraklandıran kaşlarının altında kadın bunu düşünüyor gibiydi.

“Ne fark eder bilmiyorum,” dedi kadın. Sonra dönüp çocuğuna bakarak: “Bu dünyadan tümüyle ayrılmak dışında herhangi bir şeyin ne fark ettireceğini bilmiyorum. Ama düşünmem gereken kız var.” Ve kafasıyla çocuğu işaret etti.

Jimmy kesinlikle korktuğunu hissetti. Bu tür bir hüzne alışık değildi. Aynı zamanda heyecanlanmıştı. Bu güzel, az ve öz konuşan kadın, yumuşak kahverengi saçları, kararlı altın rengi benekli gözleriyle sanki onu bir şeylerle karşılaşmaya yönlendiriyordu. Geriye kalan altın sarısı beneklerle bezeli nezaketinde bir nebze meydan okuma vardı. Bir yerde, bir kalbi vardı. Ama ona ne olmuştu? Ve neden?

Başına ne gelmişti? Bir şekilde kendi kendisiyle ters düşmüş olmalıydı

“Neden gelip benimle oturmuyorsun?” dedi adam, küçük bir kumarbaz gibi.

Adamın yüzünde o tuhaf ikircikli gülümseme vardı. Bir kumarbaz gibi kadının meydan okumasını görmüştü. Büyük bir kayba uğrayamayacağı bir kumar hissi adamı heyecanlandırdı. Aynı zamanda, kadından korkuyordu ve korkusunu aşmaya kararlıydı.

Kadın oturdu ve güzel dudağında belli belirsiz hüznü bir gülümsemeyle adamı izledi.

“Ne demek istiyorsunuz, sizinle yaşamak?” dedi.

“Ah, genellikle ne demekse onu demek istiyorum,” dedi Jimmy yarı bilinçli bir gülme puflamasıyla.

“Belli ki burada mutlu değilsiniz. Belli ki tamamen

yanlış koşullardasınız. Sıradan bir kadın olmadığınız ortada. O zaman kaçıp kurtulun. Gelip benimle yaşayın dediğim zaman tam olarak söylediğimi kastediyorum. İsterseniz Londra'ya gelip benimle karım olarak yaşayın ve sonra siz boşanınca evlenmek istersek, tabii bunu da yapabiliriz.”

Jimmy bu konuşmayı kadından çok kendine yaptı. O böyle biriydi. Her şeyi, sanki kendi iç sorunuymuş gibi kendi içinde hallederdi. Böyle yaparken de sanki tamamen kendi kendine konuşan bir adam gibi sol gözünü tuhaf bir şekilde kısma ve kafasını gevşek bir şekilde sallama ve gözlerini devirme huyu vardı.

Kadın onu bir çeşit şaşkınlıkla izledi. Bu alışık *olmadığı* bir şeydi. Adamın sıra dışı tavrı ve sıra dışı cesur teklifi onu yoğun kayıtsızlığından uyandırdı.

“Peki!” dedi kadın. “Bu, üzerinde düşünölmesi gereken bir şey. *Ona* ne olacak?” – Ve tekrar başıyla köşedeki yuvarlak gözlü çocuğu işaret etti. Jane tamamen ifadesiz bir yüzle, küçük kırmızı ağzı hafif açık, oturuyordu. Bir çeşit trans halinde gibiydi: Sanki bir yetişkin gibi anlıyor, ama bir çocuk olarak trans halinde şuursuz oturuyordu.

Anne sandalyesini döndürerek çocuğuna baktı. Çocuk sıcak, endişeli ve neredeyse suçlu mavi gözlerle annesinin bakışına karşılık verdi. İkisi de tek kelime etmedi. Ama birbirlerine karşılıklı, dünyanın anlamını gönderiyor gibiydiler.

“Tabii ki,” dedi Jimmy, tekrar başını çevirerek, “o da gelir.”

Kadın son kez çocuğuna baktı, sonra adama döndü ve onu o ağır, doğrudan bakışla izlemeye başladı.

“Bu,” –diye başladı adam, kekeleyerek– “bu, benim açımdan ani veya düşünölmemiş bir şey değil. Bunu uzun zamandır düşünüyorum, ilk şiirinizi ve mektubunuzu aldığımдан beri.”

Hâlâ gözlerini devirerek konuşuyordu, kendi kendine konuşuyordu. Ve kadın da onu kararlı bir şekilde izliyordu.

“Beni görmeden de önce mi?” diye sordu kadın, tuhaf bir alaycılıkla.

“Ah, tabii ki. Tabii ki sizi görmeden önce. Yoksa sizi asla görmezdim. Ta ilk baştan beri, kesinlikle hissettim–”

Adam bir sarhoş gibi tuhaf, sert hareketler yaptı ve bir sarhoş gibi gözleri içe devrik kendi kendine konuştu. Kadın onun bilincinde dolaşan bir hayaletten başka bir şey değildi ve adam kadınla kafasının içinde konuşuyordu.

Gerçek kadın dışarıda oturmuş ona bir çeşit şaşkınlıkla bakıyordu. Bu, kadın için gerçekten yeni bir şeydi.

“Şimdi beni gördüğünüze göre, gerçekten benim Londra’ya gelmemi istiyor musunuz?”

Kadın kuşkunun donuk tonunda konuştu. Bu, onun için akıl almaz bir şeydi. Öte yandan neden olmasındı? Onu bulunduğu mezardan çıkaracak şey, biraz akıl almaz bir şey olmalıydı.

“Tabii ki istiyorum!” diye bağırdı Jimmy kafasını ve elini sallayarak. “Şimdi sizi gerçekten gördüm ya, sizi gerçekten istiyorum.” Kadına kesinlikle bakmadı. Gözleri hâlâ içe devrikti. Hâlâ bir çeşit kendisiyle sarhoş olmanın etkisinde, kendi kendine konuşuyordu.

Kadın için olağanüstü bir şeydi. Ama bu onu kayıtsızlığından uyandırdı.

Adam kırmızı yanaklı küçük kızın sıcak mavi gözlerinin dipteki köşeden üstünde sabitlendiğini fark etti. Kıza tuhaf bir şekilde hafifçe kıkırdadı.

“Tabii, benim umduğumdan da öte bir şey,” dedi, “hem sizin hem de Jane’in benimle yaşaması. Benim için bu, *hayat* demek.” Tuhaf, gergin, biraz çıldırmış bir sesle konuştu. Ve ilk kez başını kaldırıp kadına, gözlerini dikip ona baktı. Fakat ona doğrudan bakıyor gibi görünse de,

gözünde o meraklı bakış vardı ve yalnızca kendine, kendi içine, kendi bilincinin içindeki gölgelere bakıyordu.

“Ve ne zaman gelmemi istiyorsunuz?” diye sordu kadın, oldukça soğuk bir şekilde.

“Mümkün olan en kısa zamanda. Benimle yarın gelin isterseniz. St. John’s Wood’da küçük bir evim var, sizi bekliyor. Yarın benimle gelin. En kolayı bu.”

Kadın bir süre, kafasını eğmiş oturan adamı izledi. Sarhoşa benziyordu – kendisiyle sarhoş. Tepesi kelleşiyordu, oldukça kıvrıkcık olan saçları inceydi.

“Yarın gelemem. Birkaç güne gereksinimim var,” dedi kadın.

Kadın tekrar adamın yüzünü görmek istedi. Sanki hiç yoktan tuhaf bir teklifle ortaya çıkmış bu adamın tuhaf yüzünü anımsayamamış gibi.

Jimmy başını kaldırdı, gözleri hâlâ o devrik kör bakışta sabitti. Şimdi sanki kör olmuş bir Mephistopheles’e benziyordu. Kara kaşları yukarı kalkık Mephistopheles, kör ve sokakta dilenen Mephistopheles.

“Tabii başıma böyle bir şeyin gelmesi muhteşem bir şey,” dedi adam, tuhaf bir hoşnutsuzluk vurgusuyla. “Bitmişim, tamamen bitmişim, Clarissa benimleyken bitmişim. Ama o gittikten sonra *tamamen* bitmişim. Ve artık dünyada hiçbir şansım kalmadığını düşünmüştüm. Bunun olması bana tamamen muhteşem geliyor –size rastlamış olmam–” başını hafifçe yukarı kaldırdı – “ve Jane – Jane... gerçek olamayacak kadar iyi.” İsterik bir şekilde hafifçe güldü. “Gerçekten öyle.”

Kadın ve Jane adamı biraz utanarak izlediler.

“Burada Mr. Pinnegar’la işleri yoluna koymam gerek,” dedi kadın oldukça soğuk bir tavırla dalgınlaşarak. “Onu görmek istiyor musunuz?”

“Ah, ben...” dedi Jimmy, onaylamaz bir hareketle, “Benim için fark etmez. Ama eğer siz benim görmemin daha iyi olacağını düşünüyorsanız, tabii–”

“Bence iyi olur,” dedi kadın.

“Peki, o zaman, göreceğim. Siz ne zaman isterseniz görürüm.”

“Saat dokuzdan hemen sonra gelir,” dedi kadın.

“Tamam, o zaman görürüm. Çok daha iyi. Ama sanırım önce yatacak bir yer bulsam daha iyi olur. Bu işi geçte bırakmasam daha iyi.”

“Sizinle gelip sizin için ayarlayabilirim.”

“Gelmeseniz daha iyi, gerçekten. Bana nereye gideceğimi söylerseniz—”

Koruyucu bir ses tonu takınmıştı: Kadını, kadının kendisine karşı, skandala karşı koruyordu. Kadını her şeyden daha çok aşan, adamın bu tarzıydı, bu oldukça Oxford’lu tarzı. Buna alışık değildi.

Jimmy soğğun berbatlığını hissederek, ama aynı zamanda güçlü bir macera duygusuyla, şapkasını kaşlarına kadar indirip kuzey gecesinin insanı yutan soğğuna atladı. Bu işi bitirecekti.

Kadının bir yatak aramasını önerdiği ekmek fırınında ona yer yoktu. Kesinlikle adamın tipini beğenmediler. Barda da kafalarını salladılar; ona hiç ilişmek istemediler. Hiç olmadığı kadar sitemkâr bir Oxford sesiyle, “Bana bakın – bir insandan şu çitlerden birinin altında uyumasını isteyemezsiniz. Barın sahibesini göremez miyim?” dedi.

Otel, Bar’ın sahibesini ocakta güröl güröl bir ateşin yandığı salondaki yumuşak kanepede uyumasını kabul etmeye ikna etti. Sonra saat onda döneceğini söyleyerek çamur ve çiseleyen yağmurda New London Yolu’ndan yukarı geri göndü.

Çocuk yataktaydı, ateşin yanında bir tencere kaynıyordu. Kadının yüz hatları biraz gevşemişti.

Kadın masaya bir örtü serdi. Jimmy kadının kendi varlığından neredeyse habersiz olduğunu hissederek ses-

sizce oturdu. Kadın kuşkusuz tüm dikkatini kocasının gelişine odaklamıştı. Yabancı, yalnızca divanda oturdu ve bekledi. Son derece gergin olduğunu hissetti. Bir kere gerildi mi her şeyi yapar bitirirdi.

Madenden saat dokuz sirenini duydular. O zaman kadın tencereyi ateşten alıp bulaşıkhaneye¹ geçti. Jimmy ezilen patateslerin kokusunu duyabiliyordu. Pek kıpırdamadan oturdu. Yapacak ya da söyleyecek hiçbir şeyi yoktu. Kalın çerçeveli gözlüklerini takmıştı ve beklemenin gerilimindeki boş ve ifadesiz yüzü, asırlar boyu bekleyen ve herhangi bir zamanda hayatı ölümden pek ayırt edemeyen kuşkucu bir filozofun ölüm maskına benziyordu.

Evin girişinden ağır ayakkabıların sesi geldi ve adam bir rüzgâr sağınağı gibi içeri girdi. Siyahımsı, lekeli yüzünden sarı bir bıyık fişkırıyordu ve öfkeli mavi gözlerinin beyazı kömürden kararmış yuvalarında dönüyordu.

“Bu bey, Mr. Frith,” dedi, Emily Pinnegar.

Jimmy hafif bir Oxford salınışıyla ayağa kalktı ve, “Nasılsınız?” diyerek elini uzattı.

Adamın gözlüğünün ardındaki gri gözlerinde gizemli beyazımsı bir parıltı vardı.

“Elim el sıkmaya uygun değil,” dedi madenci. “Oturun.”

“Ah, kimse kömür tozundan rahatsız olmaz,” dedi Jimmy, divana otururken. “Bu temiz bir kir.”

“Öyle derler,” dedi Pinnegar.

Orta boylu, ince, ama enerjik yapılı bir adamdı.

Mrs. Pinnegar ocağın simetrisinde bir su kazanı olan kuzinenin parlak pirinç musluğundan bir kovaya sıcak su dolduruyordu. Pinnegar ahşap koltuğa külçe gibi çöktü ve ağır, kurşuni maden çizmelerini çıkarmak için eğil-

1. Mutfağa açılan ve sadece bulaşık için değil, aynı zamanda çamaşırhane olarak da kullanılan bölme. Eski Anadolu evlerindeki gasilhane benzeri. (Ed.N.)

di. Yeraltının tuhaf çürüklüğü kokuyordu. Sessizce terliklerini giydi, sonra ayağa kalktı ve çizmelerini bulaşıkhaneye götürdü. Karısı bir kova sıcak suyla onu izledi. Kadın geri döndü ve kaba kumaştan bir havluyu ocağın karşısındaki çelik paravana astı. Adamın içeride yarı karanlıkta yıkandığı duyulabiliyordu. Kimse ağzını açmadı. Mrs. Pinnegar kocasının yemeğini hazırladı.

Bir süre sonra Pinnegar beline kadar çıplak halde hızla içeri girdi, harlı ateşin tam karşısına topukları üzerine çömeldi. Kafası, yüzü ve vücudunun ön tarafı ıslaktı. Sırtı gri ve yıkanmamıştı. Karısı bir tas getirip sabunlu bir lifle pantolonun sıyrıldığı beline kadar sırtını sessizce yıkarken, paravandan havluyu çekti, yüzüne ve başına bir çeşit vahşi canlılıkla sürtmeye başladı. Adam yabancıнын tamamen farkındaydı – bu yıkanma faslı kömür işçisinin törenlerinden biriydi ve o an için dünyada başka kimse yoktu. Yıpranmış şömine halısı üzerinde dizleri birbirinden iyice ayırık şekilde topukları üzerine çömelmiş olan kocasının sırtını eğilmiş yıkayan kadının güçlü, güzel yüzünde tuhaf bir ifade vardı, fena ve alaycı bir ifade. Bir şeyle ya da birisiyle alay ediyordu; ama Jimmy kim ya da ne olduğunu çıkaramadı.

Kişisel bir törenin tamamen ve zalimce dışında tutularak oturmak, onun için yeni bir deneyimdi. Kızıl renk yanaklarını yıkarken, madenci sarı kısa saçlarını hepsi dimdik olana kadar kuvvetle ovaladı, kırmızı renk yanaklarını yakarken sıcak kırmızı ateşin içine umursamazlıkla baktı. Sonra, karısı bir başka havluyla tuhaf, yavaş bir hareketle sırtını kurularken, adam tekrar göğsünü ve vücudunu kaba kumaştan havluyla ovaladı, vahşice, sanki vücudu temizlediği bir makineymiş gibi.

Kadın havluyu ve tası götürdü. Adam kuruydu. Hâlâ elleri dizlerinde çömelmiş, kayıtsızca boş boş ateşe bakıyordu. Bu da günlük törenin bir parçasına benziyor-

du. Renk yanaklarında kızarmış, sarı bıyığı uçlarında düzleşmişti. Ancak kömürün kızıl parıltısı göğsüne ve çıplak vücuduna düşerken, yanan mavi gözleri kırmızı kömürlere ateşli ve belirsiz bakıyordu.

Otuz beş yaşlarında, hayatının baharında bir adamdı, saf pürüzsüz bir cildi vardı ve vücudunda hiç yağ yoktu. Kasları büyük değildi, ama enerjiyle dolu çevik ve canlıydı. Ve çömelmiş, umursamaz bir şekilde ateşin parıltısında yıkanırken, koyu demir mavisi anlaşılmaz gözleriyle, iki hareketi arasında susan dökme demir bir makineye benziyordu.

Adam bakışlarını sürekli divandaki yabancından kaçırıp onu bilincinin dışına kapatarak etrafa bakındı. Karısı elbise dolabından bir çıkın çıkardı ve ateşin karşısındaki adamın açılmış, işten nasırlaşmış eline verdi. O büyük, nasırlı, işten yıpranmış el, çıplak, zarif ince bir kola tuhaf bir şekilde bağlanıyordu.

Pinnegar kıvrılmış gömleğini ve fanilasını ateşin karşısında açtı ve bir süre parıltıda belli belirsiz uykulu bir halde ısıttı, sonra kafasından geçirdi. Ve sonra sonunda gömleği pantolonunun üzerinden sarkarak aynı boş, uykulu halle, dünyayı bilincinin dışına kapatarak doğruldu, tekrar bulaşıkhaneye gidip aynı elbise dolabının önünde kıvrılmış günlük pantolonunu çıkarmak için durdu.

Mrs. Pinnegar havluları aldı ve yemeği masaya koydu – tıslayan bir güveçten bol soğanlı kahverengi yahni, haşlanmış patates ve bir fincan çay. Adam içeriden temiz pazen gömleği ve siyah pantolonuyla, sarı saçları düzgünce taranmış olarak döndü. Ahşap koltuğunu masanın yanına çekti ve yemek için yığılırcasına oturdu.

Sonra ihtiyatlı, düşmanca bir bakışla Jimmy'ye baktı.

"Anladığım kadarıyla buralarda yabancısınız," dedi adam. Konuşmasında hafif resmî, hatta neredeyse biraz kasıtlı bir hava vardı.

“Tam bir yabancı,” diye yanıtladı Jimmy, hafif çarpık bir sırıtmayla.

Adam vurarak tabağına biraz hardal koydu ve sevip sevmeyeceğini anlamak için yemeğine baktı.

“Uzaktan geliyordunuz, değil mi?” diye sordu yemeğe başlarken. Yerken yine Jimmy’nin farkında değil gibiydi, başını önüne eğdi ve yedi. Ama muhtemelen barbar bir ihtiyatla hep bir şeyler düşünüp taşınyordu.

“Londra’dan,” dedi Jimmy, ihtiyatla.

“Londra,” dedi Pinnegar başını tabağından kaldırmadan.

Mrs. Pinnegar geldi ve törensi bir sessizlikle yüksek arkalıklı sallanan sandalyesinde ışığın altına oturdu.

“Sizi buralara hangi rüzgâr attı, peki?” diye sordu Pinnegar, çayını karıştırırken.

“Ah!” Jimmy divanda biraz debelendi. “Mrs. Pinnegar’ı görmeye geldim.”

Madenci çayından telaşlı bir yudum aldı.

“O zaman tanışıyorsunuz, öyle mi?” dedi adam, hâlâ etrafına bakmadan. Yüzü Jimmy’ye yan dönmüş şekilde oturuyordu.

“Evet *artık* tanışıyoruz,” diye açıkladı Jimmy. “Bu akşamüstüne kadar Mrs. Pinnegar’ı tanımıyordum. Aslına bakarsanız, o bana *Commentator* için bazı şiirler gönderdi –ben editörüyüm– ben de şiirlerin güzel olduğunu düşündüm, ona yazdım ve böyle söyledim. Sonra buraya gelip onu görmek istedim, o da razı oldu, ben de geldim.

Adam uzanıp kendine bir dilim ekmek kesti ve koca bir lokma yuttu.

“Siz onun şiirinin güzel olduğunu mu düşündünüz?” dedi sonunda Jimmy’ye dönüp bir çocuğunki gibi, ama hırçın bir bakışla doğrudan ona bakarak. “Onu derginize koyacak mısınız?”

“Sanırım koyacağım,” dedi Jimmy.

“Biri hariç hiçbir şiirini okumadım – hakkında her şeyi bildiği bir madenci hakkındaydı, çünkü onunla evlenmişti,” dedi adam, belli bir alaycı tını ve belli bir boyun eğmezlik içeren tuhaf sert sesiyle.

Jimmy sustu. Diğer adamın haşın, kavgacı sesi onu sindirdi.

“Şahsen *Commentator* bana asla uymazdı,” dedi Pinnegar, et tabağını kenara itip etrafta pudingini ararken. “Bana hiçbir yere varmayan uzun dolambaçlı yollardan gitmek gibi geliyor.”

“Muhtemelen bir yerlere varıyordur,” dedi Jimmy biraz kıpırdanarak. “Ama *yol* ilginç olduğu sürece! Şimdilerde bir yere varan pek bir şey görmüyorum – hele ki bir dergi.”

“Bilmiyorum,” dedi Pinnegar. “*Liberator*’da bazı gerçekler var – ve *Janus*’da bazı fikirler. İnsanların sahip olduklarını söyledikleri bu düşüncelerin yararını şahsen ben göremiyorum. İnsanı hiçbir yere götürmez.”

“Ama,” dedi Jimmy, hafiften bir puflamayla gülümseyerek, “nereye varmak istiyorsunuz? Bir yere varmak konusunda konuşmak hoş ama nereye, günümüzde ne cehenneme gitmek isteyebilirsiniz ki? Eğer madende daha iyi bir iş istiyorsanız –tamam buyurun alın. Ama *hayatta* bir yere varmaktan bahsetmeye başlayınca– o zaman neden bahsettiğinizi bilmeniz gerekir.”

“Ben bir erkeğim, değil mi?” dedi madenci, sakın ve sert bir tavırla.

“Ama ne demek istiyorsunuz, erkek olduğunuzu söylerken?” diye hırladı Jimmy, gerçekten kızgın bir şekilde. “Ne demek istiyorsunuz? Evet, bir *erkeksiniz*. Ne olmuş?”

“Kullanılmayacağımı söyleme hakkım yok mu?” dedi madenci, yavaş, haşın ve güçlü.

“Söylemeye hakkınız var,” diye yapıştırdı Jimmy bir

kahkaha puflamasıyla. “Hepimiz kullanılıyor. Kral George’dan bu yana. Öyle olmalıyız. Siz pudginginizi yerken yüzlerce insanı kullanıyorsunuz – karınız dahil.”

“Biliyorum. Biliyorum. Ama bu hiçbir şey fark ettirmez. Ben kendimi kullandırmayacağım.”

Jimmy omuzlarını silkti.

“Ah, peki!” dedi. “Bu yalnızca bir laf, diğerleri gibi.”

Madenci koltuğunda kımıldamadan, yüzü sertleşerek ve dalgın oturdu. Belli ki bilincine çengel gibi saplanmış bir şey hakkında düşünüyordu, ete batan çelik bir kıymığın üzerinde derinin sertleşmesi gibi, pekiştirmek istediği bir şey.

“Ben kullanılacak bir şeyden başka bir şey değilim,” dedi, artık sert ve nihai, kendi kendine konuşarak ve boşluğa bakarak. “Aşağıda, ocakta kullanılıyorum ve bu ücreti veriyorlar. Evde kullanılıyorum ve karım sanki dükkân-daki müşterisiymişim gibi yemeği masaya koyuyor.”

“Başka ne *bekliyorsunuz?*” diye bağırdı Jimmy, sandalyesinde kıvrılarak.

“Ben mi? Ne mi bekliyorum? Hiçbir şey beklemiyorum. Ama bakın ne diyeceğim–” döndü ve doğrudan Jimmy’nin gözlerine baktı, “Artık hiçbir şeye tahammül de etmeyeceğim.”

Jimmy diğer adamın gözündeki sert kesinliği gördü ve sindi.

“Şayet neye tahammül etmeyeceğinizi *biliyorsanız*–” dedi.

“Karımın şiir yazmasını istemiyorum! Ve bunu hayatında görmediği bir kısım adamlara göndermesini. Ben eve geldiğimde karımın Kraliçe Boadicea¹ gibi oturması-

1. Günümüzde Essex olan Iceni kraliçesi. Britanya’yı MS 61’de istila eden Romalılara karşı bir ayaklanma örgütledi; öfkeli, hırçın kadın örneği olarak kullanılmıştır. (Ç.N.)

nı ve yüzünün üzerinde bir takım delikler olan bir duvar gibi olmasını istemiyorum. Sorununun ne olduğunu bilmiyorum. Kendisi de bilmiyor. Yine de istediğini yapıyor. Ama söylemedi demeyin, ben de aynen öyle yaparım.”

“Kesinlikle!” diye bağırdı Jimmy, ama bu konuda hiç de kesinlik yoktu.

“Size benim başka bir kadını olduğunu mu söyledi?”

“Evet.”

“Ben de size nedenini söyleyeyim. Ben bu kömür suratlıya boyun eğiyorsam ve her gün sekiz saatlik kölelik için ocağa iniyorsam, aşağı yukarı, birisinin de bana boyun eğmesi lazım.”

“O zaman,” dedi Jimmy bir aradan sonra, “eğer karınızın size boyun eğmesini istiyorsanız – bu bir sorun değil. Size boyun *eğecek* bir kadınla evlenmelisiniz.”

Jimmy’den böyle bir şey, inanılmazdı. Orada oturup kendi geçmişinde Clarissa’nın kanat çırparak ayrılmasını tamamen unutarak, madenciye Püriten bir papaz gibi nutuk çekti.

“Beni mutlu edecek, beni mutlu etmeyi isteyecek bir eş istiyorum,” dedi madenci.

“Neden *sen* herhangi birinden daha fazla mutlu edilmelisin?” diye sordu karısı soğuk bir şekilde.

“Benim çocuğum, küçük kızım beni mutlu etmek ister – annesi izin verirse. Ama kadınlar hep böyledir. Size söylüyorum.” Ve burada koyu mavi gözlerinde bir parlaklıkla Jimmy’ye döndü. “Beni mutlu edecek bir kadın istiyorum, beni mutlu etmeye can atacak bir kadın. Ve onu kendi evimde bulamazsam, dışarıda bulurum.”

“Umarım o seni mutlu eder,” dedi karısı, hafifçe sallanarak.

“Evet,” dedi adam, “ediyor.”

“O zaman neden gidip hep onunla yaşamıyorsun?” dedi kadın.

Adam dönüp kadına baktı.

“Neden mi?” dedi adam. “Çünkü benim kendi yuvam var. Kendi evim var, ne olursa olsun birlikte yaşanacak bir kadın olarak bir karım var. Ve benim çocuğum var. Bunu neden bırakayım?”

“Ya ben ne olacağım?” diye sordu kadın, soğuk ve hiddetle.

“Sen? Senin bir yuvan var. Bir çocuğun var. Senin için çalışan bir erkeğin var. İstediyin her şey var. İstediyi yapıyorsun—”

“Yapıyor muyum?” diye sordu, tahammül edilmez bir dokundurmayla.

“Evet. Evdeki biraz iş dışında, istediğini yaparsın. Gitmek istersen, gidebilirsin. Ama benim evimde yaşadığın sürece, buna saygı göstermelisin. Buraya erkek getiremezsin, o kadar!”

“Sen kendi evine saygı gösteriyor musun?” dedi kadın.

“Evet! Gösteriyorum! Bir başka kadın daha alırsam—beni mutlu eden— seni hiçbir şeyden mahrum etmem. Senden tek istediğim bir ev kadını olarak görevini yapman.”

“Arkanı yıkamak dahil!” dedi kadın, ileri derecede bir dokundurmayla ve Jimmy bunun hafif bayağı olduğunu düşündü.

“Arkamı yıkamak dahil, çünkü yıkanması gerek,” dedi adam.

“Öbür kadın ne olacak? O yıkasın.”

“Benim evim burası.”

Karısı delirmiş gibi tuhaf bir hareket yaptı.

Jimmy beti benzi atmış ve korkmuş bir halde oturdu. Madencinin sessizliğinin arkasında soğuk bir kızgınlığın ve değişmez bir iradenin yoğunluğunu hissetti. Adamın ince yüzünde kemiklerini, erkek kemiklerinin sabitliğini görebiliyordu ve sanki insanın canı veya ruhu, yaşayan

kafatasının veya iskeletin içine girmiş neredeyse incitilemez gibiydi.

Her nedense Jimmy tuhaf bir şekilde bu kemikli ve mantıklı adama karşı şiddetli bir öfke hissetti. Onun tahammül edemediği, bu katı inatçı soğukluk ve saplantıydı.

“Bana bakın!” diye bağırdı çınlayan bir Oxford sesiyle, gözleri parlayarak ve gözlüğünün arkasından gözlerini devirerek. “Mrs. Pinnegar’ın özgür, istediğini yapmakta özgür olduğunu söylüyorsunuz. Bu durumda, buradan hemen benimle gelmesine itirazınız yok.”

Madenci, editörün solgun, tuhaf yüzüne şaşkınlıkla baktı. Kaşları Mephistopheles’imsi bir yay biçimindeydi, dudakları da Şehit Sebastian’ınki gibi bir çizgi halindeydi.

“Kendisi istiyor mu?” diye sordu Pinnegar, inanılmaz bir kuşkuculukla. Karısı hafifçe, acımasızca gülümsedi. Kadın, kocasının diğer erkeği kendisine tercih etmesine kesinlikle inanamayışında adamın kendini beğenmişliğini görebiliyordu.

“Bunu,” dedi Jimmy, “kendisine siz sormalısınız. Ama ben bunun için buraya geldim: Benimle gelmesini ve yaşamasını ve çocuğu da getirmesini istemek için.”

“Onu hiç görmeden bunu sormaya mı geldiniz?” dedi kocası artan bir şaşkınlıkla.

“Evet,” dedi Jimmy, hararetle, başını sarhoşluk vurgusuyla sallayarak. “Evet! Onu daha önce hiç görmeden!”

“Şiirinle bu kez komik bir balık yakaladın,” dedi adam, tuhaf bir koca samimiyetiyle karısına dönerek. Kadın bu laubali koca samimiyetinden nefret ederdi.

“Sen nasıl bir balık yakaladın?” diye terslendi. “Ve neyle yakaladın?”

“Ökse!” dedi adam, zayıf, çabucak bir sırıtmayla.

Jimmy endişeyle oturuyordu. Bir süre hepsi endişeyle oturdu.

“Ve sen ne diyorsun?” dedi madenci sonunda.

Jimmy kafasını kaldırıp baktı ve yüzündeki hain yarı gülümseme onun tekrar oldukça yakışıklı görünmesini sağladı, Faunus ve Mephistopheles karışımı. Meraklı, davetkâr bir şekilde kendisini uzaktan izleyen kadına baktı.

“Ben evet diyorum!” diye yanıtladı kadın, soğuk bir sesle.

Ahşap koltuğunda dimdik oturup boşluğa bakan kocası çok durgunlaştı. Sanki kendisinden, ruhundan uçan bir şeyi sabit bakışlarla izliyormuş gibiydi. Ama kesinlikle hiçbir duyguya boyun eğmeyecekti.

Bu kadının onu terk etmek *istemesine* inanamadı. Ama kadın istedi.

“Eminim böylesi çok daha iyi,” dedi Jimmy Püriten rahip sesiyle. “Çocuğu getirmesine sahiden itirazınız yok,” dedi, endişeyle ağır ağır konuşarak. “Elimden geleni yapacağıma söz veriyorum.”

Madenci, adama sanki çok uzaktaymış gibi baktı. Jimmy bakışın altında ezildi. Diğer adamın kendi içindeki duyguyu acımasızca öldürdüğünü, kendini sanki kendi etinden sıyırdığını, kendini bir erkeğin katı, duygusuz kemiğine kadar sıyırdığını görebiliyordu.

“Ona açık çek veriyorum,” dedi Pinnegar duygusuz dudaklarla. “İstedğini yapsın.”

“Baba sevgisi işte buraya kadar, aynı bencillik,” dedi kadın.

Adam döndü ve kadına o dolaylı öfkenin ilginç kuvvetiyle baktı. Ve kadın ânında sessizleşti, kabuğuna çekildi.

“Benim açımdan, sana açık çek veriyorum,” diye tekrar etti, kayıtsızca.

“Gerçekten açık, boş!” dedi kadın, ilk kızgınlık belirtisiyle.

Jimmy saate baktı. Geç oluyordu: Bar kapanıp açıkta kalabilirdi. Sabah döneceğini söyleyerek gitmek için kalktı. Ertesi gün öğlen Londra'ya yola çıkıyordu.

Karanlığa ve gecenin hüküm sürdüğü o kapkara yerin çamuruna daldı. İçinde korkuyla karışık ilginç bir sevinç vardı. Öte yandan her zaman onu neşelendirmek için bir korku unsuruna gereksinim duyardı. Dehşet içinde, o iki insanın o evde yalnız kaldığını düşündü. Korkutucu gerilim hali! Kendisi aşırı gerilime asla dayanamazdı. Hep taviz vermek zorunda olan, özür dileyen zavallı olmak zorunda kalırdı. Mrs. Pinegar'ı bu şekilde idare edebilirdi. Emily! Bunu söylemeye alışmalıydı. Emilia saçmaydı! Daha önce hiç Emily tanımamıştı.

Gerçekten korktuğunu hissetti ve gerçekten mutlu olduğunu. Büyük bir şey yapıyordu. Bu kadına *âşık* olduğundan değil. Fakat, Tanrım, onu o adamdan uzaklaştırmak istiyordu. Ve kadının macerasını istiyordu. Kesinlikle macerasını. Kendini gerçekten mutlu hissetti, gerçekten kendi, gerçekten erkeksi.

Sabahleyin biraz çekinerek madencinin evine döndü. Siyah ağaçları, siyah yolları, siyah çitleri, siyahımsı tuğla evleri ve gökyüzü olmayan bir gündüzde kömür ocaklarının kokusu ve sesiyle, karanlık, yağmurun çiselediği günlerden biriydi. Sanki tuhaf bir yeraltında yaşıyor gibi.

Gönülsüzce tekrar yolun girişinden yukarı çıktı; kabak sapları ve tuvaletlerin çirkin yerleşimiyle berbat görünen arka bahçeye bakarak arka kapıyı çaldı.

Kapıyı sarı saçları, kırmızı yanakları ve sıcak, koyu gri gözleriyle çocuk açtı.

Jimmy'yi şaşkın gözlerle izliyordu. Kadın güzeldi ama cildi pek hoş değildi: Sanki kavga onun sağlığının kaldıramayacağı kadar fazlaydı. Jimmy başını kaldırıp bir kadının ruhuna her zaman başarı pırıltısı veren, yavaş sokulgan bir gülümsemeyle kadına gülümsedi. Kadının

sarı benekli gözlerinin kendi gözlerinin içine en ufak bir şefkat kırıntısı olmaksızın baktığını görünce kendi kendine, "Aman Tanrım, ben bu kadınla nasıl yatacağım!" diye düşündü. Ama iradesi hazırdı ve bir şekilde bu işi idare edecekti.

Ve ateşin yanındaki tahta kolçaklı iskemlede hareketsiz oturan madencinin kemikli kafası ve ince görünüşüne bakınca daha da hazır oldu. O adamı yenmeliydi.

"Hangi trenle gidiyorsunuz?" diye sordu Mrs. Pinnegar.

"On iki otuzla." Jimmy konuşurken, başını kaldırıp kendine has bir özellik olan kocaman açılmış, parlayan, çocuksu ve neredeyse mahcup gözlerle kadına baktı. Kadın ise bir çeşit ilgili merakla yukarıdan aşağıya süzdü onu. Kadın adamın çocuksu, parlayan, davetkâr, uzun kirpikli gri gözlerinden neredeyse büyülenmiş gibiydi: Kocasının mavi gözlerinin arkasından bakan o küskün, boyun eğmeyen bakışlarından nasıl da kesin bir farklılıktı. Kocası zayıflığı, odaklanması ve ebedî boyun eğmezliğiyle ona her zaman bir tehdit gibi göründü. Ve bu adam insana genç bir İran kedisinin aynı zamanda cesur ve utangaç, mahcup ve tuhaf bir şekilde davetkâr olan iri, parlak, büyüleyici gözleriyle bakıyordu. Kadın ânında onların büyüüne kapıldı.

"Gitmeden önce yemek yersiniz," dedi kadın.

"Hayır," diye bağırdı adam panik içinde, gerçekten diğer adamın önünde yemek yemeye gönülsüzlüğünden. "Hayır, muhteşem bir kahvaltı ettim. Sheffield'de aktarma yaparken bir sandviç alırım: *gerçekten!*"

Kadının dışarı, alışverişe çıkması gerekiyordu. Geri geldiğinde onunla birlikte istasyona gideceğini söyledi. Saat on biri biraz geçiyordu.

"Fakat buraya bakın," dedi adam, bir gazeteyle etrafı ilgilenmeksizin oturan zayıf, dalgın adama hitap ede-

rek, “bu işi halletmemiz gerek. Ben Mrs. Pinnegar’ın gelip benimle oturmasını *istiyorum*, onun ve çocuğun. Ve o geliyor. Yani, şimdi hemen bugün benimle gelse daha iyi olacağını düşünmüyor musunuz? Bir çantaya birkaç şey koyup gelin. Bu iş neden uzasın?”

“Size söylüyorum,” diye yanıtladı kocası, “istediğini yapmakta benden açık bir çeki var.”

“Tamam o zaman! Gelecek misiniz? Şimdi benimle gelecek misiniz?” dedi Jimmy, kadının yüzüne doğrudan, ancak gözlerini hafifçe devirip bakarak. Bilinçli bir düşüncesizlikle kendini kadının merhametine bırakarak.

“Gelemem!” dedi kadın kararlı bir şekilde. “Bugün gelemem!”

“Ama neden – gerçekten? Neden gelemezsiniz, hazır ben buradayken! Açık çekiniz var, istediğinizi yapabilirsiniz–”

“Açık çek beni pek uzağa götürmez,” dedi kadın kaba bir şekilde. “Her halükârda bugün gelemem.”

“Peki, ne zaman gelebilirsiniz?” dedi, o tuhaf, aksi rica şekliyle. “Tabii ki, ne kadar erken o kadar iyi.”

“Pazartesi gelebilirim,” dedi aniden.

“Pazartesi!” Başını kaldırıp bir nevi panik içinde gözlüğünün arkasından kadına baktı. Sonra tekrar yüzünü buruşturdu ve başını yukarı aşağı salladı. “Tamam o zaman! Bugün cumartesi. Pazartesi o zaman!”

“İzin verirsiniz,” dedi kadın. “Birkaç şey için dışarı çıkmalıyım. Geri döndüğümde sizinle istasyona yürürüm.”

Jane’i gök mavisi bir palto ve şapkaya sarıp sarmaladı, kendisi de kalın siyah bir manto ve siyah bir şapka giyip dışarı çıktı.

Jimmy, kendisi gibi okumak için gözlük takan maddencinin karşısına çok huzursuz bir şekilde oturdu. Pinnegar gazeteyi bıraktı ve İşçi Partisi hükümeti hakkında bir şeyler söyleyerek gözlüğü burnundan çekti.

“Evet,” dedi Jimmy. “Her şeye karşın en iyisi mantıklı olun. Eğer siz demokratsanız, tek mantıklı şey bir İşçi Partisi hükümeti. Ama şahsen bana göre bütün hükümetler bir.”

“Belki de!” dedi madenci. “Ama *bazı şeyler* sona ermeli, er ya da geç.”

“Ah çoğu şey!” dedi Jimmy ve sessizliğe gömüldüler.

“Daha önce evlendiniz mi?” diye sordu Pinnegar sonunda.

“Evet. Karımla boşandık.”

“Sanırım *benim de* karımdan boşanmamı istiyorsunuz, değil mi?” dedi madenci.

“Ah –evet!– en iyisi bu!”

“Bana göre fark etmez,” dedi Pinnegar, “boşanmak ya da boşanmamak. Bir başka kadınla yaşarım, ama asla bir başkasıyla *evlenmem*. Azı karar çoğu zarar. Ama eğer o bir boşanma istiyorsa, buyursun.”

“Kesinlikle en iyisi bu,” dedi Jimmy.

Uzun bir sessizlik oldu. Jimmy kadının gelmiş olmasını istedi.

“Sizi bir alet gibi görüyorum,” dedi madenci. “Bir şeyin kırılması gerekti. Siz de bunu kıran aletsiniz.”

Bu zayıf, soğuk, inatçı adamla aynı odada oturmak tuhaftı. Jimmy ondan biraz büyülenmişti. Ama aynı zamanda ondan nefret ediyordu, çünkü onun büyüğü altında olmadan onunla aynı odada olamazdı. Hükmedildiğini hissetti. Ve bundan nefret etti.

“Karım,” dedi Pinnegar, başını kaldırıp Jimmy’ye o tuhaf neredeyse komik, alaycı tebessümle bakarak, “beni terk edince perişan olmamı bekliyor. Son umudu bu.”

Jimmy başını eğdi ve ne söyleyeceğini bilemeyip sustu. Öbür adam sonsuz sabırlı bir mahkûm gibi pencereden uzaklara bakıp bekleyerek sandalyesinde hareketsiz oturdu.

“Bir yerlerde onu bekleyen muhteşem bir gelecek olduğunu ve sizin kapıyı açacağınızı düşünüyor,” dedi tekrar.

Ve gözlerinde yine o alaycı gülümseme vardı.

Ve Jimmy adamdan yine büyülendi. Ve yine büyülenmenin etkisinden nefret etti. Çünkü Jimmy kendi kafasında, özellikle kadınlar arasında en güçlü erkek olmak istiyordu. Ve bu zayıf, tuhaf adam ona hükmedebiliyordu. Bunu biliyordu. Nerede olursa olsun, Pinnegar’ın bu sessiz, farkında olmama hali odaya hükmediyordu.

Jimmy bundan nefret etti.

Sonunda Mrs. Pinnegar döndü ve Jimmy onunla birlikte yola koyuldu. Madenciyle el sıkıştı.

“Hoşça kal!” dedi.

“Hoşça kal!” dedi Pinnegar, Jimmy’nin asla aşamaya-
cağını bildiği eğlenen gözlerle ona yukarıdan bakarak.

Ve istasyona yürüyüş, gözlüklü adamla uzun kadın arasında, geride bıraktıkları adama neredeyse bir komplo yürüyüşüydü. Pazartesinin ayrıntılarını ayarladılar. Emily dokuz treniyle gelecekti: Jimmy onları Marylebone’da karşılayacak ve kadını St. John’s Wood’daki evine yerleştirecekti. Sonra, çocukla birlikte yeni bir hayata başlayacaklardı. Pinnegar karısını boşayacak veya karısı onu boşayacaktı: ve sonra bir başka evlilik.

Jimmy eve dönerken tüm bunlardan müthiş keyif aldı. Gerçekten şaşırtıcı ve maceracı bir şey yaptığını hissetti. Ancak sonuçları değerlendiremeyecek kadar heyecanlı bir titremeye tutulmuştu. Yalnızca, Londra’ya yaklaştıkça üzerine bir halsizlik çöktü. Bütün bu olanlardan son derece yorgundu, neredeyse devam ettiremeyecek kadar yorgun.

Yine de akşam yemeğinden sonra gitti ve tüm olan biteni Severn’e anlattı.

“Seni lanet olası aptal!” dedi Severn dehşet içinde.
“Bunu neden yaptın?”

“Şey,” dedi Jimmy kıvranarak, “çünkü yapmak istedim.”

“Aman Tanrım. Kadın Medusa başına benziyor. Ucuz bir kahraman olduğunu söylemeliyim. Clarissa’yı anımsıyor musun?”

“Ah,” diye kıvrandı Jimmy. “Ama bu farklı.”

“Evet, adı Emma veya öyle bir şey değil mi?”

“Emily!” dedi Jimmy kısaca.

“Her halükârda sen aptalın tekisin, o nedenle rolüne devam edebilirsin. Hiç kuşkum yok ki salkımsöğüdü oynayarak kendin için hazırladığın bütün dışıl fırtınaları atlatabilirsin. Şimdiye kadar bir fırtınanın hiçbir salkımsöğüdün köklerini söktüğünü görmedim, yani arpını söğüde asmaya devam et¹ ve merak etme. Şans işte burada. Ama kendisine hayran olacak bir Gretchen arayan bir adam için biçilmiş kaftansın.”

Severn’in tüm söyleyeceği buydu. Ama Jimmy dizleri titreyerek eve gitti. Bir pazar sabahı kaygılı bir mektup yazdı. Nasıl başlayacağını bilemedi: *Sevgili Mrs. Pinnegar* ve *Sevgili Emily* için ya çok geçti ya da çok erken. Böylece sevgili bir şey demeksizin girişti.

Gelmeden önce bu mektubu almanızı istedim. Belki de çok aceleciydik. Yalnızca size gelmeden önce kendiniz için *ni-hai* kararı vermeniz konusunda yalvarıyorum. Eğer kendinizden kesinlikle emin değilseniz lütfen gelmeyin. *En ufak bir kuşkunuz* varsa, biraz bekleyin, o ya da bu şekilde oldukça emin olana kadar bekleyin.

Benim açımdan, gelmezseniz anlarım. Ama lütfen bana

1. İncil’in en çok bilinen ilahilerinden birinden alınan bir mesel. İlahinin tamamı sürgündeki İsrailoğulları’nın Kudüs’e olan özlemini dile getirir. İsrailoğulları’ndan yabancı bir ülkede Tanrı’nın şarkısını söylemeleri istenir. Ancak onlar bunu reddederek arplarını salkımsöğüde asarlar. Eski Ahit, “Mezmurlar”, 137:2. (Ç.N.)

bir telgraf çekin. Gelirseniz, hem sizin hem de çocuğun başımın üzerinde yeriniz var.

Sevgilerimle – J.F.

Pazar günü gidip mektubu ulaştırması için bir adama gidiş dönüş ücreti ve üç pound da bahşış verdi.

Adam akşam geri geldi. Mektubu vermişti. Yanıt yoktu.

Korkunç bir pazar akşamı: gergin pazartesi sabahı!

Bir telgraf: "*Jane'le 12.50 Marylebone'e varıyoruz. Sevgiler. Emily.*"

Jimmy dişlerini sıktı ve istasyona gitti. Ama kadının kendisine baktığını hissettiği ve onunla göz göze geldiği, sonra kadının çocuğun elinden tutarak, durgun kedi gözleri düz kaşlarının altında hiddetinden için için yanarak, için için adama kızarak perondan yavaşça aşağı doğru gelişini gördüğü zaman neredeyse bayılacaktı. Elini uzatırken yüzüne hastalıklı bir tebessüm geldi. Yine de, "Geldiğiniz için *son derece* mutluyum," dedi.

Ve takside otururken, Jimmy, kadın için, onu neredeyse çaresiz bırakan uygunsuz fakat yoğun bir arzu duydu. Kadının etrafında diğer adamın varlığını son derece güçlü bir şekilde hissediyordu ve bu sek bir içki gibi onu çarptı. Şu öbür adam. Belli belirsiz, anlaşılmaz bir şekilde o adam, kocası, bedenlen oradaydı. Kadın adamın aurası içinde hareket ediyordu. Onunla umutsuzca evliydi.

Ve bu Jimmy'yi sek viski gibi çarptı. İkisinden hangisi önüne daha büyük bir gürültüyle düşecekti – kadın mı, yoksa adam, kadının kocası mı?

SON KAHKAHA

Yerde çok az kar vardı ve kilisenin çanı gece yarısını henüz vurmuştu. Kış gecesinde Hampstead¹, temiz beyaz toprağı, ay niyetine lambaları ve lambaların yukarısındaki kara gökyüzüyle hiç değilse bir kerecik olsun güzel gözüküyordu.

Birbirine karışan alçak sesler, gizlenmiş sarı ışığın parıltısı. Sonra siyah yüksek bir Georgian mimari tarzındaki² evin bahçe kapısı aniden açıldı ve üç kişi sersemlemiş bir halde çıktılar.

Lacivert bir manto ve kürk şapka giyen dimdik bir kız; evrak çantalı, kambur duruşlu bir adam; Londra'ya doğru aşağı yönde bir kavis çizerek sallanan giriş kapısından dışarı, tepeden aşağı bakan kırmızı sakallı, kel, zayıf bir adam.

“Şuna bakın! Yeni bir dünya!” diye bağırdı sakallı adam alaycı bir şekilde, basamakta durmuş dışarı bakarken.

“Hayır, Lorenzo! Bu yalnızca ince beyaz boya!” diye bağırdı paltolu adam. Hoş, yankılanan, cınlayan sesinin

1. Londra'nın kuzeyinde zengin bir banliyö. (Ç.N.)

2. George üslubu. (1714-1830). Honover Hanedanı'nın mimarlık, iç dekorasyon ve bezeme alanlarındaki üslupları belirtmek için kullanılan terim. (Ç.N.)

son derece küçümseyici bir havası vardı. Arkasını dönünce yüzü koyu gölgede kaldı.

Kafası kuş gibi dik ve tetikte olan kız iki adama arkasını döndü.

“Bu da neydi?” diye sordu kız ıvecen, sakın sesiyle.

“Lorenzo yeni bir dünya olduğunu söylüyor. Ben yalnızca ince beyaz boya olduğunu,” diye bağırdı sokaktaki adam.

Kız hareketsiz durdu ve yün eldivenli parmağını kaldırdı. Kız sağırdı ve anlamaya çalışıyordu.

Evet kavramıştı. Kısaca kıkırdadı ve önce melon şapkalı adama, sonra bir satyr gibi sırtıp sıva boyalı giriş kapısında veda etmek için el sallayan adama ıvecen bir bakış attı.

“Hoşça kal Lorenzo!” diye çıktı melon şapkalı adamın çınlayan yorgun çığlığı.

“Hoşça kal!” diye çıktı kızın gece kuşu sesi.

Yeşil kapı çarparak kapandı, sonra da iç kapı. Köşedeki polis dışında ikisi sokakta yalnızdı. Yol dik bir şekilde yokuş aşağı kıvrılıyordu.

“Attığın *adıma* dikkat etsen iyi olur!” diye bağırdı melon şapkalı adam, dik duran zarif kızın yanına yaslanmış ve iki büklüm yürürken. Adamın ne dediğinden emin olmak için kız bir an için durdu.

“Bana bakma. Ben gayet iyiyim. Sen kendine bak!” dedi kız çabukça. Tam o anda adam kaygan kar üzerinde sendeledi, ama düşmekten kurtulmayı başardı. Kız onu pür dikkat izledi. Adamın melon şapkası ince karda yere çarpıp öteye düştü. Dönemecin yanında bir lambanın altındaydılar. Şapkasını almak için eğilirken siyah, ince ve oldukça kıvrıcık saçlarının arasından aynı papazların kafalarını tıraş ettikleri gibi kel bir alan gözüktü. Şapkasını tekrar kafasına bastırduğunda, alaycı bir şekilde kemerleşmiş kalın siyah kaşları ve doğuştan alaycı gaga

burnuyla başını kaldırıp kıza bakarken, şeytansı genç bir rahibe benziyordu. Yüzünün bir Faunus gibi çok güzel hatları ve insana hüzmün veren kuşkulu bir ifadesi vardı. Bir çeşit çarmıhta Faunus, ikisinin birlikteliğinin olanca melanetiyle.

“Bir yerini mi incittin?” diye sordu kız o ıvecen, soğuk, duygusuz tarzıyla.

“Hayır!” diye bağırdı adam küçümseyerek.

“Cihazı bana verir misin?” dedi kız, yünlü elini uzatarak. “Sanırım ben daha güvenliyim.”

“İstiyor musun?” diye bağırdı adam.

“Evet, daha güvenli olduğuma eminim.”

Adam aslında kızın sağırılığı için bir Markoni işitme cihazı olan kahverengi evrak çantasını kıza verdi. Kız her zamanki gibi dimdik yürüdü. Adam ellerini paltosunun cebine soktu ve kızın yanında sanki bacaklarını dik tutamıyormuş gibi iki büklüm yürüdü. Yol, lambaların altında kardan temiz ve soluk, önlerinde kıvrılıyordu. Bir araba, tozularak geldi. Birkaç karanlık görüntü, deniz dibindeki beyaz kum üzerinde, kayaların arasındaki balıklar gibi evlerin girintilerine doğru sıvıştı. Sol tarafta bir öbek ağaç karanlıkta yükseliyordu.

Adam biçimli çenesini ve gaga burnunu sanki bir şey dinliyormuş gibi öne uzatarak etrafına bakmaya devam etti. Çalılığa doğru tırmanan arabanın sesini hâlâ işitebiliyordu. Aşağıda Hampstead Metro İstasyonu'nun sarı, kötü kokulu parıltısı vardı. Sağda ağaçlar.

Kız uyanık, pembe-beyaz yüzüyle adama dik dik, merakla baktı. Tuhaf, peri gibi bir meraklılığı vardı, bazen bir kuş gibi, bazen sincap, bazen tavşan: Asla tam bir kadın gibi değil.

Sonunda adam artık daha ilerlemeyecekmiş gibi hareketsiz durdu. Pürüzsüz, krem rengi yüzünde tuhaf şaşkın bir sırıtma vardı.

“James,” dedi kıza, yüksek sesle, kulağına doğru eğilerek. “Birisinin *güldüğünü* duyuyor musun?”

“Güldüğünü mü?” diye yanıtladı kız ânında.

“Kim gülüyor?”

“Bilmiyorum. *Birisi*,” diye bağırdı adam, tuhaf bir şekilde kıza dişlerini göstererek.

“Hayır, ben kimseyi duymuyorum,” diye yanıtladı.

“Ama çok *acayip*!” diye bağırdı adam, sesinin tonu inip çıkıyordu. “Cihazını tak.”

“Cihazımı mı?” diye terslendi. “Neden?”

“*Duyup duymadığını* anlamak için!” diye bağırdı.

“Neyi duyduğumu?”

“*Kahkahayı*. Birisinin *güldüğünü*. Son derece *acayip*.”

Kız tuhaf kıkırdamasını yaptı ve cihazını adama verdi. Kız kapağı açıp kabloları bağlayıp bir telsizci gibi bandını kafasına, kulaklıkları kulağına takarken adam cihazı tuttu. Soğuk karanlıkta kar taneleri düşüyordu. Kız cihazı çalıştırdı: Cam tüpler içinde küçük sarı ampuller cihazın içinde ışıldadı. Bağlantı sağlanmıştı, dinliyordu. Adam başı öne eğik, elleri paltosunun cebinde durdu.

Adam aniden kafasını kaldırdı ve duyulabilecek en tuhaf, biraz kışneme gibi, güçlü, aralıklı dişlerini ortaya çıkaran bir kahkaha patlattı ve siyah kaşlarını kaldırdı ve kıızı o tuhaf, parlayan keçi gibi gözlerle izledi.

Kız biraz korkmuşa benziyordu

“İşte!” dedi adam. “Duymadın mı?”

“*Seni* duydum,” dedi kız, *bunun* yeterli olduğunu anlatan bir tonda.

“Ama *onu* duymadın mı!” diye bağırdı, yeniden tuhaf bir şekilde dudaklarını açarak.

“Hayır!” dedi kız.

Adam kıza kin dolu bir ifadeyle baktı ve başı eğik halde tekrar ayağa kalktı. Kız elinde kürk şapkasıyla dik durmaya devam etti ve cihazın bandıyla bağlanmış olan

güzel, kısa kesilmiş saçları kar tanelerini toplarken, tuhaf, canlı, sağır peri yüzü boş boş dinleyerek kalktı.

“İşte!” diye bağırdı adam, ışıldayan yüzünü ani bir hareketle kaldırarak. “Bana söylemeye çalıştığın şey–” Kıza neredeyse şeytanca bakıyordu. Ama başka bir şey adam için çok güçlüydü. Yüzü ürkütücü tuhaf bir gülümsemeyle ışıldar gibi aydınlandı ve aniden sanki bir hayvanın gülmesi gibi patlarcasına bir kahkaha koyuverdi. Kızın kulaklarına şaşırtıcı gelen tuhaf, kişner gibi bir gülme. Kız korktu ve cihazını daha sessize ayarladı.

Büyük bir figür belirdi: uzun boylu, tertemiz tıraşlı bir polis.

“Bir radyo mu?” diye sordu polis, kısa ve öz.

“Hayır, benim cihazım. Ben sağırım,” dedi Miss James çabucak ve kararlı. Bir soylu kızı olması boşuna değildi.

Melon şapkalı adam başını kaldırdı ve aydınlık yüz-lü polise yüzünde bir ışıltıyla dik dik baktı.

“Buraya bakın!” dedi tane tane. “Bir şeyin güldüğünü duydunuz mu?”

“Güldüğünü mü? Ben sizi duydum efendim.”

“Hayır, *ben* değil.” Kolunu sabırsızca salladı ve tekrar kafasını kaldırdı. Pürüzsüz, kremli yüzü ışıldar gibiydi, tüm hatlarında inceden alaycı kıvrımlar vardı. Doğrudan polise bakmamaya özen gösterdi. “Duyduğum en acayip kahkaha,” diye ekledi ve sesinde aynı alaycı sevinç belirtisi vardı.

Polis adama düşünceli bir şekilde baktı.

“Her şey yolunda,” dedi Miss James soğukkanlılıkla. “Sarhoş değil. Yalnızca bizim duymadığımız bir şey duyuyor.”

“Sarhoş!” diye yankıladı melon şapkalı adam, içten gelen neşeli bir alaycılıkla. “Keşke sarhoş olsaydım–” Ve yana çevirdiği yüzü kızarır gibi olurken yine o yabani, kişneyen hayvan kahkahasını koyverdi.

Kahkahanın sesiyle kızın ve polisin içinde bir şeyler kıpırdadı. Elbiselerinin kolları değecek kadar birbirlerine sokuldular ve melon şapkalı adama hayretle baktı. Adam kara kaşlarını kaldırdı.

“Hiçbir şey duymadığınızı mı söylemek istiyorsunuz?” diye sordu.

“Sadece sizi,” dedi Miss James.

“Sadece sizi efendim,” dedi polis.

“Neye benziyordu?” diye sordu Miss James.

“Benden *tarif etmemi* istiyorsunuz!” diye terslendi genç adam, son derece küçümseyerek. “Dünyadaki en şahane ses.”

Ve gerçekten de yeni bir gizem içine gömülmüş gibiydi.

“Bu ses nereden geliyor?” diye sordu Miss James, çok pratik bir şekilde.

“Belli ki,” diye yanıtladı adam küçümseyerek, “şuradan.” Ve yolun üstündeki parmaklıkların içindeki ağaçlık ve çalılıklara işaret etti.

“Peki, gidip bakalım!” dedi kız. “Ben cihazımı götürüp dinlemeye devam edebilirim.”

Adam yükten kurtulduğuna sevinmiş gibiydi. Ellerini tekrar cebine soktu ve yoldan yukarı doğru yürüdü. Polis diri, genç yüzünde kırpışan tuhaf bir bakışla yardım etmek için elini dikkatle ve hafifçe kızın koluna sardı. Kız bu büyük elin desteğine yaslanmadı, ama ilgiliydi, yani kızmadı. Hayatı boyunca kendini fiziksel temastan kesinlikle uzak tutmuş ve hiçbir erkeğin dokunmasına asla izin vermemiş birisi olarak, yolun karşısında yokuş yukarı giden diğer adamın kurda benzeyen görüntüsünü izlerken, şimdi peri gibi belli bir şehvet düşkünlüğüyle genç polisin koca elinin destek olmasına izin verdi. Lacivert üniformasının olanca kalınlığının altında genç polisin varlığını genç ve canlı ve parlak bir şey olarak hissedebiliyordu.

Melon şapkalı adamın yanına geldiklerinde, adam başı önüne eğik, kulaklarını dikmiş, içinde karla kaplı büyük kara çobanpüskülü ve yaşlı, damarlı İngiliz kara-ağaçlarının olduğu demir parmaklıkların yanında durmuş dinliyordu.

Polisle kız durup beklediler. Kız, dünya gürültülerine kulaklarını tıkamış, sağır bir perinin keskin gözleriyle çalıların içine dikkatle bakıyordu. Melon şapkalı adam pür dikkat dinliyordu. Bir kamyon dünyayı titreterek yokuş aşağı geçti.

“İşte!” diye bağırdı kız, kamyon esrarlı bir şekilde geçerken. Ve diri, yumuşak yüzü şaşkın bir canlılıkla parlarken ışıldayan gözlerle polisine baktı. Genç polisin şaşkın, memnun gözlerine doğrudan baktı. Polisin keyfi yerindeydi.

“Görmüyor musunuz?” dedi kız, oldukça buyurgan bir şekilde.

“Neyi, *miss*?” diye yanıtladı polis.

“Parmakla göstermemeliyim,” dedi kız. “Benim baktığım yere bakın.”

Ve kız ötede karanlık çobanpüsküllerinin içine baktı. Bir şey görüyor olmalıydı; çünkü hafifçe, belli belirsiz bir memnuniyetle gülümsedi ve başını haklı çıkmanın olanca gururuyla yukarı kaldırdı.

Polis çalılar yerine kıza baktı. İnce vücudunun duruşunda zaferin ve haklı çıkmanın belirli bir ihtişamı vardı.

“Onu göreceğimi biliyordum,” dedi kız kendi kendine muzafferane.

“Kimi görüyorsunuz?” diye bağırdı melon şapkalı adam.

“Adamı siz de görmüyor musunuz?” diye sordu kız yumuşak, cin gibi, peri yüzünü çevirerek. Ufak tefek adamın görmesi için telaşlanıyordu.

“Hayır, hiçbir şey görmüyorum. Sen ne görüyorsun James?” diye bağırdı melon şapkalı adam ısrarla.

“Bir adam.”

“Nerede?”

“Orada. Çobanpüsküllerinin arasında.”

“Şu anda orada mı?”

“Hayır! Gitti.”

“Nasıl bir adam?”

“Bilmiyorum.”

“Neye benziyordu?”

“Sana söyleyemem.”

Fakat tam o anda melon şapkalı adam aniden döndü ve cin gibi, muzafferane bakış ona geçti.

“Ama adam *orada* olmalı!” diye bağırdı, çalılığı göstererek. “Güldüğünü duymuyor musun? Şu ağaçların arkasında olmalı.”

Ve adamın sesi, ilginç bir sevinçle tekrar kahkahaya dönüştü ve durup ayaklarını kara vururken başını eğerek kendi kahkahasının sesiyle dans etti. Sonra arkasını döndü ve yaşlı ağaçların dizildiği yoldan yukarı hızla koştu.

Bahçe yolunun sonunda el değmemiş karla bembeyaz olan bir kapı aniden açılıp uzun püsküllü siyah şal içinde bir kadın ışıқта belirince adam yavaşladı. Kadın karanlığın içerisine baktı. Sonra bahçenin aşağı kapısına geldi. Kar tanecikleri hâlâ düşüyordu. Kadının siyah saçları ve tepesinde yüksek, siyah bir tarağı vardı.

“Kapımı siz mi çaldınız?” diye sordu melon şapkalı adama.

“Ben mi? Hayır!”

“Birisi kapımı çaldı.”

“Öyle mi? Emin misiniz? Çalmış olamazlar. Karda hiç ayak izi yok.”

“Hayır, yok!” dedi kadın. “Ama birisi çaldı ve bir şeyler dedi.”

“Çok tuhaf!” dedi adam. “Birisini bekliyor muydunuz?”

“Hayır. Tam olarak birini beklemiyordum. Yalnızca insan her zaman birini bekler, bilirsiniz.” Karın aydınlatığı gecenin loşluğunda adam kadının ona koca kara gözlerle göz süzdüğünü görebiliyordu.

“Birisi mi gülüyordu?”

“Hayır, aslında gülen kimse yoktu. Birisi kapıyı çaldı ve ben de koşup açtım, insanın her zaman umduğu gibi umarak, bilirsiniz—”

“Neyi?”

“Ah, muhteşem bir şey olacağını.”

Adam aşağı kapının yakınında duruyordu. Kadın ters tarafta durdu. Kadının saçları siyahtı, başını kaldırıp adama siyah anlamlı gözlerle bakarken yüzü esmer göründü.

“Birisinin gelmesini mi isterdiniz?” diye sordu adam.

“Hem de nasıl,” diye yanıtladı kadın titrek Yahudi sesiyle. Yahudi olmalıydı.

“Kim olursa olsun mu?” dedi adam gülerek.

“Beğenebileceğim bir erkek olduğu müddetçe,” dedi kadın alçak, anlamlı, yapmacıklı utangaç bir sesle.

“Gerçekten,” dedi adam. “Belki de kapıyı çalan bendim – bilmeden.”

“Sanırım öyle,” dedi kadın. “Öyle olmalı.”

“İçeri geleyim mi?” dedi adam, elini küçük kapıya koyarak.

“Sizce girseniz iyi olmaz mı?” diye yanıtladı kadın.

Adam eğilip kapının kilidini açtı. Adam bu işi yaparken siyah şallı kadın döndü ve omzunun üstünden bakarak, yüksek topuklu ayakkabılarıyla dengesiz bir şekilde aceleyle eve döndü. Adam yetişmek için telaşlanan bir taziye gibi aceleyle arkasından gitti.

Bu esnada kızla polis de gelmişti. Kız bahçede yürüyen melon şapkalı adamın püsküllü siyah şallı kadının ardından gittiğini görünce durdu.

“İçeri mi giriyor?” diye sordu telaşla.

“Öyle görünüyor, değil mi?” dedi polis.

“Kadını tanıyor mu?”

“Bir şey diyemeyeceğim. Yakında tanışacak,” diye yanıtladı polis.

“Peki ama bu kadın kim?”

“Kim olduğunu bilemeyeceğim.”

İki tane karanlık, birbirine karışmış görüntü aydınlatılmış kapıdan içeri girdiler ve kapı üstlerine kapandı.

“Gitti,” dedi kız dışarıda karda. Aceleyle işitme cihazının bandını kafasından çıkarmaya başladı ve cihazı kapattı. Gizli ışığın tüpü kayboldu, küçük deri çantayı kapattı. Sonra yumuşak kürk şapkasını kafasına çekti bir kere daha hazır vaziyette bekledi.

Yüzündeki hafif tedirgin ve şaşkın bakış gitmişken, uzun, koyu mavi, üniforma benzeri mantosunun verdiği hafif askerî görünüm daha da yoğunlaşmıştı. Geriniyor, kollarını bacaklarını gevşetiyor gibiydi. Dolgun yumuşak yanaklarından o tepkisiz bakış kaybolmuştu. Yanakları gurur ve yeni, tehlikeli bir özgüvenin ışıltısıyla canlanmıştı.

Uzun boylu genç polise şaşkın bir şekilde baktı. Tertemiz tıraşlı, körpe yüzlü bir adamdı, miğferinin altında tuhaf bir şekilde gülümseyerek birkaç metre ötede tam bir sabırla bekliyordu. Kız adamın düzgün bir genç olduğunu anladı, bekleyen tiplerden.

İçindeki bir saniyelik o antika korku yerini ânında gamsız, alışılmadık bir güç hissine bıraktı.

“Tamam!” dedi kız. “Beklemenin bir yararı olmadığını söylemeliyim.” Kararlı konuştu.

“Onu beklemek zorunda değilsiniz, değil mi?” dedi polis

“Kesinlikle değilim. Şu anda bulunduğu yerde çok daha iyi.” Ayaklarının hafiflediğini, bacaklarının uzun ve güçlü olduğunu hissetti. Tekrar omzunun üzerinden baktı. Genç polis onu izliyordu ve kız kendi kendine güldü.

Bacakları o kadar esnek ve güçlü geldi ki istese kolayca ondan daha hızlı koşabilirdi. İstese onu elleriyle bile kolayca öldürebilirdi.

Kıza öyle geliyordu. Ama onu neden öldürsün? Düzgün bir genç adamdı. Çobanpüsküllerinin arasındaki ıslıl ıslıl, alaycı gözleriyle o esmer yüz gözünün önüne geldi. Göğsünün kudretle dolduğunu, bacaklarının uzun, güçlü ve azgın olduğunu hissetti. Göğüsleri arasındaki güçlü, parlak ve zonklayan histen, zafer ve umut verici kızgınlık hissinden kendi de şaşırmıştı. Bileklerinde ellerinin gerginliğini hissetti. Her zaman vücudunda tek bir kas olmadığını söyleyen kendisi. Şimdi bile kas değil bir çeşit alevdi.

Donuk rüzgâr sağanaklarıyla kar aniden şiddetle yağmaya başladı. Kar taneleri küçük, donuk tanecikler halindeydi ve kızın yüzüne şiddetle çarpıyordu. Kar taneleri sanki kızın kendisi bir bulutun içinde döneniyormuş gibi etrafında dönüyordu. Fakat aldırmadı. İçinde bir ateş vardı, girdabın ortasında bacakları ateş gibi ve güçlü hissetti. Dönenen tipi bir sürü şeyle, tuhaf duyulmayan seslerle dolu gibiydi. Kız duyamadığı seslerin olması his-sine alışık-tı. Bu his çok güçlü hale geldi. Azgın havada bir şeylerin oluşmakta olduğunu hissetti.

Londra havası artık ağır ve nemli değil, istemeden ölmüş insanların hayaletleriyle doygundu. Yeni, temiz sert bir rüzgâr kutuptan aşağı esti ve gürültüler vardı.

Sesler geliyordu. Sağırlığına rağmen duyabiliyordu, birçok ses, seslenen ve fısıldayan, sanki birçok insan ortaya bağırp çağırıyormuş gibi.

“Adam geri döndü! İşte! Geri döndü!”

Kar fırtınasında çılgın, fısıldayan, coşkun sesler vardı. Sonra karların arasından gizlenmiş şimşekler çıktı.

“Bu gök gürültüsü ve şimşek mi?” diye sordu genç polise, dönenen karın peçesinin ardından adamın görüntüsünün çıkmasını beklerken.

“Bana öyle geldi,” dedi polis.

Tam o anda yeniden şimşek çaktı ve esmer karanlık yüz kızın nerdeyse yanaklarına degecek kadar yüzünün yakınındaydı.

Geri çekildi ama bir mutluluk alevi yaladı geçti.

“İşte!” dedi kız. “Gördünüz mü?”

“Şimşek çaktı,” dedi polis.

Kız nerdeyse kızgınlıkla bakıyordu adama. Ama cildinin temiz, diri, hayvansı görünüşü ve korkmuş gözlerindeki evcil hayvan bakışı kızın hoşuna gitti ve kısık sesli muzafferane kahkahasını attı. Belli ki adam acayip bir şey görmüş bir köpek gibi korkmuştu.

Fırtına aniden daha yüksek perdeden, daha şiddetli vınlamaya başladı ve kız kastanyetlere benzeyen tuhaf bir gürültüyle el çırpıp bağırarak, “O burada. Adam geri geldi!” diyen sesler duyar gibi oldu.

Kız başını olumlarca salladı

Polis ve kız yan yana ilerledi.

Kız tepenin aşağısındaki yan sokaklardan birinde sıva boyalı küçük bir evde yalnız yaşıyordu. Bir kilise, bir öbek ağaç ve sıra sıra küçük eski evler vardı. Rüzgâr sert ve karla dolu esiyordu. Arada bir tuhaf görünen ışıklarıyla bir taksi geçiyordu. Ama dünya boş görünüyordu, kar ve sesler dışında terk edilmişti.

Kız ve polis dönüp kilisenin yanındaki ağaç öbeğinin yanından geçerken büyük bir rüzgâr ve kar girdabı durmalarına neden oldu ve çılgın bir karışıklığın içinde, martı çığlıklarına benzeyen birbirine karışan keskin şen seslerin:

“O adam burada! O adam burada!” diye bağırdığını duydular.

“İyi, geri geldiğine çok memnunum,” dedi kız soğukkanlılıkla.

“O da nesi?” dedi gergin polis, kızın çevresinde dola-narak.

Rüzgâr ilerlemelerine izin verdi. Parmaklıklar bo-yunca ilerlerken, onlara kilisenin kapıları açık, pencere-leri kırılmış, kar ve sesler kilisenin her tarafında çılgın bir süratle esiyormuş gibi geldi.

“Kiliseyi açık bırakmaları ne kadar da acayip!” dedi kız.

Polis hareketsiz durdu. Cevap veremedi.

Ve dururken rüzgârı ve karmaşık seslerle dolu kili-seyi dinlediler, hepsi karman çorman sesler çıkarıyordu.

“Şimdi duyuyorum kahkahayı,” dedi kız aniden.

Kiliseden geliyordu: alçak, belirsiz, sonu gelmeyen bir kahkaha, tuhaf, çıplak bir ses.

“Şimdi duyuyorum!” dedi kız.

Fakat polis konuşmadı. Kuyruğunu kıstırmış, sinmiş bir halde durmuş, kilisedeki tuhaf sesleri dinliyordu.

Rüzgâr pencerelerden birini uçurmuş olmalıydı çünkü siyah boşluğun içinden salvolar halinde ve loş bir ışık gibi kilisenin içinde dönenerek inen karı görebiliyor-lardı. Ani bir şangırtı ve ardından bir kıkırdama ve yalın bir kahkaha patlaması geldi. Kar binanın içinde tuhaf bir ışık oluşturuyor gibiydi, hareket eden hayaletler gibi, büyük ve uzun.

Daha fazla kahkaha ve yırtılırcasına bir ses vardı. Karanlık pencereden karın arasında kâğıt parçacıkları, kitap yaprakları dönerek geldi. Sonra beyaz bir şey çılgın beyaz bir kuş gibi süzülerek, kanatları varmış gibi rüz-gârın üstünde yükseldi ve dışarıda siyah bir ağaca çırpı-nır halde takılıp kaldı. Sunak örtüsüydü bu.

Bir parça neşeli, titreşimli bir ses geldi. Rüzgâr org boruları üzerinden bir pan flüt gibi hızlıca aşağı yukarı akıyordu. Canlı, neşeli, titreşimli müzik parçaları ve çıp-lak, alçak sesli kahkaha patlamaları.

“Gerçekten,” dedi kız. “Bu olağanüstü. Müziği ve gülen insanları duyuyor musunuz?”

“Evet birisinin org çaldığını duyuyorum,” dedi polis.

“Ilık rüzgâr esintisini hissediyor musunuz? İlkbahar kokuyor. Badem ağacı çiçeği, işte bu kokuyor. Badem çiçeğinin o harika kokusu. Bu olağanüstü bir şey *değil mi?*”

Zafer edasıyla kilisenin yanından geçti, küçük eski dizi evlerin önüne geldi. Küçük parmaklıkları girişteki kendi kapısından içeri girdi.

“İşte buradayım,” dedi sonunda. “Evdeyim. Benimle geldiğiniz için çok teşekkür ederim.”

Genç polise baktı. Bütün vücudu kardan bir duvar kadar beyazdı; sokaktaki ark lambasının zayıf ışığında yüzü gösterişsiz ve ürkekti.

“İçeriye gelip biraz ısınabilir miyim?” diye sordu içtenlikle. Kız onu donduran şeyin soğuktan çok korku olduğunu biliyordu. Ölümcül bir korkuya kapılmıştı.

“Peki,” dedi kız. “İsterseniz oturma odasında kalın. Ama yukarı gelmeyin çünkü evde yalnızım. Oturma odasındaki ateşi yakabilirsiniz ve ısınınca gidebilirsiniz.”

Adamı ateşin önündeki büyük divanda, yüzü mavimsi ve korkudan bembeyaz bıraktı. Kız odadan çıkarken adam ardından mavi gözlerini devirdi. Ama kız yatak odasına çıktı ve kapısını kilitledi.

Kız sabah küçük evinde yukarıdaki stüdyosunda tablolarına bakıp kendi kendine gülüyordu. Kanaryaları konuşuyor ve fırtınayı izleyen güneş ışığında cırtlak sesle ötüşüyorlardı. Dışarıdaki soğuk kar temizdi ve havadaki beyaz ışıltı gerçekte olduğundan çok daha güçlü bir güneş ışığı etkisi yaratıyordu.

Kız kendi tablolarına bakıp komikliklerine kıkırdıyordu. Birden kendisine tamamen saçma geldiler. Onlara bakmaktan hoşlandı, ona o denli gülünç göründüler ki. Özellikle hoş kahverengi saçları ve hafif açılmış tav-

şan ağzı ve şaşkın tavşan gözleriyle kendi portresi. Yüzünün tablosuna baktı ve solmuş nergislere benzeyen sarı kanaryalar daha yüksek sesle şakıyabilme çabasıyla çılgına dönene kadar uzun, inişli çıkışlı bir şekilde güldü. Kızın uzun değişken tondaki kahkahası evin her yanında cınladı.

Oldukça üzgün yüzlü, kendini bir şey sanan cinsten hizmetçi –İngiltere’deki hemen herkes kendini bir şey sanan cinstendir, üstünlük bir İngiliz hastalığıdır– sorgulayıcı ve oldukça kınayıcı bir bakışla içeri geldi.

“Beni çağırdınız mı, Miss James?” diye sordu yüksek sesle.

“Hayır. Hayır. Ben çağırmadım. Bağırmayın, gayet iyi duyabiliyorum,” diye yanıtladı kız.

Hizmetçi tekrar kıza baktı.

“Oturma odasında genç bir adam olduğunu biliyor muydunuz?” dedi.

“Hayır. Gerçekten!” diye bağırdı kız. “Ne, genç polis mi? Onu tamamen unutmuştum. Fırtınada ısınmak için içeri geldi. Gitmemiş mi?”

“Hayır, Miss James.”

“Ne kadar acayip. Saat kaç? Dokuzaya çeyrek var. Neden ısınınca gitmemiş? Gidip onu görmeliyim sanırım.”

“Sakatlandığını söylüyor,” dedi hizmetçi aşağılayıcı bir şekilde ve yüksek sesle.

“Sakat! Çok acayip. Dün akşam kesinlikle değildi. Fakat bağırmayın. Gayet iyi duyabiliyorum.”

“Mr. Marchbanks kahvaltıya geliyor mu, Miss James?” dedi hizmetçi giderek daha fazla aşağılayıcı şekilde.

“Bilemeyeceğim. Ama benimki hazır olur olmaz ben aşağı gelirim. Bir dakika sonra polisi görmek için ineceğim nasıl olsa. Hâlâ burada olması çok acayip.”

Bir süre düşünmek için penceresinin önünde güneş ışığında oturdu. Dışarıda karı, çıplak morumsu ağaçları

görebiliyordu. Hava ender rastlanır cinsten ve farklıydı. Aniden dünya başkalaşmıştı; sanki bir deri veya zar kopmuş, sanki eski, çürüyen Londra gökyüzü çatlamış ve ölmüş bir deri gibi sıyrılıp büzüşmüş ve geriye tamamen yeni mavi bir cennet bırakmıştı.

“Gerçekten olağanüstü,” dedi kendi kendine. “O adamın yüzünü kesinlikle gördüm. Ne şahane bir yüzdü. Asla unutmayacağım. Nasıl bir kahkaha. Son gülen iyi güler. O kesinlikle son gülen. Bu yüzden onu seviyorum: En son o gülecek. Gerçekten sıra dışı birisi olmalı! Son gülen olmak ne kadar da güzel bir şey. Kesinlikle en son gülecek. Ne kadar şahane bir varlık. Sanırım ona varlık demeliyim. Tam olarak bir insan değil.”

“Ama geri gelip dünyayı aniden değiştirmesi ne kadar şahane. *Olağanüstü* değil mi? Marchbanks’i de değiştirmiş olacak mı? Tabii Marchbanks onu hiç *görmedi*. Ama onu duydu. Bu da aynı işi görmez mi, merak ediyorum! *Merak ediyorum!*”

Marchbanks hakkında derin düşüncelere daldı. Kız ve o *öylesine* arkadaştlar. Neredeyse iki yıldır arkadaştlar. Asla sevgili değil. Asla öyle değil. Ama *arkadaş*.

Ve ne de olsa, kız ona âşık olmuştu: kafasında. Bu şimdi ona çok komik geliyordu: kafasında ona o denli âşık olması. Ne de olsa hayat aşırı saçmaydı.

Çünkü şimdi kendisini ve onu komik bir çift olarak görüyordu. Hayatı özellikle kendi hayatını komik denecek kadar korkunç ciddiye alan bir adam. Ve adamı, adamın kendisinden korumak için o denli aptalca *kararlı* bir kız. Ah, ne kadar saçma! Adamı, adamın kendisinden korumaya *kararlı* olmak ve buna çabalarken ona çılgınca âşık olmak. Adamı, adamın kendisinden korumak için kararlılık.

Saçma! Saçma! Saçma! Çobanpüsküllerinin arasında adamı gülerken gördüğünden beri –*öylesine* olağanüs-

tü, muhteşem bir kahkaha— kendi aptallığını görmüştü. Gerçekten, ne muhteşem bir aptallık, bir adamı kendisinden korumak. Herhangi birisini korumak. Ne muhteşem bir aptallık. Bir adamı kendi halinde mahvolmaya bırakmak ne kadar daha eğlendirici ve heyecanlandırıcı. Her halükârda mahvolma kurtuluştan daha eğlencelidir ve birçok adam için gidilecek daha iyi bir yerdir.

Hiçbir erkeğe âşık olmamıştı, Marchbanks'e da yalancıktaan âşık olmuştu. Şimdi bunu çok net görüyordu. Zaten ne saçmalıktı, bu âşık olma işi. Allahtan bu aşağılayıcı hatayı işlememişti.

Hayır, çobanpüsküllerinin arasındaki adam bunu çok net görmesini sağlamıştı: âşık olmanın aptallığı, bir adamın peşinden koşmanın veya bir adamın peşinden koşmasının onur kırıcı işi.

“Aşk gerçekten bu kadar saçma ve onur kırıcı mı?” dedi kendi kendine yüksek sesle.

“Tabii ki!” dedi derinden, gülen bir ses.

Etrafına bakındı, ama görünürde kimse yoktu.

“Sanırım yine o adam,” dedi kendi kendine. “Gerçekten şaşırtıcı, biliyor musun. Ben asla bir erkek, hiçbir erkek istemeyişimi şaşırtıcı buluyorum. Ve işte otuzu geçtim. İlginç. Bu bendeki bir sorun mu yoksa doğru bir şey mi, bilemem. Kanıtlayana kadar bilemem. Ama sanırım o adam gülmeye devam etseydi bana bir şey olacaktı.”

Odada badem çiçeğinin ilginç kokusunu aldı ve uzaktan gelen kahkahayı duydu.

“Marchbanks'in dün gece neden o kadınla —o Yahudi kılıklı kadınla— gittiğini gerçekten merak ediyorum. Ondan ne bekleyebilirdi? Veya kadın adamdan? Çok tuhaf, sanki her ikisi de bir şeye karar vermiş gibi. Hayat ne kadar da olağanüstü şaşırtıcı. Ne kadar da karmakarışık görünüyor her şey.”

“Neden kimse hayatta o adam gibi gülmüyor? Adarn

gerçekten şahane göründü. O kadar küçümseyici. Ve o kadar gururlu! Ve o kadar gerçek. O gülen, küçümseyici, şahane gözlerle yalnızca gülüp sonra tekrar kaybolmak. Yahudi kılıklı bir kadının peşinden koşmasını hayal edemiyorum. Veya herhangi bir kadının, Tanrı'ya şükür. Her şey ne kadar karmaşık. İzin verilse benim polisim de karmaşık olurdu: bir köpek gibi. Ben köpeklerden hiç hoşlanmam, gerçekten hoşlanmam. Ve erkekler ne kadar da köpeksi görünüyorlar—”

Ama derin derin düşünürken bile, uzun alçak sesli bir kıkırdamayla kendi kendine gülmeye başladı. O adamın gelip o şekilde gülmesi ve gökyüzünü yaşlı bir deri gibi çatlatıp büzüştürmesi ne şahane. Şahane değil miydi? Adam ona yalnızca dokunsaydı şahane olmaz mıydı? Dokunsaydı bile. Eğer adam ona dokunsaydı, o yaşlı sert derinin altından kendisinin de yepyeni ve yumuşak ortaya çıkacağını hissetti. Pencereden dışarı boş boş bakıyordu.

“İşte tam da şu anda geliyor,” dedi aniden. Marchbanks'i kastediyordu, gülen adamı değil.

İşte elleri hâlâ paltosunun ceplerine sokulmuş, başı hâlâ melon şapkanın içine sanki gizlice itilmiş ve hâlâ ayaklarını sürüyerek geldi. Başını kaldırmadan, kuşkusuz derin düşüncelere dalmış olarak, aceleyle yolu geçip geldi. Sıkıntının verdiği ıstırapla kuşkusuz dün geceki deneyimi derinden düşünerek. Kızı güldürdü.

Kız yukarıdaki pencereden izlerken uzun bir kahkaha koyverdi ve kanaryalar yine kafayı yediler.

Adam aşağıdaki salondaydı. Çınlayan, oldukça bu-
yurgan bir sesle çağırıyordu:

“James, aşağı geliyor musunuz?”

Kız, “Hayır,” dedi. “Siz yukarı çıkın.”

Adam sanki ayakları onu engellemek istedikleri için merdivenlere karşı biraz acımasızmış gibi basamakları çiftler çiftler çıktı.

Kapının eşiğinde durup kıza boş, küçümseyici bir bakışla, gri gözleri tuhaf bir ışıltıyla oynayarak baktı. Kız da ona ilginç ve oldukça umursamaz bir mağrurlukla baktı.

“Kahvaltınızı istemiyor musunuz?” diye sordu kız. Gelip her sabah kızla kahvaltı etmek adamın âdetiydi.

“Hayır,” diye yanıtladı yüksek sesle. “Bir çayhaneye gittim.”

“Bağırmayın,” dedi kız. “Sizi gayet iyi duyabiliyorum.” Adam kıza alaycı ve bir parça melanetle baktı.

“Sanırım her zaman duyabiliyordunuz,” dedi adam hâlâ yüksek sesle.

“Her neyse, şimdi duyabiliyorum, yani bağırmanıza gerek yok,” diye yanıtladı.

Ve gri gözleri, içindeki tuhaf grimsi fosforlu parıltıyla tekrar kızın yüzünde kötülük dolu bakışlarla gezindi.

“Bana bakmayın,” dedi kız sakince. “Her şeyi biliyorum.”

Haince bir kahkahaya boğuldu.

“Kim söyledi size – polis mi?” diye bağırdı.

“Ah, yeri gelmişken o aşağıda olmalı. Hayır, polis yalnızca rastlantısalı. Sanırım şallı kadın da öyle. Bütün gece kaldınız mı?”

“Tamamen değil. Gündoğumundan önce geldim. Siz ne yaptınız?”

“Bağırmayın. Ben gündoğumundan çok önce geldim.” Ve o uzun, alçak sesli kahkahayı duyar gibiydi.

“Ne oldu, sorun ne?” dedi adam merakla. “Ne yapıyordunuz?”

“Tam olarak bilmiyorum. Neden? Hesap mı soracaksınız?”

“O kahkahayı duydunuz mu?”

“Ah evet. Bir sürü başka şey de. Ve bir şeyler de gördüm.”

“Gazeteyi gördünüz mü?”

“Hayır. Bağırmayın, duyabiliyorum.”

“Büyük bir fırtına olmuş, buranın dışındaki kilisenin pencereleriyle kapılarını uçurmuş ve kiliseyi bayağı harap etmiş.”

“Gördüm. Kilise İncil’inin bir yaprağı tam suratıma çarptı: ‘Yakup’un kitabı.” Alçak sesle güldü.

“Başka ne gördünüz?” diye bağırdı yüksek sesle.

“Onu gördüm.”

“Kimi?”

“Ah, işte onu söyleyemem.”

“Ama neye benziyordu?”

“Onu size söyleyemem. Aslında bilmiyorum.”

“Ama biliyor olmalısınız. Sizin polis de adamı gördü mü?”

“Hayır, gördüğünü sanmıyorum. Benim polis!” Ve uzun bir kahkaha çağlamasına kapıldı. “Kesinlikle benim değil. Ancak aşağı gidip onu görmem *gerek*.”

“Bu sizi gerçekten çok tuhaf yaptı,” dedi Marchbanks. “Sizde *ruh* yok, biliyor musunuz.”

“Ah, bunun için Tanrı’ya şükürler olsun. Benim polisimin var. Eminim. *Benim polisim!*” Ve tekrar uzun ve gürültülü bir kahkahaya boğuldu, kanaryalar da cırtlak sesleriyle uzun uzun eşlik ettiler.

“Sizin derdiniz ne?” diye sordu adam

“Ruhumun olmaması. Aslında hiçbir zaman olmadı. Hep bana zorla kakalanmıştı. Ruh sizinle benim aramdaki tek şeydi. Tanrı’ya şükür gitti. Siz kendinizin-kini kaybetmediniz mi? Sizi çürük bir diş gibi huzursuz eden?”

“Ama siz neden söz ediyorsunuz?”

“Bilmiyorum,” dedi kız. “Bütün bunlar çok acayip. Fakat baksanıza benim aşağı gidip polisimi görmem *gerek*. Aşağıda oturma odasında. Benimle gelseniz iyi olur.”

Birlikte aşağı gittiler. Polis yelek ve gömleğiyle divanda asık suratlı bir şekilde yatıyordu.

“Baksanıza!” dedi Miss James ona. “Sakatlandığınız doğru mu?”

“Doğru. O yüzden buradayım. Yürüyemiyorum,” dedi sarı saçlı genç adam gözlerine yaşlar dolarak.

“Ama nasıl oldu? Dün akşam sakat değildiniz,” dedi kız.

Nasıl olduğunu bilmiyorum – ama uyanıp ayağa kalkmaya çalıştığımda yapamadım.” Gergin yüzünden yaşlar boşandı.

“Ne kadar acayip,” dedi kız. “Ne yapabiliriz?”

“Hangi ayak?” diye sordu Marchbanks. “Bir bakalım şuna.”

“İstemem,” dedi zavallı adam.

“İsteseniz iyi olur,” dedi Miss James.

Yavaşça çorabını çıkardı ve bir hayvanın tuhaf pençesi gibi ilginç bir şekilde çarpıklaşmış beyaz sol ayağını gösterdi.

Adam hıçkırarak ağlarken kız tekrar alçak sesli, insanı sevindiren kahkahayı duydu. Ağlayan polise merakla bakarken sese pek aldırmadı.

“Acıyor mu?” diye sordu kız.

“Üstüne basarsam,” diye ağladı genç adam.

“Bakın ne diyeceğim,” dedi kız. “Telefonla bir doktor çağıralım, o sizi bir taksiyle eve götürebilir.”

Genç adam mahcup bir şekilde gözlerini sildi.

“Ama nasıl olduğu hakkında hiç fikriniz yok mu?” diye sordu Marchbanks kaygıyla.

“Şahsen hiç fikrim yok.”

O anda kız alçak sesli, ebedî kahkahayı tam kulağında duydu. Kalkıp yürüdü, ama hiçbir şey göremedi.

Tekrar dolanırken Marchbanks vurulmuş bir hayvan gibi, tuhaf, ciyaklayan bir çığlık attı. Beyaz yüzü bitkindi,

esasen ıstıraptan, ama kısmen de tanıdığı bir şeyi görmenin çılgınlığından tuhaf bir sırıtmayla yamulmuştu. Sabit gözlerle bir şeye bakıyordu. Ve devrilen gözlerinin ıstırasında nihai olarak ve bu sefer ölümcül bir şekilde kendini aptal durumuna düşürmüş bir adamın korkunç sırıtması vardı.

“A!” diye ciyakladı tiz bir sesle, “O olduğunu biliyordum!” Titrek bir kahkahayla halının üzerinde sendeleyerek ilerledi ve bir an için yerde kıvranarak yattı. Sonra acayıp, biçimsiz bir biçimde yıldırım çarpmış bir adam gibi hareketsiz yattı.

Miss James yuvarlak, sabit kahverengi gözlerle baktı.

“Öldü mü?” diye sordu telaşla.

Genç polis titremekten nerdeyse konuşamıyordu.

Kız polisin dişlerinin birbirine çarptığını duyabiliyordu.

“Öyle görünüyor,” diye kekeledi.

Havada hafif bir badem çiçeği kokusu vardı.

ÂŞIK

“Evet, hayatım!” dedi Henrietta. “Nişanlı olduğum –ve bir ay içinde evleneceğim– adamla bir hafta sonu geçirecekken suratımda bu endişeli bakış olsaydı, ya çabalayıp suratımı değiştirirdim ya duygularımı gizlerdim veya başka bir şey.”

“Sen çeneni kapa,” dedi Hester, tersleyerek. “Beğenmiyorsan suratıma bakma.”

“Bak şimdi sevgili Hester, yine tepen atmasın. Yalnızca aynaya bak, ne demek istediğimi göreceksin.”

“Senin ne demek istediğin kimin umurunda! Benim suratımdan sen sorumlu değilsin,” dedi Hester umutsuzca, aynaya bakmaya veya herhangi bir şekilde kız kardeşinin nazik önerisini dinlemeye niyeti yoktu.

Şükür ki nişanlı olmayan daha küçük kardeş Henrietta hafifçe bir melodi mırıldandı. Yalnızca yirmi bir yaşındaydı ve ölümcül yüzüklerden birini kabul ederek huzurunu tehlikeye atmaya en ufak bir niyeti yoktu. Yine de Hester’in, söylendiği gibi, “uçtuğunu” görmek *gerçekten* hoştu; çünkü Hester neredeyse yirmi beşindeydi ki bu önemliydi.

En kötüsü, son zamanlarda sadık Joe söz konusu olunca Hester’in yüzüne o ünlü “endişeli” bakışın yerleşmesiydi: gözlerinin altında kara gölgeler, yanaklardan

aşağı uzanan çizgiler. Hester böyle görününce, Henrietta endişe ve kaygının tatsız yankısının kalbinde güm-bürdediğini hissetmekten kendini alamazdı ve bundan nefret ederdi. Bu ani korku hissine kesinlikle dayanamazdı.

“Demek istediğim,” diye devam etti, “oraya bu suratla gitmen Joe’ya son derece haksızlık. Ya daha sevimli bir ifade takın, ya da—” Ama kendini tuttu. “Gitme,” diyecekti. Ama gerçekten Hester’in bu evliliği tamamına erdirmesini umuyordu. Henrietta’nın üstünden öyle bir yük kalkacaktı ki.

“Of, tamam!” diye bağırdı Hester. “Kapa çeneni!” Ve kara gözleri genç Henrietta’ya bir hiddet ve endişe kıvılcımıyla parladı.

Henrietta yatağa oturdu, çenesini kaldırdı ve meditasyon yapan bir melek havası takındı. Gerçekten de Hester’i çok severdi ve bu endişeli bakış korkunç kötü bir işaretti.

“Buraya bak Hester!” dedi. “Seninle Markbury’ye gelmemi ister misin? Eğer istersen *benim* için sakıncası yok.”

“Sevgili kardeşim,” diye bağırdı Hester umutsuzca, “bunun ne işe yarayacağını düşünüyorsun?”

“Samimiyeti biraz törpüler diye düşündüm, eğer seni endişelendiren buysa.”

Ester sahte, alaycı bir kahkaha ile karşılık verdi.

“Çocuk olma Henrietta, gerçekten!” dedi.

Ve Hester evliliğe hazırlık olarak Joe’su ile birlikte bir çiftlik kurmaya başladıkları Wiltshire’e doğru yalnız başına yola koyuldu. Topçu taburundaki dönemden sonra, adama iş hayatından bıkkınlık gelmişti: ayrıca Hester asla küçük bir banliyö villasında yaşayamazdı. Her kadın yuvasını bir alyansın içinden görür. Hester şimdiye değin yalnızca nişan yüzüğünün içinden şöyle bir bakmıştı. Fa-

kat aman Tanrım! Kesinlikle Golders Green, hatta Harrow¹ bile değil.

Joe tahtadan küçük kahverengi bir kulübe yapmıştı – çoğunluğu kendi elleriyle: Ve arkada küçük bir dere ve iki yaşlı söğüt vardı. İki tarafında kahverengi sundurmalar ve tavukların açıkta serbest dolaşacağı ufak bir yer. Domuz geçirmez dikenli telden bir çit içinde domuzlar ve bir arazide iki inekle bir at. Joe'nun yüz yirmi küsur dönümü ve kendisine yardım eden yalnızca bir genç vardı. Ama tabii ki Hester da olacaktı. Her şey yepyeni ve düzenli görünüyordu. Joe bir işçiydi. Kendisi de oldukça yeni ve düzenli, çok sağlıklıydı ve kendinden hoşnut görünüyordu. "Endişeli bakışı" fark etmedi bile. Veya fark ettiyse bile, yalnızca, "Biraz bitkin gözüküyorsun Hester. Şehre gitmek bütün gücünü tüketiyor, tahmin ettiğinden de fazla. Burada bambaşka bir kız olacaksın," dedi.

"Ne demezsin!" diye bağırdı Hester.

Bir yandan da hoşuna gidiyordu. Beyaz ve sarı tavuk sürüleri ve enerji dolu domuzlar. Ve sarı, ince söğüt yaprakları evinin arkasındaki yaşlı eğik ağaçlardan yağmur gibi yavaşça dökülüyordu. Buna bayılıyordu: özellikle de topraktaki sarı yapraklara.

Joe'ya bunun harika, mükemmel, güzel olduğunu söyledi! Ve Joe son derece memnun oldu. *Joe* kesinlikle formda gözüküyordu.

Yardımcı gencin annesi saat yarımında onlara yemek verdi. Öğleden sonra güneş ışıısıyla doluydu ve gencin annesine yardım için tabakları kuruladıktan sonra yapacak çok az iş vardı.

"Bu ocakta yemek pişirmenize çok kalmadı hanımefendi: ve bu da küçük iyi bir ocak doğrusu."

1. Londra'nın kuzeyinde, 1920'lerde süratle gelişen banliyöler. (Ç.N.)

“Hayır, çok kalmadı!” diye yankıladı Hester ocaktan aşırı ısınmış, sıcak, ufak, ahşap mutfakta.

Kadın gitti. Çaydan sonra genç de gitti, Joe’yla Hester tavukları ve domuzları kapattılar. Akşam vaktiydi. Hester içeri girdi ve kendini biraz aptal gibi hissederek akşam yemeğini hazırladı, Joe da kendini önemli ve çekici hissederek oturma odasında ateş yaktı.

O ve Hester ertesi sabah genç çocuk gelene kadar kulübede yalnız olacaktı. Altı ay önce Hester bundan hoşlanırdı. Birlikteyken huzurları pek iyiydi, adam ve kız. Arkadaştılar; adamın ve kızın ailesi de yıllardır dosttu, sittin senedir. Son derece düzgün bir çocuktı ve ondan korkulacak, kötü bir şey asla gelmezdi. Kızın kendisinden de. Kesinlikle hayır.

Ama şimdi, ne yazık ki, kız onunla evlenmeye söz verdiğinden beri adam ona sefilce “âşık olma” hatasını yapmıştı. Adam daha önce hiç böyle olmamıştı. Kız onun böyle olacağını bilseydi kararlı bir şekilde şöyle derdi: Arkadaş kalalım Joe, çünkü bu tip şeyler bir bayağılıktır. Joe sarılmaya ve okşamaya başlayınca, kız ona tahammül edemiyordu. Öte yandan tahammül etmesi gerektiğini hissediyordu. Hatta sevmesi gerektiğini düşünüyordu. Fakat *gerekliliğin* nereden çıktığını anlayamıyordu.

“Korkarım Hester,” dedi Joe üzüntüyle, “sen bana benim sana olduğum kadar âşık değilsin.”

“Lanet olsun!” diye bağırdı kız. “Eğer değilsem buna şükretmelisin, bütün diyeceğim bu.”

Adam bu katmerli yorumu duydu, ama üzerinde durmadı. Hiçbir şeyin tam gözünün bebeğine bakmaktan asla hoşlanmadı. Sadece kendi haline bıraktı, kızın bütün duygularını huzurla karanlıkta bıraktı. Yani kendisi için huzurla.

Arabalarda ve çiftçilikte ve bu tür şeylerde son derece ustaydı. Ve Hester kesinlikle bir araba kadar karma-

şıktı. Kesinlikle kızın da bir araba gibi onu oluşturan küçük valfleri, manyetoları, hızlandırıcıları ve bir sürü şeyleri vardı. Yalnızca kızı da bir arabayı ele aldığı kadar dikkatle ele almaya çalışmalıydı. En azından bir otomobil gibi çalışmaya başlatılmaya gereksinimi vardı. Bir arabanın otomatik marşı olsa bile onu bir adamın uygun şekilde çevirmesi gerekirdi. Hester eğer Joe'yla evlilik yoluna koyulacaksa birçok sefer krankla çalıştırılması gerekeceğini hissetti. Ve adam, bu aptal, hareketsiz arabanın içinde oturmuş Tanrı bilir saatte kaç mil yapıyormuş numarası yapıyordu.

Bu akşam kadın gerçekten çaresizlik duyuyordu. Öğleden sonra Joe'yla birlikte burayla ilgili işleri yaparken kendini oldukça iyi hissetmişti. O zaman onunla birlikte olmaktan hoşlanmıştı. Ama şimdi akşam olmuştu ve yalnızdılar, aptal küçük oda, sıcacık ateş, Joe, Joe'nun piposu, Joe'nun kendini beğenmiş tipte yapmacık yüzü, hepsi onun için dayanılmayacak kadar fazlaydı.

"Gel otur hayatım," dedi Joe, ikna edici bir şekilde, yanındaki divana eliyle vurarak. Ve kız, iyi bir kızın gidip "oraya" oturmaktan aşırı mutlu olacağına inandığı için gidip adamın yanına oturdu. Ama tepesi atmıştı. Bu ne küstahlık! Bir divanın olması bile ne küstahlık. Divanların bayağılığından tiksiniyordu.

Belinin çevresindeki kola ve sarılmak olduğunu tahmin ettiği pazının belli bir baskısına tahammül etti. Ama yüzünün ne kadar da kendini beğenmiş ve aptal göründüğünü düşündü, bütün doğal içtenliği ve doğallığı gitmişti. Boynunun arkasını okşaması ne kadar aptalcaydı. Çifte kumrular olmaya çalışması ne kadar sersemceydi. Örneğin Lord Byron'ın çeşitli kadınlarına ne gibi tatlı, ama hoş şeyler mırıldandığını merak etti. Kesinlikle bu kadar saçma sapan bu kadar yeteneksizce değildir. Ve onu öyle öpmesi de ne kadar canavarca.

“Bana bir şeyler çalmanı sonsuz derecede tercih ederim Joe,” dedi.

“Sana bu akşam çalmamı istemiyorsun, değil mi hayatım?” dedi adam.

“Neden bu akşam olmasın. Biraz Çaykovski dinlemeyi çok isterdim, beni biraz hareketlendirecek bir şey.”

Adam kalktı ve uysalca piyanoya gitti. Oldukça güzel çaldı. Kız dinledi. Çaykovski onu gayet güzel hareketlendirebilirdi. Yani müziğin kendisi. Şayet bu müziğin sesinden sonra Joe’nun sevişmesinin, eğer ona sevişme denirse, kesinlikle daha da olanaksız olduğunu bu denli umutsuzca fark etmemiş olsaydı.

“Bu güzeldi,” dedi. “Şimdi benim en sevdiğim noktürnü çal.”

Adam piyanonun tuşlarına basmaya odaklanmışken kız evden sıvıştı.

Oh! Serin ekim havasında rahat bir nefes aldı. Karanlık loştı. Batıda yarımaya canlı bir şekilde parlıyordu ve hava tamamıyla hareketsizdi ve loşluk toprak üzerinde hafif sis gibiydi.

Hester saçını savurdu ve en sevdiği noktürne karşılık verecek mükemmel bir davul oluşturan uzun adımlarla kulübeden uzaklaştı. Sırf işitme mesafesinden çıkmak için acele etti.

Ah! Nefis bir gece. Kısa saçını tekrar arkaya attı ve kendini hızla sonsuzluğa atılan Mazeppa’nın atı¹ gibi hissetti. Ama sonsuzluk yalnızca öbür çiftliğe ait bir araziydi. Fakat Hester yumuşak ay ışığında içinin kaynadığını hissetti. Ah! Ötenin kenarından geçip koşarak uzaklaşmak! Eğer ötenin, Joe’nun ekmek bıçağı gibi bir kena-

1. Lord Byron’ın “Mazeppa” şiirinde (1819) kahraman, zina suçundan dörtne-la tüm Rusya’yı gezen vahşi bir atın sırtına bağlanma cezasına çaptırılır. Çaykovski bu şiirden bir opera bestelemiştir. (Ç.N.)

rı varsa. “Aptal olmadığımı biliyorum,” dedi kendine. Ama bu ayaklarının çılgınca kıpırtısını gidermedi. Ah! Keşke Joe ve onun oynaşmasının yerine başka bir çözüm olsaydı. Evet, OYNAŞMA! Bu kelime kendine olan saygısının son kırıntılarını da kaybetmesine neden oldu, ama kelimeyi yüksek sesle söyledi.

Fakat tarlada birkaç tuhaf at vardı, bu nedenle ihtiyatla Joe’nun çitine doğru yöneldi. Tam Joe’ya göreydi, başkasının arazisinden geçmedikçe piyanosunun sesinden kaçılamayacak kadar küçük bir yeri olması.

Fakat kulübeye yaklaştıkça Joe’nun piyanosunun gümbürtüsü aniden kesildi. Aman Tanrım. Kız çılgınca etrafa bakındı. Yaşlı bir söğüt dereye doğru eğilmişti. Hester çömelip gerildi ve uzun bir kedi çevikliğiyle serin yapraklı yeşillığe tırmandı.

Joe onu aramak için evin köşesinden dönüp ay ışığına çıktığında kız henüz yaprakların arasına karışmış ve dayanabileceği bir konuma yerleşmişti. Onu aramaya nasıl cesaret edebilirdi! Adam dimdik, insanı sinir edecek kadar erkeksi duruşu ve kalkık başıyla ortalıkta dolaşarak karanlıkta etrafa bakınırken, yaprakların arasında bir yarasa kadar sessiz kalarak durdu. Joe ilk kez etkisiz, önemsiz, ne yapacağını bilmez gözüktü. Şu sözde erkek büyüğü neredeydi? Neden o kadar yavaş ve bu durum için yetersizdi?

İşte! Yumuşak ve kendinden emin bir tonda sesleniyordu: “Hester Hester! Nereye gizlendin?”

Kızgındı gerçekten. Hester ağacında kıpırdamamaya çalışarak hareketsiz durdu. Onu yanıtlamaya en ufak bir niyeti yoktu. Adam pekâlâ başka bir gezegende bile olabilirdi. ortalıkta belli belirsiz dolandı ve mutsuz bir şekilde gözden kayboldu.

Sonra Hester’ın içine bir kuşku düştü. “Bak kızım aslında o adama olan davranışın biraz ayıp! Zavallı Joe!”

Ânında içinde bir şey mırıldanmaya başladı. “Zaval-
lı Joe diye seslenen tatlı sesler duyuyorum.”

Yine de içeri girip bütün akşamı adamla *tête-à-tête*¹
geçirmek istemedi.

“Benim öylesine âşık olabileceğimi düşünmek tabii
ki saçma. Onun domuz yalaklarından birine düşmeyi
tercih ederim. Ne kadar da ürkütücü derecede bayağı
bir durum. Aslında bu da beni sevmediğinin kanıtı.”

Bu düşünce şimşek gibi çaktı. “Bana âşık olması ger-
çeği beni sevmediğini kanıtlar. Bir kadını seven hiçbir
erkek bu şekilde âşık olmaz. Kadın için ne kadar aşağı-
layıcı.”

Kız ânında ağlamaya başladı ve el yordamıyla elbi-
senin kolunda mendilini ararken neredeyse ağaçtan dü-
şecekti. Bu aklını başına getirdi.

Tam kestiremediği bir uzaklıkta adamın eve döndü-
ğünü gördü ve kendini kötü hissetti. “Neden bütün bu
karmaşayı başlattı? Ben kimseyle evlenmek istemedim
ve kimsenin bana âşık olmasını beklemedim. Şimdi peri-
şan durumdayım ve anormal hissediyorum. Kızların ço-
ğu bu âşık olma işinden hoşlanıyor olmalı, yoksa erkek-
ler yapmazdı. Ve çoğunluk normal olmalı. Yani anormal
olan benim ve ağaçta olan benim. Kendimden iğreniyor-
um. Joe’ya gelince, aramızdaki her şeyi berbat etti ve
buna güvenerek onunla evlenmemi bekliyor. Tamamen
mide bulandırıcı! Hayat tam bir karmaşa! Kendimden
nasıl da iğreniyorum!”

Ânında birkaç damla gözyaşı döktü, bu sırada kulü-
benin kapısının bir çeşit gümbürtüyle kapandığını duy-
du. Adam içeri girmişti ve haklı olarak kırgın olacaktı.
Üzerine yeni bir kaygı çöktü.

Söğüt ağacı rahat değildi. Hava soğuk ve nemliydi.

1. (Fr.) Baş başa. (Ç.N.)

Bir kere daha soğuk alırsa herhalde bütün kış burnunu çekerdi. Kulübenin penceresinden lamba ışığının geldiğini gördü ve, “Kahretsin,” dedi, ki onun durumunda bu gerçekten kötü hissettiği anlamına gelirdi.

Ağaçtan aşağı kaydı, kolunu çizdi ve herhalde en iyi çoraplarından birini zedeledi. “Ah, kahretsin!” dedi, üstüne basa basa, kulübeden içeri girmeye ve zavallı Joe’yla hesaplaşmaya hazırlanırken. “Ona *zavallı Joe* demeyeceğim!”

Tam o anda yolda bir arabanın yavaşladığını duydu ve klaksondan ihtiyatlı tiz bir korna sesi geldi. Duran arabanın farları Joe’nun demirden yeni kapısının yanında parlıyordu.

“Bu ne küstahlık! Bu ne dayanılmaz küstahlık! Şu küçük Henrietta beni cezalandırmaya gelmiş!”

Joe’nun cüruf kaplı araba yolu boyunca bir Mainad¹ gibi uçtu.

“Merhaba Hester!” diye çıktı Henrietta’nın genç sesi, arabanın karanlığından soğukkanlılıkla süzülerek. “İşler nasıl?”

“Ne küstahlık!” diye bağırdı Hester. “Ne büyük küstahlık!” Joe’nun demir kapısına yaslanıp hızlı hızlı soludu.

“Ne demek istiyorsun?” diye sordu Hester, hâlâ hızlı hızlı soluyarak.

“Bak kızım konuyu saptırma. Sen dışarı gelmeseydin biz içeri gelmiyorduk. Bizim senin işlerine burnumuzu soktuğumuzu düşünmene gerek yok. Biz Bonamy’ye kamp yapmaya gidiyoruz. Hava aşırı güzel değil mi?”

Bonamy, Joe’nun ahbabıydı, o da arazi boyunca bir mil ötede bir çiftlik kurmuş bir topçu eriydi. Joe kulübesinde kesinlikle bir Robinson Crusoe değildi.

1. Yunan mitolojisinde Dionysos’un alayını meydana getiren tanrının etkisiyle kendinden geçen, coşup, çılgın hareketler yapan çoğunlukla kadın kişiler. (Ç.N.)

“Sizler de kimsiniz?” diye sordu Hester.

“Her zamanki kuşlar,” dedi Donald sürücü koltuğundan. Donald, Joe’nun kardeşiydi. Henrietta onun yanında önde oturuyordu.

“Her zamankiler,” dedi Teddy kafasını arabadan çıkararak. Teddy ikinci derece kuzendi.

“Peki,” dedi Hester, bir nevi aşağı doğru kayarken. “*Madem* buradasınız, sanırım içeri de gelebilirsiniz. Yemek yediniz mi?”

“Yemek mi, evet,” dedi Donald. Ama biz gelmiyoruz Hester, üzülme.”

“Neden gelmiyorsunuz?” diye parladı Ester, çok öfkeli bir şekilde.

“Birader Joe’dan korkuyoruz,” dedi Donald.

“Ayrıca Hester,” dedi Henrietta kaygıyla, “sen de biliyorsun bizi istemediğini.”

“Henrietta, aptallık etme!” diye parladı Hester.

“*Tamam* Hester,” diye terslendi üzgün Henrietta.

“Hadi içeri gelin ve saçmalığı bırakın!” dedi Hester.

“Bu sefer olmaz,” dedi Donald.

“Hayır efendim!” dedi Teddy.

“Ama hepiniz birer aptalsınız! Neden gelmiyorsunuz?” diye bağırdı Hester.

“Ağabeyimizden korkuyoruz,” dedi Donald.

“Tamam,” dedi Hester. “O zaman sizinle beraber ben de gelirim.”

Alelacele kapıyı açtı.

“Bir göz atayım mı? Evi görmeye can atıyorum,” dedi Henrietta, arabanın kapısının üzerinden bacağını atıp geçerek.

Artık ay batmış, gece kararmıştı. İki kız cüruf yolu çatırdatarak eve ilerlediler.

“Eğer sen gelmememi tercih edersen ya da Joe,” dedi Henrietta kaygıyla. Genç zihni çok huzursuzdu ve

bir ipucu umut ediyordu. Hester yanıt vermeden yürümeye devam etti. Henrietta elini kız kardeşinin koluna koydu. Hester, “Sevgili Henrietta, *normal* ol!” diyerek silkeledi.

Hızla önündeki üç merdiveni çıktı, ardına kadar açtığı kapı, lambanın aydınlattığı oturma odasını, hafif yanan ateşin yanındaki koltukta sırtı kapıya dönük oturan Joe’yu gözler önüne serdi. Joe yüzünü dönmedi.

“İşte Henrietta!” diye bağırdı Hester, “*Buna ne dersin?*” anlamına gelen bir tonda.

Joe ayağa kalktı ve yüzünü döndü, kaskatı yüzündeki kahverengi gözleri çok kızgındı.

“*Sen* nasıl geldin buraya?” diye sordu kaba bir şekilde.

“Arabayla,” dedi, genç Henrietta, kendi *Masumiyet Çağı*’ndan.¹

“Donald ve Teddy’yle – hemen kapının dışındalar,” dedi Hester. “Her zamanki tayfa.”

“İçeri mi geliyorlar?” dedi Joe, sesinde daha büyük bir öfkeyle.

“Sanırım gidip onları davet edeceksin,” dedi Hester.

Joe hiçbir şey söylemedi yalnızca kalas gibi durdu.

“Sanırım benim böyle davetsiz gelişim çok fena olduğunu düşünüyorsun,” dedi Henrietta süklüm püklüm. “Bonamy’ye gitmek üzereyiz.” Masum bir şekilde odada etrafa göz gezdirdi. “Fakat burası harika küçük bir yer, kulübemsi tarzda müthiş güzel bir zevk. Bayıldım. Biraz ellerimi ısıtabilir miyim?”

Joe ateşin önünden çekildi. Ayağında terlikleri vardı. Henrietta gece havasından kızarmış uzun kırmızı ellerini şömüne paravanının önüne uzattı.

“Hemen çıkacağım,” dedi.

1. Edith Wharton’ın yukarı sınıftan bir çiftin yaklaşan evliliğini anlatan ünlü romanı. Kitapta gelinin kuzeninin varlığı evliliği tehdit eder. (Ç.N.)

“Ah-h” diye, kaygıyla ağır ağır konuştu Hester. “Öyle bir şey yapma.”

“Evet, gitmeliyim. Donald ve Teddy bekliyorlar.”

Kapı ağzına kadar açıktı ve yolda arabanın farları görülebiliyordu.

“Ah-h!” Hester’den yine aynı ağır ağır, endişeli konuşma. “Onlara bu gece benimle kalacağını söylerim. Biraz arkadaş iyi olur.”

Joe kıza baktı.

“Plan ne?” dedi adam.

“Hiç plan yok. Ama Tatty burada olduğuna göre hiç olmazsa kalabilir.”

“Tatty” Henrietta’nın oldukça nadir kullanılan kısaltmasıydı.

“Ah, ama Hester!” dedi Henrietta. “Ben Donald ve Teddy’yle birlikte Bonamy’ye gidiyorum.”

“Eğer ben burada kalmanı istemeseydim!” dedi Hester.

Henrietta tamamen şaşkın ve boynu bükük bir çaresizlik içinde göründü.

“Plan ne?” diye tekrarladı Joe. “Bu gece buraya gelmeye karar vermiş miydiniz?”

“Hayır Joe, gerçekten!” dedi Henrietta içten bir saflıkla. “Bugün öğleden sonra saat dörtte Donald önerene kadar böyle bir şey aklımın ucundan geçmedi. Yalnızca hava mükemmeldi, dışarı bir yere gitmeliydik, böylece Bonamy’ye doğru inelim diye düşündük. Umarım o da sizin gibi fena halde bozulmaz.”

“Ve şayet biz ayarlamış olsaydık, bir suç olmazdı,” diye çattı Hester. “Neyse, burada olduğunuza göre hepiniz burada kamp yapabilirsiniz.”

“Ah, hayır Hester! Donald’ın bu kapıdan asla içeri adım atmayacağını biliyorum. Onu durdurduğum için bana çok kızgındı ve korna çalan da bendim. O değildi,

bendim. Havva Ana merakı sanırım. Neyse, her zamanki gibi pot kırdım. Bir an önce ortadan yok olsam iyi olacak. İyi geceler.”

Bir koluyla paltosunu topladı ve usulca kapıya doğru ilerledi.

“Bu durumda ben de seninle geleceğim,” dedi Hester.

“Fakat Hester!” diye bağırdı Henrietta. Ve sorgularcasına Joe’ya baktı.

“Ben de senden fazla bir şey bilmiyorum,” dedi Joe, “neler oluyor?”

Yüzü ruhsuzlaşmış, kalıp gibi olmuştu ve kızgındı, Henrietta bir anlam veremedi.

“Hester!” diye bağırdı Henrietta. “Mantıklı ol. Sorun nedir? Neden en azından *açıklamıyorsun* ve herkese bir şans tanımıyorsun? Normal olmaktan bahsediyorsun – her zaman *benim* üstüme atıyorsun!”

Dramatik bir sessizlik oldu.

“Ne oldu?” diye ısrar etti Henrietta, gözleri ıslıl ıslıl ve sıkıntılı, davranışı mantıklı olmaya kararlı olduğunu gösteriyordu.

“Tabii ki hiçbir şey!” diye dalga geçti Hester.

“*Sen* biliyor musun Joe?” dedi Henrietta, bir başka Portia¹ gibi yüzünü sevecenlikle adama dönerek.

Joe bir an için Henrietta’nın, kız kardeşinden ne kadar daha tatlı olduğunu düşündü.

“Tek bildiğim benden piyano çalmamı istediği sonra da evden dışarı sıvıştığı. Ondan beri dümeni bozuldu.”

“Ha-ha-ha!” diye güldü Hester, yalancıkdan ve melodramatik bir şekilde. “Bak işte bunu beğendim. Evden sıvışmamı beğendim. Bir parça temiz hava almaya çık-

1. Shakespeare’in *Venedik Taciri* adlı oyununun kadın kahramanı. Kendisini genç bir avukat olarak tanıtip Antonio’nun hayatını kurtarır. (Ç.N.)

tım. Benim evden sıvışmamdan söz ederken, acaba kimin dümeni bozuk?”

“Sen evden dışarı sıvıştın,” dedi Joe.

“Öyle mi? Peki neden sıvıştım, dua etmeye mi?”

“Sanırım kendine göre sebeplerin vardır.”

“Tabii ki var. Hem de çok iyi sebepler.”

Aptallaşmış bir şaşkınlık ânı oldu. Joe ve Hester birbirlerini çok uzun zamandır o kadar iyi tanıyorlardı ki. Ve şimdi şu hallerine bak!

“Peki neden, Hester?” diye sordu Henrietta en cansız, saf haliyle.

“Neden ne?” dedi Hester.

Yoldaki arabadan kısık bir korna sesi geldi.

“Beni çağırıyorlar! Hoşça kalın!” diye bağırdı Henrietta, mantosuna sarınıp kararlı bir şekilde kapıya dönerken.

“Sen gidersen, tatlım, ben de geliyorum,” dedi Hester.

“Ama neden?” dedi Henrietta şaşkınlıkla. Korna tekrar öttü. Kapıyı açıp gecenin içine bağırdı.

“Yarım dakika!” Sonra kapıyı usulca kapadı ve olanca şaşkınlığıyla tekrar kız kardeşine döndü.

“Ama Hester, neden?”

Hester’in gözleri öfkeden kısıldı. Kalıp gibi suratlı ve kızgın Joe’ya bakmaya bile tahammül edemiyordu.

“Neden? Neden?” diye Henrietta’nın sorusunun yumuşak bir tekrarı geldi.

Tüm dikkatler Hester’de yoğunlaştı ama Hester kapalı bir kutuydu.

“Neden?”

“Kendisi de bilmiyor,” dedi Joe, boşluğu görerek.

Hester’in çılgın ve melodramatik kahkahası çınladı.

“Ah, bilmiyor, öyle mi!” Yüzünde ani, tuhaf bir hidet belirdi. “Peki, madem bilmek istiyorsun, benimle sevişmene *tahammül edemiyorum*, eğer olay diye buna diyorsan.”

Henrietta kapı kolunu bıraktı ve bir sandalyeye kol-
larını açarak yığıldı.

Kötünün de kötüsü olmuştu. Joe'nun yüzü morardı,
sonra yavaşça soluklaşıp sarardı.

"O zaman," dedi Henrietta derinden gelen bir sesle,
"onunla evlenemezsin."

"Bana *âşık olmayı* sürdürürse zaten onunla evlen-
mem olanaksız." İki kelimeyi neredeyse hırlayan bir vur-
guyla söyledi.

"Ve *sürdürmezse* de onunla evlenmen olanaksız,"
dedi koruyucu melek Henrietta.

"Neden olmasın," diye bağırdı Hester. "Bana *âşık*
olana kadar ona gayet güzel tahammül ediyordum. Ama
şimdi söz konusu bile olamaz."

Henrietta'nın bozduğu bir sessizlik oldu:

"Ne de olsa Hester, bir adamın evlenmek istediği ka-
dına *âşık* olması gerekir."

"O zaman onu kendine saklasa daha iyi olur, bütün
diyeceğim bu."

Sessizlik oldu. Her zamanki gibi sessiz olan Joe'nun
suratı daha kalıp gibi ve mahcubiyetle karışık öfkeliydi.
"Fakat Hester! Bir adamın sana *âşık* olması *gerekmez* mi?"

"Bana değil. Senin başına gelip tahammül etmen ge-
rekmedi kızım."

Henrietta umutsuzca iç çekti.

"O zaman onunla evlenemezsin, bu ortada. Çok ya-
zık!"

Sessizlik.

"Bir adamın seninle sevişmesinden daha aşağılayıcı
bir şey olamaz," dedi Hester. "*İğreniyorum* bundan."

"Belki de yanlış adam," dedi Henrietta üzgün bir şe-
kilde, kalıp gibi ve mahcup Joe'ya bir göz atarak.

"Böyle bir şeye katlanabileceğimi sanmıyorum *hiç-*
bir adamla. Henrietta sen okşanmanın ve sarılmanın ne
demek olduğunu biliyor musun? Aşırı kötü ve aptalca."

“Evet!” dedi Henrietta üzgün üzgün düşünerek. “Sanki biri paha biçilmez bir kıymalı börekmiş de köpek onu yutmadan yalamış gibi. Mide bulandırıcı, katı-
lıyorum.”

“Ve berbat olan, mükemmelen düzgün bir adamın gidip bu hale düşmesi. Âşık olmuş bir adamdan daha berbat bir şey yoktur,” dedi Hester.

“Ne demek istediğini anlıyorum, Hester. Çok aşağılık!” dedi Henrietta üzgün.

Arabanın kornası kızgın bir şekilde öttü. Henrietta başarısızlığa uğramış olan Portia gibi ayağa kalktı. Kapıyı açıp ansızın gecenin içine hiddetle bağırdı.

“Bensiz gidin! Ben yürürüm! Beklemeyin!”

“Ne zaman geleceksin?” diye geldi bir ses.

“Bilmiyorum. Gelmek istersem yürürüm,” diye bağırdı.

“Bir saat sonra gelir seni alırım.”

“Tamam!” diye haykırdı ve kapıyı uzakta duran yüzlerine kapattı. Sessizlikte keyifsizce oturdu. Hester’ın yanında duracaktı. Bu *aptal*, Joe, koyun gibi orada duruyordu.

Arabanın çalıştığını ve yoldan geri gittiğini duydular.

“Erkekler korkunç!” dedi Henrietta keyifsizce.

“Her neyse, bence hatalısın,” dedi Joe, Hester’a ani bir kinle. “Ben sana âşık değilim Bayan Akıllı.”

İki kadın adama dirilmiş Lazarus’muş¹ gibi baktılar.

“Ben sana asla o şekilde âşık olmadım,” diye ekledi, kahverengi gözleri bilinçli bir utanma ve kızgınlığın tuhaf aleviyle yanarak ve yalın bir tutkuyla.

“O zaman yalancının teki olmalısın. Bütün diyeceğim bu!” diye yanıtladı Hester soğuk bir şekilde.

1. Öldükten sonra İsa tarafından diriltiren kişi, İsa’nın mucizesilerinden biri. Yeni Ahit, “Yuhanna”, 11:38-44. (Ç.N.)

“Yani numara yaptığını mı söylüyorsun,” dedi genç Henrietta alaycı bir şekilde.

“Benden bunu beklediğini sanmıştım,” dedi adam, iki kadını felç eden pis, küçük bir sırtımayla. Bir boa yılanına dönüşseydi daha fazla şaşırmazlardı. O küçümseyici küçük sırtıma. İyi huylu Joe’ları.

“Sanırım benden bu bekleniyordu,” diye tekrarladı, alay ederek.

Hester dehşet içindeydi.

“Ah, böyle bir şey yapman ne kadar hayvanca!” diye bağırdı Henrietta adama.

“Ve nasıl yalan!” diye bağırdı Hester. “Bundan hoşlanıyordu.”

“Hoşlandığını mı düşünüyorsun Hester?” dedi Henrietta.

“Bir bakıma hoşlandım,” dedi adam küstahça. “Ama onun hoşlanmadığını düşünseydim ben de hoşlanmazdım.”

Hester kollarını açtı.

“Henrietta,” diye bağırdı, “onu öldüremez miyiz?”

“Keşke öldürebilseydik,” dedi Henrietta.

“Bir kızın oldukça katı olduğunu biliyor, onu bu nedenle beğeniyorsan elden ne gelir –ve yalnızca bir aylığına evlänmeyeceksin– ve –ve bu ara dönemi bir şekilde atlatman gerek– o pek beğendiğin Rudolph Valentino olsa elinden başka ne gelirdi?”

“O öldü, zavallı. Ama ben ondan nefret ettim, *gerçekten*,” dedi Hester.

“Pek öyle görünmüyordun,” dedi adam.

“Her neyse, sen Rudolph Valentino değilsin ve ben *senden* o rolde iğreniyorum.”

“Bir başka fırsatın olmayacak. Ben *senden* hepten iğreniyorum.”

“Bunu duyunca son derece rahatladım oğlum.”

Uzun bir sessizliğin ardından Henrietta kararlı bir şekilde konuştu:

“İşte bu kadar! Benimle Bonamy’ye gelecek misin Hester yoksa ben seninle burada mı kalayım?”

“Bana fark etmez,” dedi Hester meydan okuyarak.

“Senin ne yaptığın da bana fark etmez,” dedi adam. “Ama bana ilk başta doğrudan söylememen bence büyük rezillik.”

“O zaman seninle aramızın ciddi olduğunu düşünmüştüm ve seni incitmek istemedim,” dedi Hester.

“Beni incitmek istemiyormuş gibi duruyorsun,” dedi adam.

“Ah, şimdi,” dedi kız, “hepsi numara olduğuna göre fark etmez.”

“Sanırım fark etmez,” diye terslendi adam.

Sessizlik oldu. Onların aile saati olması planlanan saat oldukça telaşla tik tak ediyordu.

“Her neyse,” dedi adam, “beni yüzüstü bıraktığını düşünüyorum.”

“Bu hoşuma gitti!” diye bağırdı, “Bana oynadığın oyunları düşünürsek!”

Adam kızın gözünün içine baktı. Birbirlerini o kadar iyi tanıyorlardı ki.

Neden bu aptalca sevişme oyununu kızın üstünde denemişti? Bu, sade samimiyetlerine bir ihanetti. Bunu açıkça gördü ve pişmanlık duydu.

Ve kız adamın gözlerinde kendisine olan dürüst, sabırlı aşkı ve tuhaf ve sessiz, temel tutkuyu gördü. Gençliğinde sıkıntı çekmiş o genç adamın yaşın getirdiği yavaşlıkla şimdi aradığı o sessiz, tuhaf, sabırlı, temel tutkusunu ilk kez görmüştü. Ateşli bir coşku kalbini yaladı geçti. Adama karşılık verdiğini hissetti.

“Ne karar verdin Hester?” dedi Henrietta.

“Bütün olan bitene karşın Joe’yla kalacağım.”

“Çok iyi,” dedi Henrietta. “Ben de Bonamy’ye gideceğim.” Sessizce kapıyı açtı ve gitti.

Joe ve Hester uzaktan birbirlerine baktılar.

“Özür dilerim Hester,” dedi adam.

“Biliyorsun Joe,” dedi kadın, “ne yaptığın umurumda değil, beni *gerçekten* seversen.”

ADALARI SEVEN ADAM

İlk ada

Adaları seven bir adam vardı. Bir adada doğmuştu, ama adada kendisinden başka çok fazla insan olması adama uymadı. Yalnızca kendine ait bir ada istedi: illa yalnız olmak için değil ama kendine ait bir dünya yapmak için.

Bir ada yeterince büyükse bir kıtadan farkı yoktur. Ada *hissini* vermesi için gerçekten oldukça küçük olmalıdır ve bu öykü, insanın adayı kendi kişiliğiyle doldurabileceğini düşünmesi için ne kadar ufak olması gerektiğini gösterecektir.

Koşullar öyle gelişti ki bu ada sevdalısı otuz beş yaşına geldiğinde gerçekten de bir ada sahibi oldu. Mülkiyet hakkıyla sahip olmadı, ama bir adam ve bir ada söz konusu olunca sonsuzluk gibi olan doksan dokuz yıllığına kiraladı. Eğer İbrahim gibiysen ve kumsaldaki kum taneleri kadar sayısız çocuğun olsun istersen, çoğalmak için bir ada seçmezsin.¹ Kısa zamanda aşırı nüfus, aşırı kalabalıklaşma ve varoş koşulları oluşur. Ki adayı dünyadan uzaklaşmak için isteyen biri için bu tatsız bir düşüncedir. Hayır, ada yalnızca tek bir yumurta barındıran bir kuş yuvasıdır. Bu yumurta da adalının kendisidir.

1. Tanrı, İbrahim'e, "Seni fazlasıyla kutsayacağım; soyunu göklerin yıldızları, kıyıların kumu kadar çoğaltacağım," dedi. Eski Ahit, "Yaratılış", 22:15-18. (Ç.N.)

Bizim olası adalı tarafından elde edilen ada uzak okyanuslarda değildi. Eve oldukça yakındı, ne palmiye ağaçları ne resiflerde dalgaların patlaması ne de öyle şeyler; ama iskelenin yukarısında, oldukça kasvetli sağlam bir konut ve arkasında sundurmalarıyla küçük bir çiftlik evi ve etrafta birkaç tarla. Aşağıda rıhtımda sahil koruma görevlilerinin kulübelerine benzeyen hepsi düzenli ve beyaz badanalı, yan yana üç kulübe.

Bundan daha sıcak ve evcimen ne olabilirdi? Karaçalıların ve karadikenlerin arasından, denizin dik kayalarının üzerinden ve aşağıda çuhaçiçeklerinin büyüdüğü açıklıktan çepeçevre yürüdüğünüzde ada dört mildi. Doğruca tepelerin tümseklerinden adanın uzun ekseni boyunca, ineklerin geviş getirerek yattığı kayalık araziden geçerek ve oldukça seyrek ekinlerin arasından, tekrar karaçalıların içinden ve böylece alçak falezin kenarından giderse-niz, yalnızca yirmi dakika tutardı. Ucuna gelerseniz ötede daha büyük bir başka adanın olduğunu görebilirdiniz. Ama deniz sizinle o adanın arasındaydı. Ve bayır aşağı, kısa çuhaçiçeklerinin başlarını salladığı çayırların üzerinden geriye döndüğünüzde, bir başka ada daha görürdünüz, bu kez bir buzağı gibi ufacık bir ada. Bu ufacık ada da adalıya aitti.

Yani, öyle görünüyor ki adalar bile birbirleriyle arkadaşlık etmek ister.

Bizim adalı adasını çok sevdi. İlkbaharın başlarında yoğun yeşillik ve gri kayaların kelt dinginliği arasında parlak beyazıyla karadikenler, patikalar ve çıplak alanları kar gibi örter, beyazlığın içinden karatavuklar ilk uzun muzafferane ötüşleriyle şakırlardı. Karadikenler ve sürekli kıpırdayan farekulaklarından sonra çalıların arasından ve ağaçların altındaki alanlardan sümbüllerin küçük göller ve dalgalanan mavi çarşaflar gibi mavi görüntüsü çıkardı. Ve adada yuvalarının içine bakabileceğiniz hepsi

sizin olan birçok kuş. Ne kadar görkemli müthiş bir dünyaydı.

Ardından yaz geldi ve çuhaçiçeklerinin zamanı geçti, sisin arasında hafif kokulu yaban gülleri çıktı. Aralarda yüksükotlarının yükseldiği bir çayır vardı. Küçük bir koyda güneş denize girdiğiniz soluk granitte, gölge ise kayalardaydı. Sis süzülerek basmadan ve siz olgunlaşan ekinlerin arasından eve gitmeden önce, diğer adadan sis düdüğü öterken yükselen havada denizin parıltısı soldu. Ve sonra denizin sisi geçti, sonbahar geldi ve ekin demetleri yerlere serildi; muhteşem ay, bir diğer ada, denizden altın sarısı gibi çıktı ve daha da yükseldi, denizin dünyası beyazdı.

Böylece sonbahar yağmurlarla sona erip kış geldi, karanlık hava ve nem ve yağmur, ama nadiren don. Ada, sizin adanız, karanlıkta korkudan sinmiş, sizden uzak duruyordu. Islaklığın içinde hüznünlü boşlukları, kasvet içinde kıvrılmış ıslak bir köpek veya ne uyur ne uyanık bir yılan gibi kendi içine kıvrılmış küskün ruhu hissedebilirdiniz. Sonra geceleyin, rüzgâr, fırtına ve yağmurlarla esmeyi bırakınca, denizde olduğu gibi adanızın karanlık kadar sonsuz ve eski bir evren olduğunu hissedersiniz; kesinlikle bir ada değil, ancak geçmiş tüm gecelerden ruhların yaşadığı ve sonsuz uzaklıkların yakın olduğu sonsuz, karanlık bir dünya.

Garip bir şekilde uzaydaki küçük adanızdan, ölümsüz ruhların devasa, tuhaf işlerinde oradan oraya savrulup saldırdığı zamanın büyük karanlık diyarlarına atıldınız. Siz nasıl olduğunu anlamadan, geçmişin tamamen canlı olduğu ve geleceğin de kopmadığı zamanın karanlık gizemine sıçradığınız için, küçük dünyevi adanız bir sıçrama tahtası gibi bir hiçliğin içine doğru giderek büzüldü.

Bir adalı olmanın tehlikesi budur. Şehirdeyken beyaz tozluklarınızı giyip belkemiğinizde ölüm korkusu

hissederek trafikten kaçmaya çalıştığınız zaman, sonsuz zamanın dehşetinden korunmuşsunuzdur. Zaman içindeki küçük adacığınız o andır, o an etrafınızda süratle gezinen düzlemsel evreninizdir.

Fakat bir kez kendinizi uzayın denizindeki küçük bir adada soyutlayınca ve an büyük daireler halinde kabarıp büyümeye başlayınca, somut dünya ortadan kalkar ve kaypak, çıplak karanlık ruhunuz kendini, ölülerin iki tekerlekli arabalarının yüzyılların eski sokaklarında hızla koştuğu ve ruhların kaldırımlarda yığıldığı ve şu anda geçmiş yıllar dediğimiz zamansız bir dünyada bulur. Tüm ölülerin ruhları yeniden canlanır ve etrafınızda olanca hareketlilikleriyle dönmeye başlar. Bir başka sonsuzluktasıdır.

Bizim adalıya buna benzer bir şey oldu. Alışık olmadığı gizemli “duygular” bastırdı; yaşlı, çoktan ölmüş insanların tuhaf bir şekilde farkına varıyor ve kendi adasında yaşamış ve sonra ada üzerinden kaybolup gitmiş, ama gecenin havasından kaybolmamış koca bıyıklı Galyalı adamları hissediyordu. Hâlâ oradaydılar, büyük, vahşi görünmez vücutlarıyla gecenin içinde koşuşturuyorlardı. Ve altın bıçakları ve ökseotlarıyla rahipler vardı; sonra bir haçla başka rahipler, denizde cinayetlerle korsanlar.

Bizim adalı huzursuzdu. Gündüz bu saçmalıkların hiçbirine inanmıyordu. Ama akşam aynen böyle olurdu. Kendisini uzayda tek bir noktaya indirgemişti ve nokta eni boyu olmayan bir şey olduğu için, ondan ayrılıp başka bir yere geçmek zorunda kalmıştı. Tıpkı denizin içine adım atmanız gerektiğinde deniz ayağınızı bastığınız yeri nasıl kaydırırsa, adalı da akşamları ölümsüz zamanın öteki dünyasına geçiyordu.

Karanlıkta yatarken, uzayın ve gündüzün krallığında dahi esrarengiz görünen karadiken çalılığının, gece görünmez bir ırkın yaşlı adamlarıyla birlikte mihrap ta-

şının etrafında ağladığının garip bir şekilde farkındaydı. Gündüz vakti gürgenlerin altında harabe gibi görünen şey, kelimelere sığmayan gecede, haçlar taşıyan elleri kanlı rahiplerin inlemeleriydi. Koca kayaların arasında bir mağara ve gizli bir kumsal olan şey, görünmez karanlıkta korsanların mor dudaklı lanetine dönüşüyordu.

Böyle şeylerin farkına varmaktan kurtulmak için bizim adalı her gün maddesel adasına odaklandı. Neden nihayet Mutlu Ada olmasındı? Neden Hesperid'lerin¹ son mutlu adası, hoş, açmış çiçek gibi ruhu ile tümüyle dolu, mükemmel yer olmasındı? Saf mükemmellikle dolu küçük bir dünya, insan eliyle, kendi eliyle yaratılmış.

Cennete yeniden kavuşmak için sarf ettiğimiz tüm çabalara başladığımız gibi, adalı da para harcayarak başladı. Eski, yarı feodal konutu restore etti, daha fazla ışık almasını sağladı, yere temiz, güzel halılar, kasvetli pencere-
lere taçyapraklı perdeler ve kayadan mahzenlere şaraplar koydu. Dünyadan tumbul bir hizmetçi ve tatlı dilli çok deneyimli bir uşak getirdi. Bunlar da adalı olacaktı.

Çiftlik evine iki çiftlik işçisiyle bir kâhya koydu. Karaçalılar arasında ağır ağır çanlarını çingırdatan Jersey inekleri vardı. Öğle vakti yemek zili ve akşam dinginlik indiğinde bacalardan tüten huzurlu duman vardı.

Üçlü kulübe sırasının hemen altında, koyun koruna-
ğında yedek motoru da olan gösterişli bir yelkenli dola-
nırdı. Ayrıca küçük bir yelkenli ve kumsala çekilmiş iki
kayık da vardı. Bir balık ağı dayanakların üstünde kuru-
yordu, bir tekne dolusu kalas çaprazlamasına duruyor,
bir kadın kovayla kuyuya gidiyordu.

En sondaki kulübede yelkenlinin kaptanı, karısı ve
oğlu oturuyordu. Öbür büyük adadan bir adamdı ve bu

1. Yunan mitolojisinde, Okeanos Nehri'nin ötesinde geceyle gündüzün sınırlarında oturan ince sesli periler. (Ç.N.)

denizlerde kendini evinde hissediyordu. Her güzel gün oğluyla balığa çıkar, her güzel gün adada taze balık olurdu.

Ortakul kulübede yaşlı bir adamla karısı yaşırdı, çok sadık bir çiftti. Yaşlı adam marangozdu ve her işten anlardı. Her zaman çalışırdı, her zaman rendesinin ya da testeresinin sesi duyulurdu, işinin içinde kaybolmuş, başka çeşit bir adalıydı.

Üçüncü kulübede bir oğlu ve iki kızıyla dul bir duvarcı vardı. Bu adam oğlunun yardımıyla hendekler kazdı ve çitler inşa etti, payandalar dikti ve yeni çıkmalar inşa etti ve küçük taşocağından taşlar yonttu. Kızları büyük evde çalıştı.

Sessiz, hareketli küçük bir dünyaydı. Adalı sizi misafir olarak götürdüğünde ilk olarak siyah sakallı, ince, gülümseyen Kaptan Arnold, sonra oğlu Charles'la karşılaştınız. Evde size dünyanın her yerinde yaşamış olan tatlı dilli uşak hizmet eder ve etrafınızda ancak mükemmel; ama oldukça güvenilmez bir hizmetçinin yaratabileceği o ilginç, krema yumuşaklığında gevşemişlik hissinin lüksünü yaratırdı. Sizi gevşetir ve kısıvrak yakalardı. Evin tombul kâhya kadını gülümser ve yalnızca gerçekten üst tabakadan olanlara gösterilen o inceden saygılı bir aşinalıkla davranırdı. Ve o güzel hizmetçi sanki büyük dış dünyadan gelen muhteşem birisiymişsiniz gibi bir bakış atardı. Sonra gülümseyen, ama dikkatli Cornwell'li çiftlik kâhyası ve tertemiz karısıyla ve iki küçük çocuğuyla birlikte utangaç tarım işçisiyle, sonra da oldukça asık suratlı Suffolk'lu tarım işçisiyle karşılaştınız. Bir kentli olan duvarcı eğer izin verirsiniz sizinle avlunun yanında konuşurdu. Yalnızca yaşlı marangoz aksiydi ve bir yerlere dalıp giderdi.

İşte böyle kendi halinde küçük bir dünyaydı ve herkes kendini çok güvende hissediyordu ve sanki gerçekten özel biriymişsiniz gibi size karşı çok naziktiler. Ama orası adalının dünyasıydı, sizin değil. Efendi oydu. Özel

gölümseme, özel ilgi efendiye idi. Hepsi ne kadar iyi durumda olduklarını biliyordu. Yani adalı artık Mr. Falanca değildi. Adadaki herkes için, hatta sizin kendiniz için bile o, “Efendi”ydi.

İdeal bir durumdu. Efendi kesinlikle bir zorba değildi. Ah, hayır. O her şeyin mükemmel, herkesin mutlu olmasını isteyen narin, duyarlı, yakışıklı Efendi’ydi. Tabii ki bu mutluluk ve mükemmelliğin kaynağı kendisiydi.

Ama kendine göre adam bir şairdi. Konuklarına kralar gibi, hizmetçilerine cömert davrandı. Öte yandan kurnazdı ve çok bilgeydi. Çalışanlara asla patronluk taslamadı. Ama kumaz mavi gözlü Hermes gibi gözü her şeyin üzerindeydi. İnsanı şaşırtacak kadar çok bilgi sahibiydi. Jersey inekleri, peynir yapımı, hendek kazılması ve çit yapımı, çiçekler ve bahçecilik, gemiler ve yelkenli kullanımı hakkında bildikleri şaşırtıcıydı. Her konuda bir bilgi kaynağıydı ve bu bilgiyi çalışanlarına sanki kendisi tanrıların o garip, yarı gerçek dünyasına ait birisiymiş gibi tuhaf, yarı alaycı, yarı abartılı bir şekilde aktarırdı.

Ellerinde şapkalarıyla onu dinlerlerdi. Beyaz giysilere bayılırdı; veya krem beyazı; ve pelerinlere ve geniş şapkalara. Böylece güzel havalarda çiftlik kâhyası krem beyazı şayaklar içinde zarif uzun boylu birisinin, tarlanın üzerindeki bir kuş gibi, şalgamların içindeki otların ayıklanmasını izlemeye geldiğini görürdü. Sonra şapkalar çıkarılır ve kâhyanın hayranlıkla yanıtladığı ve işçilerin çapalarına yaslanarak sessiz bir hayranlıkla dinlediği birkaç dakikalık garip, akıllıca ve bilge bir konuşma olurdu. Kâhya neredeyse sevecendi, Efendi’ye.

Veya rüzgârlı bir sabah, pelerini rutubetli deniz rüzgârında uçuşarak, küçük bir bataklığı akıtmak için kazılan hendeğin kenarında durur, kendisine anlamadan sabit gözlerle bakan aşağıdaki adamlarla rüzgâra doğru konuşurdu.

Veya akşam yağmur altında, arazinin içinden, geniş şapkası rüzgâra çevrili, aceleyle gittiği görülürdü. Çitçinin karısı telaşla bağıırdı: “Efendi! Kalk John, hemen ona divanda bir yer aç.” Ve sonra kapı açılırdı ve çığlık şöyle olurdu, “Eğer bu da Efendi değilse, ben de ne olayım! Böyle bir gecede bizim gibilerle karşılaşmak için mi çıktınız?” Ve kâhya pelerinini ve karısı da şapkasını alırdı, iki işçi sandalyelerini geri çeker o da divana oturup bir çocuğu yanına alırdı. Çocuklarla arası çok iyiydi, onlarla tek kelimeyle muhteşem konuşurdu ve insana Me-sih’imizi düşündürürdü, dedi kadın.

Her zaman gülümsenerek ve sanki daha üstün, ama aynı zamanda daha narin bir varlıkmiş gibi, aynı tuhaf saygıyla karşılandı. Ona nerdeyse şefkatle ve neredeyse dalkavukça davrandılar. Ama o gidince veya ondan bahsederken sık sık yüzlerinde o belirsiz, alaycı gülümseme belirirdi. “Efendi”den korkmaya gerek yoktu. Yalnızca bırakın istediğini yapsın. Yalnızca bazen yaşlı marangoz ona karşı içtenlikle kabaydı; bu nedenle Efendi yaşlı adamdan hoşlanmadı.

Herhangi birisinin erkek erkeğe veya kadın erkeğe onu gerçekten sevdiği kuşkuluydu. Öte yandan onun da onlardan birini sevdiği kuşkuluydu, erkek erkeğe veya erkek kadına. Onların mutlu olmalarını ve küçük dünyanın mükemmel olmasını istiyordu. Ama dünyanın mükemmel olmasını isteyen herkes gerçek sevme ve sevmeme duygularının olmamasına dikkat etmelidir. Elin-den gelen tek şey genel bir iyi niyettir.

Üzücü gerçek maalesef şudur ki genel bir iyi niyet, nesnesi tarafından her zaman bir hakaret gibi algılanır ve böylece bu oldukça özel bir çeşit melanet doğurur. Genel iyi niyet kesinlikle bir çeşit egoizmdir ki böyle bir sonucu olur.

Ancak bizim adalının kendi kaynakları vardı. Kü-

tüphanesinde uzun saatler geçirirdi, çünkü Yunan ve Latin yazarların kitaplarında geçen bütün çiçekler için bir referans kitabı derliyordu. Klasiklerden anlayan büyük bir bilgin değildi; sıradan devlet okulu donanımı. Ama bugünlerde o kadar mükemmel çeviriler var ki. Ve çiçeklerin antik dünyada açtıkları haliyle birbiri ardı sıra izlerini bulmak çok hoştu.

Böylece adadaki ilk yıl geçti. Birçok şey yapılmıştı. Şimdi faturalar sel gibi akıyordu ve her şeyde titiz olan Efendi onları incelemeye başladı. Bu çalışma onu soluk ve nefessiz bıraktı. Zengin bir adam değildi. Adayı çalışma düzenine sokmak için birikiminde delikler açtığının farkındaydı. Ama dönüp baktığında delikten başka bir şey kalmamıştı. Ada binlerce pound'u yok yere yutmuştu.

Ama kesinlikle harcamanın büyük kısmı bitmişti. Artık ada kâr etmese bile kendi kendine yeter hale gelmeye başlayacaktı. Kesinlikle güvendeydi. Bir sürü fatura ödedi ve kendine güveni biraz tazelendi. Ama başına bir kriz geldi ve ertesi yıl, ekonomi ve tutumluluk olmalıydı. Çalışanlarına basit ve dokunaklı bir dille anlattı. Ve onlar da, "Tabii! Tabii!" dediler.

Böylece dışarıda rüzgâr esip yağmur döverken kütüphanesinde kâhya ile pipo ve bir şişe biranın başına oturup çiftlik projelerini tartışırken ince, yakışıklı yüzünü kaldırdı ve mavi gözü hülyalandı. "Ne rüzgâr ama!" Top gülleleri gibi esiyordu. Köpüklerin dövdüğü ve ulaşılmaz adasını düşündü ve çok kıvandı. Hayır, onu kaybetmemeliydi. Bir dâhinin heyecanı ile çiftlik projelerine döndü ve kâhya, "Evet Efendim! Evet Efendim! Haklısınız Efendim," diye bozuk plak gibi tekrarlarken ellerini kuvvetle birbirine vurdu.

Ama adam pek dinlemiyordu. Efendi'nin mavi keten gömleğine ve tuğla desenli ilginç pembe kravatına, mine kol düğmelerine ve ilginç bokböceği yüzüğüne bakıyor-

du. Toprak adamının fıldır fıldır kahverengi gözleri Efendi'nin hoş, kusursuz görüntüsüne tekrar tekrar bir tür yavaş ve çıkarıcı bir merakla baktı. Ancak Efendi'nin ıslıl ıslıl, soylu bakışına gözü takıldığında başını hafifçe öne eğerken kendi gözü de dikkatli bir saygı ve itaatle parladı.

Böylece aralarında hangi ekinlerin ekilmesi gerektiğine, değişik yerlerde hangi gübrenin kullanılması gerektiğine, hangi cins domuzların ve hangi hindi soyunun ithal edilmesi gerektiğine karar verdiler.

Efendi neden bahsettiğini biliyordu. Bir kitabın ana fikrini kavramakta ve bilgisini nasıl uygulayacağını bilmekte çok zekiydi. Genel olarak çok ayağı yere basan görüşleri vardı. Kâhya bile bunu biliyordu. Ama toprak adamında buna uygun bir heves yoktu. Kahverengi gözler saygılı bir itaatle güldü, ancak ince dudaklar asla değişmedi. Fikirlerini diğer adamlara kısaca anlatırken ve kâhya ona hayran gözlerle bakarken, Efendi kendi esnek dudaklarını çocuksu bir beceriklilikle büzdürdü, ama kâhya yüreğiyle orada değildi, yalnızca hiçbir sevecenlik olmadan tuhaf, acayip bir hayvanı izler gibi, katılmaksızın Efendi'yi izledi.

Böylece karara varıldı ve Efendi bir sandviç istemek için çanı çalıp Elvery'yi, uşağı çağırdı. Efendi, memnundu. Uşak bunu fark etti ve ançüez ve salamlı sandviçler ve yeni açılmış bir şişe vermutla geri geldi. Her zaman bir şişe yeni açılmış bir şey vardı.

Duvarcıyla da aynı şeydi. Efendi ve o bir parça arazinin drenajını tartıştılar ve daha fazla boru, daha özel tuğlalar, daha fazla şu bu ısmarlandı.

Nihayet güzel havalar geldi, adadaki ağır işlerde hafif bir durgunluk oldu. Efendi yatıyla kısa bir seyahate çıktı. Aslında tam bir yat değil, yalnızca küçük, düzgün bir yelkenliydi. Anakaranın sahili boyunca seyrettiler ve limanlarda durdular. Her limanda bir arkadaş ortaya çıktı, uşak

kamarada zarif, minik yemekler yaptı. Sonra Efendi villalara otellere davet edildi, adamları onu sanki bir prens gibi karaya çıkardılar.

Ve of, ne kadar pahalıya çıktı! Bankaya para için telgraf çekmek zorunda kaldı. Ve tasarruf etmek için tekrar eve döndü.

Drenaj için hendeklerin kazıldığı bataklıkta kadife-çiçekleri parlıyordu. Şimdi bu yapılan işten neredeyse pişmandı. Sarı güzellikler bir daha asla parlamayacaktı.

Hasat zamanı geldi, bereketli bir mahsul. Hasat sonu yemeği olmalıydı. Uzun ambar tamamen restore edilmiş ve büyütülmüştü. Marangoz uzun masalar yapmıştı. Sivri çatıların kirişlerinden fenerler sarkıyordu. Adanın tüm insanları toplandı. Mutlu bir manzaraydı.

Yemeğin sonuna doğru Efendi kadife ceketinin içinde misafirleriyle birlikte ortaya çıktı. O zaman kâhya ayağa kalktı ve kadeh kaldırdı: "Efendi'ye! Efendi'ye uzun bir ömür ve sağlık dileğiyle!" Herkes büyük bir coşku ve alkışlarla sağlığa içti. Efendi küçük bir konuşmayla yanıtladı: Kendilerine ait küçük dünyalarında bir adadaydılar. Bu dünyayı gerçek bir mutluluk ve huzur dünyası haline getirmek onlara bağlıydı. Herkes üstüne düşeni yapmalıydı. Kendisi de yapabileceğini yaptığını umuyordu, çünkü kalbi adası ve adasının insanlarıyla birlikteydi.

Uşak karşılık verdi: Böyle bir Efendi'si oldukça üzerinde yaşayanlar için ada küçük bir cennetten başka bir şey olamazdı. Bu, kâhya ve duvarcı tarafından güçlü bir coşkuyla desteklendi, kaptan kendisinin yanındaydı. Sonra dans edildi, yaşlı marangoz kemancıydı.

Bütün bunlara karşın, işler iyi değildi. Tam ertesi sabah çiftlikteki çocuk bir ineğin yardan düştüğünü söylemeye geldi. Efendi bakmaya gitti. Çok da yüksek olmayan yamaçtan baktı ve ineğin ölüsünün yeşil bir resifin üzerinde geç açan bir miktar katırtırnağının altında yat-

tığını gördü. Güzel, pahalı bir yaratık çoktan şişmiş gözüküyordu. Ne kadar da aptalca, düşmesi ne kadar gereksiz.

Onu kıyıya çıkarmak için birkaç adamı bir araya toplamak gerekti: Ve sonra derisini yüzüp gömmek. Kimse etini yemezdi. Bütün bunlar ne kadar da iğrençti.

Bu, ada için tipikti. Ne zaman insanların içi bir mutluluk dalgasıyla kabarsa, kesinlikle görünmez bir el sessizliğin içinden kötücüllükle vururdu. Hiçbir mutluluk, sessiz bir huzur bile olmamalıydı. Bir adam bacağını kırdı, bir diğeri kalp romatizmasından sakat düştü. Domuzlarda tuhaf bir hastalık oldu. Fırtına, yatı kayalara oturttu. Duvarcı uşaktan nefret etti ve kızının evde hizmet etmesini kabul etmedi.

Havanın kendisinde bile taş gibi ağır bir kötücüllük vardı. Adanın kendisi habis gözüküyordu. Her seferinde haftalarca zararlı ve kötü olmaya devam ederdi. Sonra aniden bir sabah hava hoş, cennette bir sabah gibi tatlı, her şey güzel ve yolunda olurdu. Ve herkes büyük bir rahatlık hisseder ve mutluluk için umutlanmaya başlardı.

Sonra Efendi açmış bir çiçek gibi ruhen açıldığında, çirkin bir darbe vurulurdu. Birisi ona isimsiz bir not gönderir, adadaki bir başka insanı suçlardı. Bir başkası gelir hizmetçilerinden biri hakkında imalarda bulunurdu.

“Bazıları yaptıkları aşırımlarla burada işlerinin tıkırında olduğunu düşünüyorlar!” diye bağırdı duvarcının kızı yalaka uşağa, Efendi’nin duyacağı şekilde. Efendi duymazdan geldi.

“Benim adam bu adanın kesinlikle Mısır’ın sıska ineklerinden¹ biri olduğunu söylüyor, bir tomar parayı yutar

1. Firavun’un rüyasında sıska inekler şişmanları yutar ama kendileri şişmanlanmaz. Yusuf bunu yaklaşmakta olan kıtlığın bir işareti olarak görür. Eski Ahit, “Yaratılış”, 41:1-27. (Ç.N.)

ama ondan kesinlikle geri bir şey almazsın,” diye içini döktü çiftlikteki işçinin karısı, Efendi’nin ziyaretçilerinden birine.

İnsanlar hoşnut değillerdi. Onlar adalı değillerdi. “Çocuklarımız için doğru olanı yapmadığımızı hissediyoruz,” dedi çocukları olanlar. “Kendimiz için doğru olanı yapmadığımızı hissediyoruz,” dedi çocukları olmayanlar. Ve birçok aile sonunda birbirinden iyice nefret etmeye başladı.

Fakat ada o kadar güzeldi ki. Hanımeli kokusu olduğunda ve ay, deniz üzerinde parlaklığıyla titreştiğinde, homurdananlar bile ada için tuhaf bir nostalji hissederlerdi. İnsanı özlemle, vahşi bir özlemle doldururdu; belki de geçmiş için, kanın damarda farklı bir şekilde aktığı adanın gizemli uzak geçmişinde olmak için. Tuhaf tutkular sel gibi üzerine gelirdi, tuhaf şiddetli arzular ve zalim hayaller. Adanın başından geçen kan ve tutku ve arzu. Gizemli rüyalar, yarım rüyalar, yarı uyarılmış özlemler.

Efendi’nin kendisi adadan biraz korkmaya başladı. Burada daha önceden hiç hissetmediği tuhaf şiddetli hisler ve epeydir kurtulmuş olduğu şehvetli arzular duymaya başladı. Adamlarının onu kesinlikle sevmediğini gayet iyi biliyordu. Ruhlarının ona gizlice karşı, kötü niyetli, alaycı ve kıskanç olduğunu ve onu alaşağı etmek için pusuda beklediğini biliyordu. Kendisi de onlara karşı onlar kadar tetikte ve içten pazarlıklı hale geldi.

Fakat bu kadarı çok fazlaydı. İkinci yılın sonunda birçok ayrılımlar oldu. Evin kâhyası gitti. Efendi her zaman en çok kendini beğenmiş kadınları suçladı. Duvarcı artık kendisiyle alay edilmeyeceğini söyleyip ailesiyle birlikte ayrıldı. Romatizmalı işçi ayrıldı.

Ve sonra o yılın faturaları geldi, Efendi hesaplarını düzenledi. Ürün iyi olmasına rağmen harcamanın karşısında kazanç aptalcaydı. Ada tekrar kaybetmişti, yüzler-

ce değil binlerce pound. Akıl almazdı. İnsan kesinlikle inanamazdı. Nereye gitmişti?

Efendi kütüphanedeki hesapları inceleyerek kederli geceler ve günler geçirdi. Çok titizdi. Artık gitmiş olan ev kâhyasının onu dolandırdığı ortadaydı. Muhtemelen herkes onu dolandırıyordu. Ama bunu düşünmekten nefret etti ve düşünceyi bir kenara koydu.

Denkleştirilemeyen hesaplarını denkleştirmekten soluk ve gözleri çökük bir şekilde kafasını kaldırdığında sanki bir şey karnını tekmelemiş gibiydi. Acınası bir hal-di. Ama para gitmişti ve paranın bir sonu vardı. Sermayesinde bir başka büyük delik. İnsanlar nasıl bu kadar kalpsiz olabilirdi?

Böyle devam edemezdi, bu açıktı. Yakında iflas eder-di. Uşağına üzülererek bildirmeliydi. Uşağının onu ne ka-dar dolandırdığını araştırmaktan korkuyordu. Çünkü her şeye karşın adam öylesine harika bir uşaktı ki. Ve çiftlik kâhyası gitmeliydi. Bu konuda Efendi'nin hiçbir pişmanlığı yoktu. Çiftlikteki kayıplar onu nerdeyse can-ından bezdirmişti.

Üçüncü yıl, harcamalarda keskin bir kısıtlamayla geçirildi. Ada hâlâ gizemli ve büyüleyiciydi. Ama aynı zamanda hain ve zalim, içten içe, sınırsız derecede kötü niyetliydi. Beyaz tomurcukları ve çançiçeklerinin olanca zarif gösterisine ve gül kırmızısı çanlarını eğen yüksük-otlarının tatlı ağırbaşlılığına rağmen insanın amansız bir düşmanıydı.

Azalmış personel, azalmış ücretler, azalmış görkem-le üçüncü yıl geçti. Ancak umuda karşı savaşıyordu. Çiftlik hâlâ bayağı kaybediyordu. Ve yine sermaye kalın-tısında bir delik vardı. Zaten yalnızca eski deliklerin et-rafında geriye kalandan ibaret olanda bir delik daha. Ada bu konuda da gizemliydi: sanki görünmez kollarıyla her yönden senden çalan bir ahtapot gibi, cebindeki bütün parayı alıyor gibi görünüyordu.

Fakat Efendi onu hâlâ seviyordu. Ancak artık hafif kin duyarak.

Yine de dördüncü yılın yarısını adadan kurtulmak için anakarada yoğun bir şekilde çalışarak geçirdi. Bir adadan kurtulmanın bu kadar zor olması inanılmazdı. Herkesin böyle bir adaya sahip olmak için yanıp tutuştuğunu düşünmüştü; ama kesinlikle öyle değildi. Kimse beş kuruş vermezdi. Ve şimdi o ne pahasına olursa olsun boşanmak isteyen biri gibi adadan kurtulmak istiyordu.

Adayı, yatırım yapmak isteyen bir otel şirketine büyük bir zararla ancak beşinci yılın yarısında aktardı. Adayı kullanışlı bir balayı ve golf adasına çevireceklerdi.

O zaman al sen iyi halinin kıymetini bilmeyen adayı. Şimdi bir de balayı-golf adası ol!

İkinci ada

Adalı taşınmak zorundaydı. Ama anakaraya gitmiyordu. Ah, hayır! Hâlâ kendisine ait olan daha küçük adaya taşındı. Beraberinde sadık yaşlı marangozu ve karısını, aslında asla hoşlanmadığı yaşlı çifti; keza bir önceki evine bakan bir dul kadınla kızını; yaşlı adama yardım etmesi için öksüz bir çocuğu götürdü.

Küçük ada çok küçüktü; ama denizde kayadan bir çıkıntı olarak görüldüğünden daha büyüktü. Adacıkta kayaların ve çalılarının arasında dolanan ve aşağı yukarı inip çıkan küçük bir patika olduğu için tüm adayı dolanmak yirmi dakikanızı alırdı. İnsanın beklediğinden daha uzundu.

Yine de bir adaydı. Adalı, kayalık rıhtımdan yukarı, çabalayarak çıkmanızı gerektiren altı odalı sıradan eve bütün kitaplarıyla birlikte taşındı. Aynı zamanda iki tane bitişik kulübe vardı. Birinde yaşlı marangoz, diğerinde dul ve kızı oturdu.

Sonunda her şey yolundaydı. Efendi'nin kitapları iki oda doldurdu. Sonbahar gelmiş, Orion denizden çıkıyordu. Efendi, karanlık gecelerde otel şirketinin yeni tatil beldesinin balayı golfçularına reklamını yapacak konukları eğlendirdiği eski adasındaki ışıkları görebiliyordu.

Kayadan çıkıntısında, Efendi hâlâ Efendi'ydi. Çatlakları, çimle kaplı el kadar tuhaf düzlükleri, son çançiçeklerinin asılı kaldığı dik yamaçları ve denizin yukarısındaki kahverengi, yalnız ve dokunulmamış yaz tohumlarını keşfetti. Eski kuyudan aşağı baktı. Domuzun konmuş olduğu taştan ağılı inceledi. Kendisinin de bir keçisi vardı.

Evet, bir adaydı. Kelt denizi aşağıda kayaların arasında, adanın tüyümsü griliğini her zaman, her zaman emip, yıkayıp, dövüyordu. Denizin ne kadar da farklı gürültüleri vardı! Derin patlamalar, gürlemeler, tuhaf uzun iç çekmeler ve ıslık çalan sesler; sonra sesler, sanki bir pazaryerinde bağırıp çağırır gibi insanların gerçek sesleri, suyun altında; ve tekrar ta uzaklardan bir zil sesi, kesinlikle sahi-ci bir zil! Sonra huzursuz titrek bir ses, çok uzun ve ürkütücü ve kaba bir solumadan bir perde alçak bir ses.

Bu adada insan hayaleti yoktu, hiçbir antik ırkın hayaleti yoktu. Deniz ve köpük ve rüzgâr ve hava hepsini silip götürmüştü ve böylece denizin kendi sesi, kış boyu pek çok sesi olan kendi hayaleti vardı. Ve kayalardan da daha parlak gri havada, gri parlak kayaların arasında yalnızca kıl gibi birkaç katırtımağı çalısı ve kaba süpürgeotu kümesiyle birlikte yalnızca denizin kokusu. Soğukluk, grilik, denizin süzülen yumuşak sisi! Ve bütün bunların içinde kaya adacığı uzaydaki son nokta gibi yükseliyordu.

Denizin ufkunda yeşil yıldız Sirius duruyordu. Ada bir gölgeydi. İleride denizde bir gemi küçük ışıklarını gösterdi. Aşağıda kayalık koyda, kayık ve motorlu tekne emniyettedi. Marangozun mutfağında bir ışık parladı. Hepsi buydu.

Tabii ki, dulun yemek hazırlayıp kızının yardım ettiği mutfakta yakılmış olan ışık hariç. Adalı yemeği için içeriye girdi. Burada artık Efendi değil, yeniden bir adalıydı ve huzura kavuşmuştu. Yaşlı marangoz, dul ve kızı sadakatin ta kendisiydi. Yaşlı adam görmeye yetecek kadar ışık olduğu sürece çalışıyordu, çünkü çalışmaya tutkundu. Dul ve onun otuz üç yaşındaki oldukça narin kızı Efendi için çalıştılar, çünkü ona bakmaya bayılıyorlardı ve onlara sağladığı barınak için sonsuza kadar minnettardılar. Ama ona “Efendi” demediler. Ona ismiyle seslendiler: “Mr. Catchcart, efendim!” diye yumuşak, saygıyla. O da onlarla uzak dünyalardan insanlarmış gibi gürültü yapmaya korkarak yumuşak, nazik konuştu.

Ada artık bir “dünya” değildi. Bir nevi sığınaktı. Adalı artık hiçbir şey için çabalamadı. Hiçbir gereksinimi yoktu. O ve ona bağımlı olan birkaç kişi boşlukta yolculuk yapan ve tek kelime konuşmadan bir araya kümeleşip bu kaya üzerine konmuş küçük bir kuş sürüsü gibiydiler. Göçmen kuşların sessiz gizemi.

Gününün büyük kısmını çalışma odasında geçiriyordu. Kitabı ortaya çıkıyordu. Dulun kızı yazılarını daktilo edebilirdi, tahsilsiz değildi. Adadaki tek tuhaf ses buydu, daktilo. Ama kısa zamanda onun tıkırtısı bile denizin ve rüzgârın gürültüsüne uydu.

Aylar geçti. Adalı çalışma odasında işlerine daldı, adanın sakinleri sessizce işleriyle ilgilendiler. Keçinin sarı gözlü küçük siyah bir yavrusu oldu. Denizde uskumru vardı. Yaşlı adam kayığında genç çocukla balığa çıktı. Hava yeterince durgun olduğunda motorlu tekneyle posta için en büyük adaya gittiler. Malzemeler getirdiler ve asla tek bir kuruş ziyan edilmedi. Ve günler geçti ve geceler, hiçbir arzu olmadan, *bıkkınlık* olmadan.

Arzulardan bu tuhaf anımsılık adalı için bir çeşit şaşılacak bir şeydi. Hiçbir şey istemiyordu. Sonunda içinde

dinginleşen ruhu, deniz bitkilerinin sudan bir atmosfer içinde yayılıp nerdeyse hiç salınmadığı ve dilsiz balıkların birer gölge gibi içeri dışarı sıvıştıkları loş bir mağara gibiydi. Her şey dingin ve yumuşak ve çığlıksız, ama yine de köklü deniz yosunlarının olduğu gibi hayattaydı.

Adalı kendi kendine, “Mutluluk bu mu?” dedi. Kendi kendine, “Ben bir rüyaya dönüştüm. Hiçbir şey hissetmiyorum veya ne hissettiğimi bilmiyorum. Yine de bana mutluyum gibi geliyor,” dedi.

Yalnızca zihinsel faaliyetini çalıştırabileceği bir şeyi olmalıydı. Böylece çalışma odasında çok hızlı ya da önemli şeyler üzerinde çalışmaksızın, sanki uykulu bir örümceğin ağı gibi, yazıyı içinden usulca örülmeye bıraktı. Ürettiğinin iyi ya da kötü olmasına artık aldırmıyordu. Yavaşça, yumuşakça bir örümcek gibi ördü ve sonbaharda eriyip giden bir örümcek ağı gibi erise bile aldırmazdı. Artık ona kalıcı gelen tek şey örümcek ağı gibi şeylerin usulca yok oluşuydu. Sonsuzluğun buğusu onların tam içindeydi. Öte yandan örneğin taş binalar ve katedraller sonunda yıkılacaklarını bilerek geçici bir dirençle inliyor gibi geliyordu ona; uzun süredir dayanmalarının gerilimiyle her zaman inliyor gibilerdi.

Bazen anakaraya ve şehre gitti. Sonra şık bir şekilde son moda giyinerek kulübüne gitti. Tiyatroda bir koltukta oturdu, Bond Sokağı’nda alışveriş yaptı. Kitabını yayımlamanın koşullarını tartıştı. Ama yüzünde kaba şehirlilerin kendisini alt ettiklerini hissetmesine yol açan ve kendisinin de adasına dönmekten memnun olmasını sağlayan, başarı yarışının dışında kalmış olmanın örümceğimsi görüntüsü vardı.

Kitabını hiç yayımlamasa bile umurunda değildi. Yıllar, içinden hiçbir şeyin dışarı çıkmadığı yumuşak bir sise karışıyordu. İlkbahar geldi. Adada hiç farekulağı yoktu ama bir tane kurtboğan buldu. İki küçük filizlen-

miş karadiken kümesi ve biraz dağlalesi vardı. Adacığın-
daki çiçeklerin listesini yapmaya başladı; bu tüm dikka-
tini gerektiriyordu. Bir küme yabancı frenküzümü gördü
ve bodur küçük bir ağaç üzerindeki yaşlı çiçekleri, sonra
katırtırnaklarının ilk sarı sürgünlerini ve yabancı güllerini
bekledi. Nakıl çiçeği, orkideler, yıldızçiçeği, kınaçiçeği,
bunlardan adasındaki insanlardan daha fazla gurur du-
yuyordu. Rutubetli bir köşede öylesine gözden ırak altın
taşkırançiçeğine rastladığında üzerine çömeldi, trans ha-
linde, zamanı unutarak baktı. Oysa bakılacak bir şey de-
ğildi. Dulun kızına gösterdiğinde öyle yorumlamıştı.

Gerçek bir zaferle ona, “Bu sabah altın taşkırançiçe-
ği buldum,” demişti.

İsmi kulağa şahane geliyordu. Kız ona, onu biraz
korkutan sahte bir sancı içeren büyülenmiş kahverengi
gözlerle baktı.

“Sahi mi efendim? Güzel bir çiçek mi?”

Adam dudaklarını büzdü ve kaşlarını kaldırdı.

“Şey – tam olarak gösterişli sayılmaz. İstersen göste-
reyim.”

“Görmek isterim.”

Kız o kadar sessiz, o kadar istekliydi ki. Ama adam
kızda onu huzursuz eden bir ısrarcılık sezdi. Çok mutlu
olduğunu söylüyordu: gerçekten mutlu. Kız iki kişinin
asla yan yana yürümesine yetecek kadar yer olmayan ka-
yalık patikada onu bir gölge gibi sessizce izledi. Adam
önden gitti ve kızın hemen arkasında itaatkâr bir şekilde
hayranlıkla bakarak onu izlediğini hissedebiliyordu.

Adamı kızın sevgilisi yapan ona karşı duyduğu bir
çeşit acımaydı: kızın üzerinde kazandığı gücün, kızın
onu nasıl arzuladığının asla farkında olmadığı halde.
Ama tökezlediği anda, üzerine her şeyin tümüyle bir
hata olduğuna ait huzursuz edici bir his geldi. Kıza karşı
tedirgin bir hoşnutsuzluk hissetti. Adam bunu isteme-

mişti. Ona öyle geliyordu ki, fiziksel benliğine bakılırsa kız da istememişti. Kızın yalnızca amacıydı. Uzaklaştı ve boynunu kırmak pahasına tutunarak denizin yakınında bir çıkıntıya indi. Orada saatlerce huzursuz bir şekilde oturup denize bakarak kendi kendine, “Bunu istemedik. Aslında bunu istemedik,” dedi.

Onu tekrar ele geçiren seksin otomatikliği idi. Seksten nefret ettiğinden değil. Çinliler gibi o da seksi büyük hayat sırlarından biri olarak kabul ediyordu. Fakat mekanik, otomatik olmuştu ve bundan kaçmak istedi. Otomatik seks onu mahvediyordu ve içini bir çeşit ölümlerle dolduruyordu. Bunları aşır arzusuzluğun yeni bir dinginliğine ulaştığını düşündü. Belki de bunun ötesinde arzusun yeni, taze bir narinliği, henüz bozulmamış bir zeminde buluşan iki insanın, içine girilmemiş kırılğan bir arkadaşlığı vardı.

Öyleyse bile bu o değildi. Bu ne yeni ne de taze bir şeydi. Bu otomatikti ve arzudan güdülenmişti. Kadın bile, gerçek benliğinde bunu istememişti. Onun için de otomatikti.

Adam çok geç vakit eve geldiğinde ve kadının, adamın hisleri nedeniyle duyduğu korku ve endişeden bembeyaz olmuş suratını gördüğünde ona acıdı ve narince, rahatlatıcı şekilde konuştu. Ama ondan uzak durdu.

Kadın hiç tepki vermedi. Aynı sessizlikte hizmet etti, ona hizmet etmek, onun yakınında olmak için her zaman duyduğu açlıkla. Adam, kadının aşkının tuhaf ve kötü bir ısrarcılıkla kendini izlediğini hissetti. Kadın hiçbir şey talep etmedi. Ancak şimdi adam kadının parlak, kahverengi, garip bir şekilde boş bakışlarıyla göz göze geldiğinde onların içindeki sessiz soruyu gördü. Soru daha önce hiç farkına varmadığı bir kuvvet ve irade gücüyle doğrudan ona yöneldi.

Böylece adam boyun eğdi ve kadına tekrar sordu.

“Hayır,” dedi kadın, “eğer benden nefret etmene yol açacaksa.”

“Neden yol açsın ki?” diye yanıtladı adam, kızgın. “Tabii ki hayır.”

“Senin için dünyada her şeyi yaparım.”

Ancak daha sonra, öfkelenerek kadının ne dediğini anımsadı ve daha da canı sıkıldı. Neden bunu *onun için* yapıyormuş gibi yapıyordu? Neden kendi için değil? Ama adam bu iç sıkıntısıyla daha da içine kapandı. Asla elde edemediği bir çeşit tatmin için kendini kadına bıraktı. Adadaki herkes bunu biliyordu. Ama adam aldırmadı.

Sonra içinde arzu olarak ne varsa bıraktı ve kendini yalnızca paramparça hissetti. Kadının yalnızca kendi arzusuyla onu istediğini anladı. Şimdi artık paramparça ve içi kendi kendini aşağılama hissiyle doluydu. Artık adası lekelenmiş ve bozulmuştu. En nihayet ulaştığı, zamanın o nadir arzusuz katmanlarındaki yerini yitirmiş ve geri çekilmişti. Keşke aralarındaki kırılğan arzu ve her ikisinin de içinde olan narin, hassas ve safran kırmızısı aleve sadık oldukları ve bir adamın bir kadınla buluşabileceği o üçüncü mekândaki kırılğan buluşma gerçek olsaydı. Ama hiç de böyle bir şey olmamıştı: otomatik. Gerçek tutkudan değil de otomatik istekten kaynaklanan bir hareketti, onu aşağılanmışlık hissiyle bıraktı.

Kadının sessiz sitemlerine rağmen adacıktan ayrıldı. Beyhude kalacak bir yer arayarak kıtada dolandı. Ayırık-otu gibiydi; artık bu dünyanın adamı değildi.

Flora’dan –adı Flora’ydı– bir çocuğu olacağından korktuğunu söyleyen bir mektup geldi. Sanki vurulmuş gibi oturdu ve öyle kaldı. Ama onu yanıtladı: “Neden korkacakmışsın ki? Öyleyse öyledir ve korkmaktan mutlu olmalıyız.”

Tam da o anda adaların açıkartırması vardı. Haritaları aldı ve onları inceledi. Ve açıkartırmada çok az bir

paraya bir başka ada satın aldı. Adaların açık denize bakan dış kenarında, kuzeyde birkaç dönüm kayaydı. Alçaktı ve büyük okyanus üzerinde az bir yükseltisi vardı. Üzerinde bir bina, bir ağaç bile yoktu. Yalnızca kuzeyin deniz yosunu, yağmur suyundan bir havuz, biraz kamış, kaya ve deniz kuşları. Başka hiçbir şey yok. Sürekli çiseleyen batı göğünün altında.

Yeni mülküne bir yolculuk yaptı. Dalgalar nedeniyle birkaç gün yaklaşamadı. Sonra hafif deniz sisinin içinden karaya çıktı ve adayı puslu, alçak ve belli ki uzunca bir alana yayılmış olarak gördü. Ama bu bir yanılsamaydı. Islak, yay gibi yosunun üzerinden yürüdü ve koyu gri renkli koyunlar hayaletler gibi kaba sesleriyle meleyerek kaçıştılar. Sazlarla dolu karanlık havuza geldi. Sonra da rutubetin içinden kayaların arasında kızgınca alıp veren denize.

Bu gerçekten de bir adaydı.

Sonra eve, Flora'ya gitti. Kadın ona suçlu bir korkuyla; ama aynı zamanda gizemli gözlerinde muzaffera- ne bir parıltıyla baktı. Ve adam yine nazikti, kadını rahatlattı, hatta onu neredeyse diş ağrısına benzeyen o ilginç arzuyla tekrar istedi. Kadını anakaraya götürdü ve kadın adamın çocuğunu doğuracağı için evlendiler.

Adaya geri döndüler. Kadın adamın yemeğini getirmeye devam etti, kendisinininkiyle birlikte. Oturdu ve adamla birlikte yedi. Adam öyle istedi. Dul anne mutfakta kalmayı tercih etti. Ve Flora, adamın evinin ev sahibi, adamın evinin misafir odasında yattı.

Adamın arzusu, o her neyse, mide bulandırıcı bir sonla içinde öldü. Çocuğun gelmesine daha aylar vardı. Adası onun için iğrençti, kaba bir banliyö. Adamın kendisi en iyi özelliklerini kaybetmişti. Haftalar bir nevi hapisanede geçti, aşağılanmış hissederek. Fakat yine de çocuk doğana kadar katlandı. Ama kaçışını düşünüyordu. Flora'nın haberi bile yoktu.

Bir hemşire peyda oldu ve masada onlarla birlikte yemek yedi. Bazen doktor geldi ve eğer deniz dalgalıysa onun da kalması gerekti. Viskisiyle mutluydu.

Golders Green'de genç bir çift olabilirlerdi.

Sonunda kız doğdu. Baba bebeğe baktı ve canının neredeyse dayanabileceğinden daha sıkkın olduğunu hissetti. Sırtına bir yük binmişti. Ama hissettiğini göstermemeye çalıştı. Ve Flora anlamadı. Tekrar iyileşirken hâlâ mutluluğunun içinde bir nevi aptalca bir zaferle gülümsüyordu. Sonra adama tekrar o sancılı, anlamlı ve biraz da cüretkâr gözlerle bakmaya başladı. Adama öylesine hayrandı ki.

Adam buna dayanamadı. Bir süre gitmesi gerektiğini söyledi. Kadın ağladı, ama adamı ele geçirdiğini düşündü. Mülkünün en iyi kısmını ona bıraktığını söyledi ve bunun ona ne kadar gelir sağlayacağını yazdı. Kadın neredeyse dinlemeden yalnızca o ağırlaşmış, hayranlık dolu ve cüretkâr gözlerle adama baktı. Adam kadına para miktarının uygun şekilde yazıldığı bir çek defteri verdi. Bu kadının ilgisini uyandırdı. Ve kadına eğer adadan bıkarsa istediği yerde oturmayı seçebileceğini söyledi.

Kadın adamı o sancılı, ısrarlı kahverengi gözleriyle izledi. Adam gittiğinde kadının ağladığını bile görmedi.

Adam doğruca kuzeye, üçüncü adasını hazırlamaya gitti.

Üçüncü ada

Üçüncü ada kısa zamanda oturulabilir hale getirildi. Çimento ve taşlık plajdan getirilen çakıllarla iki adam ona bir kulübe inşa etti ve oluklu sacdan çatı yaptı. Bir tekne, bir yatak, masa ve üç sandalye ile iyi bir dolap ve birkaç kitap getirdi. Bir miktar kömür ve parafin ve yiyecek depoladı – o kadar az şey istiyordu ki.

Ev, karaya çıktığı ve hafif kayığını ektiğı taş plajın yakınındaydı. Güneşli bir ağıustos günü adamlar teknelere binip gittiler ve onu yalnız bıraktılar. Deniz hâlâ durgun ve soluk maviydi. Ufukta küçük posta vapurunun yavaşça, sanki yürür gibi kuzeye doğru geçtiğini gördü. Haftanın iki günü dış adalara hizmet ediyordu. Gerekirse iyi havada kürek çekerek vapura gidebilirdi ve kulübesinin arkasındaki bayrak direğinden işaret verebilirdi.

Adada ona eşlik eden yarım düzine koyun kaldı; bir de bacaklarına sürtünen kedisi vardı. Kuzey sonbaharının tatlı güneşli günleri sürerken kayaların arasında, küçük mülkünün yaylanan yosunları üzerinde yürür, her zaman hareketli, yerinde duramayan denize gelirdi. Birbirinden farklı olabilecek her bir yaprağı baktı ve suyun karaya çarptığı deniz yosunlarının bitmeyen genişleyip büzüşmesini izledi. Tek bir ağacı, hatta bakması gereken bir parça süpürgeotu bile yoktu. Yalnızca imen ve küçük imen bitkileri ve havuzun yanında sazlar ve okyanusta deniz yosunu. Mutluydu. Ağaç ve çalı istemiyordu. Onlar insanlar gibi aşırı iddialı dururdu. İstediğı tek şey soluk mavi denizdeki çıplak, az eğimli adasıydı.

Artık kitabı üzerinde çalışmayı bıraktı. İlgi kaybolmuştu. Adasının hafif yükseltisinde oturup denize baktıktan hoşlanıyordu; yalnızca soluk sessiz deniz. Ve zihninin sakin ve puslu hale gelmesini hissetmekten, puslu okyanus gibi. Bazen bir serap gibi, kuzeye doğru bir kara parçasının yükselip havada asılı kaldığını görürdü. İleride büyük bir adaydı. Ancak pek de somut maddesi olmayan bir ada.

Kısa bir süre sonra ufukta vapuru algılayınca neredeyse ürktü ve durup onu rahatsız edecek diye kalbi korkudan sıkıştı. Kaygıyla gitmesini izledi ve gözden kaybolana kadar kendisini gerçekten rahatlamış, tekrar kendisi gibi hissetmedi. Bir insanın yanaşmasını beklemenin gerilimi zalimceydi. Yanaşılmak istemedi. Ses duymak iste-

medi. Farkında olmadan kedisiyle konuştuğunda kendi sesinden şaşkına döndü. Büyük sessizliği bozduğu için kendi kendini azarladı. Kedisi başını kaldırıp ona baktığında ve derinden hüznünlü bir şekilde miyavladığında huzursuz oldu. Kediye kaşlarını çatı. Kedi anladı. Vahşileşmeye başlamıştı, kayalarda pusuya yatıyor, belki de balık avlıyordu.

Fakat en sevmediğı şey koyun yığınlarından birisinin ağzını açıp o kaba, gürültülü melemesiydi. Koyunu izledi ve koyun ona iğrenç ve kaba bir şekilde baktı. Koyunlardan nefret etmeye başladı.

Yalnızca denizin fısıldayan sesini ve martıların keskin çığlıklarını, ona başka bir dünyadan geliyormuş gibi gelen çığlıkları duymak istedi. En çok da büyük sessizliği.

Tekne geldiğinde koyunlardan kurtulmaya karar verdi. Artık ona alışmışlardı ve durup ona sarı veya renksiz gözlerle neredeyse duygusuzca alay eder gibi bir küstahlıkla bakıyorlardı. Bir nevi duygusuz bir ahlaksızlıkları vardı. Onlardan nefret etti. Kayaların üstünden sekererek atladıklarında ve toynakları kuru ve keskin çarptığında ve tüyleri köşeli sırtlarında hopladığında – onları iğrenç ve aşağılayıcı buldu.

Güzel havalar geçti ve bütün gün yağmur yağdı. Çoğu zaman yatağında yatıp çatıdan çinko su fıçısına damlayan suyun sesini dinleyerek açık kapıdan yağmuru, karanlık kayaları ve gizlenmiş denizi seyretti. Şimdi adada birçok martı vardı: her çeşidinden birçok deniz kuşu. Bir başka canlılar dünyasıydı. Kuşların birçoğunu daha önce hiç görmemişti. Bir kitap ısmarlayıp isimlerini öğrenmek için eski hevesleri geri geldi. Eski tutkuların titreşimiyle gördüğü her şeyin adını bilmek için kürek çekip vapura gitmeye bile karar verdi. Şu kuşların adları! Onların isimlerini bilmeliydi yoksa onlara sahip olmamış olurdu, onun için hayatta sayılmazlardı.

Ama tutku onu terk etti ve sadece etrafında dolanan veya yürüyen kuşları izledi, hayal meyal, ayırt etmeksizin. Tüm merakını yitirmişti. Yalnızca bir martı vardı, kulübenin açık kapısı önünde sanki orada bir görevi varmış gibi bir ileri bir geri, bir ileri bir geri yürüyen iri yakışıklı bir yaratık. İriydi ve inci grisi rengindeydi ve yuvareklilikleri bir inci kadar pürüzsüz ve hoştu. Yalnızca katlanmış kanatlarının ucunda kapalı siyah tüyleri ve kapanmış siyah tüylerinde bir desen yaratan çok belirgin üç beyaz nokta vardı. Adalı, uzak soğuk denizlerin kuşunda neden bu süslerin olduğunu çok merak etti. Ve martı kulübenin önünde soluk siyahımsı altın ayakları üzerinde, ucu kıvrık sarı gagasını havaya dikmiş, ilginç farklı bir önemlilikle ileri geri kasılarak yürürken adam merakla onu düşündü. Şaşırtıcıydı, bir anlamı vardı.

Sonra kuş bir daha gelmedi. Deniz kuşlarıyla, kanat parıltılarıyla, havada kanat sesi ve darbeleriyle ve ürkütücü çığlıklarla dolu olan ada tekrar ıssızlaşmaya başladı. Artık kayalar ve çayırın üzerinde yaşayan yumurtalar gibi oturup kafalarını oynatmıyorlar, nadiren kalkıp adamın ayaklarının etrafında uçuyorlardı. Artık koyunların arasından çayırın üzerinde koşmuyor, alçak kanatlar üzerinde yükselmiyorlardı. Sürü gitmişti ama bir kısmı kaldı, devamlı olarak.

Günler kısaldı ve dünya ürkütücü hale geldi. Bir gün aniden baskın yapar gibi tekne geldi. Adalı onu saygısızlık olarak düşündü. Basit, biçimsiz giysili bu adamlarla konuşmak bir işkenceydi. Adamlardaki samimi hava onun için çok iticiydi. Kendisi özenle giyinmişti, kulübesi özenli ve düzgündü. Her türlü müdahaleye sinirlenirdi, iki balıkçının biçimsiz basitliği ve ağırkanlılığı onun için gerçekten iticiydi.

Onların getirdiği mektupları açmadan küçük bir kutuya koydu. Birinde parası vardı. Ama onu bile açma-

ya tahammül edemedi. Her türlü temas, ona itici geliyordu. Bir zarfın üzerinde ismini okumak bile. Mektupları gizledi.

Ve koyunların yakalanması, bağlanması ve gemiye konmasının karmaşası ve iğrençliği onun derin bir tiksintiyle bütün hayvan âleminden nefret etmesine yol açtı. Hangi itici tanrı hayvanları ve berbat kokan adamları icat etti? Balıkçılar ve koyunlar aynı şekilde burnuna berbat kokuyordu; canlı dünyada bir kirlilik.

Gemi en sonunda durgun denizde yelken açıp uzaklaştığında sinirleri laçka olmuş ve işkence edilmişti. Ve günler sonra bazı zamanlar koyunların katur kutur çiğneme sesini duyduğunu düşündüğünde tiksinti duymaya başladılar.

Kışın kuru günleri hüküm sürüyordu. Bazen gerçek anlamda gün bile yoktu. Kendini hasta hissetti, sanki içi çürüyormuş, sanki çürükler çoktan içini doldurmuş gibi. Dışarıda, zihninde ve ruhunda her şey alacakaranlıktı. Bir keresinde kapıya gittiğinde koyda yüzen adamların kara kafalarını gördü. Bir süre şuursuz bir halde bayıldı. Bu insanların beklenmeyen yaklaşmasının şoku, dehşetiydi. Alacakaranlıkta dehşet! Ancak onu yıkıp perişan bırakan şoku atlatıncaya kadar siyah kafaların yüzen fokların kafaları olduğunun farkına varmadı. Ama şoktan sonra da bilinci tam yerinde değildi. Daha sonra oturdu ve onların insan olmadığına şükrederek ağladı. Ancak ağladığının asla farkına varmadı. Aşırı derecede aptallaşmıştı. Garip, dünya dışı bir hayvan gibi artık ne yaptığının farkında değildi.

Hâlâ yegâne tatminini yalnızlığından, mutlak yalnızlığından, boşluğun içine işlemesinden alıyordu. Yalnızca gri denizden ve denizin yıkadığı adasına ayağını basmaktan. Başka hiçbir temas olmadan. Temasa geçip kendisine korku verecek insani bir şey olmadan. Yalnızca

boşluk, nemli, alaca, denizin yıkadığı boşluk. Ruhunun ekmeği buydu.

Bu nedenle en çok fırtına olduğunda ve deniz kabardığında mutlu oluyordu. O zaman hiçbir şey ona ulaşamazdı. Dış dünyadan hiçbir şey ona erişemezdi. Rüzgârın korkunç şiddetinin ona eziyet çektiği doğrudu. Aynı zamanda onun için dünyayı tamamen yokluğa silip süpürüyordu. Denizin hep gürleyip yarılmasından hoşlanıyordu. Böylece hiçbir tekne ona ulaşamazdı. Adasının etrafında sonsuz kale duvarları gibiydi.

Zamanın hesabını tutmadı ve artık kitap kapağını açmayı düşünmüyordu. Baskı, basılmış harfler, sözün ahlak-sızlığı gibi ayıp görünüyordu. Parafin sobanın üzerindeki etiketi söktü. Kulübesindeki her bir harfi yok etti.

Kedisi yok olmuştu. Bu onu oldukça mutlu etti. Onun ince, yılışık sesinden titrerdi. Kömürlükte yaşıyordu. Ve her sabah ona kendi yediğinin aynısından bir tabak yulaf lapası vermişti. Onun tabağını iğrenerek yıkar-dı. Onun ortalıkta dolanmasından hoşlanmadı. Ama onu titizlikle besledi. Sonra bir gün kedi yulaf lapasına gelmedi: Yulaf lapası için hep miyavlardı. Bir daha gelmedi.

Neye baktığını, neye bakmaya çıktığını bilmeden muşambadan ceketıyla yağmurda adada gezindi. Zaman durmuştu. Uzun uzun durdu, soluk, köşeli yüzündeki, o keskin, dalgın gözleriyle hiddetle ve neredeyse zalimce karanlık gökyüzü altındaki karanlık denize baktı. Eğer bir balıkçı teknesinin uzak soğuk sularda sallanan yelkenini görürse yüz hatlarının üzerinden habisi bir öfke geçerdi.

Bazen hasta olurdu. Hasta olduğunu anlardı çünkü yürürken sendeler, kolaylıkla yere düşerdi. Sonra bunun ne olduğunu düşünmek için dururdu. Sonra ambara gider süt tozu ve malt alıp yerdi. Sonra yine unutturdu. Kendi duygularının üzerinde durmayı bıraktı.

Günler uzamaya başlıyordu. Kış boyu hava nispeten

yumuşaktı, fakat çok yağmurluydu, çok. Güneşi unutmuştu. Ancak birden hava çok soğudu ve titremeye başladı. Üzerine bir korku geldi. Gökyüzü dümdüz ve griydi ve tek bir yıldız bile gözüküyordu. Çok soğuktu. Başka kuşlar gelmeye başladı. Ada donuyordu. Titreyen elleriyle şöminede ateş yaktı. Soğuk onu korkutuyordu.

Ve tatsız, ölümcül bir soğuk, günbegün devam etti. Havada ara sıra kar kırintıları oluyordu. Günler sıkıntılı bir şekilde uzuyordu ama soğukta bir değişiklik yoktu. Kuşlar göçtü, uzaklara uçtu. Bazılarının donmuş yattığını gördü. Sanki tüm yaşam çekiliyordu, kuzeyden uzağa doğru büzülüyordu, güneye doğru büzülüyordu. “Yakında,” dedi kendi kendine, “her şey bitmiş olacak ve tüm bu bölgelerde canlı hiçbir şey kalmayacak.” Bu düşünceden zalim bir haz hissetti.

Sonra bir gece sanki bir rahatlama oldu: Daha iyi uyumuştu, yarı uyanık titrememişti, bilinci yarı açık kıvranmamıştı. Vücudunun titremesine ve kıvranmasına o kadar alışmıştı ki neredeyse fark etmez olmuştu. Ama ne zaman ki derin bir uyku çekti o zaman olanların ayırdına vardı.

Sabah ilginç bir beyazlığa uyandı. Penceresi örtülmüştü. Kar yağmıştı. Kalkıp kapısını açtı ve ürperdi. Uff! Amma soğuk. Her taraf bembeyaz, deniz kara kurşuni ve siyah kayalar üzerinde ilginç bir şekilde beyaz benekler vardı. Köpük artık saf değildi. Kirli gözüküyordu. Ve cesede benzeyen karanın beyazını kemiriyordu. Kar kırintıları ölü havada aşağıya sürükleniyordu.

Kar yerde otuz santim kalınlığında, beyaz ve pürüzsüz ve yumuşaktı, rüzgârsızdı. Evinin etrafını ve ahırını temizlemek için bir kürek aldı. Sabahın solukluğu kararmıştı. Donmuş havada uzaklarda taze yağın içinden gök gürültüsünün tuhaf bir gümbürtüsü ve sönük bir şimşegın ışığı vardı. Şimdi hareketsiz belirsizliğin içinden kar durmadan yağıyordu.

Birkaç dakikalığına dışarı çıktı. Ama zordu. Karda sendeledi ve düştü ve bu yüzünü yaktı. Zayıf ve güçsüz, eve doğru zorlanarak yürüdü. Kendine geldiğinde zorlukla süt ısıttı.

Devamlı kar yağdı. Öğleden sonra yine gök gürültüsünün boğuk bir gümbürtüsü ve yağan karın içinde kırmızımsı çakan şimşek parıltıları vardı. Huzursuz, sabit bir şekilde hiçliğe bakarak yattı.

Sabah olmuyor gibiydi. Sonsuz bir süre yattı ve gecede yatıştırıcı, tek bir solukluk bekledi. En sonunda hava daha soluk göründü. Evi beyaz ışıkla hafifçe aydınlatılmış bir hücreydi. Penceresinin dışında karın duvar ördüğünü fark etti. Ölümcül soğukta kalktı. Kapısını açtığında hareketsiz kar göğsüne kadar yükselen bir duvarla onu durdurdu. Duvarın tepesinden bakınca denizden gelen rüzgârın yavaşça itelediğini hissetti, kar tozunun kalktığını ve bir cenaze alayı gibi gittiğini gördü. Siyahımsı deniz âciz, sanki karı ısırır gibi köpürüp çarpıyordu. Gökyüzü gri ama ışıltılıydı.

Teknesine ulaşmak için kudurmuş gibi çabaladı. Eğer kapanıp kalacaksa bu kendi seçimiyle olmalıydı, başka unsurların mekanik gücüyle değil. Denize ulaşmalıydı. Teknesine ulaşabilmeliydi.

Ama güçsüzdü ve zaman zaman kar onu alt ediyordu. Kar üzerine düşüyordu ve o, karın altında gömülü ve cansız yatıyordu. Fakat her sefer iş işten geçmeden hayatta kalmaya çabaladı ve ateşin enerjisiyle karın üstüne çıktı. Bitap düşmüş bir halde pes etmedi. Sürünerek içeri girdi; kahve ve domuz pastırması pişirdi. Bu kadar çok yemek yapmayalı uzun zaman olmuştu. Sonra bir kere daha kara gitti. Karı ele geçirmeliydi. Kendisine karşı biriken bu yeni zalim gücü, karı fethetmeliydi.

Denizden gelen korkunç rüzgârda karları kenara itip küreğiyle bastırarak çalıştı. Bir süreliğine güneş çı-

kıp, ona beyaz cansız çevreyi, kasvetle çalkalanan donuk köpüklerle beneklenmiş karanlık denizi ufka kadar gösterse bile rüzgârda soğuk kaskatı dondurucuydu. Yine de güneşin yüzünde güç vardı. Mart ayıydı.

Tekneye ulaştı. Karı eliyle süpürdü, sonra deniz en kabarık haliyle neredeyse girdap gibi ayaklarının etrafını dolanırken teknenin rüzgâr altına oturdu. Tamamen esrarengiz bir hal almış olan dünyada, çakıldaşları ilginç bir şekilde doğal gözüküyordu. Güneş artık parlamıyordu. Kar, denizin sert siyahlığına değince sanki mucize eseri gibi kaybolan ağır parçacıklar halinde düşüyordu. Kaba dalgalar çakıllarda çınlayıp karlara koşuyordu. Islak kayalar vahşice siyahtı. Ve tüm bu zaman, şeytan gibi çullanıp sonsuz sayıda kar parçacığı karanlık denize düşüp kayboluyordu.

Gece büyük bir fırtına oldu. Sanki devasa bir kar kitlesinin sonu gelmeyen bir gürültüyle tüm dünyaya çarptığını duyar gibi oldu; bütün bunların üstüne, gürleyen, garip, içi boş rüzgâr sağanaklarının arasında gözleri kör eden şimşek sıçramaları ve ardından rüzgârdan da ağır gök gürültüsü patlamaları çıktı. Sonunda, şafak karanlığın rengini belli belirsiz döndürdüğünde fırtına hemen hemen yatışmıştı, fakat rüzgâr sürekli esmeye devam etti. Kar kapısının tepesine kadar yükselmişti.

Somurtarak kazıp dışarı çıkmaya çabaladı. Ve sırf inadı sayesinde başardı. Bir metreden büyük bir birikintinin kuyruğundaydı. Kazıp geçtiğinde donmuş kar elli santimden daha yüksek değildi. Ama adası gitmişti. Şekli tamamen değişmişti, daha önce olmayan ulaşılamaz büyük beyaz yığıntı tepeleri ortaya çıkmıştı ve yanardağ gibi duman salıyorlardı, ama kar tozundan. Tükenmiş ve yenik düşmüştü.

Teknesi daha küçük bir diğer birikintideydi. Ama onu temizlemeye gücü yoktu. Çaresizce tekneye baktı.

Kürek elinden kaydı ve kendisi de unutmak için kara yığıldı. Karın içinde denizin sesi yankılanıyordu.

Bir şey onu kendine getirdi. Sürünerek evine gitti. Neredeyse hissizdi. Yine de yalnızca kara yaslanmaktan uyuşan kısmını kömür ateşinde ısıtmayı başardı. Sonra tekrar süt ısıttı. Ondan sonra dikkatle ateşi canlandırdı.

Rüzgâr dindi. Tekrar akşam mı olmuştu? Bitip tükenmeyen karın sessizlikte panter gibi düşmesini duyar gibiydi. Gök gürültüsü daha yakında gümbürdedi, bulanık kırmızı şimşeklerden sonra kısaca çatırdadı. Neredeyse baygın bir şekilde yatakta yattı. Elementler! Elementler! Zihni konuşmadan bu sözü tekrarlardı. Elementlere karşı kazanamazsın.

Bunun ne kadar sürdüğünü asla anlamadı. Bir kere, bir hayalet gibi dışarı çıktı, tanınmayacak adasında beyaz bir tepenin üstüne tırmandı. Güneş sıcaktı. “Yaz geldi,” dedi kendi kendine, “ve yaprak zamanı.” Aptalca yabancı adasının üzerindeki beyazlığa, cansız denizin artıklarına şöyle bir baktı. Bir yelkenin ucunu gördüğünü hayal eder gibi yaptı. Çünkü bu ıssız denizde bir daha asla bir yelken olmayacağını çok iyi biliyordu.

O bakarken gökyüzü esrarengiz bir şekilde karardı ve dondu. Uzaklardan gök gürültüsünün hoşnutsuz homurtusu geldi ve bunun, denizin üzerinde yuvarlanan karın bir işareti olduğunu anladı. Döndü ve fırtınanın soluğunu üzerinde hissetti.

MUTLU HAYALETLER

Carlotta Fell'i savaştan önceki gençlik günlerimizde tanıdım. O zamanlar kaçışı sanatta bulmuştu ve yalnızca "Fell" idi. Bu, benim de şahsen itinayla yeteneğimi öldürmekte olduğum bizim ünlü, ama ruhsuz sanat okulu Thwaite'de oluyordu. Thwaite'de Carlotta'ya hep natürmort ödülleri verirlerdi. Kahramanlarımızdan biri olarak ödülleri soğukkanlılıkla kabul ederdi, ama diğer öğrenciler buna gıcık olurlardı. Diğerleri buna soyluluğa yağcılık derlerdi, çünkü Carlotta bir asil, babası ise ünlü bir lorddu.

Yaradılıştan da güzeldi. Ailesi zengin değildi, ama on sekiz yaşındayken yılda beş yüzlük bir gelir sağlamıştı ki bu bize göre muazzamdı. Sonra inciler takıp, gözlerini süzüp arzulu görünmeye çalışarak sosyetik dergilerde gözükmeye başladı. Sonra gitti ve sevimsiz natürmortlarından birini daha yaptı, saksıda bir kaktüs.

Thwaite'de kendimiz de züppe olduğumuzdan biz de onunla gurur duyuyorduk. Güvercinler arasında cennet kuşu rolünde biraz gösteriş yaptığı doğrudu. Ama aynı zamanda bizimle birlikte ve kendi takımından ayrı olmaktan heyecan duyardı. "Başka bir şey" için olan istekliliği ve özlemi kesinlikle içtendi. Ancak bizimle de düşüp kalkmayacaktı, en azından ayırım gözetmeksizin.

Kararsız bir biçimde hırslıydı. O ya da bu şekilde parlamak istiyordu. Onu sürekli pohpohlayan zeki ve “seçkin” amcalardan oluşan bir ailesi vardı. E sonra?

Saksıdaki kaktüsleri hayranlık uyandırıcıydı. Ama kendisi bile onların bir devrim başlatmasını beklemiyordu. Belki de sanatın uzak ve tatminkâr olmayan atmosferi yerine hayatın kirli göklerinin genişliğinde parlamayı tercih ediyordu.

O ve ben yalın, sert, ama gerçek anlamda arkadaştık. Ben fukaraydım, ama pek umurumda değildi. Onun da pek umurunda değildi. Ancak, bu hayatın yarı ölü bedeninde gömülü olduğunu hissettiğim tutkulu bir hayal umurumdaydı. Ölü içinde canlılık. Bunu *hissedebiliyordum*. Sırf kendim için olsa bile ona ulaşmak istiyordum.

Benim neyin peşinde olduğumu bilmiyordu. Ancak benim bir şeyin peşinde olduğumu hissediyordu ve kendisi o “Bir şey” Krallığı’nda ve aynı zamanda Büyük Britanya âleminde bir aristokrat olarak bana o “Bir şey” nedeniyle, ölülerin içinde görüntüsünü yarattığım diri vücut nedeniyle sadıktı.

Yine de birbirimizle pek ilgimiz yoktu. Benim hiç param yoktu. Beni kendi yakınlarıyla tanıştırmayı asla istemedi. Bunu ben de istemedim. Bazen birlikte öğle yemeği yerdik, bazen bir tiyatroya giderdik veya kırlarda ikimize de ait olmayan bir arabayla dolaşırdık. Hiç flört etmedik ya da aşktan bahsetmedik. Onun da bunu benden daha fazla istediğini sanmıyorum. Kendi çevresinden biriyle evlenmek istiyordu ve onun, benim geleceğime göğüs geremeyecek kadar narin bir kumaş olduğunu biliyordum.

Şimdi düşünüyorum da, birlikteyken her zaman biraz mahzundu. Belki de hiç aşamayacağı denizlerin ötesine bakıyordu. Nihayetinde, onulmaz bir şekilde kendi sınıfına aitti. Ancak sanırım onlardan nefret ediyordu.

Tepeden bakan, unvanlı, *beau monde*¹ olan bir grup insanın içinde olduğunda, küçük burnu havaya kalkar, koca ağzı hoşnutsuzlukla büzüşür, geniş omuzlarına bile sık-kın bir huzursuzluğun dermansızlığı çökerdi. Sık-kın bir huzursuzluk ve yükselmek isteyenlerden tikslenme, yükselme basamaklarından tümüyle tikslenme. Kendi sınıfından nefret ederdi, ama yine de onun için kutsaldı. Kendi arkadaşlarının unvanlarını bana bile söylemekten hoşlanmazdı. Hatta ona, “Şu kim?” diye sorduğumda, “Lady Nithsdale, Lord Staine – annemin eski arkadaşları,” diye çabucak isteksizce yanıtlardı. Bu, tacın büyüyen bir ağaca takılmış bir demir halka gibi alnına yerleştiğinin kanıtıydı.

Gerçek bir sanatçıya farklı türde saygı duyardı: Belki daha özgün belki de değil; her halükârda daha özgür ve rahat.

O ve benim ilginç bir ortak anlayışımız vardı: Belki de hayat dediğimiz yarı ölümün vücudun içinde gizlenmiş, doğmamış bir vücutla ilgili olduğuna dair bir sezgi: ve böylece sıradan dünyaya ve onun atıl yasalarına karşı dile getirilmeyen bir düşmanlık. Daha ziyade düşman bir ülkede gizli görevde olan iki asker gibiydik. Hayat ve insanlar her ikimiz için de düşman bir ülkeydi. Ama bunu kendisi hiç söylemezdi.

Bana hep ne düşündüğümü öğrenmek için gelirdi, özellikle de ahlaki konularda. Geleneksel ahlaki standartlardan onu sinirlendirecek kadar derinden hoşnutsuz birisi olarak, kendi duruşunu belirlemeyi bilmiyordu. Böylece bana gelirdi. Kendi duygularının yoluna konulması için çabalaması gerekiyordu. Bu noktada İngiliz hamuru ortaya çıkardı. Genç bir adam olarak ona ne düşündüğü-

1. (Fr.) Yüksek sosyete. (Ç.N.)

mü söyledim ve çoğunlukla çok içerlerdi. Geleneksel olmayı öylesine istiyordu. Hatta geleneksel olmaksızın kararlılığı konusunda uygunsuz davranırdı. Ama sonunda hep bana gelmek ve tekrar sormak zorunda kalırdı. Ahlaki olarak bana güvenirdi. Benimle aynı fikirde olmasa dahi benim bakış açımı bilmek onu rahatlatır ve yenilerdi. Ama yine de görüşü benimle uyuşmazdı.

Sonra çok derinlerde, ama belirgin bir temasın olmadığı ilginç bir samimiyetimiz oldu. Belki de kendi huzursuzluğu içinde, dünyada kendini evindeymiş gibi rahat ve huzurda hissettiği tek insan bendim. O da benim gözümde her zaman kendi içimdeki cinsten, kendi türündendi. Benim için insanların çoğu başka türdendir. Hindi bile olabilirler.

Ama o hep kendi sınıfının geleneklerine göre davranırdı, hatta uygunsuzca. Ve ben bunun farkındaydım.

Böylece, savaştan hemen önce Lord Lathkill'le evlendi. Yirmi bir yaşındaydı. Savaş ilan edilene kadar onu görmedim; sonra bir gün beni kocası ve kendisiyle şehirde yemeğe çağırdı. Kocası Muhafız Alayı'nda subaydı ve sanki hayatın en iyi şeylerinin sonsuza değin kendisine sunulmasını bekler gibi üniforması içinde çok yakışıklı ve düzgün görünüyordu. Siyah gözleri, ince siyah saçlarıyla çok esmerdi ve yavaş, narin iniş çıkışlarıyla neredeyse kadınsı, çok güzel, mahcup bir sesi vardı. Carlotta'nın karısı olmasından mutlu ve gururlu görünüyordu.

Ben fakir ve dış dünyadan, dış dünyanın fakir garibanlarından olduğum için, bana çok hoş bir şekilde dikkatli, neredeyse saygılı davranıyordu. Onu biraz alaya aldım ve adamın bana davranışındaki nazik hassasiyetten huzursuz olan Carlotta'yı da alaya aldım.

Carlotta mutluydu da. Şöyle dediğini anımsıyorum: "Savaşa gereksinimimiz var, sen de öyle düşünmüyor musun? Hayatını şövalyece devam ettirmek ve askerî

bir büyü eklemek için erkeklerin dövüşmesi gerektiğini düşünmüyor musun?”

Ve ben de şöyle dediğimi anımsıyorum: “Bence bir tür kavgaya gereksinimimiz var; benim türüm savaş değil.” Ağustos ayıydı, hafife alabilirdik.

Charlotta, “Seninki hangi türden?” diye sordu hemen.

“Bilmiyorum: ama her halükârda tek kişilik,” dedim, koca bir gülümsemeyle. Lord Lathkill öylesine gösterişsiz, tüm ilgisini bana vermeye razı, ancak öte yandan öylesine inceden kayıtsız, öylesine konumundan emindi ki kendimi yapayalnız bir *sans-culotte*¹ gibi hissetmeme yol açtı. Bense pek çok kereler feleğin çemberinden geçmiş pek de sağlam bir kumaş değildim.

Kendini beğenmiş biri değildi, benim yarım kadar bile *kendini beğenmiş* değildi. Sahnenin ön planını bana bırakmaya razıydı, hatta Charlotta’yla bile. Sonsuzluğu yansıtan parlak, cilalı kabuğundaki bir kaplumbağa gibi bazı şeylerden öyle emindi ki. Ama benimle pek rahat değildi.

“Siz Derbyshire’li misiniz?” dedim yüzüne bakarak. “Ben de! Derbyshire’da doğdum.”

Bana nazik, huzursuz bir tür kibarlıkla nerede diye sordu. Ama biraz şaşırmıştı. Düşünceli bir şekilde bana bakan siyah gözlerinde bir çeşit korku vardı. Gözlerin ortasında kuruntulu bir boşluk vardı. *Koşullardan emin* ama koşulların ortasındaki adamdan kesinlikle emin değildi. Kendisi! Kendisi! O çoktan bir hayaletti.

Bende ham ama gerçek bir şey gördüğünü ve kendisini de kendine göre mükemmel ancak gerçek olmayan bir şey olarak gördüğünü hissettim. Charlotta’ya olan aşkı ve evliliği bile içsel olarak onun için gerçek olmayan bir

1. Fransız Devrimi’nin proleter destekçilerine verilen ad, ayaktakımı, baldırı çıplaklar. (Ç.N.)

durumdu. Konuşmadan önce tuhaf bir şekilde bekleme-sinden bu anlaşıyordu. Ve neredeyse içinde bir nevi de-lilik olan siyah gözlerindeki boş bakış ve yumuşak me-lankolik sesinden.

Carlotta'nın ondan büyülenmiş olmasını anlayabili-yordum. Ama koşullar aleyhine gelişecek olursa Tanrı adamın yardımcısı olsundu.

Bir hafta sonra kocası hakkında konuşmak için yine beni görmek ihtiyacını duydu. O yüzden beni operaya davet etti. Bir locası vardı ve yalnızdık; kötü şöhretli Lady Perth de iki loca ötedeydi. Fakat bu, Carlotta'nın kocası Fransa'dayken yaptığı geleneksel küçük acayip hareketlerinden biriydi. Benimle sadece onun hakkında konuşmak istemişti.

Böylece, o, biraz seyirciye doğru eğilip başını bana çevirmeden benimle konuşarak locasının önünde otur-du. Herkes bir bakışta aramızda bir *ilişki* olduğunu anla-yabilirdi, ama ne kadar *tehlikeli* olduğunu asla tahmin edemezlerdi. Çünkü orada –tüm dünyanın– benim ol-masa bile en azından onun dünyasının gözü önünde, be-nimle bana bakmadan konuşup, telaşlı ama buz gibi bir sesle şöyle diyordu:

“Luke hakkında ne düşünüyorsun?”

Deniz rengi gözleriyle cevabımı bekleyerek bana ezici bir şekilde baktı.

“Son derece çekici,” dedim bir tiyatro dolusu suratın tepesinden.

“Evet, öyle,” diye yanıtladı, ciddi olduğu zamanlar-daki, bir metalin uzaklara ulaşan donuk çınlamasının tit-reşimine benzeyen donuk titrek sesiyle. “Onun mutlu olacağını düşünüyor musun?”

“*Mutlu* olmak mı?” diye bağırdım. “*Ne zaman* mutlu olmak?”

“Benimle,” dedi ani bir kıkırdamayla ve utangaç, ya-ramaz, kaygılı bir şekilde bana bakarak.

“Eğer onu mutlu edersen,” dedim, hâlâ kayıtsız.

“Onu nasıl mutlu edebilirim?”

Bunu donuk, titrek bir içtenlikle söyledi. Her zaman böyleydi, beni istediğimden daha derinlere iterdi.

“Kendin mutlu olarak sanırım: ve bundan emin olarak. Sonra mutlu olduğunu *ona* söyle ve onun da mutlu olduğunu söyle, mutlu olacaktır.”

“Bütün bunları yapmam gerekli mi?” dedi çabucak.
“Başka türlü olmaz mı?”

Kaşlarımı çattığımın ve onun çatık kaşlarına baktığının farkındaydım.

“Muhtemelen hayır,” dedim, kabalıkla. “Kendisi hakkında asla karar veremeyecektir.”

“Nereden biliyorsun?” diye sordu, sanki bu bir sırmış gibi.

“Bilmiyorum. Yalnızca bana öyle geldi.”

“Sana öyle gelmiş,” diye kesinliğin metale benzeyen o hep üzgün, duru monotonluğuyla beni yankıladı. Mırıldanmamasını veya fısıldamamasını takdir ederim. Ama o sevimsiz tiyatroda beni rahat bırakmasını isterdim.

Kar beyazı cildi üzerinde zümrütler vardı ve öne eğilmiş, bir kâhininin kristal küresine baktığı gibi salona bakıyordu. Yüzlerin ve plastronların¹ o minik görüntülerini görüp görmediğini Tanrı bilir. Bana gelince, bir *sansculotte* gibi pantolonlar indirilene kadar asla kral olmaya caktım.

“Benimle evlenmesi için korkunç çaba sarf ettim,” dedi, telaşlı, duru ve kısık ses tonuyla.

“Neden?”

“Bana korkunç âşıktı. Halen de âşık. Ama şanssız olduğunu düşünüyor.”

1. Erkeklerin smokin ve frak gibi giysilerinde taktığı sert kumaştan göğüslük. (Ed.N.)

“Şanssız mı, nasıl? Kumarda mı aşkta mı?” diye alay ettim.

“Her ikisinde de,” dedi kısaca, benim küstahlığıma karşı ani, soğuk bir içerlemeyle. Gözlerinde bir korku parıltısı vardı. “Ailelerinde var.”

“Sen ona ne dedin?” diye sordum, hissettiğim ağır sıkıntıdan oldukça zorlanarak.

“Ona iki kişi için şans sahibi olacağıma söz verdim,” dedi. “Ve iki hafta sonra savaş ilan edildi.”

“Ah, peki!” dedim. “O dünyanın şans, senin değil.”

“Hakikaten!” dedi.

Bir sessizlik oldu.

“Ailesi mi şanssızdı?” diye sordum.

“Worth’ler mi? Hem de nasıl! Gerçekten.”

Ara olmuş ve locanın kapısı açılmıştı. Carlotta etraf-taki olaylara her zaman gözlerini açık tutardı, en azından yarısını. Lady Perth’le konuşmak için, saltanat süren bir güzel gibi –ki öyle değildi ve hiçbir zaman olmadı– aya-ğa kalktı ve inadına beni tanıştırmadı.

Carlotta ve Lord Lathkill herhalde bir yıl sonra, biz Derbyshire’da bir kulübedeyken ve Lord Lathkill izinli olarak eve gelmişken bizi ziyarete geldiler. Carlotta’nın çocuğu olacaktı ve ağırlaşmıştı ve morali bozuk gözükü-yordu. Lord Lathkill dalgındı, ülke ve kurşun madenleri-nin tarihi hakkında konuşuyordu. Ama her ikisi de dal-gın gözüküyordu, sanki bu işin sonu yokmuş gibi.

Onları son gördüğümde savaş bitmişti ve ben İngil-tere’den ayrılıyordum. Beni saymazsak akşam yemeğin-de yalnızlardı. Lathkill boğazındaki yarasıyla hâlâ bitkin-di. Ama yakında iyileşeceğini söyledi. O ağır, güzel sesi boğuklaşmıştı. Kadife gözleri katılaşmış, bitkindi ama katılığında boşluk, yorgunluk vardı.

Hiç olmadığım kadar fakirdim ve ben de bitkin his-sediyordum. Carlotta adamın sessiz boşluğuyla mücade-

le ediyordu. Savaştan beri adamın gözlerindeki melan-
kolik durağanlık daha dikkat çeker hale gelmiş, ortasın-
daki korku nerdeyse bir monomani¹ haline gelmişti.
Kadın giderek soluyor ve güzelliğini yitiriyordu.

Evde ikizler vardı. Akşam yemeğinden sonra doğru-
ca yukarıya onlara bakmaya çıktık. Her ikisi de babaları-
nın ince saçlarını almış iki oğlan çocuğuydu.

Adam purosunu söndürmüştü, bebek karyolasına yas-
lanmış sessizce bakıyordu. Esmer yüzlü sadık dadı geri
çekildi. Carlotta çocuklarına baktı, ama daha umutsuzca
adama baktı.

“Harika çocuklar! Harika oğlanlar! Değil mi dadı?”
dedim usulca.

“Evet efendim!” dedi hemen. “Öyleler.”

“Hiç ikizlerim olacağını düşünür müydün, şamatacı
ikizler?” dedi Carlotta bana bakarak.

“Asla düşünmezdim,” dedim.

“Luke, sor bakalım bu kötü şans mı kötü yönetim
mi?” dedi, o okul çocuğu kıkırdamasıyla endişeyle koca-
sına bakarak.

“Ah, ben,” dedi Luke, aniden dönüp o yaralı sesiyle
yüksek sesle konuşarak, “şahsen buna müthiş büyük bir
şans derim! Başkaları ne düşünür bilmem.” Fakat üzerin-
de yaralı bir köpeğin ürkmüş korkusu vardı.

Ondan sonra Carlotta’yı yıllarca görmedim. Bir kız
çocuğu olduğunu duydum. Sonra bir facia oldu: İkizle-
rin her ikisi de teyzeleriyle gezerken Amerika’da bir ara-
ba kazasında öldüler.

Geç haber aldım ve Carlotta’ya yazmadım. Ne di-
yebilirdim ki?

1. Sadece tek bir düşünce veya düşünce tipinin baskın olduğu, sanrılarla ken-
dini gösteren zihinsel hastalık. (Ç.N.)

Birkaç ay sonra, daha da beter bir felaketle küçük kız ani bir hastalıktan öldü.

Lathkill laneti hükmünü sürüyordu.

Zavallı Carlotta. Ondan başka haber almadım; yalnızca onun ve Lord Lathkill'in, adamın annesiyle birlikte Derbyshire'da bir yerde inzivada yaşadıklarını duydum.

Koşullar beni İngiltere'ye sürüklediğinde Carlotta'ya yazıp yazmama konusunda kendimle mücadele ettim. Sonunda Londra adresine bir not gönderdim.

Kırsaldan yanıt aldım. "Tekrar yakınlara gelmene çok sevindim. Ne zaman bizi görmeye geleceksin?"

Riddings'e gitmeye pek hevesli değildim. Ne de olsa orası Lord Lathkill'in yeri ve annesi Lady Lathkill yaşlı ve eski kafalıydı. Ve ben de yalnızca kığım açılınca kral olacak *sans-culotte*'un tekiydim.

"Şehre in," diye yazdım, "birlikte öğle yemeği yiye-
lim."

Geldi. Daha yaşlı gözüküyordu ve acılar yüzüne yata-
y çizgiler çizmişti.

"Hiç değişmemişsin," dedi bana.

"Sen de çok az," dedim.

"Öyle mi!" diye yanıtladı, ölgün melankolik bir ses-
le. "Belki! Sanırım yaşadığımız sürece yaşamalıyız. Ne
dersin?"

"Evet, bence de. Yaşayan ölü olmak, o berbat bir şey."

"Tamamen!" dedi, korkunç bir kesinlikle.

"Lord Lathkill nasıl?" diye sordum.

"Ah," dedi. "İşi bitti, yaşamayla ilgili olarak. Ama *be-
nim* için yaşamaya çok istekli."

"Ya sen, sen istekli misin?"

Gözlerime baktı, tuhaf bir şekilde.

"Emin değilim," dedi. "Yardıma gereksinimim var.
Bu konuda sen ne düşünüyorsun?"

“Ah, Tanrım, yaşabiliyorsan yaşa.”

“Yardımla olsa da mı?” dedi, o tuhaf gizli sadeliğiyle.

“Ah, kesinlikle.”

“Tavsiye eder misin?”

“Tabii, evet! Gençsin—” diye başladım.

“Riddings’e gelmeyecek misin?” dedi hemen.

“Ya Lord Lathkill – ve annesi?” diye sordum.

“Seni istiyorlar.”

“Sen benim gelmemi istiyor musun?”

“Evet, istiyorum! Gelir misin?”

“Tabii, evet, sen beni istersen.”

“Ne zaman peki?”

“Ne zaman istersen.”

“Ciddi misin?”

“Tabii, kesinlikle.”

“Lathkill lanetinden korkmuyor musun?”

“*Ben ha!*” diye şaşkınlıkla bağırdım; öylesine şaşkınlıkla ki o okul kızı kıkırdaması kahkahasını koyverdi.

“Çok iyi o zaman,” dedi. “Pazartesi? Senin için uygun mu?”

Ayarlamaları yaptık ve onu istasyondan geçirdim.

Lord Lathkill’in yerini, Riddings’i dışarıdan biliyordum. Middleton köyünün dışında eski bir Derbyshire taş eviydi; üç yanında dik duvarları vardı, anayoldan çok uzak değildi, arkasında da park niyetine kasvetli bir fundalık vardı.

Pazartesi Derbyshire tepelerinde karanlık bir gündü. Yeşil tepeler karanlıktı, koyu yeşil, taştan çitler de neredeyse siyah gözüküyordu. Yeşil boşluğun derinliklerindeki küçük tren istasyonu bile taştan, siyah ve soğuktu ve ölümler dünyasında görünüyordu.

Lord Lathkill istasyondaydı. Gözlük takmıştı ve kahverengi gözleri tuhaf bakıyordu. Düz ve cansız siyah saçları alnına düşmüştü.

“Gelmenize çok sevindim,” dedi. “Carlotta’yı son derece mutlu ediyor.”

Beni, bir erkek olarak, pek dikkate almıyordu. Ben oraya varan, beklenen bir şeydim. Onun dışında tuhaf, doğal olmayan bir canlılığı vardı.

“Umarım annenizi, Lady Lathkill’i rahatsız etmem,” dedim beni arabaya çekerken.

“Bilakis,” dedi alçak sesiyle, “sizin gelişinizi bizim bizim kadar dört gözle bekliyor. Ah, hayır, annemi eski kafalı görmeyin, hiç değildir. Sanat ve edebiyatta ve o tür şeylerde son derece günceldir. Bugünlerde gizemli spiri-tualizme ve o tür şeylere meylecti, ama Carlotta ve ben eğer ona yararı oluyorsa her şey iyidir diye düşünüyoruz.”

Beni özenle battaniyelerin içine yerleştirdi ve bir uşak ayağıma bir ayak ısıtıcısı koydu.

“Bilirsiniz Derbyshire soğuk bir yerdir,” diye devam etti Lord Lathkill, “özellikle tepelerde.”

“Çok karanlık bir yer,” dedim.

“Sanırım öyle, tropiklerden gelen birisi için. Biz, tabii ki, fark etmiyoruz, hatta oldukça seviyoruz.”

İlginç bir şekilde daha küçük, büzüşmüş göründü, oldukça uzun olan yanakları çökmüştü. Ancak tavırları çok da şen, neredeyse gevezeydi. Ama sanki aslında bana değil de havaya konuşuyor gibiydi. Kendi kendine konuşuyordu. Bir keresinde bana baktığında, kahverengi gözlerinde sanki içinde bitkin, boş bir korku dışında başka bir şey olmayan boşluklar gibi, boş bir bakış vardı. Gerçekten orada olup olmadığımı anlamak için hiçliğin pencerelerinden bakıyordu.

Riddings’e vardığımızda hava kararmıştı. Evin önde kapısı yoktu ve yalnızca üst kattaki iki pencerede ışık yanıyordu. Pek konuksever durmuyordu. Yandan girdik ve bir uşak eşyaları aldı.

Ölü görünümlü evde konuşmadan yukarı çıktık.

Carlotta bizi duymuştu ve merdivenlerin başındaydı. Giyinmişti; uzun beyaz kolları çıplaktı; mat yeşil bir elbise üzerine parıltılı bir şey giymişti.

“Gelmeyeceksin diye öyle korktum ki,” dedi donuk bir sesle elini bana uzatırken. Sanki ağlamaya başlayacak gibiydi. Ama tabii ki ağlamadı. Kara lambrisi ve yerde mavi halısıyla koridor bunaltıcı bir kasvetle arkamızda karanlıkta kaldı. Uzakta şantalarımıla bir uşak gözden kayboluyordu. Evin eşyalarının ilginç, hoş olmayan bir değişmezliği vardı, ölü nesnelerin tiksindirici zaferi. Fakat ev kaloriferli, sıcağı.

Carlotta silkindi ve donuk bir şekilde şöyle dedi: “Odana gitmeden önce kayınvalidemle konuşmak ister misin? Hoşuna giderdi.”

Bir misafir odasına aniden girdik. Duvarlarda sulu-boyalar ve dikkatle ayağa kalkarken eğilip dönerek kapıya bakan, siyahlar içinde beyaz saçlı bir hanımefendi gördüm.

“Bu Mr. Morier, kayınvalidem,” dedi Carlotta, donuk, telaşlı tarzıyla, “odasına gidiyor.”

Gösterişli yaşlı dul Lady Lathkill ağır kalçalarından eğilerek öne doğru birkaç adım attı ve bana elini uzattı. Saçının perçemi kar beyazıydı, yaşlı ve hâlâ mihrabı ayakta bir kadının pembe yumuşak cildinden bakan, minik nokta şeklinde gözbebekleriyle, sabit, ilginç mavi gözleri vardı. Dantel bir yaka takmıştı. Siyah ipekle kaplı ağır kalçalarından öne doğru eğilen vücudunun üst kısmı oldukça inceydi.

Bana uzun süre sabit ama bir kuş gibi kurnaz, soğuk ve uzak bakışlarla bakarak bir şeyler mırıldandı. Belki de bir şahinin avlanırken aşağıya kurnazca bakması gibi. Sonra mırıldanarak bana odadaki iki kişiyi tanıştırdı: uzun, küçük suratlı, hafif siyah bıyık izi olan esmer, genç bir kadın ve smokinli, oldukça kel, kanlı canlı, küçük gri

bıyıklı ama gözlerinin altı sarı tombul bir adam. O adam Albay Hale'di.

Sanki onları bir seansta bölmüşüm gibi hepsi bir tuhaf göründü. Ne diyeceğimi bilemedim: Bana tamamen yabancılardı.

“En iyisi gelip odanı seç o zaman,” dedi Carlotta ve ben konuşmadan başımı öne eğip onu izleyerek odadan çıktım. Yaşlı Lady Lathkill hâlâ şişman kalçalarının üstünde dikilmiş, yarı dönerek gelincik mavisi gözleriyle arkamızdan bakıyordu. Nerdeyse hiç olmayan kaşları, buz gibi beyaz saçlarının perçemi altındaki yumuşak alnında yüksek bir yay çiziyordu. Kendisini inatla kapattığı ücra yerden bir saniye bile ayrılmamıştı.

Carlotta, Lord Lathkill ve ben sessizce koridordan aşağı yürüyüp bir köşeyi döndük. Hiçbirimiz tek kelime etmedi. Lord Lathkill binanın kanadının sonundaki bir kapıyı aniden ve oldukça hiddetle açarken bana doğru kırgın ve yılgın bir havayla şöyle dedi:

“Size hayalet odamızı verme şerefini bahsettik. Pek bir şeye benzemiyor, ama bizim için kral dairesine eşdeğer.”

Soluk, kırmızı boyalı, yaldız artıklarını gösteren tah-ta kaplamaları ve her zamanki büyük eski maun mobilyaları ve büyük beyazımsı solgun gülleri olan pembemsi taban halısıyla büyük bir odaydı. Taş şöminede harlı bir ateş yanıyordu.

“Neden?” dedim, bir zamanlar güzel olan halının soluk parçalarına bakarak.

“Neden ne?” dedi Lord Lathkill. “Neden mi size bu odayı sunduk?”

“Evet! Hayır! Neden sizin için kral dairesine eşdeğer?”

“Ah, çünkü bizim hayaletimizin ziyaretleri hükümdarları kadar seyrek ve iki katı hoş karşılanır. Hediyeleri çok daha almaya değer!”

“Ne gibi hediyeler?”

“Aile serveti. Sürekli olarak aile servetini geri getirir. O nedenle sizi buraya koyduk, onu teşvik etmek için.”

“Ben nasıl bir *teşvik* olayım? – Özellikle aile servetinizi geri getirmek için. Her halükârda servetinizin artmaya gereksinimi olduğunu düşünmemiştim.”

“Şey,” diye tereddüt etti. “Para olarak değil: o bakımdan idare edebiliriz; ama para dışındaki diğer şeylerde –”

Bir sessizlik oldu. Ben Carlotta’nın “iki kişilik şansını” düşünüyordum. Zavallı Carlotta. Yıpranmış görünüyordu. Özellikle sivrilmiş ucuyla çenesi yıpranmış görünüyordu. Ateşin yanında bir sandalyeye oturmuş ve ayaklarını şöminenin taş tablasına koymuştu ve hâlâ cildine dikkat ederek elleriyle yüzünü perdeleyip öne eğilmişti. Öne eğildiğinde giysisinin altından, kürekkemiklerini ortaya koyan geniş beyaz omuzlarını görebiliyordum. Fakat sanki bir öfke, içindeki bütün hayatı emmişti ve o bütün hisleri çekilmiş bitkin ve tepkisizdi. Bana büyük bir üzüntü verdi ve bir erkeğin onu kollarına alıp vücudunu sevip beğenmesi ve onu tekrar alevlendirmesi düşüncesi aklımdan geçti. Eğer kadın izin verirse, ki bu kuşkuluydu.

Kadının vücudundan cesareti gitmişti; yalnızca ruhu savaşmaya devam ediyordu. Hayatının vücudunu yenilemesi gerekecekti ve bunu yalnızca yaşayan bir beden yapabilirdi.

“Ne olmuş şu hayaletinize?” dedim Lord Lathkill’e. “Gerçekten korkunç mu?”

“Hiç değil,” dedi. “Çok sevimli bir kadın olmalı. Ama benim hiç deneyimim yok ve olan kimseyi de tanıyamıyorum. Sizin gelip onu teşvik edeceğinizi ummuştuk. Annem sizinle ilgili bir mesaj almıştı biliyorsunuz.”

“Hayır, bilmiyordum.”

“Ah, evet. Siz hâlâ Afrika’dayken. Medyum dedi ki: ‘Afrika’da bir adam var. Ben yalnızca M görebiliyorum,

çift M. Sizin ailenizi düşünüyor. Sizin ailenize girse iyi olur.' Annem son derece şaşkındı ama Carlotta ânında, 'Mark Morier,' dedi."

"Seni çağırmamın nedeni o değildi," dedi Carlotta hemen, etrafına bakarak, bana bakarken elini gözlerine siper ederek.

Ben bir şey söylemeden güldüm.

"Fakat tabii," diye devam etti Lord Lathkill, "bu odayı almanız şart değil. Hazır bir tane daha var. Görmek ister misiniz?"

"Hayaletiniz kendini nasıl gösterir?" dedim, geçiştirerek.

"Şey, pek bilmiyoruz. Hoş bir varlık gibi duruyor ve bütün bildiğim bu kadar. Ziyaret ettiği herkes için belli ki bir *persona grata* idi. Belli ki *gratissima*¹.

"*Benissimo*,"² dedim.

Eşikte bir hizmetçi belirip benim duyamadığım bir şeyler mırıldandı. Carlotta ve Lord Lathkill dışında evdeki herkes alçak sesle bir şeyler mırıldanıyor gibiydi.

"Ne diyor?" diye sordum.

"Bu odada mı kalacağını soruyor. Ona ön tarafta bir oda isteyebileceğini söyledim. Ve banyo yapacak mısınız?" dedi Carlotta.

"Evet," dedim. Ve Carlotta da hizmetçi kıza tekrar etti.

"Bir de Tanrı aşkına benimle yüksek sesle konuşun," dedim, kapı eşiğindeki kolalı yakası içindeki kusursuz görünen yaşlı kadına.

"Peki efendim!" diye konuştu. "Banyonuz sıcak mı ılık mı olsun?"

"Sıcak!" dedim, top patlaması gibi.

1. (İt.) Sırasıyla: istenen kişi; çok sevilen kadın. (Ç.N.)

2. (İt.) Mükemmel. (Ç.N.)

“Peki efendim!” dedi tekrar ve arkasını dönüp gözden kaybolurken yaşlı gözleri ışıldadı. Carlotta güldü ve ben iç geçirdim. Masada altı kişiydik. Mavi gözlerinin altında sarı kırıklıklar olan pembe albay karşımda babyiğit bir genç gibi oturuyordu. Onun yanında Lady Lathkill oturmuş, mesafeli haliyle izliyordu. Pembe, yumuşak, yaşlı, çıplak görünümlü yüzü, nokta gibi mavi gözleriyle gerçek bir modern cadı yüzüydü.

Benim yanımda, sol tarafımda esmer kollarında fark edilmeyen tüyler olan esmer genç bir kadın vardı. Siyahımsı bir boynu vardı ve düz siyah kaşlarının altındaki ifadesiz sarı-kahverengi gözleri hiçbir şey söylemiyordu. Ulaşılmaz biriydi. Bazı yorumlar yaptım, sonuçsuz kaldı. Sonra dedim ki:

“Lady Lathkill beni size tanıştırdığında isminizi duymadım.”

Bana “Mrs. Hale” demeden önce sarı-kahverengi gözleri birkaç saniye benimkine baktı. Sonra masanın karşı tarafına baktı. “Albay Hale benim kocam.”

Yüzüm şaşkınlığımı ele vermiş olmalı. Mrs. Hale gözlerimin içine benim kavrayamadığım bir önemlilikle uzun, sert bir bakışla baktı. Albayın çorbasına eğilmiş kel, pembe kafasına baktım ve kendi çorbama döndüm.

“Londra’da iyi vakit geçirdin mi?” dedi Carlotta.

“Hayır,” dedim, “berbattı.”

“Söylenecek tek güzel kelime yok mu?”

“Tek bir tane bile yok.”

“Hoş insanlar yok mu?”

“Benim anladığım şekilde hoş yok.”

“Senin anladığın hoşluk ne?” diye sordu küçük bir kahkahayla.

Diğer insanlar taşlaşmıştı. Duvara konuşmak gibiydi.

“Ah, bir bilseydim, onları arardım. Ama yüzeyde sulu, altında edepsiz duyguları olan duygusallar değil.”

“Kimi kastediyorsun?” Adam balığı getirirken Carlotta bana baktı. Bastırılmış bir serseriliği vardı. Yemekteki diğerleri yalnızca birer görüntüydü.

“Ben mi? Hiç kimseyi. Hemen herkesi. Hayır, Dikilitaş Anma Töreni’ni¹ düşünüyordum.”

“Gittin mi?”

“Hayır, ama ortasına düştüm.”

“Etkileyici değil miydi?”

“Ravent ve sinameki gibi, o şekil etkileyici.”

Başını balıktan kaldırıp bana bakarak hafiften güldü.

“Nesini beğenmedin?”

Albay ve Lady Lathkill’in, her ikisinin de yalnız küçük birer tabak pilav yediklerine, balık yemediklerine ve ikinci sırada servis yapıldıklarına –ah, ne aşağılanma– ve ikisinin de beyaz şarap almadığına dikkat ettim. Hayır, şarap kadehleri de yoktu. Yalnızlık Everest’teki kar gibi onları sarıyordu. Yaşlı dul ara sıra karların beyaz ermini gibi bana bakıyordu ve üzerinde iyi olmanın ve iyiliğin sırrını içermenin o soğuk havası vardı: dolaylı, sıkıcı ve değişmez bir şekilde her şeyi bilmenin. Ve ben de gevezeliğimle, buzullar üstünde zıpladığı söylenen pirelerden biriydim.²

“Nesini mi beğenmedim? Berbattı, her şey berbattı! Yağmur altında, çıplak başları ıslak, ıslak bir kalabalık, sulu duygular, ıslak krizantemler, dikenli kartopları. Sulu kitle duygusunun enerjisi. Ah, hayır buna izin verilmemeli!”

Carlotta’nın yüzü asıldı. Yeniden karnında ölümü hissedebildi, savaşın temsil ettiği cinsten ölümü.

1. Obelisk Memorial Service. Birinci Dünya Savaşı’nı anmak için 1920’de Londra’da anıtmezar yapılmıştı. Her yıl 11 Kasım’da anma günü törenlerinde anıtmezara çelenkler koyulur. (Ç.N.)

2. Alpler’in tepesindeki yüksek buzullarda yaşayan böcekler. (Ç.N.)

“Ölüleri onurlandırmamızı istemez misiniz?” diye çıktı karşımdan Lady Lathkill’in bir kakımın havlamasını andıran gizemli sesi.

“Ölüleri onurlandırmak!” Zihnim şaşkınlıkla açıldı. “Onurlanacaklarını mı düşünüyorsunuz?”

Soruyu bütün içtenliğimle sormuştum.

“*Niyetimizin* onları onurlandırmak olduğunu anladılar,” diye yanıtladı.

Afalladım.

“Ben ölseydim, böyle büyük, sulu duygularla taşan bir kalabalığın ıslak krizantem ve dikenli kartoplarıyla ardıma düşmesinden onurlanır mıydım? Öö! Cehennemin en dibine kaçırdım: Tanrım hem de nasıl kaçırdım.”

Erkek uşak bize kızarmış koyun rostosu, Lady Lathkill ve albaya da soslu kestane verdi. Sonra Burgundy koydu. Güzel bir şaraptı. Sahte konuşmalar kesilmişti.

Lady Lathkill karda avını yiyen bir ermin gibi sessizce yiyordu. Bazen tamamen iletişimsiz mavi gözleri sabit bakışlarla masanın çevresine göz gezdiriyordu. Hepimize uygun hizmetin verildiğini dikkatle gözlüyordu, “Mr. Morier’e frenküzümü jölesi,” diye mırıldanıyordu, sanki kendi masasıymış gibi. Onun yanında Lord Lathkill tamamen etraftan soyutlanmış olarak yiyordu. Bazen kadın ona mırıldanıyor, bazen o geri bir şeyler mırıldanıyordu, ama ne dediklerini hiç duyamadım. Albay kestaneleri istemeye istemeye sanki berbat bir görevmiş gibi yuttu. Kibarlığına verdim.

Berbat bir akşam yemeği idi. Carlotta dışında kimse kimin dediği tek kelimeyi duymadım. Soluk boruları sanki sesleri için bir tabutmuş gibi, hepsi kelimelerini boğazlarında öldürüyordu.

Carlotta kendi üstüne düşeni yapmaya çalıştı, mutlu ev sahibesi rolü. Fakat Lady Lathkill bir şekilde, ses-

sizlik ve belirgin bir alçakgönüllülükle, ev sahibesine ait olan otoriteyi çalmış ve tavşan kemiren bir kakım gibi ona sarılmıştı. Carlotta mutsuz bir şekilde ne düşündüğümü anlamak için bana bakıp durdu. Mezarımda donmuş gibi hissettim. Ve güzel, güzel ve ılık Burgundy şarabını içtim.

“Mr. Morier’in kadehi!” diye mırıldandı Lady Lathkill ve siyah noktalı mavi gözleri bir an için benimkine takıldı.

“İyi bir Burgundy içmek son derece güzel!” dedim hoşça.

Başını hafifçe öne eğip anlaşılmaz bir şeyler mırıldandı.

“Efendim?”

Yüksek sesle tekrar etmek zorunda kalmaktan hoşnutsuz bir şekilde, “Beğendiğinize çok memnun oldum!” diye, tekrarladı.

“Evet beğendim. Güzel.”

Siyah bir dişi tilki gibi, uzun boyuyla çıt çıkarmadan dimdik ve uyanık oturan Mrs. Hale ne tür bir tip olduğunu anlamak için gözünü üzerimde dolaştırarak bana baktı. Biraz merakı uyanmıştı.

Lord Lathkill’den, “Evet, teşekkürler,” diye bir müzikal bir mırıltı çıktı. “Sanırım biraz daha alacağım.”

Tereddüt etmiş olan adam, kadehini doldurdu.

“Şarap içemediğim için son derece üzgünüm,” dedi Carlotta dalgınca. “Bana kötü etki yapıyor.”

“Herkeste kötü etki yaptığını söylemeliyim,” dedi albay, kendini belli etmek için tedirgin bir hamleyle. “Ama bazı insanlar bu etkiden hoşlanır, bazıları hoşlanmaz.”

Şaşkınlıkla adama baktım. Neden böyle lafa karışıyordu? Sanki yaratmış olduğu etkiyi beğenmiş gözüküyordu.

“Ah, hayır,” diye karşılık verdi Carlotta soğuk bir şekilde. “Farklı insanlar üzerindeki etkisi oldukça farklıdır.”

Konuyu kesin bir şekilde kapattı ve masaya biraz daha buz düştü.

“Elbette,” diye başladı albay, battığı derinliklerden tekrar yüzeye çıkmaya çalışarak.

Ama Carlotta ansızın bana döndü.

“Sence neden farklı insanlar üzerinde etki o kadar farklı?”

“Ve farklı vesilelerde,” dedim, şarap kadehimin içinden gülümseyerek. “Ne derler biliyor musun? Eğer alkolün ruh haline etkisi varsa, seni eski bilinç durumuna ve eski tepkilerine götürür derler. Ama bazı insanları hiç uyarmaz, yalnızca sinirsel bir iğrenme tepkisine yol açar.”

“Bende kesinlikle sinirsel bir iğrenme tepkisi var,” dedi Carlotta.

Lady Lathkill, “Tüm yüksek mizaçlarda olduğu gibi,” diye mırıldandı.

“Köpekler viskiden nefret eder,” dedim.

“Çok doğru,” dedi albay. “Ondan korkarlar.”

“Hep düşünmüşümdür,” dedim, “şu eski bilinç durumlarını. Onlara geri dönüş çok fena bir kötüleşme olmalı. Şahsen ileri gitme arzum beni biraz geçmişe götürüyor.”

“Nereye?” dedi Carlotta.

“Ah, bilmiyorum. İnsanın daha sıcak hissettiği bir yere ve kadehleri kırıp dökmek gibi, anlıyor musun?”

J'avons bien bu et nous boirons!

Cassons les verres nous les payerons!

Compagnons! Voyez vous bien!

Voyez vous bien!

Voyez! voyez! voyez vous bien

*Que les d'moiselles sont belles
Où nous allons!*¹

Lady Lathkill cevizli kereviz salatasını bitirirken eski bir asker şarkısının bu kıtasını söyleme arsızlığını kendimde buldum. Temiz, dengeli alçak bir sesle tüm yüzümü kaplayan bir gülümsemeyle şarkıyı oldukça güzel söyledim. Uşak, Lady Lathkill'in tabağını almaya dolanırken bana kaçamak bir bakış attı. *Bak!* diye düşündüm. *Seni gidi ipini koparmış tavuk seni!*²

Keklikler bitmiş, börekleri yutmuş ve tatlıya gelmiş-tik. Benim şarkımı tam bir sessizlik içinde kabul etmiş-lerdi. Carlotta bile. Benim börek istiridye gibi bir hamle-de gitmişti.

“Çok haklısınız!” dedi Lord Lathkill cevizleri çiğ-nerken. “Yani Bir Viking’in veya bir Catalina³ suikastçısı-nın ruh hali, eğer onu yeniden yakalayabilirsek, bizim için korkutucu derecede iyi olabilir.”

“Bir Viking!” dedim aptallaşmış bir şekilde. Ve Car-lotta da tutamadığı çılgın bir kahkaha koyverdi.

“Neden bir Viking olmasın?” diye sordu, tüm masu-miyetiyle.

“Bir Viking,” diye tekrarladım ve şarabımı yuttum. Sonra siyah kaşlı komşuma dikkatle baktım.

“Siz neden hiçbir şey söylemiyorsunuz?” diye sordum.

“Ne diyeyim?” diye yanıtladı kadın, bir şey söyleme düşüncesinden korkarak.

1. (Fr.) Eski bir Fransız meyhane şarkısı. “İyi içtim ve biraz daha içeceğiz! / Kırın bardakları, öderiz hesabı! / Buraya bakın dostlar, / Gittiğimiz yerde kız-lar çok güzel.” (Ç.N.)

2. Kümes hayvanları iplerle sarma yapılarak pişirilir. Hizmetçinin haddini aştı-ğını belirtmek için kullanılan özgün bir benzetme. (Ç.N.)

3. MÖ 66 yılında devlete karşı girişilen başarısız suikastların lideri. Adı sui-kastçılar arasında simge haline gelmiştir. (Ç.N.)

Bitirmişti. Sanki son vahyi bekler gibi kadehime baktım.

Lady Lathkill parmak kâsesinde parmak uçlarını fı-sırdattı ve bitirdiğini belirtir şekilde peçetesini koydu. Albay, ihtiyar kurt, hemen sandalyesini tutmak için fırladı. *Place aux hommes!*¹ Komşum Mrs. Hale'i başımı öne eğerek çok rahatsız edici bir selamla selamladım ve o da bir tur atıp yanımdan geçti.

"Çok kalmayacak mısın?" dedi Carlotta bana o yavaş, ela gözleriyle hınzırlık, istek ve tam bir depresyon arası bir ifadeyle bakarken.

Lady Lathkill sanki ben yokmuşum gibi, büyük kalçalarından ileri doğru sekerek beyaz perçemiyle sertçe yanımdan geçti. Giderken bir şeye yoğunlaşmış, dalgın gözüküyordu.

Kapıyı kapattım ve erkeklere döndüm.

*"Dans la première auberge
J'eus b'en bu!"*²

diye alçak sesle şarkı söyledim.

"Çok doğru," dedi Lord Lathkill. "Çok haklısınız." Şarabı elden ele dolaştırdık.

"Bu evin," dedim, "bir bahar temizliğine gereksinimi var."

"Çok haklısınız," dedi Lord Lathkill.

"Üstüne ölü toprağı serpilmiş!" dedim. "Evi tatlandırarak, canlandıracak Bacchus ve Eros'a gereksinimimiz var."

"Bacchus ve Eros'u mu düşünüyorsunuz?" dedi Lord Lathkill, sanki onlar telefon edilip çağırılabilirmiş gibi, tam bir ciddiyetle.

1. (Fr.) Şimdi sıra erkeklerde. (Ç.N.)

2. (Fr.) Meyhane şarkısından bir dize daha. "İlk tavernada güzel bir içki içtim." (Ç.N.)

“En iyi anlamıyla,” dedim. “En azından sanki onları Fortnum ve Masondan¹ satın alabilirmişiz gibi.”

“En iyi anlamıyla derken tam olarak ne demek istiyorsunuz?” diye sordu Lord Lathkill.

“Ah! Hayatın ateşi! Buraya ölü toprağı serpilmiş.”

Albay kalın, tembel parmaklarıyla huzursuz bir şekilde kadehini parmakladı.

“Öyle mi düşünüyorsunuz?” dedi, bana ezici bir şekilde bakarak.

“Siz öyle düşünmüyor musunuz?”

Altında ölümcül sarı lekeleri olan boş, puslu gözlerle bana baktı. Onda bir sorun vardı, bir çeşit sinir buhranı. Şişman, sağlıklı neşeli bir yaşlı kurt olması gerekirdi. Pek yaşlı da değil: Muhtemelen altmış bile değil. Fakat üzerindeki bu çöküntüyle, bir şekilde çürüyüp kokmuş gibiydi.

“Biliyorsunuz,” dedi bana bir çeşit ürkütücü meydan okumayla gözlerini dikip sonra şarabına bakarak, “bize farkında olduğumuzdan çok daha fazla şeyler oluyor!” Tekrar kafasını kaldırıp, kır bıyığının altındaki dolgun dudaklarını kapatarak donuk bir isyankârlıkla gözlerini dikip bana baktı.

“Tabii!” dedim.

Donuk, ürpertici bir isyankârlıkla gözlerini dikerek bana bakmaya devam etti.

“Ha!” Ani bir hareket yaptı, dağılmış, yığılmış göründü ve kırık dökük, ama doğal bir hal aldı. “İşte, kendiniz söylediniz. Ben yirmisinde bir çocukken evlendim karımla.”

“Mrs. Hale?” diye ünledim.

“Bu Mrs. Hale’le değil,” –kafasıyla kapıyı işaret ede-

1. Londra’da seçkin mal ve iyi hizmetiyle ünlü bir market. (Ç.N).

rek– “ilk karımla.” Bir sessizlik oldu; utanmış gözlerle bana baktı, sonra şarap kadehini döndürdü ve kafası önüne düştü. Çevrilen kadehe bakarak devam etti: “Onunla evlendiğimde ben yirmi, o yirmi sekiz yaşındaydı. Onun benimle evlendiği söylenebilir. İşte böyle! Üç çocuğumuz oldu –üç evli kızım var– ve gayet iyi geçindik. Sanırım bir anlamda bana annelik etti. Ve ben tek bir şey bile düşünmedim. Yeterince hoşnuttum, ona göbekten bağlı değildim ve bana hiç soru sormadı. Benden hep hoşlandı ve ben bunu hep çantada keklik gördüm. Çantada keklik. Öldüğü zaman bile –ben uzakta Selanik’teydim¹– bunu doğal farz ettim, anlıyor musunuz? Diğer şeylerin bir parçasıydı – savaşı – hayat – ölüm. Geri döndüğümde yalnız hissedeceğimi biliyordum. Ve sonra enkaz altında kaldım –bomba düştü ve sığınak göçtü– ve bu benim akli dengemi bozdu. Beni eve yolladılar. Lizard’ın² ışığını gördüğüm anda –Körfez’den çıktığımızda akşamdı– Lucy’nin beni bekliyor olduğunu anlamıştım. Onu orada yanı başımda hissediyordum, şimdi sizi hissettiğimden daha açık. Ve biliyor musunuz o anda onun farkına vardım ve benim üzerimde müthiş bir etki yaptı. Son derece güçlü, önemli göründü, bilmem anlatabiliyor muyum: Onun dışında her şey giderek küçüldü. Lizard’ın ışığı uzakta titreşiyordu ve bu, ev anlamına geliyordu. Ve geriye kalan her şey karımdı, Lucy: Sanki etekleri tüm karanlığı doldurmuş gibiydi. Bir anlamda korkmuştum: Ama bu kendimi pek hizaya sokamamış olmamdandı. *Aman Tanrım! Onu asla tanımamışım!* diye hissettim. Ve o, bu muhteşem şeydi. Bir çocuk gibi ve bir yavru kedi kadar zayıf

1. Birinci Dünya Savaşı’nda İngiliz, Fransız ve Sırp birliklerinin önemli bir bölümü Selanik’in Kuzey Yunan Limanı’nı işgal etmiş ve buradan Alman ve Bulgar kuvvetlerine karşı birçok sonuçsuz saldırıda bulunulmuştu. (Ç.N.)

2. Lizard Feneri, Cornwall, Biscay Körfezi. (Ç.N.)

hissettim. Ve ister inanın ister inanmayın, o günden bugüne beni asla terk etmedi. Söylediklerimi duyabildiğini gayet iyi biliyorum. Ama size anlatmama izin verirdi. Bunu yemekte anlamıştım.”

“Ama sizi tekrar evlenmeye iten neydi?”

“Oydu!” Elmacıkkemiklerinin üzeri hafiften sarardı. “Bana, ‘Evlen! Evlen!’ dediğini hissedebiliyordum. Lady Lathkill de ondan mesajlar aldı; onun hayattaki en iyi arkadaşısıydı. Tekrar evlenmeyi düşünmüyordum. Ama Lady Lathkill’de de evlenmem gerektiği mesajı vardı. Sonra bir medyum, kızı tüm ayrıntısıyla tanımladı: şimdiki karım. Onu ânında tanıdım, kızlarımın arkadaşı. Ondan sonra mesajlar daha ısrarcı hale geldi, beni gecede üç-dört kere uyandırıyor. Lady Lathkill beni evlenme teklif etmeye teşvik etti, ben de ettim ve kabul edildi. Şimdiki karım yalnızca yirmi sekiz yaşındaydı, Lucy’nin olduğu yaşta.

“Şimdiki Mrs. Hale’le ne kadar zaman önce evlendiniz?”

“Bir yıldan biraz daha önce. Şey, benden istenileni yaptığımı düşündüm. Fakat düğünden hemen sonra içime öyle bir korku hissi düştü ki –tamamen mantıksızdı– neredeyse bilincimi yitirdim. Şimdiki karım bana hasta olup olmadığımı sordu, ben de hasta olduğumu söyledim. Paris’e gittik. Öldüğümü hissettim. Ama bir doktora gideceğimi söyledim ve kendimi bir kilisede diz çökmüş buldum. Sonra huzuru buldum – ve Lucy. Bana sarılmıştı, ben de bir çocuk gibi huzurluydum. Orada Lucy’nin kollarında birkaç saat diz çökmüş olmalıyım. O hayattayken *hiç* böyle hissetmemiştim; çünkü bu tür şeylere tahammül edemezdim! Bütün bunlar sonradan çıktı –sonradan– ve şimdi Lucy’nin ruhunu rencide etmeye cesaret edemem. Rencide edersem, tekrar barışana, tekrar beni kollarıyla sarana kadar işkenceler çekeirim. Ancak ondan sonra yaşayabilirim. Ama benim şim-

diki Mrs. Hale'e yanaşmama izin vermiyor. Ben –ben– ben de ona yanaşmaya cesaret edemiyorum.”

Başını kaldırıp korku ve utanç ve utanılacak bir gizlilik ve insansız mavi gözlerinde kendini gösteren bir sinsilikle bana baktı. Sanki uykudaymış gibi konuşuyordu.

“Peki neden sevgili karınız sizi tekrar evlenmeye teşvik etti?”

“Bilmiyorum,” diye yanıtladı. “Bilmiyorum. Benden daha büyüktü ve bütün akıllılık ondaydı. Çok akıllı bir kadındı ve ben kendim hiçbir zaman entelektüel çizgide değildim. Beni sevmesini çantada keklik gördüm. Asla kıskançlık göstermedi, şimdi düşünüyorum da hep kıskançtı, ama hep gizledi. Bilmiyorum. Sanırım benimle evlenmiş olması konusunda hiç emin değildi. Öyle gözüküyor. Sanki aklında bir şey vardı. Biliyor musun, hayattayken bunu hiç düşünmedim. Ve şimdi onun dışında hiçbir şeyin farkında değilim. Sanki ruhu benim içimde yaşamayı istemiş gibi veya her halükârda –bilmiyorum–”

Mavi gözleri korku ve sinsi bir utangaçlıkla donuk, neredeyse balık gibiydi. Kısa bir burnu ve dolgun, kendine düşkün dudakları ve bir zamanlar gülünç olan bir çenesi vardı. Daima on üç yaşında bir çocuk. Ama şimdi üzüntüden çökmüştü.

“Şimdiki karınız ne diyor?” diye sordum.

Kendine biraz daha şarap koydu.

“Aslında,” diye yanıtladı, “o olmasa pek umurumda olmaması gerek. Hiçbir şey söylemiyor. Lady Lathkill ona her şeyi açıkladı ve o da diğer taraftaki bir ruhun basit bir zevkten öte bir önemi olduğu konusunda hemfikir – anlıyor musunuz? Lady Lathkill bunun, benim Kadın'a hizmet edeceğim ve O'na O'nun yerine geçmesi için yardım edeceğim bir sonraki reenkarnasyonum için bir hazırlık olduğunu söylüyor.”

Utanç içinde, gurur duymaya çalışarak tekrar başını kaldırıp bana baktı.

“Ne kadar da ilginç bir öykü!” diye ünledi Lord Lathkill. “Annemin kendisi hakkındaki görüşü –aldığı bir mesajda da vardı– bir dahaki sefere hayvanları insanların zulmünden korumak için dünyaya geleceği. O nedenle sofrada etten veya öldürülmesi gereken her şeyden nefret ediyor.”

“Peki, bu ölmüş karınızla olan meselede Lady Lathkill sizi teşvik ediyor mu?” dedim.

“Evet. Bana yardım ediyor. Lucy’yle –yani Lucy’nin ruhuyla– deyim yerindeyse aykırı düştüğüm zaman Lady Lathkill aramızı bulur. O zaman iyi olurum, sevildiğimi bildiğim zaman.”

Adam bana çaktırmadan, gizemli bir şekilde baktı.

“O zaman yanıyorsunuz,” dedim, “kesinlikle.”

“Şimdiki Mrs. Hale’le yaşamıyor olduğunuzu mu söylemek istiyorsunuz?” diye söze girdi Lord Lathkill. “Onunla *şimdiye kadar* hiç yaşamadığınızı mı söylemek istiyorsunuz?”

“Üzerimde daha büyük bir sahiplenme var,” dedi mutsuz albay.

“Aman Tanrım!” dedi Lord Lathkill.

Şaşkınlıkla baktım: Bir kadını kapıp götürən ve onunla bir hafta hoş vakit geçirip eve şeker gibi giden cinsten bir adam ve şimdi şu haline bak. Kara kaşlı yeni karısından, aynı zamanda Lucy’nin ruhundan dehşetli korktuğu aşikârdı. Bir şeytan ve son derece derin kindar bir deniz.

“Müthiş ilginç bir öykü!” dedi Lord Lathkill düşünceli bir şekilde. “Hoşlandığımdan pek emin değilim. Bir yerde, bir şeyde yanlışlık var. Yukarı çıkmamız gerekecek.”

“Yanlışlık!” dedim. “Albay, neden şöyle bir dönüp ilk karınızın ruhuyla ölümcül ve nihai bir tartışmaya girip ondan kurtulmuyorsunuz?”

Hepimiz masadan kalkarken, albay hâlâ büzüşmüş ve korkak, ama hafif canlanarak bana baktı.

“Siz nasıl hallederdiniz?”

“Her neredeyse yalnızca yüzleşirdim onunla ve ona, ‘*Lucy, cehenneme git!*’ derdim.”

Lord Lathkill kahkahalara boğuldu, sonra kapı gürültüsüz bir şekilde açılıp yaşlı dul beyaz saçı ve sabit, gizemli gözleriyle dikkatle bakarak içeri girdiğinde sessizleşti.

“Sanırım kâğıtlarımı burada unuttum Luke,” diye mırıldandı.

“Evet anne. İşte şuradalar. Biz de yukarı geliyoruz.”

“Acele etmeyin.”

Adam kapıyı tuttu ve kadın birtakım kâğıtları kapıp aceleyle tekrar dışarı çıktı. Albayın elmacikkemiklerinin üstü sararıp soldu.

Yukarı misafir odasına gittik.

“Çok geciktiniz,” dedi Carlotta hepimizin yüzüne bakarak. Umarım kahve soğumamıştır. Soğumuşsa yenisini yaparız.”

Carlotta kahve koydu ve Mrs. Hale fincanları taşıdı. Esmer genç kadın sabit, sarı-kahverengi gözlerini dikmiş bakarken, düz, kara kolunu uzatıp bana şeker ikram etti. Ben de ona baktım ve bu evdeyken kâhin olduğum için dik vücudunun kıvrımlarının ve kolundaki seyrek siyah tüylerinin sıkı derili esmer bacaklarında da olacağının bilincindeydim. Otuz yaşlarında bir kadındı ve asla evlenmemekten korkmuştu. Şimdi sanki büyülenmiş gibiydi.

“Akşamları genellikle ne yaparsınız?” dedim.

Ona hitap edildiğinde her zaman yaptığı üzere sanki irkilmiş gibi bana döndü.

“Hiçbir şey yapmayız,” diye yanıtladı. “Konuşuruz; bazen de Lady Lathkill okur.”

“Ne okur?”

“Spiritualizm hakkında.”

“Sıkıcı gibi geliyor.”

Tekrar bana baktı, ama yanıtlamadı. Ondan bir şey çıkarmak zordu. Karşı gelmiyordu, yalnızca aynı esmer, edilgen ve olumsuz bir dirençle duruyordu. Bir an için hiçbir erkeğin onunla sevişip sevişmediğini merak ettim: sevişmediği aşikârdı. Öte yandan genç, modern erkekler cezbedilmeye, pohpohlanmaya ve etkilenmeye alıştı: Memnun edilmek için bir çaba bekliyorlardı. Ve Mrs. Hale hiç çaba göstermiyordu: Nasıl yapılacağını bilmiyordu. Ki onun sırrı bana göre buydu. Edilgen, durağandı, altında ateş olan dirençli bir edilgenlik içine kilitlenmişti.

Lord Lathkill gelip yanımıza oturdu. Albayın itiraf-ları onu etkilemişti.

“Korkarım,” dedi Mrs. Hale’e, “burada sıkıntılı bir dönem geçiriyorsunuz.”

“Neden?”

“Ah, sizi eğlendirecek pek az şey var. Dans etmeyi sever misiniz?”

“Evet,” dedi.

“İyi o zaman,” dedi, “aşağı gidip Victrola’yla¹ dans edelim. Dört kişiyiz. Tabii siz de gelirsiniz, değil mi?” dedi bana.

Sonra annesine döndü.

“Anne, oturma odasına gidip dans edeceğiz. Sen de gelir misin? Siz, albay?”

Yaşlı dul oğluna baktı.

“Ben gelip izlerim,” dedi.

Albay, “İsterseniz ben de pianola’yı² çalarım,” diye gönüllü oldu. Aşağı indik ve kumaş sandalyelerle halıları

1. Savaş esnasında çok revaçta olan bir çeşit gramofon. (Ç.N.)

2. Mekanik piyano. (Ç.N.)

kenara ittik. Lady Lathkill sandalyede oturdu, albay pianolayla uğraştı. Ben Carlotta'yla, Lord Lathkill Mrs. Hale'le dans etti.

Carlotta'yla dans ederken üzerime sessiz bir dinginlik geldi. Carlotta sakin ve dalgındı ve bana neredeyse hiç bakmadı. Ama dokunuşu harikaydı, kendisini sabaha bırakan bir çiçek gibi. Sıcak, ipeksi omzu elimin altında, sanki beni insanın çocukluğunun bir parçası olan ve erkeklik ve kadınlıkta nadiren tekrar çiçek açan o gizli sezgiyle tanıyormuş gibi, yumuşak ve minnettardı. Sanki çocukken birbirimizi çok yakından tanıyormuş ve şimdi erkek ve kadın olarak tekrar tam ve daha ileri bir sevgiyle karşılaşmış gibiydik. Belki de modern insanlarda kadınla erkek arasındaki çıplak sezgiler ancak uzun süren cefa ve yenilgiler sonunda özgürleşebilir.

O zaman tüm hayatının gerilim ve gerginliğini üzerinden atıp, dingin bir halde tüm çıplaklığıyla kendini kollarıma bıraktığının farkındaydım. Ve ben sadece onunla olmak, ona dokunmak istedim.

Fakat ikinci danstan sonra bana baktı ve kocasıyla dans etmesinin iyi olacağını hissettirdi. Böylece kendimi Mrs. Hale'in esmer, kirli görünümlü boynuna bakarken –bilgece pudra kullanmaktan kaçınıyordu– edilgen omzu elimin altında, atıl eli elimin içindeyken buldum. Büyülenmiş vücudunun esmerliği, aralarda siyah tüyleri olan bacaklarının karanlık parıltısını görmemi sağladı. Sanki kendi umutsuz donuk kışında kilitli kalmış, tutsak kalmış yarı vahşi bir hayvanın bacakları gibi, leylak rengi elbisesinin içinden parlıyordu.

Kendine özgü yoğun bir sezgiyle, onun gizlediği yalın hallerine baktığımı ve cazibesini hissettiğimi biliyordu. Ama sarı gözleriyle omzumun üzerinden Lord Lathkille'e doğru bakmayı sürdürdü.

Ben ya da o, mesele hangimizin oraya daha önce gel-

mesinden ibaretti. Ama o, onu tercih etti. Ancak bazı şeyler için benim olmamı tercih ederdi.

Luke ilginç bir şekilde değişmişti. Akşam giysisinin koyu renkli kumaşı içinde vücudu canlanmış gözüküyordu; gözlerinde umursamaz bir parıltı, uzun yanaklarında bir parça kırmızılık vardı ve siyah saçları alnından aşağı dökülüyordu. Yine onu ilk gördüğüm zaman fark ettiğim asker tarzı esenliği ve hayatın en iyisini hak etme hali vardı. Ama bu hali şimdi bir nebze çılgınlıkla biraz daha gösterişli, cüretkârdı.

Carlotta'ya gizemli bir kibarlık ve yakınlıkla bakıyordu. Öte yandan Carlotta'yı bana devretmekten memnundu. O da Carlotta'dan korkuyordu: sanki onunla birlikte olduğunda kötü şans devam edecekmiş gibi. Öte yandan, saf bir barbarlık hissiyle, esmer genç kadınla kötü şansın sürmeyeceğini hissetmişti. Böylece Carlotta'yı huzur içinde bana devretti, sanki benimle birlikteyken adamın kötü talihinin lanetinden güvende olacaktı. Ve o da, bir başka kadınla güvende olacaktı. Çünkü diğer kadın bu çevrenin dışındaydı.

Carlotta'ya tekrar sahip olmaktan mutluydum: kalbimin, sonunda fiziksel olduğu kadar ruhsal bir dengede kalmasını sağlayan, ikimizin o anlatılması zor, narin ve eksiksiz huzuruna sahip olmaktan. Şimdiye kadar hep bölük pörçük bir şey olmuştu. Şimdi en azından an itibarıyla bu, bütün, yumuşak, eksiksiz bir fiziksel akış ve çocukluktan bile daha derin bir ahenkti.

Dans ederken hafif titriyordu ve ben havadaki soğukluğu hisseder gibiydim. Albay da ritme uymuyordu.

“Burası soğudu mu?” dedim.

“Bilmem, belki,” diye yanıtladı Carlotta bana telaşsız bir yakarıyla bakarak. Neden ve ne için bana yakarıyordu? Elimi biraz daha bastırdım ve küçük göğüsleri benimle konuşur gibiydi. Albay tekrar ritmi tutturmuştu.

Ama dansın sonunda tekrar titredi ve bana da üşümüşüm gibi geldi.

“Burası birden soğudu mu?” dedim radyatöre giderken. Radyatör oldukça sıcaktı.

“Bana öyle gibi geldi,” dedi Lord Lathkill tuhaf bir sesle.

Albay sanki yıkılmış gibi sefil bir halde müzik taburesinde oturuyordu.

“Bir tane daha çalalım mı? Bir tango deneyelim mi?” dedi Lord Lathkill. “Yapabildiğimiz kadar?”

“Ben... ben...” diye başladı albay yüzü sarı, taburesinde yan dönerek. “Ben emin değilim...”

Carlotta titredi. Ayaz sanki bütün hayati organlarına işlemiş gibiydi. Mrs. Hale kahverengi kaya tuzundan bir sütün gibi kaskatı durmuş kocasına bakıyordu.

“Gitsek iyi olacak,” diye mırıldandı Lady Lathkill, kalkarak.

Sonra sıra dışı bir şey yaptı. Diğer tarafa bakarak kafasını kaldırdı ve aniden duru, zalim cinsten bir sesle, “Burada mısın Lucy?” dedi.

Kadın ruhlarla konuşuyordu. İçimin derinliklerinde bir kahkaha koptu. Kahkahadan ulumak istedim. Sonra ânında tepkisiz kaldım. Odadaki buz gibi kasvet derinleşti, herkes yenilmişti. Piyano taburesinde oturan albay, yüzünde alçaklarda görülen korkunç bir suçluluk bakışıyla sararıp büzüştü. Ayazın sanki çatlak sesler çıkardığı bir sessizlik oldu. Sonra tekrar Lady Lathkill’in sesinin zil gibi çınlaması duyuldu:

“Burada mısın? Ne yapmamızı istiyorsun?”

Hepimizin donakaldığı ölümcül ve berbat bir sessizlik. Sonra bir yerden pat diye iki ağır ses ve hareket eden kumaş sesi geldi. Gözlerinde delirmiş bir korkuyla albay perdesiz pencerelere bakındı ve oturduğu yerde büzüldü.

“Bu odadan çıkmalıyız,” dedi Lady Lathkill.

“Bak ne diyeceğim anne,” dedi Lord Lathkill garip bir şekilde, “sen ve albay yukarı gidin ve biz de Victrola’yı çalalım.”

Lord Lathkill’inki gizemli bir şeydi. Bana gelince, insanların bu donuk çıkışı beni felç etmişti. Şimdi ben kendimi toplamaya başladım. Lord Lathkill’in aklı başında olduğunu, delirmiş olanların diğerleri olduğunu hissettim.

Belirsiz bir yerden tekrar pat diye iki ağır ses geldi.

“Bu odadan çıkmalıyız,” diye yineledi Lady Lathkill, tekdüze.

“Tamam anne. Sen git. Ben Victrola’yı çalacağım.”

Ve Lord Lathkill odanın öte yanına geçti. Hemen ardından bir caz melodisinin açılışının canavar gibi patlarcasına feryadı, pat patlardan çok daha olağanüstü bir şey Victrola denen hareketsiz mobilya parçasından döküldü.

Lady Lathkill sessizce ayrıldı. Albay ayağa kalktı.

“Sizin yerinizde olsam gitmezdim albay,” dedim.

“Neden dans etmiyorsunuz? Ben bu sefer izleyeceğim.”

Sanki bastıran soğuk ve karanlık bir akıntıya direniyormuşum gibi hissettim.

Lord Lathkill çoktan yüzünde inat, gizem ve heyecanın parlayan gülümsemesiyle, narin bir şekilde kayar gibi Mrs. Hale’le dans etmeye başlamıştı. Carlotta sessizce albaya gitti ve elini geniş omuzlarına koydu. Albay kendini dansa bıraktı ama hiç gönlü yoktu.

Uzaklardan güçlü bir şangırtı geldi. Albay sanki silahla vurulmuş gibi durdu: Hemen ardından dizlerinin üstüne çökecekti. Yüzü berbattı. Bizim varlığımızı silen bir başkasının varlığını hissettiği aşikârdı. Oda kasvetli ve soğuk görünüyordu. Buna dayanmak zor işti.

Albayın dudakları hareket ediyordu ama hiç ses çık-

madı. Sonra tamamen bizim farkımızda olmaksızın odadan çıktı.

Victrola durmuştu. Lord Lathkill, "Sanırım annem bir eşyayı devirdi," diyerek tekrar kurmaya gitti.

Ama hepimizin morali bozuktu, tam bir depresyondaydık.

"Çok fena değil mi?" dedi Carlotta bana yalvarırcasına bakarak.

"Felaket," dedim.

"İçinde sence ne var?"

"Allah bilir. Yapılacak tek şey histeride olduğu gibi durdurmaktır. Histeriyle aynı derecede."

"Kesinlikle," dedi.

Lord Lathkill dans ediyordu ve damının yüzüne çok acayip bir şekilde gülümsüyordu. Victrola en yüksek sesiyle çalışıyordu.

Carlotta ve ben tekrar başlamaya hevesimiz olmadan birbirimize baktık. Evin içi boş ve ürkütücü geliyordu. İnsan çıkmak istiyordu, soğuktan, havayı dolduran esrarengiz karmaşadan uzaklaşmak istiyordu.

"Ah, çarkı döndürmeye devam edeceğiz," diye bağırdı Lord Lathkill.

"Gel," dedim Carlotta'ya.

O zaman bile biraz geri durdu. Eğer o kadar acı çekmiş ve kaybetmiş olmasaydı kayınvalidesiyle iradelerinin sessiz boğuşmasında çabalamak için hemen yukarı çıkardı. Şimdi bile, özellikle *bu* kavga onu çekiyordu, neredeyse en kuvvetli şekilde. Ama ben elini tuttum.

"Gel," dedim. "Dans edip rahatlayalım. Çarkı ters yönde döndüreceğiz."

Benimle dans etti ama dalgındı, gönüllü değildi. Evin boş kasveti, soğuk ve öldürücü karşıtlık hissi hepimizi bastırmıştı. Geri dönüp hayatıma bakıyor ve yaşamayan bir ruhun soğuk ağırlığının her şeyden tüm sıcak-

lığı ve canlılığı nasıl da yavaşça ezip çıkardığını düşünüyordum. Carlotta'nın kendisi bile donuklaşmış, bana karşı bile soğuk ve dirençli hale gelmişti. Bu şey onun içini toptan kaplıyor gibiydi.

“İnsanın yaşamayı seçmesi gerekir,” dedim dans etmeyi sürdürerek. Ama güçsüzdüm. Bir erkeğin ruhu, muhalefetten tepkisiz hale gelen bir kadınla hiçbir şey yapamaz. Hayatımın akışının vücudumda batıp yok olduğunu hissettim.

“Bu ev son derece moral bozucu,” dedim mekanik bir şekilde dans ederken. “Neden bir şey *yapmıyorsun*? Neden bu kördüğümünden kurtulmuyorsun? Neden onu kesip atmıyorsun?”

“Nasıl?” dedi.

Neden aniden düşman kesildiğini merak ederek baktım.

“Savaşman gerekmez,” dedim. “Bunun için savaşman gerekmez. Düğüme dolanma. Yalnızca kenara çekil, başka bir zemine.”

Yanıtlamadan önce sabırsızlığını gösteren bir ara verdi.

“Tam olarak nasıl kenara çekileceğimi anlamadım.”

“Anlıyorsun,” dedim. “Kısa bir süre önce sıcaktın, kapalı değildin ve iyiydin. Şimdi soğukta kapalı ve aksisin. Böyle olman gerekmez. Neden sıcak kalmayasın?”

“Benim yaptığım bir şey değil,” dedi soğuk bir şekilde.

“Senin yaptığın bir şey. Bana karşı sıcak kal. Ben buradayım. Neden Lady Lathkill'le bir çekişmeye giresin?”

“Kayınvalidemle bir çekişmeye mi giriyorum?”

“Öyle yaptığını biliyorsun.”

Suçluluk ve yakarışın minik soluk gölgesiyle, ama soğuk bir inatçılığın dudak bükmesinin egemen olduğu bir bakışla bana baktı.

“Hadi bırakalım,” dedim.

Ve soğuk sessizlikte kanepede yan yana oturduk.

Diğer ikisi dans etmeye devam ettiler. Hiç olmazsa uyumluydular. Bacaklarının hareketinden bu görülebiliyordu. Her önümden geçtiğinde Mrs. Hale'in kahverengi gözleri bana bakıyordu.

"Neden bana bakıyor?" dedim.

"Hiç bilemiyorum," dedi Carlotta, soğukça yüzünü buruşturarak.

"Yukarı gidip neler olduğuna baksam iyi olacak," dedi, aniden ayağa kalkıp bir solukta ortadan kaybolurken.

Neden yukarı gitsin? Neden kayınvalidesiyle iradelerin savaşına atılsın? Böyle bir savaşta insanın kaybedecek bir hayatı varsa onu kaybetmekten başka seçenek yok. Bu nefret dolu gerilimden geri çekilmek dışında yapılacak olumlu bir şey yok.

Müzik bitti. Lord Lathkill Victrola'yı durdurdu.

"Carlotta gitti mi?" dedi Lord Lathkill.

"Görünen o ki evet."

"Neden onu durdurmadın?"

"Hiçbir şey onu durduramazdı."

Çaresizliğini anlatan bir ifadeyle elini havaya kaldırdı.

"*Lady* iradesine hayran,"¹ dedi. "Dans etmek istiyor musunuz?"

Mrs. Hale'e baktım.

"Hayır," dedim. "Burnumu sokmayacağım. Pianola çalacağım. Victrola bir canavar."

Zamanın geçtiğini fark etmedim. Diğerleri dans etse de etmese de ben çaldım ve neredeyse hiçbir şeyin farkında değildim. Hareketli bir parçanın ortasında Lord Lathkill koluma dokundu.

1. Bir halk şarkısından dize. "Karaca ormana hayran / Tavşan tepelere hayran / Şövalye parlak kılıcına hayran / *Lady* iradesine hayran. (Ç.N.)

“Carlotta’yı dinle. Kapatma vaktinin geldiğini söylüyor,” dedi şimdi alaycı bir savaş tınısı içeren, yaşlı müzikal sesiyle.

Carlotta kollarını sarkıtmış tövbekâr bir okul çocuğu gibi duruyordu.

“Albay yattı. Lucy’yle bir uzlaşmaya varmayı başaramadı,” dedi. “Kayınvalidem onun uyumaya çalışmasına izin vermemiz gerektiğini düşünüyor.”

Carlotta’nın sorgulayan, tövbekâr gözleri biraz ifadesiz bir şekilde yavaşça dönerek benimkilere takıldı – ya da bana öyle geldi.

“Tabii,” dedi Lord Lathkill. “Ona dünyadaki bütün uykuları dilerim.”

Mrs. Hale tek kelime etmedi.

“Annem de mi odasına çekildi?”

“Sanırım.”

“Ah! O zaman yukarı çıkıp yemek tepsisine bakmaya ne dersiniz?”

Lady Lathkill’i bir ispirto lambası ışığında kendine bir uyku içeceği hazırlarken bulduk: Sütlü ve son derece zararsız bir şey. Büfenin yanında durmuş içeceğini karıştırıyordu ve nerdeyse bizi fark etmedi. İşini bitirdiğinde dumanı tüten fincanıyla oturdu.

“Albay Hale iyi mi anne?” dedi Luke karşıdan ona bakarak.

Yaşlı dul saçının beyaz kabartısının altından oğluna geri baktı. Bir süre için adamın kurnaz ve güler yüzlü rahatlığını sürdürdüğü bir göz savaşı oldu, biraz çılgınca.

“Hayır,” dedi Lady Lathkill, “başı büyük belada.”

Oğlu, “Ah, onun için elimizden bir şey gelmemesine yazık,” dedi. “Ama kanlı canlı olan ona yardım edemezse, korkarım ben de işe yaramam. Umarım bizim dans etmemize bozulmamıştır. Ziyadesiyle aferin bize! Kanlı canlı olduğumuzu hep unutuyoruz anne!” Kendine bir

viski soda daha aldı ve bana da bir tane verdi. İnsanı felç eden bir sessizlik içinde Lady Lathkill sıcak içeceğini yudumladı, Luke ve ben de viskilerimizi yudumladık, genç kadın küçük bir sandviç yedi. Hepimiz sıra dışı bir özgüven ve inatçı bir sessizliği koruduk.

Sessizliği bozan Lady Lathkill oldu. Aşağı doğru çöküyor gibiydi, pusuya yatmış bir hayvan gibi kendi içine büzülüyordu.

“Sanırım,” dedi, “hepimiz yatacağız, değil mi?”

“Sen yat anne. Biz de birazdan geleceğiz.”

Annesi gitti ve biz dördümüz bir süre sessiz oturduk. Oda daha hoş hale gelmiş gibiydi, hava daha güzeldi.

“Buraya bakın,” dedi Lord Lathkill sonunda. “Şu hayalet işi hakkında ne düşünüyorsunuz?”

“Ben mi?” dedim. “Oluşturduğu havayı sevmiyorum. Hayaletler ve ruhlar ve bu tip şeyler olabilir. Ölüler de bir yerlerde olmalı; hiçbir yer diye bir yer yok. Ama beni özel olarak etkilemiyorlar. Sizi?”

“Şey,” dedi, “hayır, doğrudan değil. Dolaylı olarak sanırım etkiliyor.”

“Sanırım felaket moral bozucu bir atmosfer yaratıyor bu spiritualizm,” dedim. “Def etmek istiyorum.”

“Kesinlikle! Ve şart mı?” diye sordu, Lord Lathkill son derece akli başında görünen haliyle.

Bu beni güldürdü. Ne yapmaya çalıştığını biliyordum.

“Şart derken neyi kastettiğinizi bilmiyorum,” dedim.

“Eğer gerçekten def etmek istiyorsam, bir şeye dayanamayacağımı biliyorsam, def ederim. Eğer kendi özgün hislerim bana yetki vermeyecekse kim verecek?”

“Kesinlikle,” dedi bana bir baykuş gibi sabit, meditasyon tipi bakışlarla bakarak.

“Biliyor musunuz,” dedi, “Akşam yemeğinde birden ne biçim birer ceset olduğumuzu düşündüm, böyle oturmuş yemeklerini yiyen. Sizin beyaz soslu şu küçük

Kudüs enginarlarına baktığınızı gördüğüm anda bunu düşündüm. Aniden sizin canlı olduğunuz ve kıpırdadığınız, bizim hepimizin de bedensel olarak ölü olduğumuz kafama dank etti. Bedensel olarak ölü, anlarsınız ya. Diğer bakımlardan canlı ama bedensel olarak ölü. Ve vejetaryen olmamız ya da et yememiz fark etmiyordu. Bedensel olarak ölüydük.”

“Ah, surata atılacak bir tokatla,” dedim, “hayata döneriz. Siz veya ben veya herhangi biri.”

“Zavallı Lucy’yi *gerçekten* anlıyorum,” dedi Luke. “Siz anlamıyor musunuz? Hayattayken kanlı canlı olmayı unuttu ve şimdi kendini affedemiyor, albayı da. Oldukça zor olmalı, biliyor musunuz, bunu hayattayken fark etmemek ve deyim yerindeyse, devam etmek için elinde hiçbir şeyin kalmaması. Yani, kanlı canlı olmak son derece önemli.”

Bize öylesine ciddiyetle baktı ki üçümüzü de aynı anda huzursuz bir gülme tuttu.

“Ah, fakat *çok* ciddiyim,” dedi. “Kanlı canlı birisi olmanın, canlı olmanın, ne kadar sıra dışı olduğunun ancak şimdi farkına varıyorum. Buna kıyasla ölü ve yalnızca bir ruh olmak ne kadar sıradan duruyor. O kadar sıradan duruyor ki. Ama yaşayan bir yüz ve kollar ve bacaklarınız olduğunu bir düşünün. Ah, neyse ki zamanında fark ettim.”

Mrs. Hale’in elini tuttu ve kadının esmer elini vücuduna bastırdı.

“Ah, ama ya insan bunun farkına varmadan ölürse!” diye bağırdı. “İsa için ne kadar korkunç olduğunu bir düşünün, yükseltildiğinde ve dokunulabilir olmadığında. *Noli ma tangere!*¹ demek zorunda olmak ne fena. Ah, dokun bana, *canlıyken* dokun bana!”

1. (Lat.) Dokunma bana! Yükselen İsa’nın Maria Magdalena’ya sözleri. Yeni Ahit, “Yuhanna”, 17:18. (Ç.N.)

Mrs. Hale'in elini sımsıkı göğsüne bastırdı. Carlotta'nın gözlerinde çoktan yaşlar toplanmaya başlamıştı ve kucağında duran ellerine düşüyordu.

"Ağlama Carlotta," dedi. "Gerçekten ağlama. Birbiri-mizi öldürmedik. Ne de olsa aşırı düzgün insanlarız. Neredeyse yan yana iki ruh haline geldik. Neredeyse birbirimize iki hayalet olduk, güreşiyoruz. Ah, ama ben sana veremesem bile senin vücudunu geri almanı isterim. Ben kanımı ve canımı istiyorum Carlotta ve senin de kendi-ninkilerine sahip olmanı. Öbür türlü çok acı çektik. Ve çocuklar da, ölseler aynı şey. Bizim irademizle doğdular ve bizim vücudumuzdan koptular. Kendimi İncil gibi his-sediyorum. Beni tekrar ete büründür, kemiklerimi kaslar-la sar¹ ve bırak kan çeşmesi² üstümü kaplasın. Ruhum havada çıplak bir sinir gibi."

Carlotta ağlamayı kesmişti. Kafası sanki uyur gibi önüne düşmüş oturdu. Küçük, gevşek memeleri hâlâ ağırdı ama kabaran dingin bir denizin üzerinde yükseli-yordu. Sanki uyurken vücudunda yavaş huzurlu bir şa-fak söküyordu. Öylesine gevşek öylesine çökmüş oturu-yordu ki, bu çarmıha germe meselesinde çarmıha gerile-nin kendini yalnız başına çarmıha gerdirmediğini fark ettim. Kadın daha da acımasızca çivilenmekte ve vücu-du daha da zalimce çarmıha gerilmekte.

Canavarca bir düşünceydi. Ama olayın kendisi daha da canavarcaydı. Ah, İsa, yalnız başına çarmıha gerilemeyeceğini bilmiyor muydun? – Seninle birlikte çarmıha gerilen iki hırsız o iki kadındı, karın ve annen. Sen onlara iki hırsız dedin. Ama kadınlarının vücutu

1. Yeni Ahit, "İbraniler", 2:14. (Ç.N.)

2. Kan çeşmesi rahim olabilir veya İsa'nın günahları temizleyen kanı olabilir. Kanamalı bir kadının İsa'ya dokunarak iyileşmesine de atıfta bulunuluyor ola-bilir. Yeni Ahit, "Luka", 8:43-48. (Ç.N.)

çarmıhta olanlar, onlar sana ne derdi? Calvary'de¹ iğrenç üçlü²!

Sevgili Carlotta'm için sonsuz bir şefkat hissettim. Henüz erişilmezdi. Ama ruhum sıcak bir kan gibi ona doğru akıyordu. Orada öylesine gevşek ve başı öne eğik oturdu, çökmüş gibi. Ama çökmüş değildi. Bu sadece büyük kurtuluştı.

Luke esmer genç kadının elini göğsüne bastırarak oturdu. Yüzü sıcak ve canlıydı ama o da hırıltılı nefes alıyor ve görmeden bakıyordu. Mrs. Hale onun yanı başında dimdik ve ses çıkarmadan oturuyordu. Ama adamı dimdik, esmer suratlı ve mesafeli bir güçle seviyordu.

"Morier!" dedi Luke bana. "Eğer Carlotta'ya yardım edebilirsiniz edersiniz, değil mi? Benim artık onun için yapabileceğim daha fazla bir şey yok. Birbirimizden ölümcül bir korku içindeyiz."

"Bana izin verdiği kadar," dedim, onun öylesine güçlü bir iskelet üzerine inşa edilmiş başı öne eğik haline bakarak.

Biz tam bir sessizlik içinde otururken ateş şöminede hışırdadı. Bunun ne kadar sürdüğünü söyleyemeyeceğim. Ama kapı açıldığında hiçbirimiz irkilmedik.

Gelen şık brokar robdöşambri içinde endişeli gözükken albaydı.

Luke halen genç kadının elini bacaklarının üstünde sımsıkı tutmuş duruyordu. Mrs. Hale kıpırdamadı.

"Sizlerin bana yardım edebileceğinizi düşündüm," dedi albay endişeli bir sesle kapıyı kapatırken.

"Sorun ne albay?" dedi Luke.

Albay kaygı, korku ve ıstıraplı bakışlarını değiştir-

1. İsa'nın çarmıha gerildiği tepe. (Ç.N.)

2. Baba, oğul, kutsal ruh. (Ç.N.)

meksizin ona baktı, Luke ve esmer genç kadının kenetlenmiş ellerine baktı, Carlotta'ya baktı. Bize aldırmıyordu.

“Uyuyamıyorum,” dedi. “Yine her şey mahvoldu. Kafamın içinde sanki soğuk bir boşluk var ve kalbim atıyor gibi ve bir şey içimi oyuyor gibi hissediyorum. Bunun Lucy olduğunu biliyorum. Benden tekrar nefret ediyor. Buna dayanamıyorum.”

Bakışları yarı donuk, takıntılı bize baktı. Yüzü sanki cildinin altındaki etleri eriyormuş, çürüyormuş gibiydi.

“Belki, zavallı şey,” dedi, bu akşam deliliği aklı başında gibi görünen Luke, “belki de siz *ondan* nefret ediyorsunuz.”

Luke'un garip konsantrasyonu, ânında albayın vücudunda nefretten doğan bir gerilim hissetmemize yol açtı.

“Ben mi?” Albay bir suçlu gibi sertçe başını kaldırıp bakarak. “Sizin yerinizde olsam öyle demezdim.”

“Belki de sorun budur,” dedi Luke çılgın, güzel bir dinginlikle. “Neden ona sevecenlik hissedemiyorsunuz, zavallıcık! Hayattayken birçok şey elinden alınmış olmalı.”

Sanki bir ayağı hayatta bir ayağı ölümdedir gibiydi ve her iki tarafı da biliyordu. Bize göre delilik gibiydi.

“Ben...ben,” diye kekeledi albay; yüzü görülecek şeydi. İfadeler birbiri peşi sıra yüzünden geçti; korku, inkâr, keder, öfke, tiksinti, şaşkınlık, suçluluk. “Ona iyi davrandım.”

“Ah, evet,” dedi Luke. Belki siz ona karşı iyi davranıyorsunuz. Ama acaba sizin vücudunuz zavallı Lucy'nin vücuduna iyi davrandı mı, zavallı ölü.”

Hayaleti bizden daha iyi tanıyor gibiydi.

Albay, Luke'a boş boş baktı ve gözleri bir aşağı bir yukarı, bir aşağı bir yukarı, bir aşağı bir yukarı, bir aşağı bir yukarı oynadı.

“Benim vücudum!” dedi dalgın bir şekilde.

Şaşırmış bir şekilde pembe robdöşambrının altındaki midesine ve mavi beyaz pijamasının içindeki kalın dizine baktı.

“Benim vücudum!” diye tekrarladı dalgın bir şekilde.

“Evet,” dedi Luke. Görmüyor musun, sen ona karşı son derece iyi davranmış olabilirsin. Ama ya onun zavalı kadın vücudu, hiç ona karşı iyi davrandın mı?”

“İstediği her şeyi vardı. Benim üç çocuğumu doğurmuştu,” dedi, şaşkın şaşkın.

“Ah evet, pekâlâ olabilir. Ama sizin erkek vücudunuz, onun kadın vücuduna karşı hiç iyi davrandı mı? Mesele bu. Evlilik törenini biliyorsanız: Ben vücudumla sana taparım.¹ Bütün mesele bu. Bundan kaçış yok.”

Lord Lathkill bir başka adamın karısının eli kendi bacağına sıkıca bastırılmış şekilde otururken kötülük meleklerinin en tuhafı gibi görünüyordu. Yüzü canlı ve naifti ve kara gözleri deliliğe benzeyen ama belki de yüce bir akıllılık olan, kâhinlere özgü bir durulukla parlıyordu.

Albay geçmişti düşünüyordu ve anladığını gösteren bir ifade yavaşça yüzünü kaplıyordu.

“Olabilir,” dedi. “Olabilir. Belki de o şekilde onu hakir gördüm. Olabilir, olabilir.”

“Biliyorum,” dedi Luke. “Sizin ona yaptığınız, sanki o dikkat etmeye değmezmiş gibi. Ben kendim de yapmadım mı? Ve şimdi bunun çok fena bir şey olduğunu bilmiyor muyum, ona olduğu kadar insanın kendisine de? Onun acı çeken ve asla gerçek bir vücudu olmayan zavallı hayaleti. İnsanın vücuduyla tapınması o kadar da kolay değil. Ah, keşke kilise bize şu ayini öğretseydi: Vü-

1. Anglikan kilisesinin evlilik töreninde kullandığı sözlerden. (Ç.N.)

cudumla sana tapıyorum! Bu, kadınların yapabileceği her türlü onurlandırma ve boyun eğmenin yerini tutardı. Ama sizi sık sık ziyaret etmesinin sebebi bu. Siz onun vücudunu yok saydınız ve ondan hoşlanmadınız ve o yalnızca yaşayan bir hayaletti. Şimdi o hâlâ büzüşen bir sinir gibi öbür dünyada inlemekte.”

Albay yavaş yavaş düşünerek başını önüne eğdi. Tüm vücuduyla düşünüyordu. Genç karısı eğilmiş kel kafayı bir nevi sersemlemiş şekilde izledi. Adamın zamanı kendisinininkinden çok uzak görünüyordu. Carlotta başını kaldırmış, yeni bir anlayışın şafak öncesi sevecen canlılığıyla tekrar güzelleşmişti.

Luke’u izliyordu ve Luke’un onun için bambaşka bir adam olduğu ortadaydı. Tanıdığı, kocası olan adam gitmiş ve onun yerini bu garip, gizemli yaratık almıştı. Şaşkınlıkla doluydu. Bir insan tamamen başka bir yaratık haline gelecek kadar değişebilir miydi? Ah keşke öyle olsa! Keşke kendisi de kendisi olmayı bırakabilse! Keşke Luke’la evlenen, korkuya benzeyen talihsiz bir samimiyetle evlenen kadın olmayı bırakabilse ve yeni, narince vahşi bir Carlotta’nın yerini almasına izin verse.

“Olabilir,” dedi albay başını kaldırarak. “Olabilir.” Fark ettikçe ruhuna bir rahatlık gelir gibiydi. “Ona vücudumla tapınmadım. Sanırım belki de diğer kadınlara o şekilde tapındım; ama belki de hiç yapmadım. Ama ona iyi davrandığımı düşündüm. Ve onun istemediğini düşündüm.”

“Düşünmenin yararı yok. Bunu hepimiz istiyoruz,” diye onayladı Luke, “Ve ölmeden önce, bunu biliyoruz. Ölmeden önce diyorum. Ama herkes bunu istiyor, bırakalım istediklerini yapsınlar. Aynı fikirde değil misiniz Morier?”

Benimle konuştuğunda irkilmiştim. Carlotta’yı düşünüyordum: Thwaite’deyken, saksıdaki kaktüsler resim-

leri yaptığında olduğu gibi nasıl da yeniden bir kız gibi göründüğünü. Yalnızca şimdi, iradesinin belli bir katılığı onu terk etmişti, böylece o zaman sahip olmayıp şimdi sahip olduğu el değmemiş, çiçeğe benzeyen sakinliğiyle, o zaman onu ilk tanıdığımdaykenden de daha genç görünüyordu. Her zaman insanların yeniden doğabileceğine inanmışımdır: Yeter ki kendileri buna izin versinler.

“Eminim istiyorlardır,” dedim Luke’a.

Ama düşünüyordum, insanlar yeniden doğarlarsa eski koşullar yeni vücutlarına uymayacaktı.

“Senden ne haber Luke?” dedi Carlotta aniden.

“Ben!” diye bağırdı ve yüzü kızarmaya başladı. “Ben konuşulmaya uygun biri değilim. Erkek olduğumdan beri kendim de ruhun hayaleti gibi inlemekteyim.”

Albay tek kelime etmedi. Neredeyse dinlemiyordu. Düşünüp duruyordu. Yani bu haliyle o da cesur bir adamdı.

“Ne demek istediğiniz konusunda benim bir fikrim var,” dedi. “İnkâr edilemez bir şey varsa o da onun vücutundan hoşlanmadığımdır. Ama şimdi, sanırım çok geç.”

Sevimsiz bir ifadeyle baktı: Bir şeylerin yolunda olmadığını belli belirsiz anladığından, bir anlamda aşağılanmaya razıydı. Kör işkence dışında her şeye.

“Ah, bilmiyorum,” dedi Luke. “Neden onu, şimdi bile olsa, biraz olsun gerçek kalbinizle sevmiyorsunuz? Bedensiz, zavallı şey. Neden onu şimdi bile sıcak kalbinize almıyorsunuz ve kalbiniz içinde onu ısıtmıyorsunuz? Neden onun zavallı hayaletine sevecen olmuyorsunuz, bedensel olarak?”

Albay yanıt vermedi. Sabit bakışlarla Luke’a bakıyordu. Sonra döndü ve derin bir sessizlik içinde başını önüne eğdi. Sonra bilerek, ama kafasını kaldırmadan rob-döşambrının göğüs kısmını açtı, diğer yana çevirdiği yüzünden çok daha genç ve pürüzsüz olan beyaz ve pürüz-

süz göğsünü ortaya koyacak şekilde pijama ceketinin üst düğmelerini çözdü ve hiç ses çıkarmadan oturdu. Beyaz göğsü düzensiz bir şekilde inip kalkarak zorlukla nefes alıyordu. Ama içinde bulunduğu derin yalnızlıkta sevecenliğin yumuşaklığı yavaşça üzerine çöktü, yaşlı yüz hatlarını tuhaf bir tazeliğe dönüştürüp mavi gözlerinin bakışını daha önce hiç olmadığı kadar tatlılaştırdı. Kelliğine, gümüşü bıyığı ve yüzündeki yorgunluk işaretlerine rağmen genç bir damadın gergin yumuşaklığı üzerine çöktü. İçinde kıpırdanan tutkulu, sevecen ruh saftı, gençliği yüzünde ve gözlerinde çiçek açtı.

Sevecenlik ruhuyla duygulanmış, hiç ses çıkarmadan oturduk. Havada bir varlık vardı, nerdeyse bir tomurcuk kokusu, sanki zaman açılmış ve ilkbahar kokularını salıvermişti. Albay sessizlik içinde boşluğa baktı, birkaç siyah tüyü olan pürüzsüz beyaz göğsü açıktı ve canlılıkla inip kalkıyordu.

Bu esnada esmer yüzlü genç karısı onu uzaktan izledi. Adamın üzerindeki gençlik, karısı için değildi.

Lady Lathkill'in geleceğini biliyordum. Uzakta odasında kımıldadığını ve ışınlarını yolladığını hissedebiliyordum. Hazır olmak için çabucak zırhımı kuşandım. Kapı açılınca kalkıp odanın karşı tarafına yürüdüm.

Kendine özgü sessizlikle girdi, bedensel olarak içeri girmeye teşebbüs etmeden önce beyaz, kabarık saçıyla kapıda etrafa bakındı. Albay çabucak ona baktı ve elini bağrında tutup robdöşambrının ipeğini kavrayarak süratle göğsünü örttü.

Lady Lathkill, "Albay Hale'in başının dertte olabileceğinden korktum," diye mırıldandı.

"Hayır," dedim. "Huzur içinde oturuyoruz. Sorun yok."

Lord Lathkill de ayağa kalktı.

"Merak etme, sorun yok anne," dedi.

Lady Lathkill ikimize de kısa bir bakış attı ve sonra ağır ağır albaya döndü?

“Bu akşam mutsuz mu?” diye sordu.

Albay irkildi. “Hayır,” dedi telaşla. “Hayır, sanmıyorum.” Lady Lathkill’e utangaç, ürkek gözlerle baktı.

“Bana ne yapabileceğimi söyle,” dedi Lady Lathkill çok alçak bir sesle adama doğru eğilerek.

“Hayaletimiz bu akşam geziniyor anne,” dedi Lord Lathkill. “İlkbahar havasını hissedip erik tomurcuklarının kokusunu almadın mı? Hepimizin gençleştiğini hissetmiyor musun? Hayaletimiz, Lucy’yi eve getirmek için geziniyor. Albayın göğsü olağanüstü, bir erik tomurcuğu kadar beyaz anne, benimkinden daha genç görünüyor ve Lucy’yi çoktan bağrına, ağaçlar arasındaki rüzgâr gibi nefes aldığı göğsüne aldı. Albayın göğsü beyaz ve olağanüstü güzel, anne. Zavallı Lucy göğsünü özleyip sonunda eve gelmişse şaşırmam. Bir hayalet için çiçek açmış bir erik bahçesine girmek gibi.”

Annesi etrafına, sonra tekrar geri, sanki bir şeyi korur gibi elini göğsüne bastıran albaya baktı.

“Görüyorsunuz ya, nerede yanıldığımı anlamadım,” dedi albay, yalvarırcasına Lady Lathkill’e bakarak. “Ona karşı iyi davranmayanın vücudum olduğunun hiç farkına varmadım.”

Lady Lathkill onu izlemek için yan döndü. Ama gücü gitmişti. Albayın yüzü çiçek açan sevecen bir yaşamın şefkatli parıltısıyla tekrar yumuşamıştı. Lady Lathkill onu ele geçirememişti.

“Yatırı yok anne. Hayaletimizin dolaştığını biliyorsun. Tam bir çiğdem gibi olmalı, bilmem anlatabiliyor muyum: yeryüzünde baharın müjdecisi. Büyük büyük-babamın güncesinde öyle diyor: Bir çiğdem gibi sessizce ayağa kalkar ve kalbin boşluklarından menekşeler çıkar. Çünkü o eller ve ayaklardan, bacak ve göğüsten, yüzden

ve her şeyi örten göbektendir ve ismi sessizdir ama kokusu bahar kokusudur ve dokunuşu her şeydir.” Büyük büyük-babasının, yalnızca ailenin oğullarının okuduğu güncesinden aktarıyordu. Ve aktarırken ilginç bir şekilde ayak parmaklarının üzerine kalktı, parmaklarını araladı, parmak uçları birbirine değene kadar ellerini kavuşturdu. Derinden duygulandığında ondan önce babası da öyle yapmıştı.

Lady Lathkill albayın yanındaki sandalyeye yığılır gibi oturdu.

“Nasıl hissediyorsunuz?” diye sordu albaya gizemli bir şekilde.

Albay açık kalpli bir ifadeyle mavi gözleriyle düşünceli bir şekilde ona baktı.

“Sorunun ne olduğunu asla anlamadım,” dedi albay biraz sinirlice. “Yalnızca biraz ilgilenilmek, evsiz barksız bir hayalet olmamak istedi. Sorun değil. Burada kendini iyi hissediyor.” Yumduğu elini göğsüne bastırdı. “Sorun yok; sorun yok. Artık kendini iyi hissedecek.”

Ayağa kalktı, brokar robdöşambırı içinde biraz garip ama yeniden erkeksi, içten ve ciddi duruyordu.

“İzninizle,” dedi. “Ben odama çekiliyorum.” Başını hafifçe öne eğerek selamladı. “Bana yardım ettiğiniz için çok mutluyum. Bilmiyordum – bilmiyordum.”

Ama içindeki değişiklik ve gizli merakı öylesine kuvvetliydi ki nerdeyse bizim farkımızda olmadan odadan dışarı çıktı.

Lord Lathkill kollarını iki yana açtı ve titreyerek gerindi.

“Ah, pardon, pardon,” dedi titreyerek gerinirken, daha büyük ve neredeyse muhteşem görünerek esmer genç kadına alevden ışınlara gönderirken. “Ah, anne kollarım ve vücudum için sana teşekkür ederim. Ah anne, şu anda sana dizlerim ve omuzlarım için teşekkür ede-

rim. Ah anne, ilkbahar selleri, ilkbahar selleri, her kim demişse.”¹

“Kendini kaybetmiyor musun oğlum?”

“Ah hayır, hayır! Ah sevgili anne, bir erkek ata biner şekliyle bacaklarına âşık olmalıdır. Neden bilinçli cesetler haline geliyoruz? Ah, vücudumun annesi, beyaz saçlı garip kadın, sana vücudum için teşekkür ederim. Hakında çok şey bilmiyorum, ama vücudum senden geldi, yani sana teşekkür ederim hayatım. Bu gece seni düşüneceğim.”

“Gitsek daha iyi olmayacak mı?” dedi Lady Lathkill, titremeye başlayarak.

“Tabii,” dedi Lord Lathkill dönüp tuhaf bir şekilde esmer kadına bakarak. “Evet, hadi gidelim; hadi gidelim!”

Carlotta ona, sonra tuhaf, ağır, arayan bakışlarla bana baktı. Ona gülümsedim ve başını çevirdi. Genç, esmer kadın dışarı çıkarken omzunun üzerinden baktı. Lady Lathkill başı öne eğik telaşla oğlunun önüne geçti. Ama Lord Lathkill kıpırdamadan elini annesinin omzuna koydu ve Lady Lathkill aniden durdu.

“İyi geceler anne, yüzümün ve bacaklarımın annesi. Önümüzdeki gece için sana teşekkürler, vücudumun sevgili annesi.”

Lady Lathkill hızlıca, sinirli bir şekilde ona baktı ve telaşla uzaklaştı. Luke arkasından baktı ve sonra ışığı söndürdü.

“Komik annecik!” dedi. “Omuzlarımın ve kalçalarımın, aynı zamanda da beynimin annesi olduğunun farkına varmamıştım. Bacaklarımın annesi.”

Çıkarken ışıkların bazılarını söndürdü, bana odama kadar eşlik etti.

“Biliyor musun,” dedi. “Lucy’nin perişan hayaletinin kendi kalbinde huzur bulmasıyla albayın mutlu olmasını anlayabiliyorum. Ne de olsa onunla evlendi! Ve sonunda Lucy de mutlu olmalı: Adamın çok güzel bir göğsü var, ne dersin? Birlikte güzel uyuyacaklar. Sonra albay tekrar canlıların hayatını yaşamaya başlayacak. Bu akşam ev ne kadar dostane duruyor. Ama ne de olsa burası benim eski evim. Ve erik çiçeklerinin kokusu – fark etmiyor musunuz? Bizim hayaletimiz, sessizlikte bir çiğdem gibi. İşte sizin ateşiniz söndü. Ama güzel bir oda! Umarım hayaletimiz size gelir. Sanırım gelecek. Onunla konuşmayın. Bu onu kaçırır. O da sessizliğin hayaleti. Biz ona göre çok konuşuruz. Ama şimdi ben de sessiz ve sessizliğin hayaleti olacağım. İyi geceler!”

Kapıyı usulca kapattı ve gitti. Ve sessizlikte ben de usulca üstümü çıkardım. Carlotta’yı düşünüyordum, üzerimizdeki durumun gücü nedeniyle belki de biraz hüznünlü bir şekilde. Bu gece ona vücudumla tapınabiliyordum ve onun vücudu tapınılmak için soyunmuştu. Ama bu saatte koşullara karşı savaşmak bana göre değildi.

Aşk uğruna daha fazla şiddet kullanmamak için en etkileyici koşullara karşı bile çok çaba sarf etmiştim. Arzu kutsal bir şeydir ve kutsallığı bozulmamalıdır.

“Hişt!” dedim kendi kendime. “Ben uyuyacağım ve sessizliğimin hayaleti arzusunun müphem vücudunda gidip, onunla buluşmaya gelenle buluşabilir. Bırak hayaletim çıkıp gelsin, karışmayayım. Birçok soyut buluşma vardır ve arzusunun bilinmeyen doyumunu.”

Böylece istediğim gibi, vücudumun çiğdeme benzeyen hayaletinin işine karışmadan usulca uykuya daldım.

Ve uzaklara, uykunun çapraşık koridorlarına, dünyanın ta kalbine gitmiş olmalıyım. Çünkü görüntülerin ve kelimelerin katmanlarının ötesine, hafızanın demirten damarlarının, hatta gömülü hazinelerin ötesine geç-

tiğimi, dilsiz, sesi ve görüntüsü olmayan ama yine de yaşayan ve yüzen bir balık gibi nihai karanlığa battığımı biliyordum.

Ve koyu gecenin tam ortasında, aynı zamanda yaşamın da kalbi olan unutuluşun okyanusunun kalbinde, hayalet bana geldi. Duymanın ötesinde, hatta temasın farkında olmadan onunla buluştum ve kadını tanıdım. Nasıl tanıdığımı bilmiyorum. Ama onu gözsüz, kanatsız bilgiyle tanıdım.

Çünkü beden içinde insan, sayısız çağlar boyunca şekillenmiştir ve çekirdeğinde, bütün oluşumun üzerinde ortaya çıktığı bir zerrecik ya da bir kıvılcım vardır. Derinliklerinin ötesinde o kendisi bile değildir. İçindeki derinlikler derinliklere seslenir. Ve derin, derine yanıt verdikçe, insan ışıldar ve kendini aşar.

İncili örtülere sarınmış bilincin, çağların bilincinin ötesinde, derinlikler derinliklere seslenir ve bazen yanıtlanır. Seslenme ve yanıtlanma, insanın derinliklerinde yeni uyanan Tanrı seslenir ve diğer derinliklerdeki yeni Tanrı yanıtlar. Ve bazen diğer derinlik, hayaletim geldiği zaman bende olduğu gibi bir kadındır.

Kadınlar bana yabancı değildi. Ama daha önce hiçbir zaman benim derinliğimi kendi derinliğiyle yanıtlamak için gecenin derinliğinde bir kadın gelmemişti. Hayalet geldiğinde, hâlâ uykunun derinliğinde, sessizliğin hayaleti olarak geldi.

Geldiğini biliyordum. Benim erkeğime bir kadın olarak geldiğini biliyordum. Ama bu biliş ancak olayın kendisi kadar karanlık bir şekilde çıplaktı. Yalnızca öyle olduğunu biliyordum. Uykunun derinliğinde benim derinliklerimden bir çağrı seslendi ve derinliklerde kadınların arasında bir kadın tarafından yanıtlandı. Göğüsler veya bacaklar veya yüz. Ne bir dokunuşumu, hayır, ne

de bir hareketimi anımsıyorum. Her şey karanlığın derinliklerinde tamamdı. Ama öyle olduğunu biliyordum.

Şafak sökerken, uzaklardan, çok uzaklardan uyan-
dım. Güneş mutlak ötelere ufka doğru geliyor olma-
lıydı ki ben de giderek daha da yakınlaştığımı ancak
belli belirsiz farkındaydım. Ta ki zihinsel idrakimin belir-
siz solukluğu uyanışımı nihayet renklendirene kadar.

Ve sonra sanki erik çiçeğindenmiş gibi yayılan bir
kokunun ve fevkalade bir ipeksilik duygusunun farkına
vardım – ama nereden ve neyin temasıyla bilemedim.
Şafağın ilk gölgeleri gibiydi.

Ve bu kadar hafif bir bilinç kaydıyla bile, *o* kaybolu-
yor gibiydi. Dipsiz denizlere dalan bir balina gibi. *Onun*
hakkında hayalet ve benim çiftleşmemden ibaret olan
bu bilgi, erik kokusu bilincimin yollarından aşağıya yol
alırken ve bacaklarım hiçbir şeyle kıyaslayamayacağım
bir ipeksilik içinde titrerken, tam bir kesinlikle benden
gitti.

Farkına vardıkça daha da kuşkuya düştüm. *Ondan*
emin olmak kesin bir kanıt sahibi olmak istiyordum. Ben
kanıt ararken *o kayboldu*, mükemmel bilgim gitmişti.
Artık tam olarak hiç bilmedim.

Perdeleri açtığım pencerelerde gün ışığı yavaşça sö-
kerken kendi içimde ve odanın içinde kanıt aradım.

Ama asla bilemeyeceğim. O bir hayalet, giderek de-
rinleşen kozmosun en derinlerinden tatlı bir ruh muydu;
yoksa bir kadın mıydı, bacaklarımın ipeksiliğinin şahit
olduğu gibi, gerçek bir kadın mıydı; yoksa bir rüya, bir
yanılsama mıydı, bunu asla bilemeyeceğim. Asla bileme-
yeceğim. Çünkü Lady Lathkill'in ani hastalığı sebebiyle
sabahleyin Riddings'den ayrıldım.

“Yine bekleriz,” dedi Luke bana. “Ve her halükârda
bizden gerçekte asla ayrılmayacaksınız.”

“Hoşça kal,” dedi Carlotta bana. “Nihayet mükemmeldi!”

Ondan ayrıldığımda o kadar güzeldi ki, sanki tekrar hayalet gibiydi ve ben de bilincin derinlikleriydim.

Ertesi sonbahar ben yine denizlerin ötesindeyken Lord Lathkill'den bir mektup aldım. Nadiren yazardı.

Carlotta'nın bir oğlu oldu, benim de bir vârisim. Sarı saçları var, bir çiğdem gibi ve bahçedeki genç erik ağaçlarından biri bütün mevsim boyunca tomurcuklandı. Bana göre oğlan hayaletimizin ta kendisinin soyundan. Annem bile artık duvarın ötesine, diğer tarafa bakmıyor. Onun için artık varsa yoksa bu taraf.

Hayaletimizin inayetiyle soyumuz kurumaktan kurtuldu. Ona Gabriel diyoruz.

Dorothy Hale de, Carlotta'dan üç gün önce anne oldu. Gabrielle adını verdikleri kara bir kuzucuğu oldu. Küçük şeyin melemesinden babasını biliyorum. Bizimkisi mavi gözlü biri ve bir boksörün tehlikeli sakinliği var. Onun için bizim aile lanetinden korkmuyorum, hayaletten olma ve yumruğu hazır.

Albay çok iyi ve dingin. Wiltshire'de çiftçilik yapıp domuz besliyor. Bu onun için bir tutku, domuzların *crème de la crème*'i.¹ Genç Diane de Poitiers² kadar güzel altın sarısı dişi domuzları ve gençliğinin ilk kızıl-altın parıltılarını yaşayan Perseus'a benzeyen genç iri domuzları olduğunu kabul ediyorum. Albay benim gözümün içine bakıyor, ben de ona bakıyorum ve anlıyoruz. Şimdi sessiz ve gururlu ve sağlıklı ve zinde, *ad maiorem gloriam Dei*³ domuz yetiştiriyor. İyi bir eğlence!

Bu eve ve seni ziyaret eden erik çiçeği kokulu da dâhil bu

1. (Fr.) Kaymak tabaka, en iyilerin de en iyisi. (Ç.N.)

2. Fransız Kralı II. Henri'nin (1547-1559) metresi, güzelliğiyle ünlü fahişe. (Ç.N.)

3. (Lat.) Tanrı'nın yüce ihtişamına Katolik kilisesi tarikatlarından biri olan Cizvitler tarafından kullanılan deyiş. (Ç.N.)

evde oturanlara, bütün huzura âşığım. Senin neden dünyanın huzursuz ve uzak yerlerinde dolaştığını anlayamıyorum. Benim için yuvam neredeyse oradayım. Kemiklerime kadar huzurluyum ve peygamberlerin iddia ettiği gibi dünya şiddetli ve zamansız bir sona ulaşacaksa, hayaletimizin üzerine inşa edilen Lathkill malikânesinin hayatta kalacağına inanıyorum. O yüzden geri gel, bizim bir yere gitmediğimizi göreceksin...

HİÇBİRİ

Yıllardır görmediğim Luis Colmenares'e Venedik'te rastladım. O, bir zamanlar servet olandan arta kalan kırıntılarla yaşayıp, kimsesiz varlığını ressamlıkla kıt kanaat sürdüren Meksikalı bir sürgündü. Sanatı onun için yalnızca bir sakinleştiriciydi. Kayıp bir ruh gibi, çoğunlukla ucuz yaşayabileceği Paris veya İtalya'da dolanırdı. Oldukça kısa boylu, oldukça şişman, açık tenli, hep başka tarafa bakan siyah gözleri ve aynı şekilde hep başka tarafa dönük ruhu olan birisiydi.

"Kim Venedik'te biliyor musun?" dedi bana. "Cuesta! Romano Otel'de. Dün onu Lido'da denize girerken gördüm."

Son cümlesinde kasvetli bir alay havası vardı.

"Şu matador Cuesta'dan mı bahsediyorsun?" diye sordum.

"Evet. Emekli oldu, bilmiyor musun? Anımsıyor musun? Amerikalı bir kadın ona çok para bıraktı. Cuesta'yı hiç gördün mü?"

"Bir kere," dedim.

"Devrimden önce miydi? Emekli olup Madero'nun¹

1. Francisco Madero (1873-1913): Meksikalı devrim lideri. 1911'de başkan oldu, 1913'te suikasta kurban gitti. Generallerinin çoğu politik rakiplerine karşı gizliden gizliye veya açıkça destekleyiciydi. (Ç.N.)

generallerinden birinden Chihuahua'da çok ucuza bir *hacienda*¹ satın aldığını anımsıyor musun? Carranzista'dan² sonraydı ve ben çoktan Avrupa'daydım."

"Şimdi nasıl görünüyor?" dedim.

"Müthiş şişman, denizdeki sarı, yuvarlak küçük bir balina gibi. Sen gördün mü? Bilirsin oldukça kısa ve her zaman oldukça şişmandı. Sanırım annesi bir Mixtec Kızılderilisi'ydi. Cuesta'yla hiç tanıştın mı?"

"Hayır," dedim. "Ya sen?"

"Evet, ta eski günlerden, zenginken ve sonsuza kadar zengin olacağımı sandığım zamanlardan tanırdım."

Sessizleşti, bir daha hiç konuşmayacağından korktum. Bu kadar iletişim kurmuş olması bile onun için olağandışıydı. Bir zamanlar ünü İspanya ve Latin Amerika'da yankılanan matador Cuesta'yı görmüş olmanın onu derinden etkilemiş olduğu belliydi. Bir telaş içindeydi ve içi içine sığmıyordu.

"Ama ilginç birisi değildi, değil mi?" dedim. "Basit bir boğa güreşçisi değil miydi – bir vahşi?"

Colmenares kendi karanlığından bana baktı. Konuşmak istemedi. Ancak konuşmak zorundaydı.

"Bir vahşiydi, evet," diye kabul etti istemeyerek. "Ama yalnızca bir vahşi değil. Onu zirvedeyken gördün mü? Nerede gördün? İspanya'da ondan hiç hoşlanmadım, çok kendini beğenmişti. Ama Meksika'da çok iyiydi. Onu boğayla eğlenirken, ölümle eğlenirken gördün mü? Şahaneydi. Onu anımsıyor musun, neye benzediğini?"

"Pek değil."

"Kısa ve geniş omuzlu, oldukça şişman ve daha çok

1. Güney Amerika'da sömürge döneminin ürünü olan büyük çiftliklere verilen ad. (Ç.N.)

2. 1915-1920 yılları arasında Meksika başkanı olan Venustiano Carranza'nın liderliğini yaptığı politik hareket. Carranza da suikast sonucu öldürüldü. (Ç.N.)

sarı renkli ve basık burunlu. Ama gözleri, onlar şahaneydi, onlar da oldukça küçük ve sarıydı ve sana baktığında, öyle tuhaf ve soğuk, içinin eridiğini hissederdin. Bu hissi bilir misin? İçinde cesaretini sakladığın son küçük parçana bakardı. Anlıyor musun? Ve eridiğini hissederdin. Ne demek istediğimi anlıyor musun?”

“Hemen hemen, sanırım,” dedim.

Colmenares’in genişlemiş ve parlayan siyah gözleri üzerimde sabitleşmişti, ama gerçekte beni hiç görmüyordu. Geçmiş görüyordu. Ancak yüzünden ilginç bir kuvvet fışkırıyordu; insan onu tutkunun, içe dönük tutkunun telepatisiyle anlardı.

“Ve arenada muhteşemdi. Boğa saldırarak üstüne gelirken boğaya arkası dönük dururdu ve çaplarını çeker gibi yapardı. Ve omzunun üzerinden küçük bir bakışla, hafif bir hareket yapardı ve boğa onu ele geçiremeden geçmiş olurdu. Sonra biraz gülümser ve boğanın ardından yürürdü. Yüzlerce kez onun öldürülmediğini görmek şahaneydi, ama onu bugün Lido’da şişman, sarı, küçük bir balina gibi denize girerken gördüm. Olağanüstüydü! Ama gözlerini görmedim...”

Colmenares’in şişman, açık tenli ve sinekkaydı tıraşlı yüzünde soyut bir tutkunun tuhaf bakışı vardı. Belki de boğa güreşçisi eski ve yeni dünyada birçok insanı büyülediği gibi onu da büyülemişti.

“Hiçbir yerde onun gibi gözleri olan birisini görmemiş olmam tuhaf. Sana gözlerinin sarı olduğunu ve hiç insan gözüne benzemediğini söyledim mi? Sana bakmıyorlardı. Başkasına da baktıklarını sanmam. Yalnızca cesaretini gizlediğin o küçük yere bakıyorlardı. Onun insanları benim seni gördüğüm gibi gördüğünü sanmam, yani bir hayvanın gördüğünden daha fazla görebildiğini. O bir hayvandı, şahane bir hayvan. Sık sık insanların, akıl ve konuşma geliştirmemiş olsalardı, o şahane gözleri, bir

aslan veya kaplanınkinden çok daha şahane gözleriyle, Cuesta gibi şahane hayvanlar olacaklarını düşünmüşümdür. Bir aslan veya kaplanın asla seni kişisel olarak görmediğine dikkat ettin mi? Asla gerçekten sana bakmaz. Ama cesaretinin yaşadığı, içindeki o son küçük parçaya bakmaya da korkar. Ama Cuesta korkmuyordu. Doğrudan ona bakardı ve o erirdi.”

“Peki, günlük hayatta nasıldı?” dedim.

“Konuşmazdı, çok sessizdi. Kesinlikle zeki değildi. General olacak kadar bile zeki değildi. Çok vahşi ve iğrenç olabilirdi. Ama genellikle çok sessizdi. Ama her zaman *bir şeydi*. Onunla aynı odadaysan o her zaman başkasından daha çok dikkatini çekerdi, kadınlardan ve adamlardan çok, en zekilerinden bile. Aptaldı ama insana fiziksel olarak varlığını fark ettirirdi; odadaki bir kedi gibi. İnan bana, cesaretini sakladığın o küçük parçan ondan büyülenirdi; üzerini büyüyle örterdi.”

“Bilerek mi yapardı?”

“Söylemesi zor. Ama yapabileceğini biliyordu. Belki bazı insanlara yapamazdı. Ama o tür insanları asla görmezdi. Yalnızca büyüünün etkisinde olan insanları görürdü. Ve tabii ki, arenada herkesi büyülerdi. Herkesin doğal manyetizmasını kendine çekebilirdi – herkesin. Ve sonra muhteşemdi, sanki bir kedi yavrusuymuş gibi ölümle oynardı, öylesine çabuktu, bir yıldız kadar çevik ve bir çiçek kadar sakın ve hep ölüme gülerek. Öldürülmemiş olması müthişti. Ama çok genç emekli oldu. Ve sonra aniden boğayı öldüren oydu, tek elle, tek vuruşla. Çok güçlüydü. Ve boğa ölümün ağırlığıyla ayaklarının üstüne çökerdi. İnsanlar çıldırırdı. Ve o onlara sanki etrafına ölümün derisini sarmış bir hayvan gibi sarı gözleriyle serinkanlı, güzel bir aşağılamayla bakardı. Ah, muhteşemdi. Ve onu bugün Amerikan mayosunun içinde Lido’da bir kadınla yüzerken gördüm. Mayosu kendisinden

çok az daha sarıydı. Vücudu ovalanırken ve masaj yapılırken sık sık havlusunu tutmuştum. Bir Kızılderili'nin vücuduna sahipti, çok yumuşak, nerdeyse tüysüz ve krem sarısı. Hep çocuksu bir tarafı olduğunu düşünmüştümdür, o kadar yumuşaktı. Ama aynı zamanda, cildinde gözlerindeki gizemin aynısı vardı, sanki ona asla dokunamazmışsın gibi, sanki eğer dokunursan yine de o değilmiş gibi. Üzerinde giysi yokken çıplaktı. Ama *ona* gerçekten tam ulaşman için sanki çok, daha çok çıplaklaşması gerekirmiş gibiydi. Beni biraz anlıyor musun? Yoksa sana aptalca mı geliyor?"

"İlgimi çekiyor," dedim. "Ve kadınlar, tabii, binlercesi ona âşıktı."

"Milyonlarcası! Ve onun yüzünden çıldırmışlardı. Kadınlar ona dokundukları anda çıldırırdı. Rudolph Valentino gibi duygusal değildi. Bu çılgınlıktı, gece bağırان ve artık dünyada mı, cehennemde mi yoksa cennette mi olduğunu bilmeyen kediler gibi. Kadınlar öyleydi. Her gece kırk güzel kadını olabilirdi ve her gece farklı kadınlar, yılın başından sonuna kadar."

"Ama doğal olarak öyle yapmadı?"

"Ah, hayır. Sanırım ilk başta çok kadını oldu. Ama sonra ben tanıştığım zaman etrafını saranlardan hiçbirini almadı. Birlikte yaşadığı iki Meksikalı kadını vardı, mütevazı kadınlar, Kızılderililer. Geri kalan hepsinin suratına tükürdü ve onlar hakkında berbat, ağza alınmayacak sözler söyledi. Sanırım peşinden koştukları için onları kırbaçlamak hatta öldürmek isterdi."

"Yalnızca arenadayken onları büyülemek isterdi," dedim.

"Evet. Ama bu onların üzerinde bıçağını bilemek gibi bir şeydi."

"Ve emekli olunca –çok parası vardı– kendini nasıl eğlendirdi?"

“Zengindi, büyük bir *hacienda*’sı vardı ve ona hizmet edecek köle gibi birçok insanı. İnek besledi. Sanırım kendine ait bir ordusu olan bir çiftlik sahibi ve o denli çok insanın efendisi olmaktan çok gururluydu. Sanırım bir kral gibi yaşamaktan çok gururluydu. Yıllarca ondan haber almadım. Şimdi birden, kötü İspanyolca konuşan Fransız bir kadınla Venedik’te.”

“Kaç yaşında?”

“Kaç yaşında mı? Elli yaşlarında veya biraz daha az.”

“O kadar genç! Onunla konuşacak mısın?”

“Bilmiyorum. Karar veremiyorum. Onunla konuşsam para istediğimi düşünecek.”

Colmenares’in sesinde belli bir nefret tınısı vardı.

“Sana neden para vermesin ki? Hâlâ zengin, sanırım?”

“Zengin, evet! Her zaman zengin olmalı. Amerikan parası var. Amerikalı bir kadın ona yarım milyon dolar bıraktı. Duymuş muydun?”

“Hayır. O zaman neden sana para vermesin? Sanırım eskiden sen ona sık sık bir miktar verdin.”

“Ah, şu –ama bu çok zaman önceydi. Bana hiçbir şey vermez– veya yüz frank, onun gibi bir şey. Çünkü o zalim birisi. Ona yarım milyon dolar bırakan ve intihar eden kadını hiç duymadın mı?”

“Hayır. Ne zamandı bu?”

“Çok zaman önceydi – 1914 veya 1913 civarı. Zaten bütün paramı kaybetmiştim. Kadının adı Ethel Cane’di. Hiç ondan bahsedildiğini duymadın mı?”

“Duyduğumu sanmıyorum,” dedim, hanımefendiden bahsedildiğini duymamış olmamın bir kusur olduğunu hissederek.

“Onu tanımalıydın. Olağanüstü birisiydi. Onunla Paris’te tanışmıştım, Meksika’ya geri dönüp Cuesta’yı yakından tanımadan bile önce. Nerdeyse Cuesta kadar

olağanüstüydü: Doğuştan zengin, ama taşralı diyebileceğimiz cinsten Amerikalı kadınlardan biri. New York ya da Boston'lı değildi, başka bir yerdendi. Omaha veya öyle bir şey. Sarışındı, kalın, düz, sarı saçları vardı ve saçlarını Floransa'lı bir komi gibi kısa kestiren ilk kişiydi. Cildi beyaz, gözleri masmaviydi ve ince değildi. İlk bakışta çocuksu bir hali vardı –o görünüşü bilirsin– oldukça yuvarlak yanaklar ve duru gözler, öylesine sahte-masum. Özellikle gözleri sıcak ve saf ve sahte-masum ama ışık doluydu. Yalnızca bazen kanlı olurdu. Ah, öylesine olağanüstüydü ki. Yalnızca onu daha iyi tanıdıktan sonra sarı kaşlarının nasıl da burnunun üzerinde şeytansı bir tarzda birleştiğini fark ettim. Kırılğan bir hanımefendi olamayacak kadar güçlü bir kişiliği vardı ve tüm o korkunç Amerikan enerjisine sahipti. Ah, enerji. Bir dinamoydu. Paris'te peşinden koşup o istemeyince benzi solup küsen, şık küçük pembe suratlı Amerikalıyla evlendi. Adam resim yapıyordu ve modern olmak istiyordu. Kadın herkesi tanıyordu ve sanki hayvan yerine insan koleksiyonu varmış gibi her çeşit insan ona gelirdi. Bütün mobilya ve kumaşları satın alırdı. Kendi göz diktiği, üzerinde yılların buğulu hüznünü taşıyan bir parça kadife kumaşı birisinin aldığı görse çılgına dönerdi. Bu tür şeyleri tutkuyla arzulardı ve güve yemiş bir sandalyeye bakarken tuhaf bir duygusal transa girerdi. Ve o değil de başka birisi alırsa çıldırırdı: şu on beşinci yüzyılın pis, güve yemiş eski sandalyesi. Eşya! 'Eşyaya' deli olurdu. Ama bu yalnızca bir süreydi. Her zaman bıkarı, özellikle de kendi heveslerinden.

Bu onu Paris'te tanıdığım zamandı. Sonra sanırım kocasından boşandı ve Meksika'daki devrim durulduğunda Meksika'ya geldi. Sanırım Carranza fikrine hayrandı. İçinde etkileyici türden bir güç sahibi olan bir adamdan ne zaman bahsedilse, onunla tanışmalıydı. Bu,

kumaş ve eski sandalyeler ve mükemmel bir estetik ortam tutkusu gibiydi. Şimdiki tutkusu, en tehlikeli adamı, özellikle eğer bir peygamber ya da reformcu gibi görünüyorsa, tanımaktı. Ayrıca, o sırada bir sosyalistti. Artık sandalyelere âşık değildi.

Beni Meksika'da yeniden buldu: Binlerce insan tanırdı ve ne zaman onlardan biri onun için yararlı olacaksa onu anımsardı. Böylece beni anımsadı ve benim o zaman fakir olmam onun için önemsizdi. Beni 'şu küçük Luis Bilmemne' olarak düşündüğünü biliyordum ama benden belli bir çıkarı vardı ve belki de bende ufak bir tat buluyordu. En azından sık sık beni yemeğe veya arabayla gezmeye davet ediyordu. Meraklıydı, oldukça pervasız ve gözü kara ancak kendi çevresi dışındayken utanç ve uyumsuzdu. Yalnızca samimi ortamlarda sınır tanımazdı ve insan şeklinde bir şeytan kadar gözü pekti. Topluluk içinde ve tuhaf yerlerde, topluma karşı vicdan azabı çeken ve toplumdan korkan birisi gibi huzursuzdu. Ve bu nedenle kendisiyle tüm diğerleri arasında duran bir erkek olmadan asla dışarı çıkamazdı.

Kadın Meksika'dayken o erkek bendim. Kısa sürede benim tatmin edici olduğumu keşfetti. Haklarını talep etmeksizin bir kocanın bütün görevlerini yerine getirirdim. Ki onun istediği de buydu. Sanırım dikkat çekici ve çığır açıcı bir koca aranıyordu. Fakat tabii ki bu kendisinin dikkat çekici ve çığır açıcı enerjisi ve karakteri için uygun bir araç olmalıydı. Kendisi olağanüstüydü, ama işlerini yalnızca kişiler üzerinden, başkaları üzerinden yürütürdü. Kendi başına hiçbir şey başaramazdı. Bir divana uzanır, derin düşüncelere dalar, planlar yapar içinde enerji kaynardı. Yalnızca bir grup veya birkaç gerçek kişi veya yalnızca bir erkek yanındaysa, o zaman bir şeylere başlayabilirdi ve hepsini bir trajikomedide kuklalar gibi dans ettirirdi.

Ama Meksika'da erkekler kendilerini kuklalar gibi dans ettiren kadınlardan hoşlanmazlar. Meksika'da kadınların Kızılderili kadınlar gibi küçük uysal başlarıyla toz içinde yuvarlanmaları gerekir. Amerikalı kadınlar çok gözde değillerdir. Enerjileri, diğer insanlara bir şeyler yaptırma güçleri revaçta değildir. Erkekler şeytana, malları eve getirmek için ellerinde küçük bir sepetle bir kadın tarafından gönderilmektense, kendi ayaklarıyla gitmeyi tercih ederler.

Böylece Ethel tek bir soğuk omuz değil, kendine çevrilmiş birçok sağlam, şişman sırt buldu. Onu istemediler. Devrimciler onu dikkate bile almadılar. Hiçbir kadının işlerine karışmasını istemediler. General Isidor Garabay onunla dans etti ve hemen onun metresi olmasını bekledi. Ama kendisinin de dediği gibi, bunların hiçbirine katlanmadı. Berbat bir, 'Bunun hiçbirine katlanmayacağım!' deme şekli vardı – bir çekiçe aynaya vurmak gibi. Ve böylece kimse de onunla ilgili olarak başını derde sokmak istemedi, kimse de onun hiçbir şeyine katlanmadı.

İlk başta tabii ki generaller onun beyaz omuzlarını ve sarı saçlarını ve masum yüzünü görünce hemen şöyle düşündüler: 'Tam bize göre bir *tip*.' Onun masum bakışlarına aldanmadılar. Ama onun âcizliği gibi görünen şeye aldandılar. Boynuna ve yüzüne kan hücum eder, gözleri alev alev olur, bütün vücudu itici bir enerjiyle kabarır ve Fransızca ve Amerikan İngilizcesiyle çok Amerikalı ve çok ezici bir şey söylerdi. *Hiçbirini! Kes şunu!*

Kendisinin de büyük gücü vardı. İnsanları kendi iradesine boyun eğmeye zorlamak için vücudundan dışarı itici bir enerji gönderebilirdi. Avrupa ve Birleşik Devletler'de erkekler hemen her zaman onun önünde diz çökerlerdi. Ama Meksika'da yanlış dükkâna gelmişti. Erkeklerin kendi yasaları vardı. Işık dolu mavi gözleri ve enerjik bir sağlıkla parlayan beyaz cildiyle öylesine dost-

ça ve hoştu ki, ondan derhal metresleri olmasını beklediler. Ve kadının bunlardan *hiçbirine* katlanmayacağını çabucak anlayınca aniden dönüp şişman sırtlarını gösterdiler. Çok zeki ve dikkat çekici olmasını ve şahane bir enerjisi ve ipleri çekerek insanları dans ettirmeye şahane bir kudreti olmasını bir nebze bile umursamadılar. Onlar da *hiçbirini* istemediler. Belki de Amerikan hükümetiyle sorun olmasından korkmasalardı onu kaldırıp metres olarak paylaşırlardı.

Böylece kısa zaman sonra sıkılmaya ve New York'a geri dönmeyi düşünmeye başladı. Meksika'nın ruhu ve kültürü olmayan bir yer olduğunu ve makine gibi etkin olacak kadar bile beyni olmadığını söyledi. Ufak tefek ahlaksız işler yapan küçük haşarı oğlanların memleketi ve şehriydi ve bir gün dersini alacaktı. Ona, tarihin, kimsenin öğrenmediği bir dersin anlatımı olduğunu söyledim ve o da bana dünyanın kesinlikle ilerleme *kaydetmiş* olduğunu söyledi. Fakat Meksika değil, diye düşünüyordu. O zaman neden Meksika'ya gelmiş olduğunu sordum. Ve o da bazı hareketler olduğunu düşündüğünü ve onların içinde olmak istediğini, ama bunun yalnızca haylaz ve çoğunlukla korkak küçük çocukların silah atması ve sıradan iğrençliklerden ibaret olduğunu gördüğünü, onları bununla baş başa bıraktığını söyledi. Ona hayatın bu olduğunu düşündüğümü söyledim. O da, bunun onun için yeterince iyi olmadığını, hayatın da onun için bu olmadığı yanıtını verdi.

Tüm istediğinin hayaldeki hayatı yaşamak ve bu hayatı şekillendirmek olduğunu söylerdi. O zaman bunun aptalca olduğunu düşünmüştüm. Yalnızca kendisine âşık olacak birisini bulmaya çalıştığını düşünmüştüm. Sonra haklı olduğunu gördüm. Hayalinde kendisi hakkında insanlık tarihinde müthiş bir değişiklik yapacak, sıra dışı ve kudretli bir kadın resmi vardı. Rusya'nın Katerina'sı gibi,

ama yalnızca kozmopolit, sırf Rus değil. Ve bir Amerikan kadını için bile müthiş bir irade gücü ve gerçekten şaşırtıcı bir enerjisi olan olağandışı bir kadın olduğu bir gerçektir. Patlayacak kadar doldurulduğu islimi bir sürü yük vagonunu iterek salıvermesi gereken bir lokomotif gibiydi. Fakat bunun fani ilişkilerin gelgitinde nasıl bir değişikliğe yol açacağını anlamadım. Bu yalnızca trafiğin curcunasının bir parçasıydı. Tamponları çatırdatarak vagonları birbirine çarptırıyordu ve bazen de katarın şanssız bir üyesini raydan çıkarıyordu. Ama bunun insanlık tarihini nasıl değiştireceğini anlamadım. Biraz geç gelmiş gibi gözüküyordu ve günümüzde kadın erkek bazı kahramanlar hep geç gelirler.

Neden bir âşık bulmadığını hep merak etmişimdir. Otuzla kırk arasında çok sağlıklı ve olağanüstü enerjiyle dolu bir kadındı. Birçok adamla buluşurdu ve her zaman onları konuşturur, her zaman onları yokuş aşağı harekete geçirmek için hazırda beklerdi. Erkekleri kendine has bir şekilde cezbederdi. Ama sevgilisi yoktu.

Kendimle ilgili olarak bile merak ederdim. Arkadaştık ve çok zaman birlikteydik. Kesinlikle büyüsü altındaydım. Beni istediğini düşünür düşünmez koşarak gelirdim. Bana yapmamı önerdiği şeyleri yapardım. Tanıdıklarım arasında bile, Amerikalı bir kadına hizmet ettiğim için herkesin benimle alay ettiğini ve kimsenin benden hoşlanmadığını fark edip ona başkaldırmaya ve Meksikalıların dediği gibi onu yerine oturtmaya çalıştığım zaman –ki onlar için bu yatakta çıplak anlamına gelir– bile, onu gördüğüm an, bir bakışla, bir kelimeyle beni tekrar kazanırdı. Çok akıllıydı. Tabii ki beni pohpohlardı. Kendimi zeki hissetmemi sağlardı. Beni konuşturdu. Onun akıllılığı buradaydı. *Benim* akıllı olmamı sağladı. Ona Meksika hakkında her şeyi anlattım: tüm hayatımı: tarih, felsefe hakkındaki tüm görüşlerimi. Kendime

son derece akıllı ve özgün geliyordum. Ve öylesine bir dikkatle dinlerdi ki, bunun söylediğime büyük bir ilgi olduğunu düşünürdüm. Ama o 'bir şeye başlamasını' sağlayacak, tutunabileceği bir şey bekliyordu. Bu, onun hiç geçmeyen arzusuuydu, 'bir şeye başlamak'. Fakat tabii ki ben *benimle* ilgilendiğini düşündüm.

Kendisi, bizim Meksikalı kadınlarımızın eskiden boğa güreşinde veya açık hava *fiesta*'larında giydiği, muhteşem kuşlar ve canlı, renkli çiçeklerle her tarafı parlayan şahane elişî şalların en güzel örneklerinden birine siyah bir şala bürünmüş olarak, eski *serape*'lerle kaplı –Meksika'ya gelir gelmez onları satın almaya başlamıştı– büyük bir divana uzanırdı: ve işte şalın uzun püskülleri arasından parlayan beyaz kolları, cüretkâr göğsünden yükselen eski İtalyan mücevherleri ve sarı metal gibi dökülen kısa, gür sarı saçlarıyla beni konuştururdu. Hayatımda ondan önce de, ondan beri de hiç o kadar fazla konuşmadım. Hep konuştum! Ve sanırım çok iyi konuştum, gerçekten, gerçekten çok akıllıca. Fakat konuşma dışında hiçbir şey. Bazen gece yarısından sonraya kadar kalırdım. Ve bazen sabırsızlıkla veya sıkıntıyla daha çok bir at gibi başını geriye atarak ve o gür sarı saçlarını savurarak homurdanırdı. Ve sanırım bir parçası onunla sevişmemi istiyordu.

Ama yapmadım. Yapamadım. Oradaydım, onun etkisi altında, avucunun içinde. Konuşurken içimdeki en iyisini ortaya çıkarabilirdi, şahane bir şekilde. Aslında çok akıllı olduğuma eminim. Ama bunun dışında her yanımda kaskatıydı, taşlaşmış. Elini bile avucumun içine alamadım. Bu fiziksel olarak olanaksızdı. Ondaki uzaktayken onun beyaz sağlıklı vücudunu şehvetli bir titremeye düşünebiliyordum. Onun evine bile koşabilirdim, onu öpmeye ve tam o gece onu metresim yapmaya niyetlenerek. Ama yanına geldiğim anda, niyetim beni terk ederdi.

Ona dokunamazdım. Ona dokunmaya gönülsüz olurdum. Bir sebepten ondan fiziksel olarak nefret ederdim.

Ve içimden bunun onu beni itelediği için ve erkeklerden hep nefret ettiği, erkeğin içindeki etkin erkeklikten nefret ettiği için olduğunu hissediyordum. Yalnızca edilgen erkeklik ve sonra bu 'konuşmayı', kendi tabiriyle bu hayalin hayatını istiyordu. İçi kuduruyordu ve bunun kendisiyle sevişilmesini istediğinden, sevişilmesini çok istediğinden olduğunu düşünüyordu. Ama öyle değildi. Erkeklerle karşı öfkeyle dolup taşıyordu, tiksintiyle. Erkek vücuduna zalimdi. Ama erkeğin zihnini, ruhunu heyecanlandırırđı. Bunu yapmaya bayılırdı. Bir erkeğin köle gibi etrafında dolaşmasına bayılırdı. Onu, özellikle de zihnini uyarmaya bayılırdı. Ve o da, erkek orada değiken, erkeğin sevgilisi olmasını istediğini düşünürdü. Ama erkek oradayken ve kadının vücudunun o gizemli meyvesini kendisi için toplamak istediği zaman, dehşet bir nefretle erkeğe isyan ederdi. Bir erkek *kesinlikle* onun kölesi ve yalnızca kölesi olmalıydı. Hayaldeki hayatından kastettiği buydu.

Ve ben onun kölesiydim. Herkes benimle alay etti. Ama dedim kendime. Onu metresim yapacaktım. Bunu yapmayı kafaya koymuştum. Buna ondan uzaktayken niyetlenirdim. Yanına geldiğimde ona dokunamadım bile. Kendimi ona dokundurtmaya çalıştığım zaman içimde bir şey titredi. Bu olanaksızdı. Ve ben bunun, onun beni iç bedeniyle itmesinden, her zaman gerçekten itmesinden olduğunu biliyordum.

Fakat o da beni istiyordu. Yalnızdı. Yapayalnız: Kendisi söyledi. Yapayalnızdı ve beni dış benliğiyle seviştirmek istiyordu. Hatta sanırım benim metresim bile olur ve bazen sefilce aşağılayıcı küçük bir an için onu alma izin verir, sonra benden çabucak kurtulurdu. Ama ben yapamazdım. İç bedeni beni asla istemedi. Ve ben

yalnızca onun fahişesi olamazdım. Çünkü ondan bir doyum sağlamaya çalışmakta ısrar etmiş olsam beni derhal küçümser ve hakaret ederdi. Bunu biliyordum. Zaten iki kocası olmuştu ve her zaman *herkese* her şeyi anlatmaya can atan bir kadındı. Bana çok fazla şey anlatmıştı. Amerikalı kocalarından birini görmüştüm. Kendimi benzer bir konumda veya durumda görmeyi seçmedim.

Hayır, hayaldeki hayatı yaşamak istedi. Hayalin her şeyin üstesinden gelebileceğini söylerdi; insan kafasından vurulmadıkça veya bir gözü çıkarılmadıkça tabii ki. Meksika mezaliminden ve meşhur ırzına geçilmiş rahibeler vakasından bahsederken, bir kadının ırzına geçilmiş olması nedeniyle umudunu yitirmiş olmasının saçmalık olduğunu söylerdi. Bunun üstesinden gelebilirdi. Hayal, gerçek organik hasar olmayan *her şeyin* üstesinden gelebilirdi. İnsan hayalin hayatını yaşasaydı başına gelen her olayın üstesinden gelebilirdi. İnsan cinayet işleyebilir ve üstesinden gelebilirdi. Hayal kullanarak ve kurnazlık kullanarak bir kadın her şeyde kendini haklı gösterebilir, en zalim ve en kötü şeylerde bile. Bir kadın hayali kendi adına kullanır ve ne kadar kötü şeyler yapmış olursa olsun, kendisi için masum bir çocuktan daha masum hale gelir.”

“Erkekler de bunu yapar,” diye lafını kestim. “Modern kaçış bu. Günümüzde herkesin masum olması bundan. Eğer kendin yaptıysan hayale göre her şey saftır.”

Colmenares onunla alay edip etmediğimi anlamak için siyah gözleriyle bana kaçamak bir bakış attı. Bana ve lafını kesmeme aldırmıyordu. Tamamen, kendisini akıllı birisi yapan, kendisinin kölesi yapan ve kendisinden asla bir doyum sağlamadığı o kadının anılarına gömülmüştü.

“E sonra?” diye sordum. “Sonra şansını Cuesta’da mı dener?”

“Ah!” dedi Colmenares kalkıp tekrar kuşkuyla bana

bakarak. “Evet! Aynen öyle yaptı. Ve ben çok kıskandım. Kendimi ona dokunmaya ikna edemediysem de, o ben-den başkasıyla ilgilendiği için de kıskançlıktan işkence çekiyordum ve gururum kıskançlık işkenceleriyle azap çekiyordu. Neden böyle aptal birisiydim? Çünkü şimdi bile, o şişko sarı domuz Cuesta’yı öldürebilirdim. Bir erkek her zaman aptalın tekidir.”

“Boğa güreşçisiyle nasıl karşılaştı?” diye sordum. “Onu kadınla sen mi tanıştırdın?”

“Bir kere boğa güreşine gitti, çünkü Cuesta herkesin dilindeydi. Arena gibi şeylere aldırılmazdı: modern sahneleri, Duse ve Reinhardt’ı¹ ve ‘hayal edilen’ şeylerini tercih ederdi. Ama artık New York’a dönüyordu ve hiç boğa güreşi görmemişti, yani bir tane görmeliydi. Kapa-lıda yer aldım –en yukarıda bilirsin– ve onunla gittim.

İlk başta çok tiksiniyordu ve küçümseyiciydi, biraz da korkmuş, bilirsin, çünkü boğa güreşindeki Meksikalı gü-ruhu pek de sevimli değildir. İnsanlardan korkardı. Ama inatçı ve somurtkan, somurtkan bir çocuk gibi, ‘Heye-canlanmak için bundan daha önemsiz bir şey yapamaz-lar mı? Bu öylesine seviyesiz ki!’ dedi.

Ancak Cuesta nihayet boğa ile oynamaya başladı-ğında, heyecanlanmaya başladı. Cuesta pembe ve gümüş renkler içindeydi, çok görkemli ve her zamanki gibi gü-lünç gözüküyordu. Oynamaya başlayana kadar; sonra onda gerçekten muhteşem bir şey vardı, bilirsin, öylesi-ne çabuk öylesine hafif ve öylesine oyunbaz – anlıyor musun? Bir boğayla oynarken ve ringde ölümle oynar-ken hayatımda gördüğüm en oyunbaz şeydi; kedi veya leopar yavrularından daha oyunbaz; onların nasıl oynadı-ğını bilir misin, ha? Ah, muhteşem! Her tarafları bir

1. Eleanora Duse (1858-1924): İtalyan trajedi aktristi; Max Reinhardt (1873-1943) Avusturyalı aktör ve 20. yüzyılın en önemli yönetmenlerinden. (Ç.N.)

sürü kanat olsa, oyun kanatları, daha mutlu ve hafif olmazlardı. Tam öyleydi, ringde ölümle oynarken sanki onu en çabuk, en minik ve en güzel küçük hareketlerle döndürecek her çeşit mutlu küçük kanatları vardı, hiç beklenmeyen, yumuşak bir leopar yavrusu gibi. Ve sonunda, boğayı öldürdüğünde ve kan yanından fışkırarak geçtiğinde, öö! Sanki bütün vücudu gülüyor gibiydi ve genç bir şeymiş gibi hâlâ o aynı yumuşak, şaşkın ama hayal edebileceğin her şeyden daha zalim kahkaha. Beni büyülerdi ama ben ondan hep nefret ettim. Onun boğalara sapladığı gibi ben de ona saptırmak isterdim.

Ethel'in onun büyüüne kapılmamaya çalıştığını görebiliyordum. Gördüğüm en tuhaf cazibeye sahipti, oyun gibi hızlı ve beklenmeyen, bilirsin, leopar yavruları gibi veya bazen yavaş, ufacık ayılar gibi. Öte yandan kusursuz zalimlik. Zalimlikteki mutluluktur. Kandan ve kargaşadan ve ölü hayvanlardan nefret ederdi. Ethel hepsinden nefret ederdi. Hayaldeki hayat değildi. Ethel çok solgundu ve çok sessiz. Ve Cuesta üç boğa öldürene kadar hiçbir harekette bulunmadı. Onunla konuşmadım. Dördüncü boğa bir güzellikti, hayat doluydu, ocakta bir nergis çiçeği gibi kıvrılıp hopluyordu. İspanya'dan getirilmiş çok özel bir boğaydı ve diğerleri gibi aptal değildi. Yeri eşeleyip başını eğerek nefesini toprağa üflüyordu. Ve Cuesta minik bir gülümsemeyle, ama kendini sevdirecek, sevgiyle sevdirecek, bir adamın gerçekten sevdiği küçük bir kıza, yani gerçekten vücuduna, sıcak, açık vücuduna usulca gelmesi için kollarını açtığı gibi, boğaya kollarını açtı. Böylece kollarını boğaya sevgiyle uzattı. Ve kadınları büyüleyen buydu. Bağıştırlar ve bayıldılar, Cuesta'nın kollarına, yumuşak, yuvarlak vücuduna atılmak için can attılar ki bu bir vajina arzusundan daha fazla bir şeydi. Ama tabii boğa yanından hızla geçti ve yalnızca omzuna saptıran iki kılıç yarası aldı. Aşk buydu.

Sonra Ethel bağırdı, *Bravo! Bravo!* Ve ben onun da çığına dönmüş olduğunu gördüm. Cuesta bile onu duydu ve bir an için durup ona baktı. Onun sarı bir metal gibi sarkan kısa gür saçları ve ölü gibi bembeyaz yüzüyle öne eğildiğini, gözlerinin onunkine düşmanca, meydan okur gibi baktığını gördü. Bir saniye birbirilerine baktılar ve adam hafifçe başını eğerek selamladı ve arkasını döndü. Ama adam değişmişti. Artık o kadar bilinçsizce oynamadı: bir şey düşünüyor ve kendini unutup gibiydi. Öldürüleceğinden korktum; ama çok korktum. Dalgın ve aşırı risk alıyor gibi gözükte. Boğa geçit çitlerinin arkasından ona doğru geldiğinde, geri sıçrarken elini alnına bile koydu ve boynuzlardan biri yeline takıldı ve hafifçe yırttı. Sonra dalgın dalgın yırtığa bakarken boğa nerdeyse ona dokunuyordu. Boğa çıldırmıştı. Öyle gözüküyordu ki, Cuesta ölü bir adamdı, kesinlikle: Fakat uyanır gibi göründü ve silkinip boğadan kıl payı uzaklaştı. Korkunç bir rüya gibiydi ve sanki saatlerce devam etti. Sanırım boğa öldürülene kadar uzun bir zaman geçti. Nihayet onu öldürdü, sanki bir erkeğin metresiyle nerdeyse oynamaktan bıkip, sonunda onu alması gibi. Ama o kendi boğasını öldürmeyi sevdi.

Ethel yüzü boncuk boncuk terle ölü gibi baktı. Ve ona bağırdı: 'Yeter! Yeter artık! *Ya es bastante! Basta!*'¹ Adam ona baktı ve ne dediğini duydu. Orada birbirlerine benziyorlardı, şipşak duyup, gördüler. Cuesta oldukça basık burnu ve sarı gözleriyle başını kaldırdı ve kadına baktı ve oldukça uzakta olmasına rağmen oldukça yakın gözükte. Ve küçük bir çocuk gibi gülümsüyordu. Ama Cuesta'nın kadının vücudunda cesaretini sakladığı küçük yere baktığını görebiliyordum. Ve kadın, onun kendi içindeki, çıplak vücuduna değil, hayaline çevrilmiş bakı-

1. (İsp.) Bu kadar yeter. Yeter! (Ed.N.)

şını yakalamaya çalışıyordu. Ve her ikisi de bunu yapmayı güç buldular. Cuesta, Ethel'e bakmaya çalıştığında, kadın vahşi bir köpeğin önüne ayna koydukları gibi hayalini adamın önüne koydu. Ve hayalinde adamı yakalamaya çalıştığı zaman, adam sanki eridi ve yok oldu. Yani ikisi de gerçekte birbirini yakalamamıştı.

Fakat Cuesta iki boğayla daha oynadı ve kadına hiç bakmadan onları öldürdü. Ve insanlar alkışlarken kadın uzaklaştı ve ona bakmadı. Ne bana ondan söz etti ne de bir daha boğa güreşine gitti.

Bana ondan bahseden Cuesta oldu, Clavel'in evinde onunla karşılaştığımda. Çok kaba İspanyolcasıyla bana, 'Peki şu senin Amerikan eteğinden ne haber?' dedi. Onun hakkında söylenecek bir şey olmadığını söyledim. New York'a gidiyordu. Bana onun gitmeden gelip Cuesta'ya hoşça kal demek isteyip istemediğini sormamı istedi. Ona, 'Ama neden ona senin adını söyleyeyim ki, o seninkini bana hiç söylemedi,' dedim. Bana müstehcen bir şaka yaptı.

O akşam herhalde aklım Cuesta'da olduğu için, Ethel bana, 'Cuesta'yı tanıyor musun?' dedi. Ona tanıdığımı söyledim ve bana onun hakkında ne düşündüğümü sordu. Ona Cuesta'nın şahane bir iblis olduğunu ama gerçekte bir adam olmadığını söyledim. 'Ama hayalî bir iblis,' dedi. 'Ondan bir karşılık alınamaz mı?' Bilmediğimi ama denemek istemediğimi söyledim. Her zaman yanıtı hazır şekilde, 'Ama adamın *muhteşem* bir tarafı yok muydu, oldukça olağanüstü bir şey?' dedi. Belki dedim. Ama çingiraklı yılanın da şahane bir tarafı var: iki şey, biri ağzında biri kuyruğunda. Ama ben çingiraklı yilandan bir tepki almaya çalışmak istemem. Ama o tatmin olmadı. Azap çekiyordu. Ona, 'Neyse, zaten perşembe günü gidiyorsun,' dedim. 'Hayır, erteledim,' dedi. 'Ne zamana kadar?' 'Belirsiz,' dedi.

İşkence çektiğini görebiliyordum. Boğa güreşine gittiğinden beri işkence çekiyordu çünkü Cuesta'yı aklından çıkaramıyordu. Onu aklından çıkaramıyordu, Amerikalıların dediği gibi. Onun için yalnızca gülen ve önünde dans eden şişko, bodur, sarı gözlü bir şeytan gibiydi. Söylemek istememesine rağmen, 'Onu buraya getirsene,' dedi nihayet. – 'Ama neden? Onu buraya getirmenin ne faydası var? Buraya bir suçlu getirtir miydin veya sarı bir akrep,' 'Onun hakkında bir şeyler öğrenmek isteseydim getirirdim.' – 'Ama Cuesta hakkında öğrenilecek ne var? Bir çeşit iblis. Bir erkekten daha aşağılık birisi.' – 'Belki de o bir *schwarze Bestie*,¹' dedi, 've ben de *blonde Bestie*.² Her neyse, getir onu.'

Kendim istemediğim halde benden istediğini her zaman yaptım. O zaman da öyle oldu. Cuesta'nın olacağını bildiğim bir yere gittim ve bana, 'Sarışın etek nasıl? Hâlâ gitmedi mi?' diye sordu. Ben, 'Hayır. Onu görmek ister misin?' diye sordum. Sarı gözleri ve gerçekte tasavvur edilemez bir nefret olan o hoş bakışla baktı. 'Bana sormanı o mu söyledi?' dedi. 'Hayır,' dedim. 'Senden bahsediyorduk ve şu muhteşem hayvanı getir de aslında neymiş görelim dedi.' – 'Onun eti için bir hayvan bu hayvan,' dedi kaba haliyle. Sonra gelmeyecekmiş gibi yaptı. Ama geleceğini biliyordum. Onu arayacağımı söyledim.

Çaydan sonra akşam gidiyorduk ve hafif bir Fransız takımı giymişti, kadının aklını başından almak için. Onun arabasıyla gittik. Çiçek falan almadı. Ethel sinirli ve garipti, bize kokteyller ve sigara ikram edip Cuesta tek kelime Fransızca anlamamasına rağmen Fransızca konuşuyordu. Orada refakatçi olarak bir başka yaşlı Amerikalı kadın vardı.

1. (Alm.) Siyah çanavar. (Ç.N.)

2. (Alm.) Sarışın çanavar. (Ç.N.)

Cuesta bir Kızılderili gibi dizleri birbirinden ayırık ve elleri kasıklarının arasında sandalyede oturdu. Yalnızca küçük bir örgü şeklinde yapıp alnından geriye atılmış saçını bir kadın veya Çinli gibi gösteriyordu; ve yassı burnu ve küçük sarı gözleri onu Çinli bir idol veya bir tanrı veya şeytan gibi gösteriyordu, nasıl isterseniz. Yalnızca oturdu ve hiçbir şey söylemedi ve yüzünde bir gülümseme ve bir buruşturma olmayan, hiçbir şey olmayan bir bakış vardı. Ama benim için şiddetli bir nefret anlamındaydı.

Ona Fransızca mesleğini sevip sevmediğini ve ne zamandır yaptığını, ondan hoşlanıp hoşlanmadığını ve safkan bir Kızılderili mi olduğunu sordu – bu tür şeyler. Ethel utanarak kızarıırken, ona mümkün olduğunca kısa çevirdim. Bana aynı kısalıkta, o kaba, bir nevi dümdüz sesle sanki bunun yalnızca bir numara olduğunu biliyor-muş gibi yanıt verdi. Ama doğrudan Ethel'in yüzüne baktı, o tuhaf, uzak fakat çok canlı bakışla, onu fark etmeden ama tam doğrudan içine bakarak: Sanki kadının ona sunduğu yalnızca vitrin dekoruymuş ve o içeriye, kadının içindeki kendisinin bile bakmadığı bataklık ve ormana bakıyormuş gibi. İnsanın, sanki kadının arkasında bir dağ, baktığı bir dağ, Popocatepetl¹ varmış ve dağın yamaçlarındaki bir ağaçtan bir dağ aslanı atlayacakmış veya ağacın bir dalından bir yılan sarkacakmış gibi hissetmesine neden oluyordu. Ama dağ, kadının temsil ettiği tek şeydi ve dağ aslanı veya yılan, adamın bir avcı gibi izlediği kendi hayvan benliği.

Uzun süre kalamadık, ama ayrıldığımızda Ethel ondan ne zaman isterse gelmesini istedi. Birisini ziyaret edecek biri değildi: Ve kadın gibi adam da bunu biliyordu. Kadına teşekkür etti ve bir gün onu –kendi evini kastet-

1. Mexico City yakınlarında bir yanardağ. (Ç.N.)

tiği halde– içindeki her şeyin kadına ait olduğu Guadalupe Yolu'ndaki yine kadına ait mütevazı evinde konuk edebilmeyi umduğunu söyledi. Kadın, 'Tabii, bir gün gelirim. Çok hoşuma giderdi,' dedi. Adam anladı ve çevik ama pusuya yatmış bir hayvan gibi eğilerek selamladı: bir akrep kadar çabuk, zehrin aynı sessizliği.

Bundan sonra oldukça sık geldi, saat beş sularında, ama asla yalnız değil, her zaman bir başka adamla. Ve kendisi asla bir şey söylemedi, her zaman kadının sorularına aynı kısıklıkta karşılık verdi ve her zaman diğer adamla konuşurken kadına baktı. Bir kere bile kadınla *konuşmadı* – her zaman o düz, kaba İspanyolcasıyla çevirmene konuştu. Ve başkasıyla konuşurken hep kadına baktı.

Ethel onun hayaline dokunmak için mümkün olan her yolu denedi: ama hiç başarı elde edemedi. Kızılderilileri, Aztekleri, Meksika tarihini, politikayı, Don Porfirio'yu¹, boğa ringini, aşkı, kadınları, Avrupa'yı, Amerika'yı denedi – ve hepsi boşuna. Ondan çıkarabildiği tek şey *Verdad*² idi! Tamamen ilgisizdi. Aslında hiç hayal dünyası *yoktu*. Konuşmak onun için yalnızca gürültüydü. Kadının uyandırabildiği tek kıvılcım paradan bahsettiği zamandı. O zaman yüzündeki tuhaf yarı gülümseme derinleşti ve çevirmenine *señora*'nın çok zengin olup olmadığını sordu. Buna Ethel zenginlikten neyi kastettiğini bilmediğini söyleyerek yanıt verdi: kendisi zengin olmalıydı. Bunun üzerine Cuesta çevirmen arkadaşına kadının bir milyon Amerikan dolarından fazla parası olup olmadığını sordu. Buna belki diye yanıt verdi – ama emin değildi. Ve Cuesta ona öyle garip baktı ki, sokmak üzere olan sarı bir akrebe daha da benzeyerek.

1. Porfirio Díaz. (1830-1915): 1876-1911 yıllarında ülkeyi diktatörlükle yönetmiş Meksika başkanı. (Ç.N.)

2. (İsp.) Evet gerçekten. (Ç.N.)

Daha sonra ona bu denli nezaketsiz bir soruyu sor-
duran şeyin ne olduğunu sordum. Ona evlenme teklif
etmeyi mi düşünmüştü 'Evlenmek a -?' diye yanıtladı
müstehcen bir deyim kullanarak. Ama o zaman bile ni-
yetinin ne olduğunu anlamamıştım. Ama aklında kadı-
nın olduğunu gördüm.

Ethel yavaş yavaş gergin bir ruh haline giriyordu.
Sanki bir şey ona işkence ediyordu. Çıldıracak gibi görü-
nüyordu. Ona şunu sordum: 'Ne oldu, neyin var senin?'
'Sana söyleyeceğim Luis,' dedi, 'ama kimseye bir şey söy-
leme, unutma. Cuesta! Onu isteyip istemediğimi bilmi-
yorum.' – 'Onun *seni* isteyip istemediğini bilmiyorsun,'
dedim. – 'Bununla baş edebilirim,' dedi, 'kendimi bir bil-
sem: Kendi zihnimi bilsem. Ama bilmiyorum. Aklım
onun bir *nada-nada*¹, bir ahmak, beyni olmayan, hayali
olmayan – hiçbir şeyi olmayan biri olduğunu söylüyor.
Ama vücudum onun muhteşem olduğunu ve onda ben-
de olmayan bir şey olduğunu, benden daha güçlü oldu-
ğunu, insandan çok bir melek veya şeytan olduğunu ve
benim onu elde edemeyecek kadar insan olduğumu söy-
lüyor – işte böyle şeyler, ta ki ben çıldıracağımı hissedip
aşırı dozda ilaç alana kadar. Vücudumla ne *yapacağım*,
söyler misin? Onunla ne yapacağım? Vücuduma hük-
metmeliyim. O adamdan daha *fazla* olmalıyım. Onunla
baş çıkmalı ve üstesinden gelmeliyim. Buna mecbu-
rum.' – 'O zaman bu akşam bin New York trenine ve
unut onu,' dedim. – 'Yapamam. Bu kaçak güreşmek olur.
Vücudumla kaçak güreşmeyeceğim. Vücudumu alt et-
meliyim. Bunu yapmalıyım.' – 'Peki,' dedim, 'benden bir-
iki adım öndesin. Eğer sorun Cuesta'yla baş etmek ve onu
alt etmekse, o zaman atla trene, onu on beş günde unu-
tursun. Bu adama âşık oldum diye kendini kandırma.' –

1. (İsp.) Bir hiç. (Ç.N.)

‘Korkarım o benden daha güçlü,’ diye bağırdı. ‘Ne olmuş yani? O benden de daha güçlü ama bu benim uyumama engel olmuyor. Bir jaguar da benden daha güçlü ve bir anakonda beni bütün bütün yutabilir. Büyütülecek bir şey değil. Cuesta denilen bir çeşit hayvan var. Ne olmuş yani?’

Bana baktı, onun üzerinde hiçbir etki yaratamadığımı görebiliyordum. Beni küçümsedi, küçümsedi. Sanki bir şeyin en derinine inmek ister gibiydi. Ona, ‘Tanrı aşkına Ethel, kes şu Cuesta kaprisini. Doğru dürüst rol bile yapamıyorsun,’ dedim. Beni ne kadar dikkate aldığına bakılırsa, miyavlasam aynı şeydi.

“Sanki içinde baskılanmış bir Popocatépetl patlamaya başlamış gibiydi. Adama âşık değildi. Ancak kör bir ‘çabuk beni öldür’ durumundaydı, ne orada ne burada, ne ateşli ne soğuk, ne istekli ne isteksiz, yalnızca *aklını yitirmiş*. Bir şekilde onu istiyor gibiydi. Ve çok kesin bir şekilde de onu *istemiyor* gibiydi. Bir çeşit histeri içindeydi, iyice kafayı üşütmüştü. Var gücümle onu Birleşik Devletler’e göndermeye çalıştım. Oraya bir varsaydı yeterince akli başına gelirdi. Ama karışmaya çalıştığımı öğrenince beni öldürecekti diye düşündüm. Ah, pek akli yerinde değildi, orası kesin.

‘Eğer vücudum hayalimden daha güçlüyse, kendimi öldüreceğim,’ dedi. – ‘Ethel,’ dedim, ‘kendini öldürmekten söz eden insanlar parmağını kesse doktor çağırır. Senin vücudunla hayalin arasındaki tartışma ne? Aynı şey değil mi?’ – ‘Hayır,’ dedi. ‘Eğer hayal, vücudu kontrol altında tutuyorsa, her şeyi yapabilirsin, fiziksel olarak ne yaptığın fark etmez. Ama vücudum hayalimin kontrolü altında olsaydı, Cuesta’yı sevgilim yapardım ve bu hayalî bir hareket olurdu. Ama vücudum hayalim olmaksızın hareket etseydi, ben – ben kendimi öldürürdüm.’ – ‘Ama vücudunun hayalin olmadan hareket etmesiyle ne kastedi-

yorsun?’ dedim. ‘Çocuk değilsin. İki kere evlendin. Ne demek olduğunu biliyorsun. İki çocuğun bile var. En azından birçok sevgilin olmuştur. Cuesta sevgililerinden bir diğeri olacaksa, bence bu utanç verici ve bence bu yalnızca senin ona âşık olan diğerkadınlar gibi olduğunu gösterir. Eğer sen ona âşık olduysan, senin hayalinin bu gerçeği kabul etmekten ve eşeğin¹ başına istediğin kadar gül kondurmaktan başka yapacak bir şeyi yok.’ Bana çok ciddi bir şekilde baktı ve söylediklerimi düşünüyor gibi göründü. Sonra dedi ki: ‘Ama hayalim ona âşık olmadı. Benimle hayalî olarak buluşmazdı. O bir canavar. Bir kere başlarsam sonu nerede bitecek? Sanırım vücudum ona âşık olmadı, ama ona kapıldı. Umutsuz bir durum. Vücudumu tekrar toparlamazsam ve onu unutamaz ya da benimle hayalî bir hareket yapmasını sağlayamazsam... ben... ben kendimi öldürürüm.’ – ‘Tamam,’ dedim. ‘Neden bahsettiğini bilmiyorum, hayalî hareketler ve hayalî olmayan hareketler. Hareket hep aynı.’ – ‘Hayır değil!’ diye bağırdı, bana çok kızmıştı. ‘Bu ya hayalî bir hareket ya da *olanaksız*! Bana göre.’ Eh, yalnızca ellerimi açtım. Ne diyebilirdim veya yapabilirdim? Bunu bu şekilde ortaya koymasından tek kelimeyle nefret ettim. Hayalî hareket! Çünkü ben bir kadınla hayalî bir hareket gerçekleştirmekten nefret ederdim. Kahretsin, hareket ya gerçektir ya da boş ver gitsin. Ama şimdi ona neden asla dokunmadığımı, hatta öpmediğimi anlıyorum, bir kere bile: Çünkü onun bu hayalî tarzda alay etmesine dayanamazdım. Bir erkek için bu ölümdür.

Cuesta’ya dedim ki: ‘Neden Ethel’e gidiyorsun? Neden ondan uzak durup Birleşik Devletler’e gitmesini sağ-

1. Shakespeare’in *Bir Yaz Gecesi Rüyası* eserine gönderme. Bir eşeğe döndürülmüş olan Bottom, Oberon’un büyülu iksirinin etkisi altındaki Titania’nın aklını başından alır. (Ç.N.)

lamıyorsun? Ona âşık mısın?’ Her zamanki gibi terbiyesizdi. ‘Ben bacakları ve kuyruğu olmayan, yalnızca kollar, gözlerden ibaret bir mürekkepbalığına mı âşığım? O sarışın bir mürekkepbalığı. Yalnızca kollar, gözler ve gagadan ibaret bir ahtapot ve bir pelte yığını.’ ‘O zaman neden onu rahat bırakmıyorsun?’ ‘Mürekkepbalığı bile sosta pişirilince iyidir,’ dedi. ‘Onu rahat bıraksan çok iyi olur,’ dedim. – ‘Sen onu rahat bırak saygıdeğer *señor*,’ dedi bana. Ve ben daha ileri gitmemenin iyi olacağını anladım.

Bir akşam yalnızca ben oradayken Cuesta’ya dedi ki – ve bunu İspanyolca, doğrudan ona söyledi: ‘Neden beni görmeye asla yalnız gelmiyorsun? Neden hep bir başkasıyla geliyorsun? Korkuyor musun?’ Cuesta bakışları hiç değişmeden ona baktı. Her zamanki düz anlamsız sesiyle, ‘İspanyolca dışında konuşamadığımdan,’ dedi. ‘Ama birbirimizi anlayabilirdik,’ dedi kadın, o sabırsız ve utangaç öfkesini gösteren küçük ve sert homurtusunu yaparak. ‘Kim bilir,’ diye yanıtladı adam, soğukkanlı bir şekilde.

Sonra Cuesta bana, ‘Ne istiyor? Bir erkekten kızgın demirden ettiği kadar nefret ediyor. Beyaz bir şeytan, bir ayin ekmeği kadar kutsal!’ dedi. – ‘O zaman neden onu rahat bırakmıyorsun?’ dedim. – ‘O kadar zengin ki,’ diye güldü. ‘Binlerce koluyla tüm dünyayı sarmalamış. Tanrı kadar zengin. Başmelekler bile onun yanında fakir kalır, o kadar zengin ve o kadar beyaz tenli ve beyaz ruhlu ki. Ve benimki kırmızı.’ – ‘O zaman onu haydi haydi rahat bırakmalısın,’ dedim. Ama bana yanıt vermedi.

Yine de yalnız başına onu görmeye gitti. Ama hep akşamüstü. Ve asla yarım saatten fazla kalmadı. Her yerde çok iyi tanınan arabası dışarıda bekledi: Fransız grisi takımları ve gıcır gıcır parlayan kahverengi ayakkabıları ve başının daha çok arkasında duran şapkasıyla dışarı çıkana kadar.

Birbirlerine ne söylediklerini bilmiyorum. Ama Ethel sanki tek bir fikir üzerinde kara kara düşünüyormuş gibi giderek daha kendinden geçti ve dalgınlaştı. Ona, 'Neden bunu ciddiye alıyorsun? Düzinelerce kadın Cuesta'yla yattı ve sonra da bir daha üstünde durmadı. Neden onu ciddiye alıyorsun?' dedim. 'Almıyorum,' dedi. 'Ben kendimi ciddiye alıyorum, konu bu.'- 'Tamam konu bu olsun. Kendini ciddiye almaya devam et, ama onu tamamen bu işin dışında bırak.'

Fakat benim bilge baba rolünü oynamamdan bıkmıştı ve ben de onun kendisini ciddiye almasından bıkmıştım. Kendisini o kadar ciddiye alıyordu ki, bana başına geleni, Cuesta'ya maskara olmayı hak ediyor gibi geldi. Tabii ki onu kesinlikle sevmeydi. Yalnızca onu etkileyip etkileyemeyeceğini görmek istedi, kendi iradesine boyun eğmesini sağlamak istedi. Ancak üzerinde gerçekleştirebildiği tek etki onun kendisine bir mürekkepbalığı, bir ahtapot ve başka hoş şeyler demesini sağlamak oldu. Ve 'aşklarının' bir adım ilerlemediğini görebiliyordum.

'Onunla seviştin mi?' diye sordum Cuesta'ya. - 'Hiç dokunmadım *zopilote*'ye¹,' dedi. 'Onun çıplak beyaz boyundan nefret ediyorum.'

Ethel, ondan benimle birlikte yemeğe gelmesini istedi. Akşam saat sekizden sonra hep dolu olduğu için ne yemeğe ne de yemekten sonra asla gelmeyeceğini söyledi. Ethel ona bunun bir yalan ve dalavere olduğunu söylercesine baktı, ama Cuesta'nın kılı bile kıpırdamadı. Ethel'in gözünde o tamamen hayalsizdi: Vurdumduymaz bir hayvan.

'Bir gün sen gel öyleyse senin Guadalupe Yolu'ndaki fakir evine,' dedi kendi evini kastederek. Bunu birçok kere, manalı bir şekilde söylemişti.

1. (İsp.) Siyah akbaba. (Ç.N.)

‘Ama sen akşamları hep dolusun,’ dedi Ethel.

‘O zaman gece gel, on birde gel ben boşken,’ dedi, büyük bir hayvani küstahlıkla, gözleriyle bakarak.

‘O kadar geç ziyaretçi kabul ediyor musun?’ dedi Ethel, öfkeden ve utançtan ve inadından kızarak.

‘Bazen. Çok özel bir şeyse.’

Birkaç gün sonra, her zamanki gibi onu aradığımda, bana hasta olduğu ve kimseyi göremeyeceği söylendi. Ertesi gün, hâlâ görülemiyordu. Tehlikeli bir sinir buhranı geçiriyordu. Üçüncü gün, bir arkadaş arayıp Ethel’in öldüğünü söyledi.

Örtbas edildi. Ama kendini zehirlediği biliniyordu. Bana yalnızca şunu söylediği bir not bıraktı: ‘Sana dediğim gibi. Hoşça kal. Ama vasiyetim geçerli.’

Vasiyetinde servetinin yarısını Cuesta’ya bırakmıştı. Vasiyeti ölümünden yaklaşık on gün önce yazılmıştı ve geçerliliği kabul edildi. Cuesta parayı aldı—

Colmenares’in sesi sessizlikte yavaş yavaş yitti.

“Sonunda vücudu hayalinin hakkından geldi,” dedim.

“Daha beter,” dedi.

“Nasıl?”

Yanıt vermeden epey bekledi. Sonra, “Gerçekten o gece Cuesta’nın ta aşağıda Volador Pazarı’nın arkasındaki evine gitti. Randevu alıp gitti. Ve orada yatak odasında kadını morartmamaları konusunda emirler vererek onu boğa güreşi avenesinden yarım düzineden fazla adama teslim etti. Yine de soruşturmada birkaç derin, tuhaf morarma saptandı ve doktorlar raporlarında belirttiler. Sonra Cuesta’nın evine olan ziyaret açığa çıktı, ama hiçbir ayrıntı verilmedi. Sonra bir başka devrim oldu ve kargaşada bu olay gündemden düştü. Zaten karanlık bir işti. Ethel hiç şüphesiz kendi evinde Cuesta’yı yüreklendirmişti.”

“Ama onu adamlara öyle teslim ettiğini nereden biliyorsun?”

“Adamlardan biri söyledi. Sonra o adamı vurdular.”

ŞAMPIYON SALLANAN AT

Hayata tüm avantajlarıyla başlayan çok güzel bir kadın vardı, ama şanssızdı. Aşk evliliği yaptı, ama aşkı küle döndü. Çok tatlı çocukları vardı, ama onların kendisine itelendiğini hisseder ve onları sevemezdi. Sanki bir kusur buluyorlarmış gibi ona soğuk soğuk bakarlardı. Ve o da alelacele sanki bir kusurunu örtmesi gerekiyormuş gibi hissederdi. Ama örtmesi gerekenin ne olduğunu hiç bilmedi. Yine de çocuklarının varlığında, kalbinin çekirdeğinin hep taşlaştığını hissederdi. Bu onun canını sıkardı ve sanki onları çok seviyormuş gibi, tavırlarında çocukları için daha da şefkatli ve kaygılı olurdu. Kalbinin çekirdeğinde sevgi hissetmeyen, hayır, hiç kimse için sevgi hissetmeyen taşlaşmış bir yer olduğunu yalnızca kendisi bilirdi. Herkes onun hakkında, "O kadar iyi bir anne ki, çocuklarına bayılıyor," derdi. Yalnızca kendisi ve çocuklarının kendileri öyle olmadığını bilirdi. Bunu birbirlerinin gözlerinden okurlardı.

Bir oğlan ve iki küçük kız vardı. Bahçeli hoş bir evde yaşıyorlardı ve sağduyulu hizmetçileri vardı ve kendilerini çevrelerindeki herkesten üstün hissederlerdi.

Gösterişli bir hayat yaşamalarına rağmen evin içinde hep bir kaygı hissederlerdi. Asla yeterli paraları yoktu. Annenin küçük bir geliri vardı ve babanın küçük bir

geliri vardı, ama devam ettirmek zorunda oldukları sosyal düzey için bu pek de yeterli değildi. Baba şehirde bir büroya giderdi. Çok yüksek beklentileri olmakla beraber bu beklentiler asla gerçeğe dönüşmezdi. Para kıtlığının ezici bir baskısı hep vardı ama tarzları hep sürdürüldü.

Sonunda anne, “*Ben bir şey yapamaz mıyım bir bakacağım,*” dedi. Ama nereden başlayacağını bilemedi. Kafa patlattı, şunu denedi, bunu denedi, ama başarılı olacağı bir şey bulamadı. Başarısızlıktan yüzünde derin çizgiler oluştu. Çocukları büyüyordu, okula gitmeleri gerekecekti. Daha çok para olmalıydı, daha çok para olmalıydı. Her zaman çok yakışıklı ve pahalı zevkleri olan baba asla yapmaya değecek bir şey yapacak gibi görünmüyordu. Ve büyük bir özgüveni olan anne de daha başarılı değildi, onun zevkleri de en az diğerininki kadar pahalıydı.

Böylece ev dile gelmeyen şu sözlerin huzursuzluğu altındaydı: *Daha fazla para olmalı! Daha fazla para olmalı!* Hiç kimse bunu yüksek sesle söylemediği halde çocuklar bunu hep duyabiliyordu. Noel’de pahalı ve muhteşem oyuncaklar çocuk odasını doldurduğunda duydular. Gıcır gıcır modern sallanan atın ardında, gösterişli bebek evinin arkasında bir ses fısıldamaya başlardı: “*Daha fazla para olmalı! Daha fazla para olmalı.* Ve çocuklar oynamayı bırakıp bir an için dinlerlerdi. Herkesin duyduğunu anlamak için birbirlerinin gözünün içine bakarlardı. Ve her biri diğer ikisinin gözünde, onların da duyduğunu görürdü. “*Daha fazla para olmalı! Daha fazla para olmalı!*”

Ses, hâlâ sallanmakta olan atın yaylarından fısıldayarak gelirdi ve at bile geviş getiren tahta başını eğdiğinde duyardı. Yeni pusetinde pembe pembe oturmuş arsızca sırtan o koca taşbebek de net olarak duyabilirdi ve bu nedenle daha bilinçli, arsızca sırtırmış gibi gözükürdü.

Ayıcığın yerini almış aptal köpek, o da başka hiçbir sebep olmadan sırf evin her yanında o gizli fısıltıyı duyduğu için daha da olağanüstü aptal görünüyordu: “Daha fazla para olmalı!”

Ama kimse bunu yüksek sesle söylemedi. Fısıltı her yerdeydi, bu nedenle kimse söylemedi. Nefes her zaman alınıp verildiği halde kimsenin “nefes alıyoruz” demediği gibi.

Bir gün, “Anne!” dedi Paul. “Neden kendimize bir araba almıyoruz? Neden hep dayımın arabasını kullanıyoruz, ya da taksi?”

“Çünkü biz ailenin fakir üyeleriyiz,” dedi anne.

“Ama neden biz *fakiriz*, *anne*?”

“Şey – sanırım,” dedi alçak sesle ve acı bir şekilde, “baban şanssız olduğu için.”

Çocuk bir süre sessiz kaldı.

“Şans para mıdır anne?” diye sordu ürkekçe.

“Hayır Paul! Pek değil. Para sahibi olmana sebep olan şeydir şans.”

“Oh!” dedi Paul belli belirsiz. “Oscar Dayı *pis lucker* dediğinde parayı kastettiğini sanmıştım.”

“*Pis lucre* para demek zaten,” dedi annesi. “Ama o *lucre*, *luck* değil.”¹

“Oh!” dedi oğlan. “O zaman *şans* ne, anne?”

“Şans, para sahibi olmanı sağlayan şeydir. Şanslıysan paran olur. O nedenle şanslı doğmak zengin doğmaktan iyidir. Zenginsen, paranı kaybedebilirsin. Ama şanslıysan her zaman daha fazla para elde edersin.”

“Oh! Öyle mi! Peki baba şanssız mı?”

“Çok şanssız hem de,” dedi anne acı acı.

1. İngilizce ses benzerliğine dayanan bir kelime oyunu. İngilizcede olmayıp *yazar* tarafından türetilen bir kelime olan “*luck-er*” “şans-çı” olarak çevrilebilir. *Lucre* ise kazanç, para anlamına gelir. (Ç.N.)

Oğlan onu güvensiz gözlerle izledi.

“Neden?” diye sordu.

“Bilmiyorum. Hiç kimse neden birinin şanslı ötekini şanssız olduğunu bilmez.”

“Öyle mi? Hiç kimse mi? Hiç kimse mi bilmez?”

“Belki Tanrı bilir! Ama o da asla söylemez.”

“O zaman söylese iyi olur. Peki, sen de mi şanslı değilsin, anne?”

“Eğer şanssız bir kocayla evlenmişsem değilim.”

“Ama kendi başına, sen şanslı değil misin?”

“Şanslı olduğumu düşünürdüm eskiden, evlenmeden önce.”

“Neden?”

“Şey – neyse boş ver! Belki de gerçekten şanslı değilim,” dedi.

Çocuk ona gerçekten öyle mi demek istediğini anlamak için baktı. Ama ağzının çizgilerinden yalnızca ondan bir şey gizlemeye çalıştığını anladı.

“Peki, her neyse,” dedi çocuk cesurca. “Ben şanslı biriyim.”

“Neden?” dedi anne, ani bir gülüşle.

Oğlan ona baktı. Neden öyle söylediğini o da bilmiyordu.

“Tanrı söyledi bana,” diye açıkladı, geçiştirerek.

“Umarım O söylemiştir, tatlım!” dedi kadın tekrar gülerek ama bu kez biraz acı acı.

“O söyledi, anne!”

“Mükemmel!” dedi anne, kocasının ünlemlerinden birini kullanarak.

Çocuk onun kendisine inanmadığını fark etti; daha doğrusu açıklamasını dikkate almadığını. Bu onu bir şekilde kızdırdı ve kadının dikkatini zorlamak isteği doğurdu.

Oğlan “şans” a giden bir ipucu aramak için, öylesine,

çocuksu bir şekilde kendi başına çıktı gitti. Düşüncelere dalmış, başkalarına dikkat etmeden bir çeşit gizlilik içinde içsel olarak şansı arayarak dolandı. Şans istiyordu, istiyordu, istiyordu. İki kız çocuk odasında bebekleriyle oynarken büyük sallanan atında oturur, kızların onu hursuz bir şekilde gözlemesine yol açan bir çılgınlıkla deli gibi boşluğa saldırırdı. At çılgınca son sürat koşardı, oğlanın dalgalanan siyah saçları savrulurken gözlerinde tuhaf bir parıltı olurdu. Kızlar onunla konuşmaya cesaret edemezdi.

Çılgın kısa yolculuğunun sonuna geldiğinde, sallanan atından atlayıp atın önünde durur ve eğilmiş başına sabit bir şekilde bakardı. Atın kırmızı ağzı hafif aralık, koca gözleri faltaşı gibi açık ve cam gibi parlaktı.

Pofurdayan ata “şimdi” diye sessizce emrederdi. “Şimdi beni şansın olduğu yere götür! Şimdi götür beni!”

Oscar Dayı’dan istediği küçük kamçıyla atı boynundan kamçılardı. Bir zorlasa, atın kendisini şansın olduğu yere götüreceğini *biliyordu*. Tekrar atına atlayıp sonunda oraya varma umuduyla azgın sürüşüne başlardı. Oraya varabileceğini biliyordu.

Dadı, “Atı kıracaksın, Paul,” dedi.

“Hep böyle sürüyor. Keşke şunu bıraksa,” dedi büyük abla Joan.

Ama o onlara yalnızca sessizce, dik dik bakardı. Dadı ondan umudu kesmişti. Onu adam edemezdi. Onun etkisi dışında büyüyordu.

Bir gün o azgın sürüşlerinden birindeyken annesi ve Oscar Dayısı geldi. Onlarla konuşmadı.

“Merhaba! Seni genç jokey. Bir şampiyona mı biniyorsun?” dedi dayı.

“Sallanan bir at için fazla büyümedin mi? Biliyorsun artık küçük bir çocuk değilsin,” dedi annesi.

Ama Paul yalnızca büyük, birbirine yakın duran

mavi gözleriyle dik dik baktı. Son sürat giderken kimseyle konuşmazdı. Annesi kaygılı bir ifadeyle onu izledi.

Sonunda atını mekanik bir dörtnala zorlamaya bıraktı ve aşağı atladı.

Mavi gözleri hâlâ alev alev yanar ve güçlü uzun bacakları ayırık yürürken, “Tamam, oraya vardım,” diye bağırdı.

“Nereye vardın?” diye sordu annesi.

“Gitmek istediğim yere,” diye çemkirdi.

“Tamam, oğlum!” dedi Oscar Dayı. “Varana kadar durma. Atın adı ne?”

“Adı yok,” dedi çocuk.

“İsimsiz de idare ediyor mu?” diye sordu dayı.

“Şey, farklı isimleri var. Geçen hafta adı Sansovino’ydu¹.”

“Sansovino, öyle mi? Ascot’u kazandı. İsmini nereden biliyorsun?”

“Bassett’le hep at yarışlarından konuşur,” dedi Joan,

Dayı, küçük yeğeninin bütün at yarışı haberlerine hâkim olduğunu görmekten çok memnundu. Savaşta sol ayağından yaralanan mahallenin yarış uzmanı, genç bahçıvan Bassett şimdiki işini emir erliğini yaptığı Oscar Cresswell aracılığıyla bulmuştu. Yarışlarla yaşırdı ve küçük oğlan da onunla birlikte.

Oscar Cresswell, Bassett’ten her şeyi öğrenmişti.

“Efendi Paul gelip bana soruyor benim de ona anlatmaktan başka çarem yok efendim,” dedi Bassett, sanki dinî meselelerden konuşuyormuş gibi son derece ciddi bir yüzle.

“Peki, beğendiği at üzerine hiç oynuyor mu?”

1. 1922-1924 yılları arasında kariyerinin doruğunda olan safkan İngiliz atı. İsmini ünlü İtalyan heykeltıraş ve mimar Jacopo d’Antonio Sansovino’dan almıştır. (Ç.N.)

“Şey –onu ele vermek istemem– o genç bir sporsever, iyi bir sporsever. Sakıncası yoksa kendiniz sorabilir misiniz? Bundan hoşlanıyor ve belki onu ele verdiğimi düşünür efendim, sakıncası yoksa.”

Bassett bir kilise kadar ciddiydi.

Dayı yeğeninin yanına döndü ve onu arabayla gezmeye çıkardı.

“Söyle bakalım Paul, koca adam, bir at üzerine bahis oynadın mı hiç?” diye sordu dayı.

Oğlan yakışıklı adama dikkatle baktı.

“Neden, oynamamam gerektiğini mi düşünüyorsun?” diye geçiştirdi.

“Kesinlikle hayır! Yalnızca belki Lincoln için bir tüyo verebilirsin diye düşünmüştüm.”

Araba Oscar Dayı’nın Hampshire’deki yerine doğru kırsalda hızla yol aldı.

“Sahi mi?”

“Sahi, evlat!” dedi dayı.

“Peki, o zaman, Daffodil.”

“Daffodil! Sanmam çocuğum, Mirza’ya ne dersin?”

“Ben yalnızca kazanacak olanı bilirim,” dedi çocuk, “o da Daffodil!”

“Daffodil ha?” Bir sessizlik oldu. Daffodil nispeten tanınmayan bir attı.

“Dayı!”

“Evet evlat?”

“Bunu başka kimseye söylemeyeceksin, değil mi? Bassett’e söz verdim.”

“Basett’in canı cehenneme, koca adam. Bununla ne ilgisi var?”

“Biz ortağız. En başından beri ortak olduk. Bana kaybettiğim ilk beş şilinimi o borç verdi. Ona bunun, onunla benim aramda kalacağına gerçekten söz verdim: Yalnızca senin bana verdiğin on şilinlik parayla kazanmaya baş-

ladım, yani senin şanslı olduğunu düşündüm. Bunu başka kimseye söylemeyeceksin, değil mi?”

Çocuk birbirine yakın duran o büyük, alev alev yanan mavi gözleriyle dayısına baktı. Dayısı kıınıldadı ve huzursuz bir şekilde güldü.

“Haklısın, evlat! Senin tüyonu kendime saklayacağım. Daffodil ha! Ona ne kadar oynayacaksın?”

“Yirmi pound dışındaki her şeyi,” dedi çocuk. “Onu saklıyorum.”

Dayı bunun, iyi bir şaka olduğunu düşündü.

“Yirmi pound’u saklıyorsun, öyle mi, seni küçük palavracı? O zaman ne kadar bahis oynuyorsun?”

“Üç yüz koyuyorum,” dedi oğlan cesurca. “Ama bu aramızda kalacak Oscar Dayı! Şeref sözü?”

Dayı kahkahalara boğuldu.

“Tamam, aramızda, seni küçük Nat Gould¹,” dedi gülerek. “Ama nerede şu senin üç yüzün?”

“Bassett benim için saklıyor. Biz ortağız.”

“Ortaksınız, anladık! Peki Bassett ne kadar koyuyor Daffodil’e?”

“Benim kadar yükseğe çıkmayacak sanırım. Herhalde yüz elliye kadar çıkar.”

“Ne, penny mi?” diye güldü dayı.

“Pound,” dedi çocuk dayısına şaşkın bakarak. “Bassett’in benden daha büyük bir zulası var.”

Merak ve eğlence arasında Oscar Dayı sessiz kaldı. Meselenin daha fazla üzerine gitmedi, ama yeğenini Lincoln yarışlarına götürmeye karar verdi.

“Şimdi evlat ben Mirza’ya yirmi koyuyorum ve senin için de istediğin ata beş koyacağım. Seçimin ne?”

“Daffodil, dayı!”

1. At yarışı konusunda makaleler ve romanlar yazan İngiliz yazar. (Ç.N.)

“Hayır, Daffodil’e beşlik olmaz.”

“Kendi beşliğim olsaydı koyardım.”

“Tamam! Tamam! Sen haklısın. Daffodil’e bir beşlik benim, bir beşlik senin için.”

Çocuk daha öne hiç yarışa katılmamıştı ve gözleri ateş mavisiydi. Dudaklarını sımsıkı büzdü ve izledi. Tam önlerindeki bir Fransız parasını Lancelot’a yatırmıştı. Heyecandan çılgına dönmüş bir halde kollarını indirip kaldırarak Fransız aksanıyla, “Lancelot, Lancelot!” diye bağırıyordu.

Daffodil birinci, Lancelot ikinci, Mirza üçüncü geldi. Çocuk, yüzü kıpkırmızı ve gözleri alev alev ilginç bir şekilde durgundu. Dayısı ona beş tane beş pound’luk banknot getirdi: bire dört.

“Bunları ne yapacağım?” diye bağırdı banknotları çocuğun gözlerinin önünde sallayarak.

“Sanırım Bassett’le konuşacağız,” dedi çocuk. “Sanırım şimdi bin beş yüzüm var ve sakladığım yirmi: ve bu yirmi.”

Dayısı bir süre onu inceledi.

“Bana bak evlat!” dedi. “Bassett ve şu bin beş yüz konusunda ciddi değilsin, değil mi?”

“Ciddiyim. Ama bu aramızda dayı! Şeref sözü!”

“Tamam şeref sözü, evlat! Ama Bassett’le konuşmalıyım.”

“Eğer ortak olmak istersen dayı, Bassett ve benimle, hepimiz ortak olabiliriz. Yalnızca dayı, üçümüzün arasında kalacağına şeref sözü vermelisin. Bassett ve ben şanslıyız ve kazanmaya başladığım senin on şilinin olduğuna göre sen de şanslı olmalısın.”

Bir öğleden sonra Oscar Dayı hem Bassett’i hem de Paul’ü Richmond Park’a götürdü ve orada konuştular.

“Anlıyorsunuz ya, işte böyle, efendim,” dedi Bassett. “Efendi Paul beni yarışlar hakkında konuştururdu, bir

sürü laf ebeliği, anlarsınız efendim. Ve her zaman kazanıp kaybettiğimi bilmekte ısrar ederdi. Bundan yaklaşık bir yıl önce onun adına Blush of Dawn'a beş şilin koydum: ve kaybettik. Sonra sizden aldığı, Singhalese'ye koyduğumuz on şilinle şans döndü. O zamandan beri her şeyi bir arada düşünürsek, oldukça tutarlı gitti. Ne diyorsunuz Efendi Paul?"

"*Emin* olduğumuz zaman iyi durumdayız," dedi Paul. "Emin olmadığımız zaman batıyoruz."

"Ah, ama o zaman dikkatli oluyoruz," dedi Bassett.

"Peki ama ne zaman *emin* oluyorsunuz?" diye gü-lümsedi Oscar Dayı.

"Efendi Paul, efendim," dedi Bassett, gizemli, dindar bir sesle. "Sanki ona cennetten gelmiş gibi."

"Şimdiki, Lincoln için Daffodil gibi. İki kere iki dört."

"Sen Daffodil üzerine bir şey oynadın mı?"

"Evet efendim. Üzerime düşeni yaptım."

"Ya yeğenim?"

Bassett inatla sessiz kalıp Paul'e baktı.

"Ben bin iki yüz kazandım, değil mi Bassett? Dayı-ma Daffodil'e üç yüz koyduğumu söyledim."

"Evet doğru," dedi Bassett, başıyla onaylayarak.

"Peki para nerede?"

"Ben kilitli tutuyorum, efendim. Efendi Paul almak istediği her an alabilir."

"Neyi, bin beş yüz pound'u mu?"

"Ve yirmi! Ve *kırk*, yani, yarışta kazandığı yirmiyle birlikte."

"İnanılmaz," dedi dayı.

"Eğer küçük bey size ortaklık öneriyorsa, efendim, sizin yerinizde olsam kabul ederdim: haddim olmaya-rak," dedi Bassett.

Oscar Creswell düşündü.

"Parayı göreyim," dedi.

Arabayla eve döndüler ve gerçekten de Bassett banknotlar halinde bin beş yüz pound'la bahçedeki müştemilata geldi. Yirmi pound'luk yedek, mahalle komisyonu emanetinde, Joe Glee'ye bırakılmıştı.

"Gördüğün gibi *emin olduğumda* her şey yolunda dayı. O zaman bütün varlığımızla bastırıyoruz. Değil mi Bassett?"

"Aynen öyle, Efendi Paul."

"Peki, ne zaman emin oluyorsunuz?" dedi dayı gülerrek.

"Ah, şey, bazen *kesinlikle* emin oluyorum, Daffodil'de olduğum gibi," dedi çocuk, "ve bazen yalnızca bir fikrim oluyor; bazen fikrim bile olmuyor, değil mi Bassett? O zaman dikkatli oluyoruz çünkü çoğunlukla batıyoruz."

"Tabii, tabii! Ve Daffodil'de olduğu gibi emin olduğunda, emin olmanı ne sağlıyor evlat?"

"Ah şey, bilmiyorum," dedi çocuk huzursuzca. "Emin oluyorum dayı, anlarsın ya; hepsi bu."

"Sanki cennetten gelmiş gibi efendim," dedi Bassett, tekrar.

"Öyle olmalı," dedi dayı.

Ama ortak oldu. Ve Leger yaklaşırken Paul pek dikkate değmeyen bir at olan Lively Spark'tan emindi. Çocuk bu ata bin koymakta ısrar etti, Bassett beş yüz ve Oscar Cresswell iki yüz koydu. Lively Spark birinci geldi ve bahisler bire on verdi, Paul on bin kazanmıştı.

"Gördünüz mü, ondan kesinlikle emindim."

Oscar Cresswell bile iki bin kaldırmıştı.

"Bak evlat," dedi, "bu gibi şeyler beni huzursuz eder.

"Gerek yok dayı. Belki de uzun bir süre tekrar emin olmam."

"Peki ama, paranla ne yapacaksın?" diye sordu dayı.

"Tabii," dedi çocuk, "buna annem için başladım. Bana babam şanssız olduğu için hiç şansı olmadığını söyle-

di, ben de düşündüm ki eğer *ben* şanslı olursam fısıldamayı keser?”

“Ne fısıldamayı keser?”

“Bizim ev! Fısıldadığı için bizim evden nefret ediyorum.”

“Ne fısıldıyor?”

“Şey – şey...” diye geveledi oğlan, –“şey, bilmiyorum. Ama hep para sıkıntısı var, biliyorsun dayı.”

“Biliyorum evlat, biliyorum.”

“Biliyorsun insanlar anneme icra tebligatları gönderiyor, değil mi dayı?”

“Korkarım evet,” dedi dayı.

“O zaman ev arkandan alay eden insanlar gibi fısıldıyor. Berbat bir şey bu. Düşündüm de şanslı olursam –”

“Bunu durdurabilirsin,” diye ekledi dayı.

Çocuk esrarengiz, soğuk, alev alev, iri mavi gözlerle adamı izledi ve tek kelime etmedi.

“Peki o zaman!” dedi dayı. “Ne yapıyoruz?”

“Şanslı olduğumu annemin bilmesini istemiyorum,” dedi oğlan.

“Neden evlat?”

“Bana engel olurdu.”

“Sanmam.”

“Ah!” Çocuk tuhaf bir şekilde kıvrandı. “Bilmesini istemiyorum, dayı.”

“Peki, evlat! O duymadan hallederiz.”

Rahatlıkla hallettiler. Diğerinin önerisiyle Paul beş bin pound’u aile avukatına emanet etmek üzere dayısına verdi, o da Paul’ün annesine bir akrabanın, sonraki beş yıl boyunca annenin her doğum gününde ona bin pound vermek üzere kendisine beş bin pound verdiğini bildirecekti.

“Böylece beş yıl boyunca birbirini ardına her yıl bin pound’luk doğum günü hediyesi alacak,” dedi Oscar Da-

yı. “Umarım bu, durumu onun için sonra daha da güçleştirmez.”

Paul’ün annesinin doğum günü kasımdaydı. Ev son zamanlarda her zamankinden daha beter fısıldıyordu ve şansına rağmen Paul ona karşı duramıyordu. Annesine bin pound’u bildiren doğum günü mektubunun etkisini görmek için çok heyecanlanıyordu.

Paul dadı kontrolünden çıktığı için artık misafir yokken yemeklerini anne babasıyla yiyordu. Annesi hemen her gün kasabaya gidiyordu. Kürkler ve giysi malzemelelerinin çizimini yapmakta tuhaf bir yeteneği olduğunu keşfetmişti ve böylece önde gelen manifaturacıların baş “ressam”ı” olan bir arkadaşın stüdyosunda gizlice çalışıyordu. Kürkler içindeki kadınların ve ipekler ve pullar içindeki kadınların gazete reklamları için görüntülerini çiziyordu. Bu genç kadın ressam yılda birkaç bin pound kazanıyordu, Paul’ün annesi ise yalnızca birkaç yüz pound kazanıyordu ve yine doyumsuzdu. Bir şeyde birinci olmayı o kadar çok istiyordu ki, ama kumaş reklamları için çizimler yapmakta bile bunu başaramadı.

Doğum gününün sabahı kahvaltı için aşağıdaydı. Mektuplarını okurken Paul yüzünü izledi. Avukatın mektubunu biliyordu. Okurken, annesinin yüzü kaskatı oldu ve daha da ifadesiz hale geldi. Sonra ağzına soğuk ve kararlı bir bakış oturdu. Mektubu diğerlerinin yığını arasına gizledi ve hakkında tek kelime etmedi.

“Bugün postadan doğum günün için hoş bir şey almadın mı anne?” dedi Paul.

“Biraz hoş bir şey,” dedi, sesi soğuk ve dalgındı.

Başka bir şey söylemeden kasabaya gitti.

Ama öğleden sonra Oscar Dayı göründü. Paul’ün annesinin avukatla uzun bir görüşme yaptığını ve borcu olduğu için, beş bin doların tümünün bir seferde serbest bırakılıp bırakılamayacağını sorduğunu söyledi.

“Ne düşünüyorsun dayı?” dedi oğlan.

“Sana bırakıyorum evlat.”

“Ah, o zaman bırak alsın! Öbürüyle biraz daha alınız,” dedi çocuk.

“Bugünkü tavuk yarınki kazdan iyidir, evlat,” dedi Oscar Dayı.

“Ama Grand National; veya Lincolnshire o da olmazsa Derby’yi mutlaka *bilirim*. Bunlardan *birini* mutlaka bilirim,” dedi Paul.

Böylece Oscar Dayı anlaşılmayı imzaladı ve Paul’ün annesi beş binin tümünü cebine koydu. Sonra çok acayip bir şey oldu. Evin içindeki sesler bir bahar akşamındaki kurbağalar korosu gibi çılgına döndü. Bazı yeni döşemeler vardı ve Paul’ün bir öğretmeni oldu. Gelecek sonbahar gerçekten *Eton*’a babasının okuluna gidecekti. Kışın çiçekler açmıştı ve Paul’ün annesinin alışık olduğu bir lüks tomurcuklanması olmuştu. Ama evdeki sesler filizlenmiş mimoza ve badem dallarının arkasından ve parlak yastıkların altından çılgın bir mutlulukla titrek çığlıklar atıyordu: Daha çok para *olmalı!* Oh-h-h! Daha çok para *olmalı!* Oh, şimdi, şimdi-i! Şimdi-i-i –daha çok para *olmalı!*– Her zamankinden çok! Her zamankinden çok!”

Bu Paul’ü feci korkuttu. Öğretmenleriyle evden uzakta Latince ve Yunanca çalıştı. Ama en yoğun saatlerini Bassett’le geçiriyordu. Grand National geçmişti: “bilememiş” ve birkaç yüz pound kaybetmişti. Yaz yaklaşmıştı. Lincoln için telaştaydı. Ama Lincoln’ü bile “bilemedi” ve elli pound kaybetti. Sanki içinde bir şey patlayacakmış gibi deli bakışlı ve tuhaf bir hal aldı.

“Boş ver evlat! Üzme kendini!” diye destekledi Oscar Dayı. Ama sanki oğlan dayısının söylediğini duymuyor gibiydi.

“Derby’yi bilmeliyim. Derby’yi *mutlaka* bilmeli-

yim!" diye tekrarladı çocuk, iri mavi gözleri bir çeşit delilikle parlayarak.

Annesi ne kadar gergin olduğunu fark etti.

"Deniz kenarına gitsen iyi olur. Beklemektense deniz kenarına gitmek istemez misin? Bence gitsen iyi olur," dedi ona endişeyle bakıp, kalbi onun yüzünden sızlayarak.

Ancak çocuk gizemli gözlerini kaldırdı.

"Derby'den önce gitmem olanaksız anne," dedi. "Olanaksız!"

Annesi, "Neden gidemezsin?" dedi, itiraz edildiğinde toklaşan sesiyle. "Neden gidemezsin?"

Deniz kenarından da Oscar Dayı'nla Derby'yi izlemeye gidebilirsin, eğer istediğin buysa. Orada beklemene gerek yok. Ayrıca bu yarışlarla fazla ilgileniyorsun. Bu kötüye işaret. Benim ailem kumarcı bir aileydi ve sana ne kadar zarar verdiğini büyüylene kadar anlamayacaksın. Ama zarar vermiş olacak. Mantıklı olmaya söz vermezsen Bassett'i göndermek ve Oscar Dayı'na seninle yarış konuşmamasını söylemek zorunda kalacağım: deniz kenarına git ve unut onu. Sinir küpüne döndün."

Derby'den önce beni göndermezsen ne istersen yaparım anne," dedi çocuk.

"Nereden göndermek? Yalnızca bu evden mi?"

"Evet," dedi, ona bakarak.

"Bak sen, seni meraklı çocuk, birdenbire bu evle bu kadar ilgilenmene sebep ne? Bu kadar sevdiğini bilmiyordum."

Konuşmadan annesine baktı. Sır içinde sırrı vardı, açığa vurmadığı bir şey, Bassett'e veya dayısına bile.

Ama annesi bir süre kararsız ve biraz somurtkan durduktan sonra:

"Peki o zaman! İstemiyorsan Derby bitene kadar deniz kenarına gitme. Ama bana sinirlerinin mahvolmasına

izin vermeyeceğine söz ver. Bana at yarışı veya sizin tabirinizle *olaylar* hakkında çok fazla düşünmeyeceğine söz ver!”

“Ah, hayır,” dedi çocuk, düşünmeksizin. “Onlar hakkında çok fazla düşünmeyeceğim anne. Endişe etmene gerek yok. Senin yerinde olsam endişe etmezdim, anne.”

“Sen benim yerimde ve ben senin yerinde olsaydım,” dedi annesi. “Ne yapardık merak ediyorum.”

“Ama merak etmemen gerektiğini biliyorsun anne, değil mi?” diye tekrarladı oğlan.

“Bilsem çok mutlu olurum,” dedi kadın usanmış bir halde.

“Ah, peki, bunu yapabilirsin biliyorsun. Yani merak etmemen gerektiğini bilmen lazım!” diye ısrar etti.

“Lazım mı? Peki bakalım,” dedi.

Paul’ün sırlarının sırrı adını koymadığı tahta atıydı. Bir bakım ve dadı hükmünden azat edildiğinden beri sallanan atını kendi odasına evin en üst katına aldırmıştı.

“Sallanan at için kesinlikle fazla büyüksün,” diye itiraz etmişti annesi.

“Bak anne, *gerçek* bir atım olana kadar, yanımda bir *çeşit* hayvan olmasını isterim,” oldu sempatik yanıtı.

“Sana arkadaşlık ettiğini mi düşünüyorsun?” diye güldü kadın.

“Ah, evet. Çok iyidir, bana hep arkadaşlık eder oradayken,” dedi Paul.

Böylece at, oldukça eski püskü ve sıçrarken dondurulmuş bir halde oğlanın yatak odasında durdu.

Derby yaklaşıyordu ve oğlan giderek daha fazla gerildi. Söylenenleri neredeyse işitmiyordu, çok kırılıyordu ve gözleri gerçekten gizemliydi. Annesinin onunla ilgili ani endişe atakları oluyordu. Bazen onunla ilgili yarım saat süren, işkenceye varan kaygı krizleri oluyordu. Hemen ona koşmak ve emniyette olduğunu görmek istiyordu.

Derby'den iki akşam önce kasabada büyük bir partideyken oğlanla, ilk çocuğuyla ilgili kaygı ataklarından biri nefesini kesecek kadar kalbini sıkıştırdı. Bu hisse karşı var gücüyle savaştı, çünkü sağduyuya inanıyordu. Ama his çok güçlüydü. Dansı bırakıp aşağı gitmek ve eve telefon etmek zorunda kaldı. Çocukların dadısı son derece şaşırıldı ve gecenin yarısında aranmaktan endişelendi.

“Çocuklar iyi mi, Miss Wilmot?”

“Ah, evet. Oldukça iyiler.”

“Efendi Paul? O da iyi mi?”

“Turp gibi sağlam, doğrudan yatağına gitti. Yukarı koşup bir bakayım mı?”

“Hayır,” dedi, Paul'ün annesi isteksizce. “Hayır! Zahmet etmeyin. Her şey yolunda. Uyanık kalmayın. Biz de birazdan evde oluruz.” Oğlunun özel hayatına girilmesini istemedi.

“Pekâlâ,” dedi dadı.

Paul'ün annesi ve babası arabayla eve geldiklerinde saat yaklaşık birdi. Ortalık sessizdi. Paul'ün annesi odasına gitti ve beyaz pelerinini çıkardı. Hizmetçisine kendisini beklememesini söylemişti. Aşağıda kocasının kendisine bir viski soda hazırladığını duydu.

Sonra ani bir iç sıkıntısıyla yukarıya, oğlunun odasına doğru süzüldü. Gürültü etmeden yukarıdaki koridor boyunca ilerledi. Hafif bir gürültü mü vardı? Neydi bu?

Kaskatı kesilmiş bir halde kapının dışında durdu, dinledi. Tuhaf, derinden ama yüksek olmayan bir gürültü vardı. Kalbi durdu. Sesi olmayan fakat telaşlı ve güçlü bir gürültüydü. Çok büyük bir şey, şiddetli ve sessiz bir hareket içinde. Neydi bu? Neydi bu Tanrı aşkına? Bilmiyordu. Bu gürültüyü tanıdığını hissetti. Ne olduğunu biliyordu.

Ama adını koyamadı. Ne olduğunu bilemedi. Ve ses sürekli devam etti, delilik gibi.

Usulca, kaygı ve korkudan donmuş bir halde kapı tokmağını çevirdi.

Oda karanlıktı. Ama pencerenin yanındaki alanda ileri geri sallanan bir şey gördü ve duydu. Korku ve şaşkınlıkla bakakaldı.

Sonra aniden ışığı yaktı ve oğlunu yeşil pijamaları içinde sallanan atını çılgınca kamçılarken gördü. Işığın parıltısı tahta atı ileri doğru süren oğlanı ve soluk yeşil ve kristal elbisesi içinde eşikte duran sarışın kadını aniden aydınlattı.

“Paul!” diye bağırdı. “Ne yapıyorsun?”

“Malabar!”¹ diye bağırdı güçlü, tuhaf bir sesle. “Malabar!”

Tahta atını kamçılamayı bırakırken, tuhaf ve anlamsız bir saniye boyunca gözleri alev alev kadına baktı. Sonra gürültüyle yere düştü ve kadın işkenceyle boğulan olanca anneliğiyle onu kaldırmak için fırladı. Ama çocuk bilinçsizdi ve bir çeşit beyin hummasıyla bilinçsiz kaldı. Çocuk konuştu ve sallandı ve annesi taş kesilmiş halde yanında oturdu.

“Malabar! O Malabar! Bassett! Bassett! *Biliyorum*: O Malabar!”

Çocuk ağladı ve ona ilham veren sallanan atı kamçılamak için kalkmaya çalıştı.

“Malabar’la ne demek istiyor?” diye sordu kalbi donmuş olan anne.

“Bilmiyorum,” dedi baba, taş gibi.

“Malabar’la ne demek istiyor?” diye sordu kadın kardeşi Oscar’a.

1. İskoç antropolog Sir James George Frazer’ın (1854-1941) ünlü kitabı *Altın Dal: Büyü ve Din Üzerine Bir Çalışma* isimli ünlü kitabına göre Güneydoğu Hindistan’da Malabar krallarına on iki yıllığına tanrısal güçler bahşedilmişti. Bu sürenin sonunda kendi boğazlarını kesmeleri gerekiyordu. Bazıları çareyi, bu yetkiyi başka birisine devredip beş yıl süren bir hâkimiyet dönemi sonrasında bu temsilciyi öldürmekte buldu. (Ç.N.)

Yanıt, “Derby’de koşan atlardan biri,” oldu.

Ve Oscar Cresswell elinde olmadan Bassett’le konuştu ve kendisi de Malabar’a bin yatırdı: bire on dört.

Hastalığın üçüncü günü kritikti: Bir değişiklik bekliyorlardı. Oldukça uzun kıvrıcık saçlarıyla oğlan durmaksızın kafasını yastığa vuruyordu. Ne uyudu ne de bilincini kazandı ve gözleri mavi taşlar gibiydi. Annesi kalbinin tükendiğini hissederek gerçekten taş gibi oturdu.

Akşamleyin Oscar Cresswell gelmedi, ama Bassett bir saniye, yalnızca bir saniye gelebilir miyim diye bir mesaj yolladı. Paul’ün annesi bu münasebetsizliğe çok kızdı, ama tekrar düşününce kabul etti. Oğlanın durumu aynıydı. Belki de Bassett bilincini geri getirebilirdi.

Kahverengi bıyıklı ve küçük, cin gibi kahverengi gözlü kısaca bir adam olan bahçıvan ayakuçlarına basarak odaya girdi ve hayalî şapkasının ucuna dokunarak Paul’ün annesini selamladı ve parlayan küçükçe gözlerle kafasını sallayan, ölmekte olan çocuğa doğru süzüldü.

“Efendi Paul!” diye fısıldadı. “Efendi Paul! Malabar açık ara birinci geldi, tamam. Dediğini yaptım. Yetmiş bin pound’dan fazla kazandın, kazandın; seksen binden fazla paran var. İşte Malabar birinci geldi Efendi Paul.”

“Malabar! Malabar! Malabar mı dedim anne? Malabar mı dedim? Şanslı olduğumu mu düşünüyorsun anne? Malabar’ı bildim, değil mi? Seksen bin pound’dan fazla!¹ İşte şanslı diye buna derim, ne dersin anne? Seksen bin pound’dan fazla! Bildim, bildiğimi bilmedim mi? İşte, Malabar birinci geldi. Emin olana kadar atıma binersem, o zaman sana bahsi istediğin kadar yükseltebileceğini söylerim Bassett. Bütün varlığını koydun mu Bassett?”

“Ben bin koydum efendi Paul.”

1. 1926 yılının seksen bin pound’u bugünün iki milyon pound’una eşdeğer bir servet. (Ç.N.)

“Sana atımı sürer ve *oraya ulaşırsam*, o zaman kesin emin olduğumu, hem de kesin, hiç söylemedim anne. Anne sana hiç söylemiş miydin? *Ben şanslıyım!*”

“Hayır, hiç söylemedin,” dedi anne.

Ama oğlan o gece öldü.

Ve o ölmüş yatarken bile, annesi kardeşinin ona “Aman Tanrım Ester, sen seksen küsur bir kârda ve gariban bir oğul zarardasın. Ama zavallı gariban çocuk, şampiyonu bulmak için sallanan atını sürdüğü bir hayattan ayrılmakla en iyisini yaptı,” dediğini duydu.

HOŞ HANIMEFENDİ

Yetmiş iki yaşındaki Pauline Attenborough yarı karanlıkta hâlâ otuzunda sanılabilirdi. Gerçekten mihrabı sağlam kalmış mükemmel şıklıkta bir kadındı. Bunda doğru kemik yapısına sahip olmanın katkısı tabii ki çoktu. Dişi çekiciliği hâlâ kemiklerinin kıvrımında ve güzel, ince dişlerinde olan Etrüsk kadını gibi, kendisi de narin bir iskelet ve kafatası narin bir kafatası olabilirdi.

Mrs. Attenborough'nun yüzü, kusursuz ovallığı ve hafif basıklığıyla en yıpranmayan tiplerdendi. Sarkacak et yoktu. Burnu, köprülü eğimiyle yüzünden huzur içinde yükseliyordu. Yalnızca iri gri gözleri yüzünün üzerinde çok hafif patlaktı ve onu en çok onlar ele veriyordu. Mavimsi gözkapakları sanki arkasındaki gözleri uyanık ve parlak tutmanın geriliminden ağrıyormuş gibi ağırdı; gözlerinin köşelerindeki ince küçük kırışıklıklar bitkinlikten çöker, sonra tekrar gerdirilmiş bir şekilde yukarı çekilir, içtenlikle gülebilen bir Leonardo kadınının o neseli ve mutlu bakışına dönerdi.

Pauline'in göz kırışıklıklarını onun irade gücüne bağlayan görünmez küçük kablounun farkında olan belki de tek kişi yeğeni Cecilia'ydı. Gözlerin bitkin, yaşlı ve yorgun hale geldiğini ve Robert eve gelene kadar saatlerce öyle kaldığını yalnızca Cecilia bilinçli bir şekilde iz-

lerdi. Sonra ding! Pauline'in iradesiyle yüzü arasında işleyen gizemli küçük kablo gerilir, yorgun, bitkin, çıkık gözleri parıldamaya başladılar, gözkapakları kemerlenir, alnında kırılğan kemerler gibi dalgalanan acayip, kavisli kaşlarına alaycı bir anlam oturmaya başlar ve olanca albenisiyle *gerçek* hoş kadın karşınızda olurdu.

Gerçekten ebedî gençliğin sırrına sahipti; yani bir kartal gibi gençliğini tekrar kuşanabilirdi¹. Çok sayıda insana genç görünmeye çalışmayacak kadar zekiydi. Oğlu Robert'a akşamları ve Sir Wilfred Knipe'a bazen öğleden sonraları çayda; sonra Robert evdeyken ara sıra pazar günleri ziyaretçilerine – bunlar için, ne yaşın soldurabileceği ne de alışkanlığın eskitebileceği² o hoş ve değişmeyen kendisiydi; öylesine neşeli ve nazik, ancak inceden inceye alaycı, bir-iki şey bilen Mona Lisa gibi. Ama Pauline çok daha fazla şey biliyordu ve bununla böbürlenmesi gerekmezdi. O, fazilet ve ahlaksızlığın hoş ve alaycı, ama aynı zamanda asla kötücül olmayıp hep iyi huylu bir şekilde hoşgörülü olan Bacchante³ kahkahasını atabilirdi, tabii ki fazilet kısmı çok daha etkili olarak. Öyle gösterirdi, hınzırca.

Yalnızca yeğeni Cecilia'yla büyüüyü devam ettirmeyi dert etmedi. Nasıl olsa Ciss pek gözlemci değildi; dahası sadeydi; üstüne üstlük Robert'e âşıktı ve hepsinin ötesinde otuz yaşında ve yengesi Pauline'in eline bakıyordu. Ah Cecilia, onun için müzik çalınmasına ne gerek!⁴

Yengesi ve kuzeni Robert tarafından kedi tükürmesi gibi yalnızca Ciss diye çağrılan Cecilia iri, esmer tenli,

1."Yaşam boyu seni iyiliklerle doyuran O'dur, bu nedenle gençliğin kartalinki gibi tazelenir," Yeni Ahit, "Mezmurlar", 103:5. (Ç.N.)

2. Shakespeare'in *Anthonius* ve *Cleopatra* oyununda Enobarbus'un Kleopatra'yla ilgili söylediği sözler. (Ç.N.)

3. Bacchus rahibesi. (Ç.N.)

4. Cecilia müziğin koruyucu azizesidir. (Ç.N.)

pug¹ suratlı, çok nadiren konuşan, konuşunca da meramını anlatamayan genç bir kadındı. Hayattayken Pauline Yenge'nin kocası Ronald'ın kardeşi olan fakir bir cemaat papazının kızıydı. Ronald ve cemaat papazı çoktan ölmüştü ve Pauline Yenge son beş yıldır Ciss'i koruması altına almıştı.

Şehrin yaklaşık yirmi beş mil dışında gözlerden uzak küçük bir vadide etrafı küçük, ama hoş ve yabanıl araziyle çevrili pek zarif ama ufak, Kraliçe Anne mimari tarzındaki evde hep birlikte oturuyorlardı. Yetmiş iki yaşındaki Pauline Teyze için ideal bir yer ve ideal bir hayat-tı. Yalıçapkınları bahçesinde akçaağaçların altından akan küçük derenin sularını sıçrattıklarında yüreğinde de hâlâ bir şey sıçrardı. Böyle bir kadındı.

Ciss'den iki yaş büyük olan Robert her gün şehre iner, hanlardan² birindeki bürosuna giderdi. Bir dava vekiliydi ve çok derinden ama gizliden gizliye hissettiği bir aşağılanmayla yılda yüz pound kazanıyordu. Bu miktarın *kesinlikle* üzerine çıkamazdı ama altına düşmesi çok kolaydı. Tabii ki önemi yoktu. Pauline'in parası vardı. Ama öte yandan, Pauline'in olan Pauline'indi ve nerdeyse savurganlık derecesinde verebileceği halde yine de insan her zaman kendisine *çok güzel ve hak edilmemiş* bir armağan bahşedildiği duygusunu yaşırdı. Hediyeler hak edilmediği zaman çok daha hoştur derdi Pauline Yenge.

Robert da sadeydi, neredeyse suskundu. Orta boylu, oldukça enli ve tıknazdı, ama şişman değildi. Yalnızca kaymak gibi, temiz tıraşlı yüzü oldukça dolgundu; sessizliği ve gizemiyle bazen bir İtalyan rahibini andırırdı. Annesi gibi gri gözleri vardı, ama onunkiler çok utangaç ve huzursuzdu, annesininki gibi atak değildi. Belki de Ciss,

1. Buldoga benzeyen bir köpek cinsi. (Ç.N.)

2. Londra'da avukatlık bürolarının olduğu yer. (Ç.N.)

onun korkunç utangaçlığını, keyifsizliğini, nerdeyse yanlış bir bedene girmiş bir ruh gibi yanlış yerde bulunduğuna dair müzmin hissini kavrayabilen tek kişiydi. Robert bunu değiştirmeye hiç çalışmadı. Mahkemelere gitti ve hukuk okudu. Onu ilgilendiren, eski garip mahkeme kayıtlarıydı. Annesinden başka kimsenin bilmediği, Meksika yasal belgelerinden olağanüstü bir koleksiyonu vardı – mahkeme ve davaların kayıtları, savunmalar, suçlamalar: on yedinci yüzyıl Meksika'sında kilise yasaları ve sıradan yasaların tuhaf ve korkunç karışımı. Meksika'da 1620'de iki İngiliz denizcisinin cinayetten yargılanmasının raporuna rastlamasıyla bu yönde bir çalışma başlatmış ve devam etmişti; bir sonraki belge Don Miguel Estrada diye birisinin 1680'de Oaxaca'da Kutsal Kalp Manastırı rahibelerinden birini iğfal etmesiyle ilgili bir suçlamaydı.

Pauline ve oğlu Robert bu belgelerle şahane akşamlar geçirirlerdi. Hoş hanımefendi biraz İspanyolca bilirdi. Hatta saçlarının tepesindeki süs tokası¹ ve kalın simli ipekten dokunmuş şahane koyu kahverengi eliş şalla kendisi de biraz İspanyol görünürdü. Koyu kahverengi yüzeyi kadife kadar yumuşak olan mükemmel eski masada saçlarında süs tokası, kulaklarında sallantılı küpele-ri, kolları çıplak ve hâlâ güzel, boynunda birkaç sıra inci, üzerinde mor renkli kadife bir elbise ve bu veya başka bir güzel şalla otururdu ve mum ışığında, evet, otuz iki-otuz üç yaşlarında bir İspanyol soylusu olarak görünürdü. Mumları tam kendisine uyduğunu bildiği gölge ve ışık yansımasını verecek şekilde yerleştirir; arkasında yükselen yüksek arkalıklı sandalyesinin eski yeşil brokara karşı yüzünü bir Noel gülü gibi ortaya çıkarırdı.

Masada her zaman üç kişiydiler ve her zaman bir şişe şampanya içerlerdi. Pauline iki kadeh, Ciss iki kadeh

1. İspanyollara özgü bir çeşit süs tokası, *peineta*. (Ç.N.)

ve kalanını Robert. Hoş hanımefendi ışıldardı ve ışıltısını etrafa yayardı. Kısa kesilmiş siyah saçları, geniş omuzlarında Pauline Yenge'nin dikmesine yardım ettiği çok yakışan elbisesiyle Ciss, yengesinden kuzenine, sonra tekrar yengesine sessiz, oldukça şaşkın ela gözleriyle bakar ve duruma uygun bir şekilde etkilenmiş seyirci rolünü oynardı. Aslında her zaman *etkilenmişti*, şu ya da bu şekilde. Ve beş yıl sonra bile Pauline'in görkeminden hâlâ nutku tutulmuş haldeydi. Ama bilincinin derinliklerinde Robert'in incelediği belgeler kadar tuhaf bir veri vardı: teyzesi ve kuzeni hakkında bildiği tüm şeyler.

Utangaçlığını tamamen örten eski moda dikkatli kibarlığıyla Robert her zaman bir centilmendi. Evet, Robert utangaçtı, ama utangaçlıktan çok kafası karışık ve Ciss bunu biliyordu. Robert, Ciss'den daha beterd. Cecilia'nın kendi şaşkınlığı beş yıl öncesine dayanıyordu. Robert'inki doğumundan önce başlamış olmalıydı. Hoş hanımefendinin rahminde kendisini *çok* şaşkın hissetmiş olmalıydı.

Robert tüm dikkatini annesine vermişti, bir çiçeğin güneşe döndüğü gibi o da annesine dönmüştü. Öte yandan, bir rahip gibi, her zaman bilincinin ucuyla Ciss'in orada olduğunun ve bu işin dışında kaldığının ve bir şeylerin doğru olmadığını farkındaydı. Odada bir üçüncü bilincin farkındaydı. Ama Pauline'e göre, yeğeni Cecilia ayrı bir bilinçten çok, onun kendi ortamının uygun bir parçasıydı.

Robert, annesi ve Ciss'le bütün mobilyaların çok hoş, hepsinin koleksiyoncu parçaları olduğu sıcak misafir odasında kahve içerdi –Mrs. Attenborough resimler, mobilyalar ve barbar ülkelerden nadide parçalar alıp satarak kendi parasını kazanmıştı– üçü saat sekiz ya da sekiz buçuğa kadar havadan sudan konuşurlardı. Çok hoştu, çok sıcak, hatta çok samimiydi; Pauline o kadar şık

eşya arasında gerçek bir ev sıcaklığı yaratmıştı. Konuşmalar basit ve hemen hep neşeliydi. Pauline gerçek kendisiydi, etrafa arkadaşça bir alaycılık ve tuhaf alaycı bir mutluluk saçıyordu – ta ki bir sessizlik olana kadar.

O zaman Ciss, hep ayağa kalkar ve iyi geceler der ve Burnett'in daha fazla araya girmesini engellemek için kahve tepsisiyle odadan dışarı çıkardı.

Ve sonra! Ah sonra, makaleleri deşifre edip konuları tartışırken, Pauline'in o ünlü genç kız hevesliliğiyle, anne ile oğlu arasında akşamın o hoş, ışıldayan samimiyeti. Ve bu oldukça sahiciydi. Pauline esrarengiz bir şekilde, bir erkekle ilişkili olarak heyecanlanmak için gereken gücü *biriktirmişti*. Robert sağlam, oldukça sessiz ve dingin, ikisinden daha yaşlısı gibi duruyordu – neredeyse genç bir kız öğrenciyle rahip gibi. Ve Robert da daha çok böyle hissediyordu.

Bahçenin hemen karşı tarafında, eski garajın ve ahırın üzerinde Ciss'in kendi dairesi vardı. Hiç at yoktu. Robert arabasını garaja bırakıyordu. Ciss'in orada üç tane yan yana dizilmiş çok güzel odası vardı ve ahır saatinin tik takına alışmıştı.

Ama bazen odasına gitmezdi. Yazın çimlerin üzerine oturur ve misafir odasının açık penceresinden Pauline'in muhteşem, insanın içine işleyen kahkahasını duyardı. Ve genç kadın kışın kalın bir palto giyer ve yavaşça derenin üzerindeki parmaklıklı köprüye yürür, sonra dönüp anne ve oğlunun o bir arada çok mutlu oldukları misafir odasının ışık saçan üç penceresine bakardı.

Ciss, Robert'e âşıktı ve Pauline'in ikisini evlendirmeye niyetlendiğine inanırdı – kendisi öldüğünde. Ama zavallı Robert, hem erkek hem kadınlara karşı zaten utangaçlıktan öyle kaskatı kesilmişti ki, annesi ölünce ona ne olacaktı? – Bir on yıl sonra. Yalnızca bir enkaz olacaktı, hiç yaşamamış bir adamın enkazı.

Gençlerin birbirine olan dile gelmemiş sempatisi, yaşlılar tarafından gölgelendiklerinde Robert ve Ciss arasındaki tek bağıdır. Ama Ciss'in nasıl daha sıkılaştıracağını bilmediği bir diğer bağ, tutkunun bağıdır. Zavallı Robert yaradılışı itibarıyla tutkulu bir adamdır. Sessizliği ve ıstıraplı ama gizli utangaçlığının her ikisi de, gizli fiziksel tutkusunun sonucuydu. Ve Pauline bununla nasıl da oynardı. Ah –Ciss, Robert'in annesine odaklanan gözlerini görmeyecek kadar kör değildi– büyülenmiş ama aşağılanmış gözleri utanç dolu. Gerçek bir erkek olmadığından utanıyordu. Ve annesini sevmiyordu. Ondan büyülenmişti. Tamamen büyülenmiş. Ve bunun dışında, hayat boyu süren bir karmaşada felç olmuştu.

Ciss saat on civarında Pauline'in yatak odasında ışık görününceye kadar bahçede kalırdı. Hoş hanımefendi odasına çekilmiş olurdu. Robert bir saat kadar yalnız kalırdı. Sonra o da odasına çekilirdi. Dışarıda, karanlıktayken, Ciss bazen ona usulca sokulup, "Ah Robert, bunların tümü o kadar yanlış ki," demek isterdi. Ama Pauline Yenge duyardı. Ve zaten Ciss yapamazdı. Yine kendi odasına giderdi, yeniden, yeniden ve böyle sonsuza kadar.

Sabahleyin üç akrabanın her birinin odasına ayrı ayrı tepside kahve götürülürdü. Ciss ailenin küçük torununa ders vermek için saat dokuzda Sir Wilfrid Knipe'larda olmak zorundaydı. Bu, zevk için piyano çalmak dışında onun tek ciddi işiydi. Robert saat dokuzda şehre doğru yola koyulurdu. Ve bir kural olarak Pauline Yenge öğle yemeğinde ortaya çıkardı, ama bazen çay saatine kadar görünmezdi. Ortaya çıktığında canlı ve genç görünürdü. Ama gündüz vakti, susuz kalmış bir çiçek gibi çabucak solmaya eğilimliydi. Onun saati mum ışığı saatiydi.

Böylece öğleden sonraları hep dinlenirdi. Güneş çıkarsa, mümkünse güneş banyosu yapardı. Bu, onun sırlarından biriydi. Öğle yemeği çok hafifti; güneş ve açık

hava banyosunu keyfine göre öğleden önce veya sonra yapabilirdi. Bu, sıklıkla öğleden sonraları, ahırların hemen arkasındaki porsuk ağacından bir duvarla çevrili acayip küçük alanda güneş parladığında olurdu. Ciss burada şezlongu açar, örtüleri yayar ve kullanılmayan ahırların eski kırmızı duvarlarının ardındaki kalın koyu porsuk ağacı çitin sessiz küçük kuytusunda hafif güneş şemsiyesini elinin altında bulundururdu. Ve hoş hanımefendi öte taraftan elinde kitabıyla gelirdi. O zaman Ciss keskin kulaklı yengesi ayak sesi duymasın diye kendi odalarından birinde tetikte olmalıydı.

Bir gün öğleden sonra Cecilia'nın aklına bu uzun öğleden sonra kendinin de güneş banyosu yaparak vakit geçirebileceği düştü. İçi kıpır kıpırdı. Dipteki tavan arasından tırmanabileceği ahır binalarının düz çatısının düşüncesi onu yeni bir maceraya başlattı. Sık sık çatıya çıkardı, kendi kendine üstlendiği bir iş olan ahır saatini kurmak için bunu yapması gerekiyordu. İşte şimdi bir örtü alıp gök kubbenin altına tırmanarak gökyüzüne ve ulu karaağaçların tepesine bakıyor, güneşe bakıyor sonra da üzerindikileri çıkarıp tam bir emniyet içinde balkon duvarının siperinde, çatının bir köşesinde güneşin altında yatıyordu.

İnsanın bu ılık güneşte ve havada: boylu boyunca güneşlenmesi oldukça hoştu. Evet, çok hoştu. Hatta kalbinin katı öfkesinin bile bir kısmını, hiç dağılmayıp açığa vurulmayan o çekirdekteki hıncı eritir gibiydi. Güneşin bütün uzuvlarına tam olarak, tam olarak işlemesi için büyük bir rahatlıkla yayıldı. Hiç sevgilisi olmasa da, güneş vardı. Şehvetli bir şekilde döndü. Bir ses kulağına düşünceli bir şekilde yumuşacık:

“Hayır Henry hayatım! Claudia'yla evleneceğine ölmen benim kabahatim değildi. Hayır sevgilim. Her ne kadar Claudia uygun olmasa da ben senin onunla evlen-

mene bayağı razı olmuştum,” dediğinde kalbi aniden vücudunda dondu ve nerdeyse saçları havaya dikildi.

Cecilia güçsüz ve korkudan terleyerek örtünün üzerine yığıldı. O korkunç ses, öylesine yumuşacık, öylesine düşünceli, ama bir o kadar anormaldi ki. Kesinlikle bir insan sesi değildi. Fakat çatıda mutlaka, mutlaka birisi olmalı. Ah, kelimelerle anlatılamayacak kadar korkunç.

Mecalsiz başını kaldırdı ve gözucuyla kiremitlerden aşağı baktı, kimse yoktu. Bacalar kimseyi saklayamayacak kadar küçüktü. Çatıda kimse yoktu. O zaman ağaçlarda, karaağaçlarda biri olmalıydı. Ya o, ya da –kelimele-re sığmayacak bir dehşet– bedensiz bir ses. Başını biraz daha geriye attı.

O böyle yaparken, ses geri geldi:

“Hayır tatlım. Altı ayda ondan bıkacağını söylemiştim. Doğru olduğunu görüyorsun hayatım. Doğru, doğru, doğru. Seni bundan korumak istedim. Yani senin o aptal Claudia’yı isteyerek zayıf ve güçsüz hissetmene ben sebep olmadım –zavallıcık sonradan o kadar kederli gözüktü ki– onu istemek ya da istememek. Sen kendi kendini bu karışıklığa sürükledin. Ben yalnızca seni uyardım. Başka ne yapabilirdim? Sen ruhunu kaybettin ve beni tekrar tanımadan öldün. Çok acıydı, çok acı...”

Ses yavaş yavaş kayboldu. Cecilia dinlemenin verdiği ıstıraplı gerilimden sonra güçsüz bir halde örtüsüne yığıldı. Ah, berbattı. Güneş parlıyordu, gökyüzü maviydi, her şey o kadar hoştu, o kadar öğleden sonra, o kadar yaz tatlılığındaydı ki. Fakat ah, o korku! Doğaüstüne inanmakta zorlanırdı! Ve doğaüstünden, hayaletlerden, seslerden, tıklamalardan ve öyle şeylerden tiksiniirdi.

Ama o gırtlaktan gelen paslı sesin fısıltısı gibi berbat, tüyler ürpertici, gövdesiz ses. Seste korkutucu derecede tanıdık bir şey de vardı. Öte yandan tamamen gi-

zemliydi. Zavallı Cecilia yalnızca orada, üzerinde giysileri olmadan ve daha da acı veren bir çaresizlikle, hareketsiz, tamamen korkuya gömülmüş yattı.

Ve sonra o şeyin iç çektiğini duydu! İnsani olmayan, ancak tuhaf bir şekilde tanıdık derin bir iç çekme. “Peki, peki! Kalbin kanaması gerek. Kırılacağına kanasın daha iyi. Keder, keder. Ama benim hatam değildi hayatım. Ve Robert hemen yarın bizim zavallı, sıkıcı Ciss’le evlenebilir, eğer isterse. Ama onun aldırdığı yok, o zaman niye onu zorlayayım?” Sesler çok düzensizdi, bazen yalnızca boğuk bir fısıltı. Dinle! Dinle!

Son iki cümle onu durdurmasaydı Cecilia yüksek sesle histeri çılgınlıkları koyvermek üzereydi. Bütün dikkati ve cinliği alarma geçti. Bu Pauline Yenge’ydi. Pauline Yenge olmalıydı, vantrilokluk çalışıyordu veya öyle bir şey. Ne şeytandı o!

Neredeydi? Tam Cecilia’nın yattığı yerin aşağısında yatıyor olmalıydı. Bu ya bir şeytanın vantrilokluk numarasıydı ya da düşünce aktarımı. Sesler çok düzensizdi; bazen iyi duyulamıyordu, bazen de sanki sürtünme gibi bir gürültüydü. Ciss dikkatle dinledi. Hayır, bu vantrilokluk olamazdı. Daha da beterdı: kendini ses olarak ileten bir çeşit düşünce aktarımı. O tür bir korku. Cecilia zayıf ve kıpırdamadan, hareket etmeye korkarak yatmaya devam etti, ancak kuşkuyla daha sakinleşmeye başlamıştı. Bu, o anormal kadının şeytanca bir numarasıydı.

Ama *ne* şeytan kadındı! Hatta zihninde onun, Cecilia’nın, kendisini oğlu Henry’yi öldürmekle suçladığını bile biliyordu. Zavallı Henry, Robert’ın ondan on iki yaş büyük ağabeyiydi. Yirmi iki yaşında, büyük bir tutkuyla genç ve güzel bir kadına âşık olmuş ve annesi bu ilişki nedeniyle onu şaka yollu aşağılamıştı. Sonra aniden sıradan bir hastalık kapmıştı, ama zehir beynine gitmiş ve tekrar bilincini kazanamadan onu öldürmüştü. Ciss ger-

çekleri babasından öğrenmişti. Ve son zamanlarda Pauline'in Henry'yi öldürdüğü gibi Robert'ı da öldüreceğini düşünüyordu. Açık bir cinayetti: iki hassas oğlunu öldüren anne: Kirke!¹

“Sanırım kalksam iyi olacak,” diye mırıldandı, derinden gelen nefessiz ses. “Çok fazla güneş çok azı kadar kötüdür. Yeterince güneş, yeterince aşk heyecanı, yeterince uygun gıdayla ve hiçbirinden aşırıya kaçmayarak bir kadın sonsuza kadar yaşayabilir. Hakikaten inanıyorum, sonsuza kadar. Sarf ettiği kadar canlılık özümserse. Belki azıcık daha fazla!”

Bu kesinlikle Pauline Yenge'ydi! Ne kadar – ne kadar berbat! O, Ciss, Pauline Yenge'nin düşüncelerini duyuyordu. Ah, ne kadar korkunç! Pauline Yenge düşüncelerini bir çeşit radyoyla gönderiyordu ve o, Ciss, teyzenin ne düşündüğünü duymak zorundaydı. Ne kadar korkunç! Ne kadar çekilmez! İkisinden birinin mutlaka ölmesi gerekliydi.

Döndü ve hareketsiz, büzüşmüş yatarak boş boş önüne baktı. Boş boş! Boş boş! Ve gözleri neredeyse bir delikten içeri bakıyordu. Köşede kurşun oluktan aşağı giden bir deliğe, görmeden bakıyordu. Onun için hiçbir anlamı yoktu. Yalnızca onu biraz daha korkutuyordu.

Derken aniden delikten bir iç çekme ve son bir fısıltı geldi: “Ah peki! Pauline! Kalk, bugünlük yeter.” Aman Tanrım! Yağmur borusunun deliğinden. Yağmur borusu konuşan bir tüp gibi davranıyordu! Olanaksız! Hayır, oldukça olası. Hatta bir kitapta bile okumuştı. Ve Pauline Yenge, yaşlı ve suçlu kadın gibi yüksek sesle kendi kendine konuşmuştu. Tamam işte öyleydi!

Ciss'in göğsünden öfkeli bir sevinç fışkırdı. Yatak odasına kimseyi, Robert'ı bile almamasının nedeni buy-

1. Yunan mitolojisinde büyücü ta: rıça. (Ç.N.)

du. Asla sandalyede uyuklamamasının, hiçbir yerde dalgın oturmamasının, odasına gitmesinin ve kendisini tamamen tetikte olacak kadar canlandırmadıkça odasına kapanmasının sebebi buydu. Gevşediği zamanlar kendi kendine konuşuyordu. Kendi kendine hoş, ince, deli bir sesle konuşuyordu. Ama deli değildi. Düşünceleri kendilerini fısıltıyla dışavuruyordu.

Yani Henry hakkında pişmanlıkları vardı. Olabilirdi de. Ciss, Pauline Yenge'nin heybetli, yakışıklı, zeki ilk çocuğunu Robert'tan çok daha fazla sevdiğine ve onun ölümünün ona korkunç bir darbe ve üzüntü olduğuna inanırdı. Henry öldüğünde zavallı Robert henüz on yaşındaydı. O zamandan beri yedek o olmuştu.

Ah, ne korkunç.

Fakat Pauline Yenge garip bir kadındı. Henry küçük bir çocukken, hatta Robert doğmadan birkaç yıl önce kocasını terk etmişti. Tartışma olmamıştı. Ara sıra kocasını yine görmüştü, oldukça candan ama biraz alaycı bir şekilde. Hatta ona arada para bile vermişti.

Çünkü Pauline bütün parasını kendi kazanıyordu. Babası Doğu'da ve Napoli'de konsolosluk yapmıştı ve güzel egzotik şeyleri toplamaya kendini adanmıştı. Torunu Henry doğduktan kısa süre sonra öldüğünde hazine koleksiyonunu kızına bıraktı. Ve ister yapı, ister biçim, isterse renk olsun güzelliklere karşı gerçekten tutkusu ve dehası olan Pauline kendi servetinin temelini babasının koleksiyonuna dayandırdı. Toplamayı, mümkün olduğunda satın almayı ve koleksiyonerlere veya müzelere satmayı sürdürdü. Acayip ahşap Afrika heykellerini ve Yeni Gine'den fildişi oymaları müzelere satan ilk oydu. Resimlerini görür görmez Renoir aldı. Ama Rousseau¹ almadı. Ve kendi başına bir servet yaptı.

1. Henri Rousseau (1844-1910): 20. yüzyılın primitif empresyonist ressamı. (Ç.N.)

Kocası öldükten sonra tekrar evlenmedi. Hatta sevgilileri olup olmadığı bile bilinmiyordu. Eğer sevgilileri varsa, onu en çok takdir eden ve onu sadık bir şekilde ve açıkça ziyaret edenler arasından değildi. Onlar için yalnızca “arkadaşı”.

Cecilia üstünü giydi ve örtüsünü toplayıp dikkatle ve aceleyle merdivenden aşağı tavan arasına indi. İnerken hoş kadının işinin bittiği ve eve dönmekte olduğu anlamına gelen çınlayan, müzikal sesi duydu: “Tamam Ciss.” Sesi bile şahane bir şekilde genç ve yankılı, mükemmelen dengeli ve dingindi. Kendi kendine konuşurken kullandığı ince sestten çok farklıydı. O çok daha fazla yaşlı kadın sesiydi.

Ciss porsuk ağacından parmaklığın etrafından aceleyle, birçok narin halıyla döşenmiş rahat şezlongların olduğu yere dolandı. Pauline’in sahip olduğu her şey, yerdeki hasır yaygıya kadar seçilmiş şeylerdi. Porsuk ağacından büyük duvarlar uzun gölgeler oluşturmaya başlıyordu. Yalnızca köşede, örtülerin narin renklerinin birbirine karıştığı yerde sıcaklık, hâlâ güneş ışığı vardı.

Örtüler katlandı, sandalye kaldırıldı, Cecilia yağmur borusuna bakmak için eğildi. İşte oradaydı, köşede yığma bir davlumbazın altında, duvardaki sık sarmaşık yapraklarının arasından çıkıyordu. Eğer Pauline orada yatıp yüzünü duvara döndüyse tam tüpün ağzına konuşmuş olurdu. Cecilia rahatlamıştı. Gerçekten teyzesinin düşüncelerini duymuştu, ama esrarengiz bir aracıyla değil.

O akşam Pauline kendi dingin, oldukça gizemli halinde görünmekle beraber, sanki bir şeyin farkındaymış gibi, her zamankinden daha sessizdi. Kahvesinden sonra Robert ve Ciss’e, “O kadar uykum var ki. Güneş benim uykumu getirdi. Bir arı gibi kendimi güneş ışığıyla dolu hissediyorum. Kusura bakmazsanız gidip yatacağım. Siz ikinizi oturup konuşun,” dedi.

Cecilia telaşla kuzenine baktı.

“Belki yalnız kalmak istersin?” dedi.

“Hayır – hayır,” diye yanıtladı Robert. “Bir süre yanımda kal, eğer sıkılmazsan.”

Pencereler açıldı, bir baykuş sesiyle birlikte hanımelinin kokusu içeri doldu. Robert’ın hareketsizliğinde, oldukça bodur vücudunda bir çeşit keder vardı. Sırtında yük taşıyan bir karyatide¹ benziyordu.

“Kuzen Henry’yi anımsıyor musun?” diye sordu Cecilia, aniden.

Robert başını kaldırıp şaşkınlıkla baktı.

“Evet. Çok iyi anımsıyorum,” dedi.

“Neye benziyordu?” dedi Cecilia kuzeninin öylesine hüsrarla dolu, iri, gizli-huzursuz gözlerine bakarak.

“Ah, yakışıklıydı: uzun boylu, açık tenliydi, annemin yumuşak kahverengi saçlarını almıştı.” Gerçekte Pauline’in saçları griydi. “Kadınlar onu çok beğenirdi; bütün danslara giderdi.”

“Nasıl bir karakteri vardı?”

“Ah, çok iyi huylu ve neşeli. Eğlendirilmekten hoşlanırdı. Oldukça çevik ve zekiydi, annem gibi ve arkadaşlığı çok iyiydi.”

“Peki, anneni sever miydi?”

“Çok. Annem de onu severdi – aslında benden daha çok. Annemin aklındaki erkek kavramına benden çok daha yakındı.”

“Neden aklındaki erkek kavramına daha yakındı.”

“Uzun –yakışıklı– çekici ve arkadaşlığı çok iyiydi – ve sanırım hukukta çok başarılı olacaktı. Kocarım bu konularda ben hep olumsuzum.”

Cecilia ona sakın düşünen ela gözleriyle dikkatle

1. Antik Yunan ve Roma mimarlıklarında ayakta duran giyimli genç kadın heykeli biçimindeki sütun. (Ç.N.)

baktı. İfadesiz maskesinin arkasında acı çektiğini biliyordu.

“Ondan çok daha olumsuz olduğunu mu düşünüyorsun?” dedi.

Robert başını kaldırmadı. Ama kısa süre sonra yanıtladı:

“Benim hayatım, kesinlikle olumsuz bir mesele.”

Cecilia ona sormaya cesaret etmeden önce duraksadı.

“Ve bunu umursuyor musun?”

Robert hiç cevap vermedi. Kadının yüreği ezildi.

“Biliyor musun, korkarım benim hayatım da seninki kadar olumsuz,” dedi. “Ve bunu fena halde umursamaya başlıyorum. Otuz yaşımdayım.”

Adamın yumuşak soylu ellerinin titrediğini gördü.

“Sanırım,” dedi adam ona bakmaksızın, “insan ancak iş işten geçince isyan eder.”

Ondan böyle bir şey gelmesi çok acayipti.

“Robert!” dedi. “Benden hoşlanıyor musun?”

Adamın kıvrımları hiç değişmeyen esmer yumuşak yüzünün solduğunu gördü.

“Senden çok hoşlanıyorum,” diye mırıldandı.

“Beni öper misin? Beni kimse öpmüyor,” dedi kadın, acınası bir şekilde.

Adam korkudan tuhaflaşmış gözler ve belirli bir gururla kadına baktı. Sonra kalktı, usulca ona doğru geldi ve onu nazikçe yanağından öptü.

“Çok yazık, Ciss!” dedi usulca.

Cecilia onun elini yakalayıp göğsüne bastırdı.

“Ara sıra bahçede benimle otur,” dedi, güçlkle mırıldanarak. “Olmaz mı?”

Robert ona endişeyle ve ararcasına baktı.

“Annem ne olacak?”

Ciss hafiften, komik bir şekilde güldü ve adamın gözlerinin içine baktı. Robert aniden al al olup yüzünü çevirdi. Üzücü bir görüntüydü.

“Biliyorum,” dedi. “Ben kadınlar için iyi bir sevgili değilim.” Kendine karşı kinayeli bir stoacılıkla konuştu, ama kadın bile bunun onun için nasıl bir utanç olduğunu anlamadı.

“Olmaya hiç çalışmıyorsun.”

Gözleri yine esrarengiz bir şekilde değişti.

“Çalışmak mı lazım?” dedi.

Tekrar solgunlaştı.

“Belki de haklısın,” dedi.

Birkaç dakika sonra Ciss, Robert’tan ayrıldı ve dairesine gitti. En azından bir şeylerin üzerinde ebediyen var olan kapağı kaldırmaya çalışmıştı.

Havalar güneşli olmaya devam etti, Pauline güneş banyolarını sürdürdü ve Ciss çatıda kelimenin gerçek anlamıyla gizlice dinleyerek yattı. Ama Pauline’den ses çıkmadı. Borudan hiç ses gelmedi. Kadın yüzü açıklığa dönük yatıyor olmalıydı. Ciss bütün gücüyle dinledi. Aşağıdaki en, en hafif mırıltıyı saptayabiliyordu, ama anlaşılabilir tek hece yoktu.

Ve gece, yıldızların altında Cecilia misafir odasının pencerelerine ve bahçenin yan kapısına bakan koltukta sessizce oturup bekledi. Yengesinin odasında ışığın yandığını gördü. Misafir odasında ışıkların sonunda söndüğünü gördü. Ve bekledi. Rober gelmedi. Baykuş öterken gecenin yarısında karanlıkta durmaya devam etti. Ama yalnız durdu.

İki gün hiçbir şey duymadı; yengesinin düşünceleri ortaya çıkmadı; akşam da hiçbir şey olmadı. Sonra ikinci gece, yoğun, umutsuz bir sabırla bahçede otururken, aniden sıçradı. Robert dışarı çıkmıştı. Ayağa kalktı ve usulca çimenin üzerinden ona gitti.

“Konuşma!” diye mırıldandı adam.

Ve sessizlikte, karanlıkta bahçeden aşağı küçük köprünün üzerinden çok geç kesilmiş samanın hazır bekle-

tildiği küçük otlağa yürüdüler. Orada yıldızların altında kederli bir halde durdular.

“Görüyorsun,” dedi adam, “kendi içimde sevgi hissetmezken, nasıl sevgi dileyebilirim? Seni takdir ettiğimi biliyorsun.”

“Hiçbir şey hissetmezken, aşkı nasıl hissedebilirsin?” dedi kadın.

“Bu doğru,” dedi adam.

Ve kadın bakalım ne olacak diye bekledi.

“Ve nasıl evlenebilirim ki?” dedi adam. “Para kazanmada bile başarılı değilim. Annemden para isteyemem.”

Ciss derin bir iç çekti.

“O zaman evleneceğim diye uğraşma,” dedi. “Yalnızca beni biraz sev. Olmaz mı?”

Robert kısa bir kahkaha attı.

“O kadar zalimce geliyor ki, bunu söylemeye başlamak çok zor,” dedi.

Kadın tekrar iç çekti. Adam duygulandırılmayacak kadar katıydı.

Ciss, “Bir dakika oturalım mı?” dedi. Ve sonra samanların üzerine oturduklarında, ekledi: “Sana dokunabilir miyim, sakıncası var mı?”

“Evet var. Ama istediğini yap,” diye yanıt verdi, kendisinin de çok iyi bildiği gibi onu gülünçleştiren utangaçlık ve tuhaf saflığın karışımıyla. Ama yüreğinde neredeyse öldürmek vardı.

Ciss onun siyah, her zaman düzgün saçlarına parmaklarıyla dokundu.

“Sanırım bir gün isyan edeceğim,” dedi adam yine, aniden.

Hava soğuyana kadar bir süre oturdular. Ve adam kadının elini sımsıkı tuttu ama kollarını hiç dolamadı. Sonunda kadın kalktı, iyi geceler diyerek içeri gitti.

Ertesi gün Cecilia şaşkın ve kızgın, çatıda oturup

güneş banyosunu alır ve güneş ışığıyla ısınıp hiddetlenirken aniden yerinden sıçradı. Şiddetli bir korkunun içini sarmasını engelleyemedi. Bu o sesti.

Cecilia'nın anlamadığı bir dilde, "*Caro, caro, tu non l'hai visto!*"¹ mırıldanıyordu. Kollarını ve bacaklarını güneşte çevirerek yatarken izleyemediği kelimeleri dikkatle dinledi. Usulca, fısıldarcasına, sonsuz bir şefkat fakat o inceden ve sinsi kendini beğenmişlikle ses İtalyanca mırıldanarak geri geldi: "*Bravo, si, molto bravo, poverino, ma uomo come te non sarà mai, mai, mai!*"² Ah, Cecilia özellikle sesin İtalyancadaki zehirli cazibesini duydu, öylesine şefkatli, öylesine hoş ve yumuşak başlı, ama o kadar da egoist. Cecilia hiçliğin içinden iç çekip fısıldayan sestem şiddetle nefret etti. Kendisi bu kadar beceriksizken ses neden bu kadar narin ve yumuşak başlı ve bu kadar güzel kontrollü olsundu? Ah, zavallı Cecilia, öğleden sonra güneşinde, kıyasladığında kendi palyaçoğu andıran beceriksizliğini ve tatlı dilden yoksunluğunu düşünerek kıvrandı.

"Hayır Robert hayatım, babana biraz benzemekle beraber, sen asla onun gibi bir erkek olamazsın. O muhteşem bir sevgiliydi, bir çiçek kadar yumuşak fakat bir sinekkuşu kadar delici. Hayır Robert hayatım, sen hiçbir zaman Mösyö Mauro gibi bir kadına hizmet etmeyi bilemeyeceksin. *Cara, cara mia bellissima, ti ho aspettato come l'agonissante aspetta la morte, morte deliziosa, quasi quasi troppo deliziosa per una mera anima humana.*"³ Kendini Tanrı'ya verdiği gibi bir kadına verdi. Mauro! Mauro! Beni ne çok sevdin! Beni ne çok sevdin!"

1. (İt.) Sevgilim, sevgilim, onu görmedin. (Ç.N.)

2. (İt.) Bravo, evet, çok bravo, zavallı, ama senin gibi bir adam asla, asla, asla. (Ç.N.)

3. (İt.) Güzel sevgilim, ıstırap içinde ölümü, tatlı ölümü, sıradan bir insan ruhu için fazla tatlı olan ölümü bekleyen birisi gibi bekledim seni. (Ç.N.)

Ses dalıp giden düşüncelerin içinde yitip gitti ve Cecilia önceden tahmin ettiği şeyi anladı – Robert, Ronald Amcasının değil bir İtalyan'ın oğluydu.

“Beni hayal kırıklığına uğrattın Robert. Sende tutkulu duygular yok. Baban bir Cizvitti, ama o en mükemmel ve heyecanlandırıcı sevgiliydi. Sen ancak akvaryumdaki bir balık gibi bir Cizvitsin. Ve şu senin Ciss'in de seni avlayan kedi. Bu zavallı Henry'den bile daha aşağılayıcı.”

Cecilia aniden ağzını boruya dayadı ve derinden gelen bir sesle:

“Robert'i rahat bırak. Onu da öldürme,” dedi.

Gürlemek üzere alçalan sıcak temmuz öğle sonrası havasında ölüm sessizliği vardı. Cecilia kalbi güm güm atarak perişan bir halde yattı. Sanki bütün ruhu kulak kesilmiş dinliyordu. Sonunda bir fısıltı duydu:

“Birisi mi konuştu?”

Tekrar borunun ağzına dayandı.

“Beni öldürdüğün gibi Robert'i de öldürme,” dedi, tane tane ve boğuk, ama alçak bir sesle.

“Ah!” diye geldi keskin kısa bir çığlık. “Kim bu konuşan?”

“Henry,” dedi derinden gelen ses.

Ölüm sessizliği vardı. Zavallı Cecilia kanı çekilmiş bir halde yattı. Ve ölüm sessizliği vardı. Sonunda fısıltı gelene kadar:

“Henry'yi ben öldürmedim. Hayır, hayır! Hayır, hayır! Henry, beni kesinlikle suçlayamazsın. Ben seni sevdim, bir tanem, ben yalnızca sana yardım etmek istedim.”

“Ben: sen öldürdün!” diye çıktı, derin, yapay, suçlayıcı ses. “Şimdi bırak Robert yaşasın. Bırak gitsin. Bırak evlensin!”

Sessizlik oldu.

“Ne kadar, ne kadar korkunç,” dedi dalgınca fısıldayan ses. “Bu mümkün mü Henry, sen bir ruhsun ve beni suçluyorsun?”

“Evet, seni suçluyorum!”

Cecilia dizginlenmiş tüm hiddetinin yağmur borusundan aşağı gittiğini hissetti. Aynı zamanda neredeyse gülecekti. Korkunçtu.

Yattı ve dinledi, dinledi. Hiç ses yoktu. Sanki zaman durmuş gibiydi, zayıflayan güneşte gök gürültüsünün uzaklardan gelen gümbürtüsünü duyana kadar kıpırdamadan yattı. Kalkıp oturdu. Gökyüzü sarıya dönüyordu. Çabucak giyindi, aşağı indi ve ahırın köşesinden dışarı çıktı.

“Pauline Yenge!” diye seslendi ihtiyatlı bir şekilde. “Gök gürültüsünü duydunuz mu?”

“Evet. İçeri gidiyorum. Bekleme,” dedi zayıf bir ses.

Cecilia köşeye çekildi ve hoş hanımefendinin soluk yeşilimsi mavi ipeklere bürünmüş görüntüsü eve doğru sanki sendeleyerek giderken, gizlice gözetleyerek izledi.

Gökyüzü yavaş yavaş karardı. Cecilia örtülerle aceleyle içeri gitti. Sonra fırtına patladı. Çay saatinde Pauline görünmedi. Gök gürültüsünü sıkıntılı bulurdu. Robert da bardaktan boşanırcasına yağın yağmurda çay bitene kadar gelmedi. Cecilia kapalı geçitten kendi daire-sine gitti, göğsüne beyaz küpeçiçekleri yerleştirerek dikkatle giyindi.

Misafir odası hafif karartılmış bir lambayla aydınlatılmıştı. Robert giyinmiş, yağmuru dinleyerek bekliyordu. Tuhaf bir şekilde onun da içi içine sığmıyordu ve gergindi. Cecilia esmer göğsünde beyaz çiçekler sallanarak içeri geldi. Robert yüzünde değişik bir bakışla merakla onu izliyordu. Cecilia kapının yanındaki kitap raflarında bir şey ararken aslında pür dikkat kulak kesilmişti. Bir hışırtı, ardından kapının açıldığını duydu. Ve kapı açılırken Cecilia aniden kapının yanındaki güçlü ışığı açtı.

Yengesi fildişi rengi üzerine siyah dantelli elbisesiyle eşikte duruyordu. Yüzü makyajlıydı, fakat sanki yılların

bastırılmış hiddeti ve arkadaşlarına olan hoşnutsuzluğu onu aniden buruşuk yüzlü yaşlı bir cadıya döndürmüş gibi bakışlarında anlatılmaz bir huzursuzluğun bezginliği vardı.

“Ah, yenge!” diye bağırdı Cecilia.

“Oh, anne, küçük yaşlı bir hanım olmuştun,” diye çıktı Robert’ın şaşkın sesi, şaşırmış küçük bir çocuk gibi, sanki şaka yapıyormuşçasına.

“Şimdi mi farkına vardın?” diye tersledi yaşlı kadın kin dolu bir şekilde.

“Evet, şey, düşündüm ki,” diye sindi adamın sesi korkuyla.

Bezgin, yaşlı Pauline, bir hiddet köpürmesiyle:

“Aşağı inmiyor muyuz?” dedi.

Her zaman kaçındığı ışık fazlalığına bile dikkat etmemişti. Neredeyse sendeleyerek merdivenlerden aşağı indi.

Masada tarifsiz bir huzursuzluğun buruşuk maskesine benzeyen bir yüzle oturdu. Yaşlı, çok yaşlı gözükü-yordu, bir cadı gibi. Robert ve Cecilia ona kaçamak bakışlar atıyorlardı. Ve Ciss, Robert’ı izlerken, annesinin görünüşünün onu çok şaşırttığını ve ittiğini gördü, sanki bambaşka bir adam olmuştu.

“Eve yolculuk nasıldı?” diye çıkıştı Pauline, neredeyse sinirli bir homurdanmayla.

“Tabii ki yağmur yağıyordu,” dedi Robert.

“Bunu fark ettiğin için çok zekisin!” dedi annesi, hınzırca gülümsemesinin ardından gelen ürkütücü, kötücül sırtmasıyla.

“Anlamıyorum,” dedi Robert oldukça tatlılıkla.

“Aşikâr bir şey,” dedi annesi, hızlı ve savruk bir şekilde yemeğini yerken.

Hizmetçinin şaşkın bakışları altında çılgın bir köpek gibi çalakaşık yemeğini yedi. Ve yemek bittiği an bir yen-

geç gibi tuhaf bir şekilde yukarı fırladı. Robert ve Cecilia yıldırım çarpmış bir halde sanki arkasından iş çeviren iki entrikacı gibi onun peşinden gittiler.

“Siz kahveyi koyun. Ben kahveden iğreniyorum. Ben gidiyorum. İyi geceler!” dedi yaşlı kadın, birbiri ardı sıra keskin vuruşlarla. Ve güçlkle odadan çıktı.

Ölüm sessizliği oldu. Ardından adam:

“Korkarım annem iyi değil. Onu bir doktora görünmeye ikna etmeliyim,” dedi.

“Evet,” dedi Cecilia.

Akşam sessizlik içinde geçti. Robert ve Ciss ateş yakıp misafir odasında kaldılar. Dışarıda soğuk bir yağmur vardı. Her ikisi de okur gibi yaptı. Oradan ayrılmak istemediler. Akşam kaygı verici bir gizemlilikle, ama çabuk geçti.

On civarında kapı aniden açıldı ve mavilere bürünmüş Pauline göründü. Kapıyı arkasından kapattı ve ateşe yanaştı. Sonra bu iki gence nefretle, gerçek nefretle baktı.

“Siz ikiniz bir an önce evlenseniz iyi olur,” dedi çirkin bir sesle. “Böylesine tutkun iki âşık için daha uygun görünür.”

Robert başını kaldırıp sessizce annesine baktı.

“Kuzenlerin evlenmemesi gerektiğini düşündüğünü sanıyordum anne,” dedi.

“Düşünüyorum. Ama siz kuzen değilsiniz. Senin baban İtalyan bir rahipti.” Pauline eski halini andıran cilveli bir hareketle zarif bir terlik giydiği ayağını ateşe uzattı. Vücudu bütün hoş hareketleri tekrarlamaya çalışıyordu. Ama sinirleri boşalmıştı ve berbat bir karikatür gibiydi.

“Bu gerçekten doğru mu anne?” diye sordu.

“Gerçek! Ne sanıyordun? Seçkin bir adamdı, yoksa sevgilim olmazdı. Senin gibi bir oğul için fazla seçkindi. Ama o zevk benim üstüme kaldı.”

“Her şey ne büyük talihsizlik,” dedi Robert usulca.

“Senin için mi talihsiz? *Sen* şanslıydın. O *benim* talihsizliğimdi,” dedi sinirli bir şekilde.

Gerçekten korkunç bir görüntüsü vardı, yere düşüp sonra keskin kenarlı berbat parçalar halinde birleştirilen güzel bir Venedik camı gibi.

Aniden odadan çıktı.

Bir hafta böyle devam etti. Düzelmedi. Sanki vücudundaki her sinir uyumsuz bir delilikle çılgınlık atmaya başlamış gibiydi. Hiç uyumadığı için doktor gelip sakinleştiriciler verdi. İlaç almadan uyuyamıyor, yalnızca iğrenç ve kötü kalpli görüntüsüyle, etrafa kötülük saçarak odasında aşağı yukarı volta atıyordu. Ne oğlunu ne de yeğenini görmeye tahammül ediyordu. Yalnızca ikisinden biri geldiğinde olanca kötülüğüyle:

“Peki! Düğün ne zaman? Düğün merasimi yapmadınız mı henüz?” diyordu.

Cecilia ilk başta kadının yaptıklarından şaşkına dönmüştü. Güzel zırhı, kesin bir mahkûmiyet süngüsüyle bir kere delindikten sonra, yengesinin kendi kabuğunun içinde yıkılmış, kıvranmakta olduğunu belli belirsiz fark etti. Çok fenaydı. Ciss neredeyse korkudan pişmanlık duyuyordu. Sonra düşündü: “Her zaman böyleydi. Bırakalım geri kalan günlerini gerçek yüzüyle yaşasın.”

Fakat Pauline daha uzun yaşamayacaktı. Kelimenin gerçek anlamıyla kuruyup gidiyordu. Odasına kapandı ve kimseyi görmedi. Aynaları uzaklaştırdı.

Robert ve Cecilia birlikte çok zaman geçirdiler. Deli Pauline’in alaycı konuşması umduğunun aksine onları ayırmamıştı. Ama Cecilia yaptıklarını Robert’a itiraf etmeye cesaret etmedi.

“Annenin herhangi bir kimseyi sevdiğini düşünüyor musun?” diye sordu Ciss bir akşam çekinerek, oldukça istekli bir şekilde.

Robert ona sabit bakışlarla baktı.

“Kendisini,” dedi sonunda.

“Kendisini bile *sevmedi*,” dedi Ciss. “Bu bambaşka bir şeydi. Neydi bu?” Endişeli ve tamamen şaşkın bir suratla baktı ona.

“Güç,” dedi Robert kısaca.

“Ama ne gücü?” dedi kadın. “Anlamıyorum.”

“Başka hayatlardan beslenme gücü,” dedi Robert, acı acı. “Güzeldi ve hayattan beslenirdi. Henry’den beslendiği gibi benden beslendi. İnsanın ruhuna bir emici koyar ve insanın hayatının özünü emerdi.”

“Onu affetmiyor musun?”

“Hayır.”

“Zavallı Pauline Yenge.”

Ama Ciss bile öyle demek istememişti. Yalnızca şaşırılmıştı.

Tutkuyla göğsüne vurarak, “Bir kalbim olduğunu biliyorum,” dedi Robert. “Ama nerdeyse emilip kupkuru bırakıldı. Bir yerlerde bir ruhum olduğunu *biliyorum*. Ama kemirilip çıplak bırakıldı. Başkalarının üzerinde güç sahibi olmak isteyen insanlardan nefret ediyorum.”

Ciss sessizdi. Söylenecek ne vardı?

Ve iki gün sonra Pauline çok fazla veronal almaktan yatağında ölü bulundu, çünkü kalbi zayıflamıştı.

Mezardan bile oğluna ve yeğenine karşılık verdi. Robert’a gayet soylu bir miktar olan bin, Ciss’e ise yüz pound bıraktı. Çekirdeğinde kadının değerli antikalarının olduğu geri kalan her şey “Pauline Attenborough Müzesi’ni” oluşturmak için gitti.